MARCI HIERONYMI VIDAE CREMONENSIS ALBAE EPISCOPI POEMATA QVAE IN HOC VOLVMINE CONTINENTVR

DE ARTE POETICA	LIB. III.
DE BOMBYCE	LIB. II.
SCACCHIA	LIB. I.
BVCOLICA	ECLOGAE III.

CARMINA DIVERSI GENERIS PLERAQ. NON ANTE HAC EDITA

M. HIER. VIDAE CREMONEN. POETICOR. AD FRANCISCVM FRANCISCI REGIS F. FRANCIAE DELFINVM LIBER PRIMVS

It fas ueſtra mihi uulgare arcana per orbem
Pierides, penituſque ſacros reclu-dere fontes,
Dum uatem egregium teneris edu-cere ab annis,
Heroum qui facta canat, laudesue Deorum,
Mente agito, ueſtrique in uertice ſiſtere montis.
Ecquis erit iuuenum, ſegni qui plebe relicta
Sub pedibus pulchræ laudis ſucceſus amore
Auſit inacceſſæ mecum ſe credere rupi,
Lætæ ubi Pierides, cithara dum pulcher Apollo
Perſonat, indulgent choreis, & carmina dicunt?
Primus ades Franciſcè. ſacras ne deſpice Muſas
Regia progenies, cui regum debita ſceptra
Gallorum, cum firma annis acceſſerit ætas.
Hæc tibi parua ferunt iam nunc ſolatia dulces,
Dum procul à patria raptum, amplexuq; tuorum,
Ah dolor Hiſpanis ſors impia detinet oris
Henrico cum fratre. patris ſic fata tulerunt
Magnanimi, dum Fortuna luctatur iniqua.
Parce tamen puer ò lachrymis. fata aſpera forſan

Miteſcent, aderitque dies lætiſſima tandem,
Poſt triſte exilium patrijs cum redditus oris
Lætitiam ingentem populorum, omniſque per urbes
Accipies plauſus, & lætas undique uoces,
Votaque pro reditu perſoluent debita matres.
Interea te Pierides comitentur. in altos
Iam te Parnaſſi mecum aude attollere lucos.
Iamque adeo in primis ne te non carminis unum
Prætereat genus eſſe, licet celebranda reperti
Ad ſacra ſint tantum uerſus, laudesue Deorum
Dicendas, ne relligio ſine honore iaceret.
Nam traxere etiam paulatim ad cætera Muſas,
Verſibus & uarijs cecinerunt omnia uates.
Sed nullum è numero carmen præſtantius omni.
Quàm quo poſt diuos heroum facta recenſent,
Verſibus unde etiam nomen fecere minores,
Munere conceſſum Phœbi uenerabile donum
Phœmonoes, quæ prima dedit (ſi uera uetuſtas)
Ex adyto haud alijs numeris reſponſa per orbem.
Tu uero ipſe humeros explorans conſule primum,
Atque tuis prudens genus elige uiribus aptum.
Nam licet hic diuos, ac Dis genitos heroas
In primis doceam canere, & res dicere geſtas,
Hæc tamen interdum mea te præcepta iuuabunt,
Seu ſcenam ingrediens populo ſpectacula præbes,
Siue elegis iuuenum lachrymas, quibus igne medullas
Vrit amor, ſeu paſtorum de more querelas,
Et lites Siculi uatis modularis auena,
Siue aliud quodcunque canis, quo carmine cunque,
Nunquam hinc (ne dubita) prorſum inconſultus abibis.

Atque ideo quodcunque audes, quodcunque paratus
Aggrederis, tibi ſit placitum, atque arriſerit ultro
Ante animo. nec iuſſa canas, niſi forte coactus
Magnorum imperio regum, ſiquis tamen uſquam eſt,
Primores inter noſtros qui talia curet.
Omnia ſponte ſua, quæ nos elegimus ipſi,
Proueniunt, duro aſſequimur uix iuſſa labore.
Sed neque cum primum tibi mentem inopina cupido,
Atque repens calor attigerit, ſubito aggrediendum eſt
Magnum opus. adde moram, tecumq; impenſius ante
Conſule, quicquid id eſt, partisq; expende per omnes
Mente diu uerſans, donec noua cura ſeneſcat.
Ante etiam pelago quàm pandas uela patenti,
Incumbasque operi incipiens, tibi digna ſupellex
Verborum, rerumque paranda eſt, proque uidenda
Inſtant multa prius, quorum uatum indiget uſus.
Illis tempus erit mox cum lætabere partis.
Sponte ſua, dum forte etiam nil tale putamus,
In mentem quædam ueniunt, quæ forſitan ultro,
Si ſemel exciderint, nunquam reuocata redibunt,
Atque eadem ſtudio fruſtra expectabis inani.
Nec mihi non placeant, qui, fundamenta laborum
Cum iaciunt, ueterum explorant opera inclyta uatum
Noctes atque dies, paßimque accommoda cogunt
Auxilia, intentique aciem per cuncta uolutant.
Quin etiam prius effigiem formare ſolutis,
Totiusque operis ſimulacrum fingere uerbis
Proderit, atque omnis ex ordine nectere partes,
Et ſeriem rerum, & certos tibi ponere fines,
Per quos tuta regens ueſtigia tendere pergas.

I amque hic tempus erat dare uela uocantibus Euris,
C ontendique operis primas præſcribere leges.
A t prius ætati teneræ quæ cura colendæ
D icendum, quantus puero labor impendendus.
N ulli etenim inſignem dabitur geſtare coronam,
P ieridum choreas teneris niſi norit ab annis,
P oſtquam igitur primas fandi puer hauſerit artes,
I am tunc incipiat riguos accedere fontis,
E t Phœbum, & dulces Muſas aſſueſcat amare.
I lle autem, paruum qui primis artibus ante
I mbuit, atque modos docuit, legesq; loquendi,
S yncerus uocis cuperem, ac puriſſimus oris
C ontigerit, fandi ne fors puer, atque nefandi
N eſcius imbiberit male gratæ ſemina linguæ,
Q uæ poſt infecto ex animo radicitus ulla
N on ualeas meliora docens euellere cura.
I ccirco mihi ne quiſquam perſuadeat oro,
V t placeant qui, dum cupiunt ſe numine læuo
T ollere humo, & penitus iactant ſe ignota docere,
C onuentu in medio, ſeptique impube corona
I nſolito penitus fandi de more magiſtri
O bſcuras gaudent in uulgum ſpargere uoces
I rriſi, fœdam illuuiem, atque immania monſtra.
N on minus à recta mentis ratione feruntur
D ecepti, quàm qui, liquidi cum pocula fontes
S ufficiant, malunt graue olentem haurire paludem.
N e mihi ne teneræ talis ſe admouerit auri,
S ed procul ò procul iſta ferat, natosque Getarum
I mbuat, aut ſiqua eſt gens toto obtuſior orbe.
I amque igitur mea cura puer penetralia uatum

Ingrediatur, & Aonia ſe proluat unda.
Iamque ſacrum teneris uatem ueneretur ab annis,
Quem Muſæ Minci herboſis aluere ſub antris,
Atque olim ſimilem poſcat ſibi numina uerſum,
Admirans artem, admirans præclara reperta.
Nec mora. iam fauet Aſcanio, tactusq; dolore
Impubes legit æquales, quos impius hauſit
Ante diem Mauors, & acerbo funere merſit.
Multa ſuper Lauſo, ſuper & Pallante perempto
Multa rogat, lachrymas inter quoque ſingula fundit
Carmina, crudeli cum raptum morte parenti
Ah miseræ legit Euryalum, pulchrosq; per artus
Purpureum, leto dum uoluitur, ire cruorem.
Necnon interea Graios accedere uates
Audeat, & linguam teneris aſſueſcat utranque
Auribus exercens nunc hanc, nunc impiger illam.
Nulla mora eſt. noſtro Aeneæ iam conferet igneis
Aeaciden flagrantem animis, Ithacumq; uagantem,
Atque ambos ſæpe impellet concurrere uates.
Nunc geminas puer huc aures, huc dirige mentem.
Nam, quia non paucos parte ex utraque poetas
Noſtrosque, Graiosque tibi ſe offerre uidebis,
Quos hic euites, quibus idem fidere tutus
Eualeas, dicam, ne quis te fallere poßit.
Haud multus labor auctores tibi prodere Graios,
Quos inter potitur ſceptris inſignis Homerus.
Hunc omnes alij obſeruant. hinc pectore numen
Concipiunt uates, blandumque Heliconis amorem.
Felices quos illa ætas, quos protulit illi
Proxima, diuino quanto quisque ortus Homero

Vicinus magis, eſt tanto præſtantior omnis.
Degenerant adeo magis, ac magis uſque minores
Obliti ueterum præclara inuenta parentum.
Iamque fere Inachiæ reſtincta eſt gloria linguæ
Omnis, & Argolici iuſſi concedere auitis
Sunt pulſi reges ſolijs, ciuesque coacti
Diuerſa exilia, atque alienas quærere terras.
Huc illuc inopes errant. habet omnia uictor
Barbarus, & uerſis nunc luget Græcia fatis.
Noſtri autem ut ſanctum diuas Helicona colentes
Cœperunt primum in Latium transferre, fluebant
Verſu incompoſito informes, artisque Pelaſgæ
Indociles Muſa fundebant carmina agreſti
Siluicolas inter Faunos. tunc omne ſonabat
Arbuſtum fremitu ſiluai frondoſai.
Nondum acies, nondum arma rudi pater Ennius ore
Tentarat, qui mox Graio de uertice primus
Eſt auſus uiridem in Latio ſperare coronam.
Tum rerum cauſas naturæ arcana latentis
Explorare auſi cecinerunt carmine dulci,
Omnia Pierio ſpargentes nectare uates.
Atque ita deinde rudes paulatim ſumere uerſus
Cœperunt formam inſignem, penitusque Latini
Agreſtem exuerunt morem, liquidiſſima donec
Tempeſtas ueluti cœli poſt nubila, & imbres
Extulit os ſacrum ſoboles certiſſima Phœbi
Virgilius, qui mox ueterum ſqualore, ſituque
Deterſo in melius mira omnia rettulit arte
Vocem, animumque Deo ſimilis. date lilia plenis
Pierides calathis, tantoque aſſurgite alumno.

Vnus hic ingenio præſtanti gentis Achiuæ
Diuinos uates longe ſuperauit, & arte,
Aureus, immortale ſonans. ſtupet ipſa, pauetque,
Quamuis ingentem miretur Græcia Homerum.
Haud alio Latium tantum ſe tempore iactat.
Tunc linguæ Auſoniæ potuit quæ maxima uirtus
Eſſe fuit, cœloque ingens ſe gloria uexit
Italiæ, ſperare nefas ſit uatibus ultra.
Nulla mora, ex illo in peius ruere omnia uiſa,
Degenerare animi, atque retro res lapſa referri.
Hic nanque ingenio confiſus poſthabet artem.
Ille furit ſtrepitu, tenditque æquare tubarum
Voce ſonos, uerſusque tonat ſine more per omnes.
Dant alij cantus uacuos, & inania uerba
Incaſſum, ſola capti dulcedine uocis,
Pierides donec Romam, & Tyberina fluenta
Deſeruere Italis expulſæ protinus oris.
Tanti cauſa mali Latio gens aſpera aperto
Sæpius irrumpens ſunt iuſſi uertere morem.
Auſonidæ uicti, uictoris uocibus uſi.
Ceſſit amor Muſarum, artes ſubiere repente
Indignæ, atque opibus cuncti incubuere parandis.
Iampridem tamen Auſonios inuiſere rurſus
Cœperunt Medycum reuocatæ munere Muſæ
Tuſcorum Medycum, quos tandem protulit ætas
Europæ in tantis ſolamen dulce ruinis.
Illi etiam Graiæ miſerati incommoda gentis,
Ne Danaum penitus caderet cum nomine uirtus,
In Latium aduectos iuuenes, iuuenumq; magiſtros,
Argolicas artis quibus eſſet cura tueri,

Securos Muſas iuſſere, atque ocia amare.
Illi etiam captas late miſere per urbes,
Qui doctas tabulas ueterum monimenta uirorum
Mercati pretio adueherent, quæ barbarus igni
Tradebat Danaum regnis, opibusque potitus.
Et tentamus adhuc ſceptris imponere noſtris
Externum, nec dum ciuiles condimus enſes.
Hæc ætas omnis, uatum hæc fortuna priorum.
Ergo ipſum ante alios animo uenerare Maronem,
Atque unum ſequere, utque potes, ueſtigia ſerua,
Qui ſi forte tibi non omnia ſufficit unus,
Adde illi natos eodem quoque tempore uates.
Parce dehinc puer, atque alios ne quære doceri.
Nec te diſcendi capiat tam dira cupido.
Tempus erit, tibi mox cum firma aduenerit ætas,
Spectatum ut cunctos impune accedere detur.
Interea moniti uos hic audite parentes.
Quærendus rector de millibus, e que legendus,
Sicubi Muſarum ſtudijs inſignis, & arte,
Qui curas dulces, carique parentis amorem
Induat, atque uelit blandum perferre laborem.
Illa ſuis niti nondum auſit uiribus ætas,
Externæ ſed opis, alienæque indiga curæ eſt.
Nam puerum, ni præſentis uis fida regentis
Adſit, & hunc dulcem ſtudiorum infundat amorem,
Illecebræ ſacris auertant mille camœnis
Deceptum falſa melioris imagine curæ.
Sic quoque ubi cultis plantas defodit in hortis
Agricola, & teneras telluri credidit almæ,
Fraxineos contos ſubito erigit, & ſua cuique

Robora, ut innixæ uentos, cœlique ruinam
Contemnant, ſurgantq; leues impune per auras.
Ille autem, pueri cui credita cura colendi
Artibus egregijs, in primis optet amari,
Atque odium cari ſuper omnia uitet alumni.
Ne forte & ſacras ſimul oderit ille camœnas
Imprudens, & adhuc tantæ dulcedinis expers,
Deficiantque animi ſtudiorum in limine primo.
Ponite crudeles iras, & flagra magiſtri
Fœda miniſteria, atque minis abſiſtite acerbis.
Ne mihi ne quæſo puerum quis uerbera cogat
Dura pati, neque enim lachrymas, aut dulcis alumni
Ferre queunt Muſæ gemitus, ægræque recedunt,
Illiusque cadunt animi, nec iam amplius audet
Sponte ſua quicquam egregium, ingratumq; laborem
Inuitus trahit ægre, animoque ad uerbera durat.
Vidi ego qui ſemper leuia ob commiſſa uocabat
Ad pœnam pueros, furijs inſurgere, & ira
Terribilem, inuiſos ueluti ſæuiret in hoſtes.
Hinc ſemper gemitus, hinc uerbera dira ſonabant.
Atque equidem memini cum formidatus iniquis
Vrgeret pœnis, ſolitoq; immanior ille
Terreret turbam inualidam miſerabile uiſu,
Forte puer prima ſignans nondum ora iuuenta
Inſignis facie ante alios exegerat omnem
Cum ſocijs ludens lucem, oblitusque timoris
Poſthabuit ludo iuſſos ediſcere uerſus.
Ecce furens animis multa increpat ille, minisque
Inſurgens ſæuo pauitantem territat ore
Horrendum, & loris dextram crudelibus armat.

Quo ſubito terrore puer miſerabilis acri
Corripitur morbo. paruo is poſt tempore uitam
Creſcentem blanda cœli ſub luce reliquit.
Illum populifer Padus, illum Serius imis
Seriadesq; diu Nymphæ fleuere ſub undis.
Tempore iam ex illo, uatem cum dura iubentem
Phœbigenam Alcides animo indignante peremit
Vocali inuiſam feriens teſtudine frontem,
Debuerat ſæuos factum monuiſſe magiſtros.
Vos tamen ô iuſſi iuuenes parete regentum
Imperijs, ultroq; animos ſummittite ueſtros.
Siquem igitur clari formandi gloria uatis
Digna manet, uerbis puerum compellat amicis
Sæpe rogans, laudisq; animum pertentat amore.
Quandoquidem, hunc imis poſtquam ſemel oſſibus ignem
Implicuit, labor inde leuis, ſe ſe excitat ardens
Sponte ſua, durosq; uolens fert ille labores,
Et tacito uiuens creſcit ſub pectore flamma.
Quid memorem (ſocium nam mos æqualibus annis
Iungere cui paribus ſtudijs contendat alumnus)
Aemula cum uirtus ſtimulis agitarit honeſtis?
Præſertim ſi uictori ſua præmia rector
Pollicitus celeremue canem, pictamue pharetram.
Continuo uideas ſtudio geſtire legendi
Ardentem, ac ſera ſub nocte urgere laborem,
Dum timet alterius capiti ſpectare coronam.
Aſt ubi ſponte ſua ſtudia hæc aſſuerit amare,
Iam non laudis amor, non illum gloria tantum
Sollicitat, ſed mira operum dulcedine captus
Muſarum nequit auelli complexibus arctis.

Nonne uides duri natos ubi ſæpe parentes
Dulcibus amorunt ſtudijs, & diſcere auaras
Iuſſerunt artis, mentem ſi quando libido
Nota ſubit, ſolitaq; animum dulcedine mouit,
Vt læti rurſum irriguos accedere fontes
Ardeſcant ſtudijs, & nota reuiſere Tempe?
Exultant animis cupidi, pugnantq; parentum
Imperijs, nequit ardentes uis ulla morari.
Sic aſſuetus equus iam duris ora lupatis
Forte procul notis ſi armenta aſpexit in aruis,
Huc ueterum ferri cupit haud oblitus amorum,
Atque hic atque illic hæret, frenisq; repugnat,
Quoue magis ſtimulis inſtas, hoc acrius ille
Perfurit. it tandem multo uix uerbere uictus
Cœptum iter. ipſa tamen reſpectans crebra moratur
Paſcua, & hinnitu late loca complet acuto.
Ah quoties aliquis ſacros reminiſcitur æger
Fontes incaſſum, & lucos ſuſpirat amatos
Dulcibus ereptus Muſis puer, atria ut alta
Incoleret regum rebus præfectus agendis?
Tybure quàm mallet, gelido aut ſub Tuſculo iniquam
Pauperiemque pati, & uentos perferre niuales?
Contra autem uanum multi effudere laborem,
Quos fruſtra excoluiſſe ſolum male pinguis harenæ
Pœnituit, uentisque uiam tentaſſe negatis.
Quod ne cui ſero contingat forte docenti,
Continuo poterit certis præſciſcere ſignis.
Nanque puer nullis rectorum hortatibus ipſe
Sponte ſua exercetur, amatque, rogatque docentes
Primus, inardeſcitque ingenti laudis amore.

Prouocat hinc ſocios pulchra ad certamina primus,
Exultatque animo uictor, ſuperatus amaris
Mordetur curis, latebrasq́;, & ſola requirit
Infelix loca. ad æquales pudet ire, grauesque
Vultus ferre nequit cari rectoris inultus.
Nec lachrymis penitus caruerunt ora decoris.
Hic mihi ſe diuis, ſatisque uolentibus affert.
Huic Muſæ indulgent omnes, hunc poſcit Apollo.
At nullam prorſus tibi ſpem fruſtra excitet ille,
Quem non ulla mouet prædulcis gloria famæ,
Et præcepta negat duras dimittere in aures
Immemor auditi, cui turpis inertia mentem
Deijcit, atque hebetes torpent in corpore ſenſus.
Huic curam moneo ne quiſquam impendat inanem.
Nec placet ante annos uates puer. omnia iuſto
Tempore proueniant. ah ne mihi olentia poma
Miteſcant prius, autumnus bicoloribus uuis
Quàm redeat, ſpumetque cadis uindemia plenis.
Ante diem nam lapſa cadent, ramosq́; relinquent
Maternos, calcabit humi proiecta uiator.
Nec ludos puero abnuimus. ſubducere mentem
Interdum ſtudijs liceat. defeſſus amœna
Rura petat, ſæpe & mores obſeruet agreſtum,
Et uenator agat de uertice Tyburtino
Veloces capreas, aut tendat retia ceruis.
Non ille interea penitus patietur inanem
Ire diem. comitum cœtu ſe ſubtrahet ultro
Interdum, & ſola ſecum meditabitur umbra
Agreſtem Faunis laudem, Muſasq́; ſub alta
Conſulet Albunea uitreas Anienis ad undas.

N empe etiam alternis requieſcere fœtibus arua
P ermittunt ſponte agricolæ, & ceſſare nouales.
I nterea uires tellus inarata reſumit,
Quique ſubit largis reſpondet frugibus annus.
V erum non eadem tamen omnibus eſſe memento
I ngenia, inuentus ſæpe eſt cui carmina curæ,
C ui placeant Muſæ, cui ſit non læua uoluntas,
N ititur ille tamen fruſtra, & contendit inani
D eluſus ſtudio, uetitisque accingitur auſis.
N umina læua obſtant, precibusq; uocatus Apollo.
O rabit melius cauſas fors ille, animoque
N aturam, & cæcos rerum ſcrutabitur ortus.
S æpe tamen cultusque frequens, & cura docentum
I mperat ingenijs, naturaque flectitur arte.
N ec labor ille quidem rectoribus ultimus, acres
I ncauto iuueni ſtimulos auertere amoris,
D onec creſcentem doceat maturior ætas
F erre iugum, atque faces, ſæuiq; Cupidinis iras.
S æpe etenim tectos immitis in oſsibus ignes
V erſat amor, mollesq; eſt intus cura medullas,
N ec miſerum patitur uatum meminiſſe, nec undæ
C aſtaliæ. tantum ſuſpirat uulnere cæco.
A nte oculos ſimulacra uolant noctesq;, diesq;
N uncia uirginei uultus, quem perditus ardet.
N ec potis eſt alio fixam traducere mentem
S aucius. ignari fruſtra miſcere parentes
P æonios ſuccos, medicasq; Machaonis artes
C onſulere. interea penitus calor ille reliquit
P ierius. torquent alij cor molle calores.
C um uero iam pubeſcens mente altius hauſit

Nunc hos, nunc adiens alios, & pectora firmans.
Nec prius euaſit mundi mortalibus oris,
Quam quater exoriens dena Sol luce rediret.
Forte igitur Petrus, & ſocij uada ſalſa ſecabant
Remigijs lembum ſubigentes, dum ſibi uictum
Arte parant ſolita, piſcesq́; in gurgite captant.
Et iam per totam uano, quam longa, labore
Defeſſi noctem fruſtra, madefacta legebant
Retia, cum iuuenem egregium uidere liquentis
Fluctifrago tractus è littore proſpectantem,
Nec primo agnouere Deum, diuinaq́; membra,
Quandoquidem ſe mortali celauerat ore.
Ipſe dehinc tali compellans uoce natantes
Dextram, ait, affectate uiri. huc appellite puppim.
Hac dabitur uanum non effudiſſe laborem.
Nec mora, præceptis parent, dextraq́; per undas
Detorquent alacres curſum, nodoſaq́; lina
Proijciunt. moti ſonuit plaga cœrula ponti.
Iamq́; ſenex tacito ſocijs Petrus innuit ore,
Auxilioq́; uocat nutuq́;, manuq́; ſilentes
Significans prædam innumeram. uix retia cuncti
Plena trahunt. capti ſaliunt per uincula piſces.
Senſit Ioannes hic numen, & heus prior, inquit,
O ſocij, non fallor, adeſt Deus, ille magiſter
Ille quidem. agnoſco diuinos oris honores.
Lætitiam ut iactat uultuq́;, oculisq́; decoris?
Quod ſimul accepit Petrus, haud cunctatus, ab ipſa
Deſilijt rate, & æquoreas ſe iecit in undas,
Quo regem ſalſos per fluctus primus adiret
Quamuis multa timens gliſcentibus æquore uentis.

C ætera deinde manus terræ aduertuntur, & omnes
R emiuaga ſiccum cupidi tenuere carina.
T um uictu ut uires reuocent, cerealia menſis
D ona onerant iuſſi, uiuosq; in littore piſces
V na omnes torrere parant, ſuccenſaq; pruna
S uggeritur circum. teter petit æthera nidor.
V t compreſſa fames, ſurgit rex optimus ipſe,
C onfeſſusq; Deum ſocijs ita denique fatur.
P acem optate uiri, pacem laudate quieti.
S aluete æternum ſocij, æternumq; ualete.
E ſte mei memores. ego claro poſcor olympo.
I amque adeo duris animos aptate ferendo
O mnia, nec propius ſæuos adijſſe tyrannos
S it timor, atque duces affari, & uera monere.
N on uos maieſtas ſoliorum, aut ſceptra ſuperba
T errificent regum lucis nil huius egentes.
H aud longe tum quærendum, quæ tempora fandi,
Q uis modus aptus. ego præſens adero omnibus ora
V eſtra regens. dabitur uerborum copia cuique.
N ec cœlo uires uos, & ſolamen ab alto
D eficient. cum Sol decimo iubar aureus ortu
E xtulerit, pater afflabit cœleſtibus auris,
D iffuſumq; animis numen diuinitus addet,
P ræſide quo freti reges, rerumq; potentes
N il ueriti, noſtrum uulgabitis undique nomen.
T um ſanctum ſe ſe genus aurea tollet ad aſtra,
D enſus agens ueluti laxis ſe palmes habenis
L uxuriat, folijsque ſimul, fœtuque graueſcit.
D enique, cum ſuprema dies illuxerit orbi,
O mniaque eliciam patefactis oſſa ſepulcris,

Atque iterum in lucem emergent,quos terra tegebat,
Hanc uallem,denſa hos implebunt agmina colles
Matres atque uiri,uixque hauſta luce perempti,
Ipſe ego iura dabo,mediaque in ualle ſedebo
Quæſitor,uitas populorum,& crimina pendens.
Vos etiam mecum bis ſenis ſedibus ipſi
Sublimes mortale genus cenſebitis una,
Bis ſenæque tribus gentis tum ueſtra ſubibunt
Arbitria,& ueſtros mirabitur orbis honores.
Interea Petre te(nulli pietate ſecundum
Noui etenim)his rerum ſummam,clauumque tenentem
Præficimus cunctis,ultro qui noſtra ſequuti
Imperia.hoc te præcipuo inſignimus honore.
Tu regere,& populis parcens dare iura memento.
Summa tibi ingentes iam nunc conceſſa poteſtas.
Iamque pios tege pace.uoca ſub ſigna rebelles.
Quencunque in terris ſcelus exitiale peroſus
Admonitum fruſtra iuſta deuoueris ira
Colloquio abſterrens hominum,cœtuque piorum,
Idem erit inuiſus cœlo.non ille beatis
Sedibus aſpiret,niſi tu placabilis idem
Dignatus uenia meliorem in priſtina reddas.
Iamque adeo tibi conceſſum mortalibus ægris
Claudere ſiderei portas,ac pandere cœli.
Talia mandabat terras,hominesque relinquens.
Sic natis moriturus oues,& ouilia paſtor
Commendans caris furta,inſidiasque luporum
Edocet,& pecori contraria paſcua monſtrat.
Sic ſocijs æuo iam feſſus nauta biremem
Credit,inexpertosque docet uarias maris oras,

Et breuia, & ſyrtes, & nauifragas ſirenas.
His animaduerſis totius lucida circum
Palmiferi nubes collis capita ardua texit,
Et curua æthereis fulſerunt littora flammis.
Interea totum exercent noua gaudia cœlum
Alituum cœleſtum acies, ſanctiq; uolucres
Dant manibus plauſus, & multicoloribus alis,
Inſtaurantq; choros, fremitu ætheris atria feruent.
Pars pendent ſpeculis, & propugnacula læti
Cœli ſumma tenent, & mœnia celſa coronant.
Obuia pars portis parat ire patentibus, & ſe
Quisque auris credunt, at pennis æthera obumbrant.
Hi plectro indulgent, fidibusq;. his tibia cantus
Dat bifores. alij caua cornua flatibus implent,
Rauciſonasq; tubas, & ahenea cymbala iactant.
Atque ubi ter patris ad ſolium pernice chorea
Indulſere choris, ter ludo lucida regna
Luſtrauere, poliq; è uertice decurrere,
Non aliter ſunt ingreßi uolucri agmine contra
Concentu uario, & multiſono modulatu,
Quam, prolapſa Remi cum nondum urbs alta iaceret,
Tarpeiæque arces ſtarent, lateque ſubactis
Iura daret populis rerum pulcherrima Roma,
Conſul uictor, ouans pugnatis undique bellis,
Intrabat rediens, Capitoliaq; alta ſubibat.
Talis nubiuago tendebat ad æthera greſſu
Vera Dei ſoboles. ut uero flectere quiret.
Iratus quoties genitor mortale pararet
Exercere genus meritis ob crimina pœnis,
Omnia fert ſecum cædis monimenta nefandæ,

Inprimis dupliceḿq; trabem, infandamq́; columnam,
Brachia cui uinctus tulit aſpera uerbera, & acres
Virgarum faſces, infectaq́; ſanguine lora,
Haſtamque, & calamo pendentia pocula leui.
Tris deinde ingentes, & acuta cuſpide uectes
Cernere erat, quibus effoſſus palmasq́;, pedesq́;,
Sertaque nexilibus uepribus conſerta rigebant.
Illic & longo Romani ſigna ſenatus
Haſtili ſuſpenſa, cauoq́; latentia cornu
Lumina, quod ſuperas abies tollebat ad auras,
Quamque manu rex pro ſceptro geſtauit arundo,
Omnia quæ pueri cœleſtes ante gerebant,
Singula quisque, polique arcem per inane petebant.
Suſpexere uiri attoniti, acieque ſequentes
Altum nubem, ac regem uidere per auras
Tollentemque manus, cœlique ſerena ſecantem,
Cum ſubito rutila hæc uenit uox reddita ab æthra.
Ne trepidate. quid hæretis ſupera alta tuentes?
Cum genitore Deus regnandum accepit olympum.
Nec mora. carminibus cœli domus ardua longe
Auditur reſonare, modisque per aſtra canoris.
Contra etiam plauſere, atque hæc alterna canebant
Læta uiri, cœluḿq; oculis, animisq́; petebant.
Omnes ô plauſu gentes, linguisque fauete,
Atque Deum canite aſcenſu ſupera alta tenentem.
Quadrupedum, uolucrumque genus, mutæque natantes
Exultent, tractus terrarum ubicunque patentes.
Ipſi dent montes, ipſa & dent flumina uocem
Læta ſuam, & ſcatebris uoluentes flumina fontes,
Quodque ambit longis terras anfractibus æquor.

C unċta ſuum agnoſcant auctorem, & carmina dicant,
S emper ut idem ingens regnarit originis expers
C um genitore Deo Deus omnia numine complens.
V t nullis mox principijs, aut ſemine nullo
O mnia condiderit, cœlum, terrasq́; , fretumq́; ,
Quæque uago paßim ſubſunt animantia cœlo.
V t terras ponto diſcluſerit, æthera terris,
L uciferis cœli luſtrauerit atria flammis,
T ellurisq́; ſinum uarijs appinxerit herbis,
S ufficiatq́; ſatis fruges, & uitibus almum
H umorem. tu cunċta moues. tibi maximus æther,
Quique ſuper latices concreſcunt æthere, parent.
N ubila te, uentique timent. te ueſper, & ortus
O bſeruant, obeuntq́; tuo ſua munera nutu,
E t tibi monſtriferi obſequitur plaga cœrula ponti.
T u manibus ualidis terrarum pondera libras,
A tque grauem uacuo ſuſpendis in aere molem
R erum elementa locans æterno fœdere, ut omnia
C oncordi in medium tendant nitentia motu.
T u liquidas per inane uias is nubibus actus,
A urarumq́; ſedens ueheris pernicibus alis.
N on tibi tempus equis fugit irreuocabile adactis.
S emper idem ante tuos oculos, præſensq́; moratur,
Quodq́; eſt, quodq́; fuit, ſimul et quod deinde ſequetur.
I pſe etiam parens tibi cœli in uert ce fixus
S ol ſtetit. ipſa etiam ſurgens in cornua Luna,
A tque ſuos penitus requierunt ſidera curſus.
T e mandante ſuam uim ſæpe innoxius ignis
D edidicit. pueri in medijs fornacibus aſtant
I llæſi, iactantque tuas ad ſidera laudes.

Tu mare nauigerum concreta diuidis unda,
Et populis medios das ire impune per æſtus.
Tu rapidos flectis ripis mirantibus amnes.
Tu largam tactis è cautibus elicis undam
Idem largifluos fontis, & flumina ſiſtens.
Ipſa tuo tremit aſpectu conterrita tellus,
Quosque procul tangis fumant ad ſidera montes.
Aſſurgunt reges pauidi, tibi ſceptra, tibi arma
Deponunt, longeque tremunt, & numen adorant.
Tu ſurdis aures, oculos tu lumine captis,
Et uocem mutis, & uires ſufficis ægris.
Tu reuocas in uitam obita iam morte ſepultos.
Et rurſum potes amiſſos accendere ſenſus.
Non te uis crudi perterruit horrida leti,
Non Erebi confuſa domus loca fœta timoris.
Te manes tremuere. plagæ regnator opacæ
Vmbrarum paßim populantem immitia regna
Non tulit, atque imis trepidus ſe condidit antris,
Proſtratæque metu procul Eumenides latitarunt,
Dum ſuperas præda ingenti uehereris ad arces,
Nunc ubi iam uictor regnas, ſuperumq; beato
Concilio imperitas, prouiſaque tempora longe
Diſponens reparas fugientia ſecula mundo,
Nec requieſſe ſinis Solis uoluentia luſtra.
Salue opifex rerum, uaſtique ſalutifer orbis,
Aſpice nos propius, propius genus aſpice noſtrum,
Morte tua patet ætherei cui ianua olympi,
Et ueteres tandem pater obliuiſcitur iras.
Talia littorea læti ſub rupe canebant
Vndeni proceres, omnisque effuſa iuuentus.

N on tamen exuerant uanum inter tanta timorem
G audia nondum animos firmati numinis aura
A etherea, ſed adhuc latebras, cauaq́; antra petebant.
S icut ubi accipiter celſa de ſede columbam
S uſtulit apprenſam, quam roſtro euiſceret unco,
D iffugiunt aliæ huc illuc. mox turribus imis
C ondunt ſe celeres, & inania murmura miſcent.
H aud illi ſecus attoniti poſt funera regis
I ncluſi tecto ſtabant promiſſa magiſtri
C œlo expectantes uenturum numen ab alto.
I amque aderat promiſſa dies, deciesq́; tenebras
F lammifera Sol exoriens face ab orbe fugarat,
C um pater omnipotens cœli regione ſerena,
S idera purpureo reficit qua purior æther
L umine, cœlicolum in medio media arce ſederet
T empora diſpenſans, ſecretaque fœdera mundo.
C ui ſe tum exutus moribundos filius artus
D iffulgens radijs, ac mira luce coruſcus
O btulit, & magno genitorem affatus amore eſt.
O' pater & ſocijs tandem ſuccurrere noſtris
T empus ait, quos amiſſo duce protinus omnes
A cer agit timor huc illuc, atque omnia terrent
I mbelles, quoniam mortali corpore creti.
D iſcute terrorem hunc animis, & pectora firma,
N e caſus nequeant alacres procurrere in omnes.
I llis me propter Solyme, Iudæaque paßim
I nſidias infenſa odijs molitur iniquis,
T u tamen hos olim fore, qui præſtantibus auſis
P er gentes canerent noſtrum indelebile nomen,
Q uacunque oceano terrarum clauditur orbis,

Et populos noua conuerſos ad ſacra uocarent,
Pollicitus genitor, tibi nec ſententia nutat.
Hos(quando cœli demum non abnuis arcem)
Ipſe ego ſæpe tua fretus pietate labantes
Firmaui,impleuiq; animis.ſiquidem affore olympi
Promiſi auxilium ſubito,& tutamen ab arce,
Quo freti reges,regumq; minacia iuſſa
Contemnant,alacresque ruant in funera leti
Sponte ſua uera pro relligionis amore.
Sic fatus palmas ferro oſtentabat acuto,
Traiectosque pedes,& hians in pectore uulnus,
Sertaque,& hamatos uepres,quos hoſtia geßit.
Annuit oranti,delibansque oſcula nato
Reddidit hæc pater æterno deuinctus amore.
Iam conceſſa petis.dabitur tibi nate,quod optas.
Promiſſa(ne tende manus)afflabimus aura,
Quos uis,atque uiros noſtro flammabimus igni,
Vt pro te blandæ proiecto lucis amore
Non ferrum,aut flãmas metuant,morſusue ferarum,
Aut crinita rotis circum laniantibus hauſtra.
Quique reformidant nunc omnes aeris auras,
Obijcient certis alacres ſe ſponte periclis
Pugnando,& claras animas de corpore reddent
Contemptu necis,& uera uirtute ſuperbi.
Non illos æſtus,non illos frigora ſiſtent,
Letiferum aut campos cum ſidus findit hiulcos,
Cærulea aut glacie cum nectit flumina bruma.
Verum ultra Gangem auditi,Bactra ultima ſupra,
Iſmara,Biſtoniasque plagas,Seresque remotos
Gadibus,& uirides penetrabunt uoce Britannos.

I mplebunt terras monitis, & cuncta nouantes
T empla pererrato ſtatuent tibi maxima mundo,
A d tua mutatæ properabunt nomina gentes,
D iuiſæ penitus toto orbe per æquora gentes,
S eclaque conuerſis procedent aurea rebus.
Quæ tibi ſæpe ego pollicitus, ſcisque omnia mecum.
N ec tantum tua nate pijs hæc uulnera olympum
N unc pandi meruere, nigra quos nocte premebat
I nſontes primi ſcelus exitiale parentis.
V erum alios mox, atque alios per ſecula cœlo
E fficient dignos, ſua quos commiſſa piacla
S idereis procul arcebant à ſedibus olim.
T anta tuæ merces, ea uis, ea gratia mortis.
A tque adeo, quodcunque homines ab origine rerum
A dmiſere, alijs quidquid peccabitur annis,
H uc coeat, ſatis illa tui pars parua, ſuperque
O mnia diluere, prorſusque abolere cruoris.
Quin etiam mox tempus erit, cum ſcilicet olim
T er centum prope luſtra peregerit æthereus Sol,
T um ueri Graium obliti mendacia uates
F unera per gentes referent tua carmine uerſo,
A tque tuis omnes reſonabunt laudibus urbes,
P ræſertim lætam Italiæ felicis ad oram,
A ddua ubi uagus, & muſcoſo Serius amne
P urior electro, tortoq; ſimillimus angui,
Qua rex fluuiorum Eridanus ſe turbidus infert
Mœnia turrigeræ ſtringens male tuta Cremonæ,
V t ſibi iam tectis uix temperet unda caducis.
I llic tum niuei uelut inter nubila Cygni
O mnibus in ripis pueri, innuptæq; puellæ

Carmina caſta canent, mixtiq; in gramine molli
Laudibus incipient certatim aſſueſcere noſtris,
Et teneri prima cœtus te uoce ſonabunt.
Hæc tibi certa manent, hæc uis mouet ordine nulla.
Sic fatus dulcem nato inſpirauit amorem.
Interea ſcelus infandum pellacis Iudæ
Multa execrantes ſocij ſe ad iuſſa parabant
Munera diuerſas ſortiti protinus oras,
Quas peterent, moresq; nouos, noua ſacra docerent.
Quoue autem patribus bis ſenis cætera, ut ante,
Pareret pubes, numerum, ſanctumq; ſenatum,
Quod ſupereſt, ſupplent, ſocijsq; ex omnibus unus
Sortitu gaudes tanto prælatus honore
Matthia, obſcurum genus, & ſine luce propago.
Tum cuncti inter ſe mœſti ſic ore precari.
Si nunc, ſi nobis aurai cœlitus almæ
Halitus omnipotens patefacto aſpiret olympo,
Quandoquidem toties nobis Deus omnibus illum
Auxilio fore pollicitus. ſane omnia uera
Prædixit. deſit ueris hoc hactenus unum.
Talia ſuſpenſi ſecum ægra mente ferebant.
Ecce autem cœli ruere ardua uiſa repente,
Et ſuperum tonat ingenti domus alta fragore.
Suſpiciunt. noua lux oculis diffulſit, & ingens
Viſus ab æthereo deſcendere uertice nimbus
Lucis inardeſcens maculis, tectumq; per omne
Diuerſi rumpunt radij. tum innoxius ignis
Omnibus extemplo ſupra caput aſtitit ingens,
Et circum rutilis incanduit aura fauillis,
Stricturis ueluti crebræ crepitantibus olim

D iſſiliunt ſcintillæ, acres dum incudibus ictus
A lternant Chalybes, robuſtaque brachia tollunt
C andentem curua uerſantes forcipe maſſam.
N am pater omnipotens, ſuperaque æquæuus ab arce
F ilius aſpirant una omnipotentibus auris,
I nfunduntque uiris numen. Deus ecce repente
E cce Deus. cunctis diuinitus algida corda
I ncipiunt afflata caleſcere, numine tacti
I mplentur propiore uiri, ſacrumque furorem
C oncepere, Deumque imis hauſere medullis.
N ec mora, nec requies. ter ſcintillantibus igneis
T errifico radijs fulgore, ter alitis auræ
T urbine correpti blando flammantur amore,
I gneſcuntque animis, atque exultantia cunctis
E xercent acres ſtimulis præcordia motus.
D iffugiunt animis terrores. mira loquuntur,
Mira cánunt. eadem uarijs (mirabile dictu)
G entibus accipitur uox haud obſcura, ſibique
Quiſque uidebatur patrias haurire loquelas,
Multi ut tunc ierant uarijs huc partibus orbis
S acrorum ſtudio, uiſendæque urbis amore,
S olennem quæ luce illa celebrabat honorem
Quinquaginta actis poſt orgia prima diebus
O rgia, cúm menſis epulandum apponimus agnum.
H ic ſua uerba audit tellure Libyſtide cretus,
H ic Galli ſua, Romulidæ, Parthique, Scythæque,
N ecnon ſubiecti glaciali ſidere Thraces,
A frique, Cretesque, Phrygumque é gente profecti,
A tque Indi, atque Arabes, & areniuagi Garamantes,
Mirantur cuncti circum, mirantur & ipſi.

Nanque hominem uelut exuti, moribundaque membra
Mente domos cœli peragrant, atque æthera apertum
Intenti, & ſuperum taciti ſermone fruuntur.
Iamque canunt uentura, animis Deus expulit atram
Luſtrans corda intus nubem, quæ corpora circum
Caligatque, hebetatque humanas humida mentes.
Quosque modo duræ mortis formidine turpi
Speluncis atris terrebant omnia clauſos,
Liberius nunc luce palam, atque licentius audent
Terrorum expertes. nec iam mortalia curant.
Non ferrum, aut flammas metuunt, morſusue ferarum,
Sed regem uulgo teſtantur morte peremptum
Immerita genus æthereo deducere olympo.
Iamque pudet metuiſſe omnes, animoſaque leti
Spes magis, atque magis uiget acris numinis hauſtu.
Haud ſecus ac crebris cum rimis terra dehiſcit,
Cum ſitit omnis ager, tum quæ morientia languent
Gramina, cæruleus ſi cœlo uenerit imber,
Continuo attollant rurſus capita, aruaque ponant
Squalorem, redeatque decor ſuus omnibus agris.
Ergo abeunt uarias longe, lateque per oras
Diuerſi, laudesque canunt, atque inclyta uulgo
Facta ducis, iamque (ut uates cecinere futurum
Antiqui) illorum uox fines exit in omnes.
Audijt & ſiquem medio ardens æthere iniquo
Sidere deſertis plaga diuidit inuia terris,
Quique orbem extremo circunſonat æquore pontus.
Continuo ponunt leges, moremque ſacrorum
Vrbibus. infectum genti luſtralibus undis
Eluitur ſcelus, & ueteris contagia culpæ,

Relligioque nouas noua paßim exuſcitat aras,
Protinus hinc populos Chriſti de nomine dicunt
Chriſtiadas, toto ſurgit gens aurea mundo,
Seclorumque oritur longe pulcherrimus ordo.

FINIS

SI QVID HIC FACTVM
DICTVMVE
CONTRA SANCTOR. PATRVM SCITA
INFECTVM
INDICTVMVE ESTO

QVISQVIS
ES
AVCTOR TE ADMONITVM VVLT
SE NON LAVDIS ERGO OPVS ADEO
PERICVLOSVM CVPIDE
AGGRESSVM VERVM EI
HONESTIS PROPOSITIS PRAEMIS
A' DVOB. SVMMIS
PONTT. DEMANDATVM SCITO
LEON. X. PRIVS MOX CLEM. VII.
AMBOB. EX ETRVSCOR. MEDYCVM
CLARISS. FAMILIA CVIVS
LIBERALITATI
ATQ. INDVSTRIAE
HAEC AETAS
LITERAS AC BONAS ARTIS
QVAE PLANE EXTINCTAE ERANT
EXCITATAS ATQ.
REVIVISCENTES DEBET
ID VOLEBAM NESCIVS NE ESSES

CHARTARVM SERIES

ABCDEFGHIKLMNOPQRS
TVXYZ Aa Bb Cc Dd

OMNES QVATERNIONES

Mente fuga, lætoſque animi nunc reffice ſenſus,
E t placidos per membra riga mihi numine motus.
S it fas lætitiæ ſentire in pectore lapſus
L ætitiæ, qua gens fruitur felicis olympi,
L arga ubi latifluo paßim torrente redundant
G audia, nec fines nouit diffuſa uoluptas.
V ertitur hic rerum facies. hic gaudia noſtra
I ncipiunt. longe in melius uerſa omnia cerno.
I am Deus, ut ſacros uates, & ſancta piorum
C oncilia educens tenebris inferret olympo,
C orporeis liber uinclis conceſſerat imos
S piritus ad manes, animarum regna ſilentum,
P er cæcos aditus, & præcipites anfractus
S olis inacceſſos radijs, loca nocte perenni
O bſita, terrificam cæcæ formidinis aulam.
H ic ſtabulant, uiuiſque tenent imperuia regna
N octiuagi fratres, ſuperi quos ira parentis
C œlo immane nefas animis excußit adortos,
T artareiſque genus miſerabile merſit in antris,
Quando illos tenuit regnandi tanta cupido.
N unc miſeros pœnis manes miſeri magis ipſi
E xercent, uinctoſque tenent nigrantibus oris.
I nteriora habitant barathrum irremeabile clauſæ
C rudeles animæ, ad ſuperos dum uita manebat.
N unc merita expendunt uaſta fornace ſepultæ
S upplicia, undantemque ferunt caligine fumum.
I gnis ibi æternus, ſemper noua flamma renaſcens.
I nnocuæ circum ſedes, ſecretaque longe
A tria circuitu longo. hic incendia nulla,
N ulli obſunt penitus flammis ultricibus ignes.

V mbrarum ſed iners requies, penitusq; ſilentia
Mundi temperies. ſecretæ his ſedibus æuum
I nſontes degunt animæ, quibus haud ſua damno
A dmiſſa. at primi ſcelus exitiale parentis
D etinet hic clauſas, noſtræ nil lucis egentes,
P œnarum prorſum expertes, niſi luce carerent
I ucunda, qua gens gaudet ſtellantis olympi.
H ic patres ſanctum genus antiquißima proles,
Qui uitam uinclo nullo, non legibus ullis
C ompoſitam incultos primi degere per agros
I nter oues patrio tantum ſe more tenentes,
I uſtitiæ memores ultro, rectumq; colentes.
H ic uatesq; pij, qui quondam numine pleni
V entura intrepide magnas cecinere per urbes,
Quique dedere orbi leges diuina reperta,
Quosque datis olim iuuit parere uolentes,
Matronæ, atque uiri, uitæq; in limine rapti.
O mnibus unus amor, cœliq; arrecta cupido.
E t iam promißi memores tum forte per umbras
S ecla recenſebant tacitis uoluentia luſtris,
D ucebantq; animis finem aduentare malorum.
A tque hæc inter ſe læti ſermone ſerebant.
E n tandem uoluenda dies, en imminet illa,
C um lucem liceat, ſupera & conuexa tueri.
H anc claro pater omnipotens manifeſtus olympo
O ſtendit nobis diuino numine plenis.
N os alijs ſubito mortalibus ore canentes
O ptandam uotis uenienti liquimus æuo.
I am iam aderit lux noſtra, Dei indubitata propago.
I lle erat ille feri ſub imagine ſæpe leonis

Oſtenſus nobis oculos caligine preßis;
V nus pro multis qui ſeſe proderet ultro
Morti, defenſosq; daret nos hoſte ſubacto.
V icit io tandem leo magni à ſanguine Iudæ
D auidæ genus. ò paßim gaudete beati
Mortales, gaudete animæ iam corpore functæ.
I am uos aſtra uocant. nunc, quæ tot clauditur annos,
I anua ſiderei nobis aperitur olympi.
I amque erit, ut, noſtris promiſſum uocibus olim,
L ætitia exiliant montes, collesq; reſultent
P ampineis uincti formoſa cacumina ſertis,
Q ales creber agris aries, ouiumq; minores
S ubſiliunt fœtus, molliq; in gramine ludunt,
B alatus matrum dum per iuga longa ſequuntur.
I pſi iam fontes, ipſa & uaga flumina paßim
Melle fluant, niueo paßim uaga flumina lacte
L acte mero, & dulci diſtillent nectare rupes.
T alia perſtabant memorantes. cuncta fremebant
I ntus lætitia ingenti, plauſuq; ſecundo.
S icut ubi ciues longa obſidione tenentur
V rbem intra, & uallum, portarumq; obiice tuti,
D um circum ſonat, atque in muros arietat hoſtis,
T um ſi forte acies procul auxiliaribus armis
A duentare uident ſocias è turribus altis,
C onſurgant, animosq; alacres ſpe ad ſidera tollant.
E cce autem foribus ſuccedens maximus ultor
H aud cunctatus adeſt diuina luce coruſcus.
P orta ingens aduerſa manet centum ærea uaſtis
V ectibus, æterni poſtes. hanc nulla neq; igni
V incere uis ualeat, neq; duri robore ferri.

Conſtitit hic Deus, ac dextra ſtridentia clauſtra
Impulit. intremuit quo late exterrita tellus
Impulſu, uaga contremuerunt ſidera mundi,
Regiaque umbroſis immugijt atra cauernis.
Ad ſonitum horriſico aduentu de uallibus imis
Lucifugi raptim trepido adſunt agmine fratres
Humana facie crurum tenus, inde dracones.
Tum rudere inſuetum, dirumque è faucibus ignem
Efflare, atque domum piceo omnem inuoluere fumo.
Continuo patuere fores. procul ecce repente
Sponte ſua abſiliunt conuulſi à cardine poſtes.
Apparet confuſa intus domus, altaque circum
Atria, rareſcunt tenebræ, & nox cæca receßit.
Nam Deus haud ſecus obſcuris conſpectus in antris
Perſtringens oculos diuina luce refulget,
Quam cum gemma ignes ſplendore imitata coruſco
In noctem thalamis lucet regalibus, atraſque
Exuperat tenebras, largo & loca lumine ueſtit
Purpurea circum perfundens omnia luce.
Vt uero in medijs Diuum penetralibus hoſtes
Videre, & faciem inuiſam agnouere per umbras
Ardentem radijs, ac mira luce coruſcam,
Protinus aſpectu ſubito terrentur, & imas
Conijciunt ſeſe in latebras, linguaq; remulcent
Commiſſas utero caudas, ſtratique tremendum
Nequicquam umbroſis in ſpelæis ulularunt,
Quales, quæ celſis habitantes alpibus Euros
Semiferæ gentes ſemper patiuntur, & imbres,
Romanas ſi forte procul fulgentibus armis
Ora exertantes antris uidere phalangas,

F umoſa extemplò palantes tecta relinquant,
D iſperſique iugis, ſiqua altius exit in auras,
R upe ſedent, longeque duces mirantur euntes.
A t caſti circum manes fulgore repente
L uſtrati paſſas tendunt ad ſidera palmas,
L ætitiaque fremunt ſubita, lachrymasque dedere,
N ec ſaturare queunt animos, oculosque tuendo.
T um læto ultorem propius clamore ſalutant
V na omnes. ut te cœli lux clara ſereni
O ptatum aſpicimus, nec nos ſpes noſtra fefellit,
Qui reuehis mundo primo conceſſa parenti
Munera, & humanum genus omne in priſtina reddis,
I gnotasque uias aperis ad ſidera cœli?
V eniſti. ætheree facies tua lampadis inſtar
D iffulſit, tandemque oculis lux reddita noſtris.
S ed quibus exhauſtum erumnis, quantisque procellis
I actatum accipimus? (nigras ea fama ſub oras
D etulit) indigno quis ſanctum uulnere corpus
F œdauit? quænam haſta tuo intepuiſſe cruore,
Quod ferrum tulit? an tantum mortalibus ullis
I n terris licuit ſcelus? ò quæ clauſa remotis
A equora littoribus terrarum cingitis orbem,
Quæ uos, quæ tenuere moræ? quibus abdita clauſtris,
L eto opifex tam crudeli cum ueſter obiret?
V os tum diluuio mortalia cuncta decebat
O bruere, & terras penitus delere nocentes.
N os ne per hæc ſuperi ſoboles certiſsima regis
V ulnera ſeruamur? non ò non præmia tanti,
N on tanti ipſa ſalus erat olim noſtra. tua ingens
H æc pietas. adeon tibi curæ incommoda noſtra

O' hominum dulcis requies, ſuperumq́; uoluptas?
N os patris auerſi noſtro irritauimus iras:
C rimine, tu diras ſoluiſti ſanguine pœnas.
T alia per campos iactabant undique inanes.
T um læti obſcuro pariter ſe carcere promunt,
V ltoremque Deum ſupera ad conuexa ſequuntur,
S edibus ut placidum degant ſtellantibus æuum
F elices animæ gens iam defuncta periclis
H umanis, ſecura operum, ſecreta laborum.
P rimus it ipſe hominum generis pater ante, nec ora
C onſcius antiquæ noxæ audet tollere cœlo,
P rimores procerum inde alij non uana futuri
P ectora, quis niuea uelantur tempora uitta.
I ngemuere illi, quos ob commiſſa cremandos
S orbet in abruptum, fundoq́; exercet in imo
T artarus, eructansq́; incendia dira caminus,
V nde animis miſeris nullo patet exitus æuo.
Præcipue rex ipſe aulæ illætabilis alto
C um ſocijs mœrens ducit ſuſpiria corde,
E t fortunatis ſedem, quam liquerat ipſe,
I nuidet æthercam furijs immanibus actus.
I lli iter ad cœli debentia regna tenebant
A era per tenerum læti, regemq́; canebant
F elices animæ, quibus eſt in ſecula uita
I am nunc parta quies, præcluſaq́; ianua leti.
A pplaudunt uolucres purum tranantibus auræ.
S ubſidunt Euri, fugere ex æthere nimbi,
A rridetq́; procul clari liquidiſsima mundi
T empeſtas. cœlo arrident rutila aſtra ſereno.
A ſſurgit matutinis aurora uolucrum

Cantibus, aſſurgit rubefacta ueſper ab æthra.
Atque ea dum longe uaſtum per inane geruntur,
Iam lux Eois properabat tertia ab oris,
Et pater omnipotens nato immortalia membra
Illuſtrans penitus diuinum afflauit honorem,
Quodque fuit mortale modo, & uiolabile corpus,
Immortale dedit. non tanta luce ſereno
Sidera clara polo, non aureus ipſe nitet Sol.
Ceu qui per noctem impoſito cinere obrutus ignis
Delitet, & nuſquam tecto ſe lumine prodit,
Si quis eum flabris exuſcitet arida circum
Nutrimenta ferens, ſubitis ad tecta fauillis
Emicet, & totas luſtret ſplendoribus ædes.
Talis, ubi turpe irrepſit ſenium, unicus ales,
Congeſſitque ſibi ramis felicibus altum
Summo in colle rogum, poſuitq; in morte ſenectam,
Continuo nouus exoritur, nitidusq; iuuenta
Effulget criſtis, & uerſicoloribus alis.
Innumeræ circum uolucres mirantur euntem.
Ille ſuos alit Aethiopas, Indosq; reuiſit.
Iamque adeo in terris hominum miranda pauentes
Terruerant animos uiſa. umbris orbe fugatis
Sole recens orto mœſtiſſima Magdalene
Amiſſi deſiderio perfixa magiſtri
Cum ſocijs ibant prima ſub luce ferentes
In gremijs molles patriæ felicis odores,
Myrrhamq;, & coſtum, ſpicæq; unguenta Ciliſſæ
Supremum tumulo munus, uarioq; ferebant
Multa inter ſe ſe triſtes ſermone per agros:
Nos miſeras, quas non ſecum lachrymabilis heros

D uxerit ad letum. uigiles quis fallere nobis
C uſtodes dabit? aut quis grandia ſaxa ſepulcro
E uoluet clauſo, ut ſaltem fungamur inani
Munere deſerto ſoluentes debita buſto?
T alia fundentes tumulum uenere ſub ipſum,
I actantesque oculos faciles huc plurima, & illuc
Milite conſpiciunt collem, & cuſtode uacare,
C lauſtraque mirantur ſecum patefacta ſepulcri.
A ccedunt, at ubi tumulum conſpexit inanem,
N aribus unde ingens fluctus ſe euoluit odorum,
H oſte putans clam ſublatum pulcherrima uirgo
F lebat, inornatum uellensq; à uertice crinem
E t nemora, & montes gemitu, ſiluasq; replebat,
C ui iuuenis ſubito effulgens in ueſtibus albis
A ligerum genus, & cœli de gente quid, inquit,
Quæritis ò matres? longo iam parcite luctu,
A tque animis mœſtum tandem reuocate timorem.
L ætitiam certa iam ſpe præſumite ueſtram,
Quandoquidem, quem uos adeo lugetis ademptum,
F uneſtæque trabi fixum, ut ſcelus omne piaret,
V eſtraque ſponte ſua deleret crimina morte,
V nus pro cunctis Erebi iam rege ſubacto
Manibus ex imis has rurſum lucis in oras
V ictor ijt, ſuperaque etiam nunc ueſcitur aura
C orporis ablutus, quæcunque obnoxia morti.
H æc ait, & nubi uolucer ſe immiſcuit atræ.
I pſa etiam res ecce oculis oblata repente
F irmauit dubiumque animum, tenebrasq; reſoluit.
N anque moræ impatiens, atque acri ſaucia amore
D um uirgo ſedet, ac miratur inane ſepulcrum,

Artificumque manus, uidet ipſo in marmore fictum
Littus arenoſum, porrectum in littore piſcem,
Fluctiuomum, ingentem, nant æquore qualia in alto
Mole noua ignaros nautas terrentia cete,
Monſtrum turpe, atrum, ſpacioſi bellua ponti,
Cuius ab undiuomo uates imperditus ore
Redditus aereas rurſum ueniebat ad auras.
Tum ſecum. ſuperi nunc ô nunc uiſa ſecundent
Præſentes. ueterum agnoſco non uana futuri
Signa, inquit. nempe, ut monſtri deformis in atro
Tris uates latuit luces, tris gutture noctes
Ingluuiem paſſus, uaſtæq; uoraginis antrum,
Sic heros multum ad ſuperos defletus amicis,
Incluſusque cauo ſaxo, terraque ſepultus
Delituit, ſæpe ut (memini) prædixerat ipſe,
Ad cœlum rediit, ſaxumque reliquit inane.
Talia uerſanti ſubito ſub imagine falſa
Ignoti agricolæ ſe ſe Deus obtulit ipſe,
Et tumulum iuxta aſtabat, mox farier orſum
Virgo amens animi agnouit, conuerſaq; luce
Reſpicit ecce noua illuſtrem, radiiſque coruſcum.
Corruit, ac genua amplexans ſatis ora tueri
Clara nequit, corpusq; oculis obit omne uolutis,
Et mœſtum aſpectu dulci ſaturauit amorem.
Continuo triſti penitus de pectore mœror
Omnis abit, rediitque decor ſuus ilicet ori
Marmoreo. ſed adhuc turgentibus humida gemmis
Lumina, inornatique fluunt per colla capilli.
Sic ubi rore madens pluuio roſa languida honeſtum
Demiſit caput, atque comam largo imbre grauatam,

T um ſi purpureo Sol lumine ueſtiat arua,
E t redeat madido facies innubila cœlo,
P rotinus attollens ſe ſe rurſum illa reſurgat,
P uniceiq; ſinus diuinum pandat honorem.
T alis erat poſito uirgo pulcherrima luctu.
A rdet amans ipſum affari regemq;, Deumq;,
E t coram ſolitas haurire, ac promere uoces.
D um trepidat, quæ prima hærens exordia ſumat,
Mortales uiſus adopertus nube reliquit.
F ama Palæſtinas ſubito hæc impleuerat urbes.
I amq; ſacerdotes trepidare, & quærere, ſiqua
Multiplici uulgi ſermoni occurrere poßint,
R umoremq; aſtu premere, atque extinguere famam.
C uſtodes buſti in primis, qui cuncta canebant,
Muneribus ſuperant, ſubiguntq; haud uera profari,
S ublatum furto intempeſta nocte cadauer.
S ed non ulla datur uerum exuperare facultas.
Quoque magis tendunt ſerpentem ſiſtere famam,
A mplius hoc uolat illa, omnemq; exuſcitat oram.
S unt etiam, qui ſe ore canant uidiſſe patentes
S ponte ſua tumulos, multosq; exiſſe ſepulcris,
Quorum iampridem tellus acceperat oſſa.
I nterea ſocij, quos in diuerſa pauentes
I andudum terror longe diſiecerat omnes,
T abeſcunt mœſti. cœlo cecidiſſe uidetur
O mnibus extinctum æterna caligine Solem,
E t penitus mundo iucundum lumen ademptum.
T andem conueniunt, & adhuc loca nota frequentant,
T ectaq;, quæ uiuo ſibi quondam rege fuiſſent
D ulcia, ſed caſu nunc deſolata recenti.

D ux nuſquam,miſeris nuſquam datur illa tueri
O ra,illosue oculos aſpectu luce ſerena
I ucundos magis,aut cœlo radiantibus aſtris,
E t cunctis nomen dulce obuerſatur ad aures.
A egreſcunt mœſti,ſqualent circum omnia luctu.
H aud ſecus atque olim exemit cum ſubere paſtor
C erea dona cauo,uacuumq; alueare reliquit.
T unc etiam, fumus quas longe diſpulit ater,
H inc illinc glomerantur apes,& inania fruſtra
T ecta adeunt denſo uolitantes agmine circum,
D ireptosque fauos ægræ,populataque paßim
Mella uident nequicquam hyemi congeſta futuræ.
E cce uiros autem tali mœrore ſepultos
A ttonitæ miris matres rumoribus implent,
V idiſſe aligeros cœli de gente miniſtros,
R egem ipſum uidiſſe nouo fulgore micantem,
E t uacuum porro tumulum,ueſtesque relictas.
P rotinus ergo alij montis petere ardua curſu
C ontendunt rapido feſtini,ubi inane ſepulcrum,
A ſt alijs incredibile,ac mirabile uiſum,
E t primo ancipites deluſos credere matrum
E ffigie pauitantum oculos,& imagine falſa,
V t nobis ſæpe in ſomnis ſpectare uidemur
A bſentum uultus, ſimulacraque luce carentum,
D onec ſera illis ſub luce in tecta coactis
I ngrediens ſe ſe oſtendit manifeſtius heros
V oce,habituque Deum confeſſus imagine nota
D iuinum toto iaciens de corpore lumen.
H inc Thomas aberat Didymus uicina pererrans
O ppida,quo metus impulerat duce nuper adempto.

Iſque ubi dein rediens eſt ſacræ redditus urbi,
Acceptuſque domo, ſocios uidet ecce recenti
Attonitos caſu, ac cæco terrore ſilentis,
Quales aut templum, domini aut ubi diuitis ædes
Marmoreas petijt ruptis de nubibus ignis,
Terrificiſque locum impleuit ſplendoribus omnem,
Stant intus pauidi ciues. quatit omnibus horror
Pectora. uix longo poſt tempore corda reſidunt.
Obſtupuit uiſu ignarus, cauſamque requirit,
Et ſocios dictis Didymus *demulcet amicis,*
Quem ſenior Petrus *amplexus, lachrymiſq; profuſis*
Menti caniciem humectans ſic denique fatur.
Vidimus (ò iam nos felices) uidimus ipſum,
Vt ſoliti, regem ſpirantem, auraſq; trahentem
Cœlicolum regem, qui nos modo morte reliquit.
Hæc ait, exultanſq; animo cœlum uſque tuetur.
Ille autem (neque enim narranti talia credit)
Ipſe ne rurſus, ait, cœli hoc ſpirabile lumen
Aſpicit? an potius ſimulacri apparuit umbra,
Atque oculos fallax ueſtros eluſit imago?
Immo ait illum ipſum diuino illa ipſa gerentem
Vulnera, & antiquam ſeruantem corpore formam
Vidimus, ac ueros manibus tractauimus artus.
Vidi oculis, uidi ipſe meis, & uulnera noui.
Veſper erat, clauſæque fores, clauſæque feneſtræ.
Nos intus pauidi latitare, & corpora uictu
Curare, ac poſitis mœſti diſcumbere menſis.
Ecce autem tecti in medijs penetralibus ipſe
Improuiſus adeſt, & inobſeruabilis heros
Effulget clauſis ingreſſus limina portis,

I mprouiſus adeſt, inopinaque gaudia portat.
C ontinuo ad lucem uiſum tectum omne cremari.
N os trepidare animis, ſubitoq; horreſcere uiſu
A ttoniti. uerum ille metus, uanumq; timorem
I ncrepitans uetuit trepidos exurgere menſis.
I pſe ego ſum. pacem unanimes agitate, metusq;
S oluite, tentandosq; dabat ſimul omnibus artus,
V ulneraq;, inſigni quæ corpore quina gerebat.
Quin etiam parcis nobiſcum accumbere menſis
N on fugiens ſolito eſt coram de more loquutus,
C eu mortalis adhuc quæ uerba nouiſsima nuper
A d mortem properans nobis memoranda reliquit.
T um demum liquidis abiens ſe immiſcuit auris.
H æc ſenior, ſocijq; eadem ſimul ore canebant.
N ec dum finis erat uerbis, cum protinus ecce
C um clamore ruit Cleophas *fidiſsimus unus*
E multis, quos bis ſenis ſubiunxerat heros,
A tque hæc dicta dabat. uos ò iam ſoluite luctu.
V iuit adhuc ſocij leti iam lege ſolutus,
V iuit adhuc. uidi his oculis, uidi ipſe, Dei*q;*
A uribus his hauſi uocem, conſuetaq; uerba.
A udijt hic etiam mecum, uiditq; loquentem,
(Atque manu, nutuq; propinquum Amaona *ſignat)*
N am modo forte animis mœſti dum incedimus ambo,
Qua ſe demiſsi incipiunt ſubducere montes,
E xtulit aereas Emaus *ubi turribus arces,*
A duena in ignota nobiſcum ueſte profectus,
E xternosque gerens habitus comes additur ultro.
T ædia dumque uiæ uario ſermone leuaret,
I nterdum eruptis roramus fletibus ora,

E t gemitus imis dolor exprimit oßibus ardens,
I lle ægros dictis ſolari, & quærere cauſas
C rebra reſurgentis luctus. nos ordine cuncta.
P andimus, atque ducis letum crudele profamur,
Quo moriente ſimul perierunt gaudia noſtra.
V t factis, uerbisq; animos ſpe arrexerit ingens
I ngenti. ſed dehinc nos morte feſellerit omnes.
N on tulit ulterius, contraq; hæc reddidit ille.
N on pudet ò ſemper cæcos, & lucis egentes?
N onne ducis ueſtri quondam crudelia uates
F unera prædixere omnes, caſusq; nefandos
T ot ueterum monimenta docent haud credita uobis?
S ponte ſua leto caput obuius obtulit ipſe
V nus pro multis, patrias quo flecteret iras,
A tque iter ipſe ſuo ſignaret ad aſtra cruore.
H aud ita uos ille erudijt. nam ſæpe futura
H æc eadem de ſe longe ante retexit amicis.
A tque equidem, memini, nuper media urbe canebat,
O bſcura ſed uerborum rem ambage tegebat.
N unc autem manifeſta patent, nunc omnia aperta
N ube palam ablata, nec ſpes fouiſtis inanes.
E n rex, qui poſitas conſeuerat ordine uites
P rætendens ſepem inſidijs hominumq;, ferarumq;,
O mnibus immißis incaſſum ex urbe miniſtris,
Quos leto dedit inſontes manus effera agreſtum,
D emum infelices natum ipſum miſit in agros.
N am pater omnipotens poſt tot fera funera uatum
I pſe ſuum iußit natum deſcendere olympo.
E cce Palæſtini furijs immanibus acti
N atum etiam hauſerunt crudeli funere herilem.

Haud impune tamen. rex urbe ultricibus armis
Iam iam aderit, flammisq́; feros agitabit agreſtes,
Et pangenda alijs credet uineta colonis.
Sic fatus cœpit uoces ex ordine uatum
Obſcuras, ueterumque euoluere facta parentum,
Cuncta docens letum Chriſto crudele minari,
Quo mortale genus tenebris educeret atris.
Vt clara antiquis portendi hæc omnia ſignis
Monſtrabat ratione, oculis caligine abacta?
Vt noſtros mira inflexit dulcedine ſenſus?
Vt reſoluta nouo ardebant præcordia amore?
Qualiter aut æris rigor acri ſoluitur æſtu,
Aut glacies concreta nouo ſub Sole liqueſcit.
Non illum tamen immemores agnouimus ante,
Quam uentum ad ſedem, paruamque ſubiuimus urbem,
Nanque iter ulterius fingentem, ſeque ferentem
Longe alias ſedes petere, ambo orauimus, iſdem
Nobiſcum haud aſper tectis ſuccederet hoſpes.
Id quoque præcipiti ſuadebat ueſper olympo
Iam piceo terras infuſcans noctis amictu.
Paruit, & menſas comitum eſt dignatus egenas.
Vt primum fruges toſtas cerealia liba
Attigit, & ſolito fregit de more, repente
Nox abijt, tandemque oculis lux addita noſtris.
Agnoſco, & ſupplex manifeſtum numen adoro.
Sed ſubito uolucres abiens ceu fumus in auras
Reſpuit humanos uiſus, ſenſuſque refugit.
Talia narrabat Cleophas, quæ credita cunctis
Vera negat Thomas, & cœptis perſtat in iſdem.
Hæc mihi (dicam iterum) nemo perſuaſerit unquam,

I llum ipſum his oculis clara niſi luce uidendum
H auſero, & his manibus niſi uulnera contrectaro.
S ic fatur. ſimul ecce Deus cum lumine largo
I mprouiſus adeſt iterum, ſociosque reuiſit,
E t clauſæ manſere fores, manſere feneſtræ.
N on aliter uitri, quod tectis ſummouet auras,
L umine Sol penetrat ſplendentes aureus orbes
I nſertim radios iaciens in opaca domorum,
N ec tamen ulla uiæ apparent ueſtigia adacta
L uce, ſed illæſo ſæpe itque, reditque metallo.
S ternunt ſe ſe omnes terræ, genibusq; ſalutant.
V t uero Didymus manifeſto in lumine uidit
V ulnera monſtrantem, & ſe nomine compellantem,
H orruit, & prono confeſtim corruit ore,
Multaq; ſe incuſans animo ſic denique fatur.
V era mihi facies, uerus Deus, omnia noui.
H aud equidem (fateor) uiuum te credere quibam
P oſt obitus cœli hoc iterum ſpirabile lumen,
H as auras haurire. animo tua dicta labanti
E xciderant penitus, modo quæ ſuprema dediſti.
D emens, qui te obita non poſſe huc morte reuerti
C rediderim, cum quarta alios iam luce ſepultos
A d ſuperas cœli nuper reuocaueris oras,
E t memini, atque aderam. ſed me mens læua tenebat.
F orſan at hæc tamen haud ueſtro ſine numine tanta
(Credo equidem) uenit dementia. forſitan olim
P roderit hic ſeris hæſiſſe nepotibus unum,
E t manibus uoluiſſe prius contingere corpus,
N e facies, aut uana oculos eluderet umbra,
T alibus orantem Deus, & lux ipſa reliquit.

N e ſæuite animis,atque hanc deponite curam,
Quandoquidem haud fert hæc noſtro ſine numine natus,
S citis enim,ut moriens crimen commune refellat.
S ic generi humano clauſum ſtat pandere olympum.
I llum ideo duros uolui exercere labores,
A tque agere in terris extrema per omnia uitam
F inibus exactum cunctis,inopem,omnium egentem.
I amque ad ſupremum uentum.manet exitus illum
H ic hodie grauis inſontem irreuocabile letum,
E t morti caput ipſe ſua ſponte obuius offert.
N unc autem ſubito uiſu horruit,& timor illi
C onfuſam eripuit leti ipſo in limine mentem.
Quippe,Deum uelut exutus,mortalis,inermis
R eſtitit,& telis manſit uiolabile corpus.
N il aliter uis diuinos ualuiſſet in artus
V lla hominum,& cunctis foret impenetrabilis armis.
N on adeo uires,non parua potentia noſtra,
V t nequeam,ſi uerſa retro ſententia,natum
E ripere in medio uerſantem turbine leti.
C ontra illum inſurgant omnes,ab origine rerum
Quidquid ubiq; hominũ natum, extinctumq́; per æuum.
N on ita me experta eſt Babylon,ubi ad aſtra gigantes
T entauere uias educta turre ſub auras.
E t poterant magnos manibus diuellere montes.
N unc etiam fumant præfractæ fulmine turres,
V t nimborum acies,tempeſtatumq́; quieſcant,
Quæ uaſtum rapiant conuulſum à cardine mundum.
I pſe manu terras quaterem,cœlum omne cierem
D iluuio cuncta inuoluens.nũc me ignibus atris
N unc nunc accinctum,teloq; tricuſpide dextram

A rmatum mortale genus ſæuire uideret,
H unc diſflare globum, hæc paßim metere agmina ferro.
A t ſinite, adueniet (neque enim mora longior) urbi
T empus ei, fruſtra hunc cum magno optauerit emptum
H aud tetigiſſe, genus cui ducitur æthere ab alto.
S ic ait, & moto tremefecit uertice mundum
T errifico quatiens tonitru cœleſtia templa.
C ontinuo ſuperum furor acer, & ira quieuit.
P roſequitur tantum uotis chorus omnis amicis,
A tque Deum è ſummo taciti miſerantur olympo.
S icut, ubi incluſi ſeptis uacuo æquore campi
P ro laude, ac decore accenſi certamina miſcent
I nter ſe æquatis iuuenes duo comminus armis,
H inc ſpectat procul, atque hinc circunfuſa iuuentus.
T um ſi forte alter minus, ac minus utilis, ore
P alluit, aut terra cecidit deceptus iniqua,
C onſurgant fidi æquales, ſtudijsque ſequantur.
Quam uellent, niſi pacta uetent, ſuccurrere amico.
S tant ægri, & caſum longe execrantur acerbum.
H aud ſecus indefenſus, inermis reſtitit heros.
I llum nudum humeros, nudum omne à uertice corpus,
D irectum longo malo applicuere furentes.
N uda dehinc tendunt tranſuerſo brachia ligno,
D iuerſaque ambas affigunt cuſpide palmas
H inc, atque hinc mucrone pedes terebrantur eodem
C onfixi. largum manat de ſtipite flumen.
I nſtant ui multa, ferro ardua robora adacto
D ant gemitum. reboat diro ſtridore ſupinus
Mons circum ingeminans, ictusque reſultat imago.
T um ſupra caput & nomen, patriamque, necisque

Inſcripſere notis uarijs in ſtipite cauſam.
Dextra autem, læuaque duos gemina arbore fixos
Addiderant ſocios, quos ob commiſſa merentes
Leges ſupplicium ad iuſtum, pœnamque uocabant.
Verum ipſum amborum in medio longe altius arbos
Extulerat, ueluti ſcelerum exhortator, & auctor,
Aut furtis foret ante alios immanior omnes.
Infelix Solyma, infelix Iudæa propago
Vltro infeſta pijs, non ipſis uatibus æqua,
Hæc digna hoſpitia, has ſedesque, torosque paraſti
Cælicolum regi? hos ſocios, hunc addis honorem,
Qui mortale genus propter delapſus olympo
Sponte ſub humana luſtrauit imagine terras?
Hic genus ipſe tuum Pharijs eduxit ab oris,
Et pedibus ſalſas dans ire impune per undas
Marmoreum tibi ſtrauit iter, pontumque diremit.
Idem etiam te cœleſti dape pauit euntem
Per deſerta tuos miſeratus uaſta labores.
Huius ope hauſiſti dulcem de caute liquorem,
Cum procul & fontes, & liquida flumina abeſſent.
Hic te poſthabitis alijs longe omnibus unam
Gentibus elegit, meritis quam ad ſidera ferret,
Muneribusque ſuis ſublimi æquaret olympo.
Promeritum his cumulas donis? hæc digna rependis?
Non uatum uoces, non te miracula rerum
Vlla mouent, aut non præſentia numina ſentis?
Cui unquam ſcelerum auctori tam dira paraſti
Supplicia? aut uſquam quis tam crudeliter hoſti
Acceptus tales luit alter corpore pœnas?
Iamque trabi applicitus tergo alte hærebat. in illum

Verſi omnes obſeruabant, quæ funere in ipſo
Signa daret, quæ ſpes, aut quæ fiducia uicto.
Ille autem tacitus iandudum cuncta ferebat,
Immotusq́; decor roſeo nondum omnis ab ore
Ceßit. adhuc oculis diuinum eſt cernere honorem.
Tantum reſperſusq́; genas, pallentiaq́; ora
Humectat cruor, & mixto cum puluere ſudor
Plurimus, infectiq́; rubent in ſanguine dentes.
Qualis, qui modo cœrulea perfuſus in unda
Lucifer aſtrifero radios ſpargebat olympo,
Si mundi ſpecies uioletur clara ſereni,
Et ſubita incipiat cœlum palleſcere nube,
Nondum omne occuluit iubar, obtuſaq́; niteſcit
Pulcher adhuc facie, & nimbo tralucet in atro.
Interea matris, quam magnam nuper ad urbem
Traxerat incertus rumor, certißimus aures
Nuntius impleuit natum extra mœnia duci,
Ad mortemq́; rapi captum, inſidijsq́; ſubactum.
Palluit infelix, medijsq́; in uocibus artus
Diriguit. licet hæc patris ſciat omnia certo
Conſilio fieri, atque ipſius numine nati,
Altius ingenti tamen exuperante dolore
Cuncta oblita ruit. reſonant plangoribus ædes
Fœmineis. fruſtra lachrymantem, & acerba gementem
Solantur fidæ comites. iamq́; illa per urbem
Atque huc, atque illuc errat, triſtemq́; requirit
Indefeſſa locum, nunc hic, nunc hæſitat illic
Veſtigans oculis, atque auribus omnia captans,
Sicubi concurſum, uoces aut hauriat ullas.
Ac ueluti paſtu rediens ubi ueſpere cerua

Montibus ex altis ad nota cubilia fœtus
I andudum teneri memor, omnem ſanguine circum
S parſam cernit humum, catulos nec conſpicit uſquam,
C ontinuo luſtrans oculis nemus omne peragrat
C um gemitu, tum ſiqua lupi, ſiqua illa leonis
R aptoris ſigna in triuijs conſpexerit, illac
I nſequitur tota obſeruans ueſtigia ſilua,
P erque uiam paſsim linquit pede ſigna biſulco.
H aud aliter, ſimul atque iugo proſpexit in alto
C ollis oliuiferi, late qui maximus urbi
I ncubat, ingentem concurſum, & lucida circum
S piculaq́; , clypeosq́; , & fulgentes equitatus,
P er medios ruit, & curſum extra mœnia torquet.
I llam perticibus ſpectant, altisq́; feneſtris
E ffuſæ matres, longe & miſerantur euntem.
I amq́; hos, iamq́; ruens curſu præuertitur illos,
V ngula crebra licet uolucrum proculcet equorum.
A ddunt ſe flenti comites, pariterq́; ſequuntur
F idus Ioannes cum matre, atque innuba Martha,
E t ſoror, & Salome, & coniux ægra Cleophæ,
C unctæ atro pariter uelatæ tempora amictu.
E cce autem uidet infando iam proxima monti
E rectamq́; trabem, & ſcalas, defixaq́; ſigna.
Quanuis neſcit adhuc, quæ ſint ea robora porro,
H orruit illa tamen metuens, & pectus honeſtum
T erque, quaterque manu tundens pectusque, caputque,
H ei mihi neſcio quid moles, atque illa minatur
Machina triſte inquit, gentis ſcio acerba furentis
C ircunfuſa odia, & genus undique Iudæorum
I andudum nobis infenſum expoſcere pœnas.

H oc erat, hoc tota inſomnis quod nocte uidebar
C ernere ſignum, olim Iſacidæ quo ſumma notarunt
L imina, quiſque ſuum, fuſo agni rite per ædes
S anguine poſt longa exilia, indignosq; labores
N iliacis moniti furtim decedere terris.
H æc memorans ſimul ibat, eam ſine more ruentem,
R umpentemq; aditus per tela, per agmina denſa
R eijciunt clypeorum obiectu, & longius arcent.
I am magis, atque magis non uani ſigna timoris
C lareſcunt, propiusque in uertice conſpicitur Crux,
I ngens, infabricata, & iniquis aſpera nodis.
V t uero informi mulctatum funere natum,
A ffixumque trabi media iam in morte teneri
A ſpexit coram infelix, ut uidit abena
C uſpide traiectas palmas, palmasque, pedesque
V ulnificisque genas, fœdataque tempora ſertis,
S qualentem ut barbam, turpatum ut ſanguine crinem,
D eiectosque oculos dura iam in morte natantes,
I nque humerum lapſos uultus, morientiaque ora,
A lpino ſtetit ut cautes in uertice ſurgens,
Q uam neque concutiunt uenti, neque ſæua triſulco
F ulmine uis cœli, aſſiduus neque diluit imber,
H iſpida, cana gelu, longoq; immobilis æuo.
I pſi illam montes, ipſa illam flumina longe
V idere ingentem feſſæ miſerata dolorem,
E que ſacro aereæ lachrymarunt uertice cedri.
F ilius at poſtquam pinu conſpexit ab alta
D ilectam genitricem, animi miſeratus in illa,
V t potuit, ſubito morientia lumina fixit
S emianimus, dulcemque oculis reſpondit amorem.

Mox ſic exanguem uiſu, uictamque dolore
Affari extremum, curasque auertere dictis.
Hactenus ô mulier ſtetimus. non te tamen ægram
Tantus edat tacite dolor. haud ſine mente parentis
Hæc ferimus, ſolo qui temperat omnia nutu.
Hic tibi pro nato (admotum nam forte parenti
Vidit Ioannem lachrymantem, & multa gementem)
Semper erit. iuuenem mox idem affatur amicum.
Hæc tibi erit genitrix. oro, tutare relictam
Tu ſaltem, & matris ſerua communis amorem.
His dictis lachrymas perculſis mentibus hoſtes
Non ipſi tenuere. feræ ingemuere cohortes.
Hic demum matri redijt uox faucibus ægræ,
Ingentemq; dedit gemitum. tum robora largo
Triſtis, inexpletum lachrymans lauit humida fletu,
Et tales amplexa trabem dabat ore querelas.
Nam quem te miſeræ matri pulcherrime rerum
Nate refers? talin uoluiſti occumbere leto?
Nec tibi noſter amor ſubijt, ne funera adires
Talia, ne culpam alterius hac morte piares,
Et letale dares miſeræ ſub pectore uulnus?
Heu quem te nate aſpicio? tua ne illa ſerena
Luce magis facies aſpectu grata? tui ne
Illi oculi? quæ tam ſcelerata inſania tantum
Auſa nefas? heu quam nato mutatus ab illo,
Cui nuper manus impubis, omnisq; iuuentus
Occurrit feſtam uenienti læta per urbem,
Perque uiam ut regi uelamina picturata,
Arboreasq; ſolo frondis, & olentia ſerta
Sub pedibus ſtrauere, Deum omnes uoce fatentes?

H is exornatum gemmis, hoc murice cerno?
A t non certe olim præpes demiſſus olympo
N untius hæc pauidæ dederat promiſſa puellæ.
S ic una ante alias felix ego, ſic ego cœli
I ncedo regina. mea eſt hæc gloria magna,
H ic meus altus honos. quo reges munera opima
O btulerunt mihi poſt partus? quo carmina læta
C œleſtes cecinere chori, ſi me iſta manebat
S ors tamen, & uitam cladem hanc uiſura trahebam?
F elices illæ, natos quibus impius hauſit
I nſontes regis furor ipſo in limine uitæ,
D um tibi uana timens funus molitur acerbum.
V t cuperem te diluuio cecidiſſe ſub illo?
H os hos horribili monitu trepidantia corda
T errificans ſenior luctus ſperare iubebat,
E t cecinit fore, cum pectus mihi figeret enſis.
N unc alte mucro, nunc alte uulnus adactum.
S altem huc ferte oculos uos ò quicunque tenetis
H ac iter, & comitem dulci me reddite nato,
Quando nulla mihi ſuperant ſolatia uitæ,
A tque meo maior nuſquam dolor. addite me me
H uic etiam, ſiqua eſt pietas, & figite trunco.
A ut uos ò monteſq; feri, quæque ardua cerno
Me ſupra frondere cacumina, parcite quæſo
V os ſaltem. uos ò noſtro exaturata dolore
R eſpicite, & miſeræ tandem ſuccurrite matri.
N unc nunc præcipiti caſu conuulſa repente
I n me unam ruite, & tantos finite labores.
H os uirgo, atque alios dabat ore miſerrima fletus,
N ec comites poſſunt flentem illam abducere fidæ,

A t tamen armati morienti illudere pergunt,
E ſt que hoſti duro in bello multo optimus hoſtis,
C rudeli quaſſant riſu caput. undique circum
I nſultant, tolluntq́; has læti ad ſidera uoces.
E n, qui ſe cœlo miſſum, ſuperiq́; parentis
P rogeniem iactat, temploq́;, urbiq́; minatus,
S eq́; Deum fictor fandi mentirier audet.
I ſequere, illiusq́; pius nunc numen adora.
Qui multos leti eripuit de faucibus olim,
N on potis ipſe ſibi tali in diſcrimine adeſſe.
F alſus abeſt illi longe, nec talia curat
N unc genitor. ſane infami nunc liber ab orno
D eſiliat, ſi numen habet, uincla omnia rumpat.
H is quoque nos ſignis miſſum credemus olympo.
T alia iactabant, mediaq́; in morte dolore
S emianimem hoc etiam cumulabant. cuncta ferebat
I lle animi inuictus. ſæuis clementius æquo
H oſtibus orabat ueniam, patremq́; rogabat,
P arceret ignaris rerum, cæcisque furore.
A t uero inter ſe aduerſis decernere dictis
A uditi, pœnas qui iuxta ob furta luebant
S upplicio æquali iuuenes gemina arbore fixi.
A lter enim furijs, longisq́; doloribus actus
I pſe etiam uerbis morientem heroa ſuperbis
S tringebat miſer, ac tales dabat ore loquelas.
I nunc, & templi multa conſtructa uirum ui
D emolire adyta, & poſt tris rurſum erige luces.
N unc, tibi ſi genus è ſummo traheretur olympo,
E que Deo genitore fores, ut te ipſe ferebas,
H is te, nos pariterq́; malis prohibere liceret.

Verum, omnes quando iactaſti uana per urbes.
Nobiſcum moriere, Dei mentita propago.
Non tulit hæc alter, dextra qui in parte propinquus
Iam morti pendebat, & hæc extrema profatus.
Infelix, quæ tanta animo dementia ſedit.
Nos ambo merito luimus peccata. ſed inſons
Proditur hic odijs. quin nos commiſſa fatentes
Aequius hic fuerat ueniam, pacemq; precari.
Sic ait. hinc Diuum conuerſus lumina in ipſum
Talibus orabat. ſuperi tu certa parentis
Progenies (nam celſa manent te ſidera) ab alto
Reſpice me, & dexter morienti protinus adſis.
Annuit, & uerbis Deus eſt dignatus amicis.
Tu partem laudis capies, tu gaudia mecum.
Quæ me cunque hodie, una eadem te regna beatum
Accipient ait. aſtra alacri iam concipe mente.
Vix ea, nam uitæ labentis fine ſub ipſo,
Dum luctante anima feſſos mors exuat artus,
Aeſtuat. it toto ſemper de corpore ſudor
Largior, & ſiccas torret ſitis arida fauces.
Tum uix attollens oculos iam morte grauatos
Exiguum ſitiens laticem ſuprema popoſcit
Munera. uix tandem corrupti pocula Bacchi
Inficiunt felle, & triſti perfuſa ueneno,
Ingratosq; hauſtu ſuccos, inamabile uirus
Arenti admorunt morientis arundine linguæ,
Quæ, ſimul extremo libans tenus attigit ore,
Reſpuit, atque diu labris inſedit amaror.
Interea magno lis eſt exorta tumultu,
Dum tunicam, nato genitrix quam neuerat olim,

Partiri inter ſe famuli certamine tendunt,
Exuuiasque petunt. ſed erat haud ſutilis ipſa
Veſtis, & in partis ideo non apta ſecari.
Sorte trahunt igitur concordes. ſic fore quondam
Prædixere ſacri corda haud improuida uates.
Iamque fere medium curſu traiecerat orbem,
Cum ſubito ecce polo tenebris caput occulit ortis
Sol pallens, medioque die (trepidabile uiſu)
Omnibus incubuit nox orta nigerrima terris,
Et clauſus latuit denſis in nubibus æther
Proſpectum eripiens oculis mortalibus omnem.
Hic credam, niſi cœlo abſint gemitusque, dolorque,
Aeternum genitorem alto ingemuiſſe dolore,
Sidereosque oculos terra auertiſſe nefanda.
Signa quidem dedit, & luctum teſtatus ab alto eſt.
Emicuere ignes. diffulſit conſcius æther,
Concuſſuque tonat uaſto domus ardua olympi,
Et cæca immenſum percurrunt murmura cœlum.
Diſsiluiſſe putes diuulſi mœnia mundi.
Sub pedibus mugit tellus. ſola uaſta mouentur.
Tecta labant. nutant ſuccuſſæ uertice turres.
Obſtupuere humiles ſubita formidine gentes,
Et poſitæ extremis terrarum partibus urbes.
Cauſa latet, cunctis magnum, ac mirabile uiſum,
Et populi æternas mundo timuere tenebras
Attoniti, dum ſtare uident caligine cœlum.
Ipſam autem propior Solymorum perculit urbem,
Ac trepidas ſtrauit mentes pauor. undiq; clamor
Tollitur in cœlum. ſceleris mens conſcia cuique eſt.
Templa adeunt ſubito caſtæ longo ordine matres.

I ncedunt mixti pueri, intactæq; puellæ,
P erque aras pa em exquirunt, quas thure uaporant
S uppliciter, ſacriſque adolent altaria donis.
E cce aliud cœlo ſignum præſentius alto
D at pater altitonans, & templum ſæuit in ipſum.
V elum latum, ingens, quod uulgi lumina ſacris
A rcet inacceßis, in partis finditur ambas.
E t templi ruptæ crepuere immane columnæ.
I amque Deus rumpens cum uoce nouißima uerba
I ngenti, horrendumq; ſonans, en cuncta peracta,
H anc inſontem animam tecum pater accipe, dixit,
S upremamq; auram ponens caput expirauit.

M. HIERON. VIDAE CHRISTIADOS
LIBER VI.

Amque nigreſcenti properabat ueſper olympo.
i. Corpora adhuc ſtabant inhumata, inflexaque cano
Vertice, ſtipitibusque etiam nunc fixa manebant.

Talia Ioſephus ueniens Arimathide ab ora
Non tulit egregiusq; animi, præſtansq; iuuenta,
Et bellis aſſuetus, agri ditiſsimus idem,
Atque auri.is Chriſti miratus maxima facta
Addiderat comitem modo ſe, quocunque uocaret.
Ergo dum ſiluis alij formidine turpi,
Speluncisque uagi paßim conduntur in altis,
Protinus ipſe animi intrepidus, fretusque iuuenta
Aggreditur gentis rectorem, ac talia fatur.
Optime Romulidum te cari in cæde magiſtri,
Quem gens noſtra odijs leto mulctauit iniquis,
Famapias ſeruaſſe manus, cæcumque furorem
Aduerſus totis nequicquam uiribus iſſe.
Scis falſa exceptum ſub proditione, quod illis
Obſtaret coram ſcelera urgens impia uerbis.
Quod potes, exanimum terræ ſuccedere corpus
Da ſaltem, ſocijs caſus ſolamen acerbi.
Ipſe nouo condam, mihi quod de more paraui,
Funera mecum animo dum uerſo incerta, ſepulcro.

Pontius hæc contra. ut potius concedere uiuum
Nunc corpus cuperem. uos ueri conſcia teſtor
Numina, tentaui uerſans mecum omnia, ſiqua
Inſontem morti excipere, ac dimittere poſſem.
Et nobis pietas colitur. ſanctiq; penates.
Sed nihil inuita tandem profecimus urbe.
Crudelis uicit gentis furor. ite, ſepulcro,
Muneribusq; pij exanimum decorate ſupremis.
Dixerat. ille gradus montis contendit in altos,
Cui ſe ſe comitem iungit Nicodemus, & ipſe
Multum animo cari concuſſus funere amici.
Iamque propinquabant paribus ueſtigia curis
Figentes, unde infauſtus de colle uideri
Iam poterat locus. ecce autem fulgentia circum
Arma uident, cinctumq; armato milite cliuum.
Nam, ne luce ſacra pendentia corpora truncis
Solennem funeſtarent lætæ urbis honorem,
Primorum miſſu armati uenere miniſtri.
Semineces qui ſtipitibus de more refixos
Hoc ipſo iniecta tumularent uertice arena.
Stabant, ſupplicium meritum qui hinc inde luebant
Semianimes, & adhuc ſpirantes funere in ipſo
Optabant duros leto finire labores,
Et montem implebant lachrymoſis uocibus omnem.
Protinus hinc, atque hinc longis haſtilibus inſtant
Armati, franguntq; uiris tabentia crura,
Et miſeris mortem properant, trabibusq; refigunt,
Deinde caua infodiunt proiecta cadauera terra.
At ſimul exanimem, qui noſtra ob crimina pœnas
Pendebat, uidere, manum abſtinuere, nec ultra

Sunt paßi ſæuire in caſſum lumine corpus
Mirati properos obitus, collapſaq; membra
Tam cito, & ora modis iam tum pallentia miris.
Quidam etiam uidiſſe ferunt pendere per auras
Cœliuagos iuuenes feralia robora circum,
Plaudentes alis, niueaq; in ueſte coruſcos
Diuinum multo ſtillantem è uulnere rorem
Succipere, & ſuperas pateris perferre ſub auras.
Hic auſus ſolus, lato cui lancea ferro,
Longinus ſanctos uiolare ignobilis artus.
Irruit, & longa transuerberat abiete coſtas.
Intepuit ferrum, ſanctum ebibit haſta cruorem.
Vulnere quo perhibent bicoloris fluminis inſtar
Et purum laticem, & rorem exiliiſſe rubentem.
Diluta eſt humus. erubuerunt gramina circum.
Huc ſe ſe in medios Arimathes urbis alumnus
Infert, conſcenditq; trabem, atque exangue magiſtri
Detrahit, & denſis procul aufert corpus ab armis
Veſte tegens, modo quam tales mercatus in uſus.
Huc uolucres pueri, cœliq; effuſa iuuentus
Ferte pedem. æterni largum date ueris honorem.
Pallentem uiolam calathis diffundite plenis,
Narcißiq; comas, ac mœrentes hyacinthos,
Et florum nimbo diuinum inuoluite corpus.
Ecce autem late reboant plangore propinqui
Fœmineo montes. reſponſant flebile ſaltus.
Omnia flere putes ſola lamentabile letum.
Ipſa ſedet uiuo genitrix mœſtißima ſaxo
Aegro corde comis paßis, totoq; cruentum
Heu natum complexa ſinu, miſerabile corpus.

Atque oculos fouet ore, patensq; in pectore uulnus.
Nec iam ullos gemitus, nec iam ullos amplius edit
Singultus. magno ſed enim exanimata dolore
Frigida, muta ſilet, gelidoq; ſimillima ſaxo.
Circunſtant aliæ tunſæ omnes pectora palmis.
Pars calidis corpusq; lauant, & uulnera lymphis.
Textilibus membra inuoluunt pars ſqualida donis.
Hæc ſiccat fuſo rorantia genua capillo
Vulneribus ſuper accumbens, hærensq; cruentis.
Oſcula dat manibus, pedibusq; rigentibus illa.
Indulgent omnes lachrymis, triſtique ululatu
Cuncta replent. uix inde uiri diuellere poſſunt
Ipſi etiam guttis humentes grandibus ora.
Tum corpus miſeras ſolati exangue ſepulcro
Condunt marmoreo, atque affati extrema recedunt,
Et magnam comites genitricem in tecta reportant.
At Solymos penitus nondum omnis cura reliquit
Sollicitos, ſed adhuc timor acer corda premebat
Sæpe etenim audierant ſocijs mœrentibus hoſtem
Seſe olim ſuperas rediturum lucis ad auras
Promiſiſſe, palamque ſacros id prodere uates.
Id ueriti armatos ſubito miſere uiros, qui
Noctes, atque dies ſeruarent flebile buſtum,
Ne forte auferret furto quis nocte ſepultum,
Et totam impleret falſis rumoribus urbem,
Defunctum uita rediiſſe ad luminis oras,
Vitalesque auras haurire, atque æthere ueſci.
Aura ueni afflanti patris omnipotentis ab ore.
Aura potens cœli numen, ſuperumque uoluptas,
Quicquid adhuc ſuperat mihi dira è cæde dolorum

Mente

N e fruſtra pugnate, Deum ſed diſcite ueſtrum.
D ixerat: at magis, atque magis uiolentia gliſcit
O mnibus. ingenti clamore inſiſtere, & una
I nfreni ſæuire, humeriſque abſcindere amictum.
N ec ſecus increuere animis ardentibus iræ,
Quam cũ Ateſimue, Padumue undis læta arua parãtem
D iluere agricolæ ſubiti compeſcere tendunt
A ggeris obiectu, præceps magis æſtuat amnis
I nſultans, uictorq́; altas ruit agmine moles.
F orte autem rex, & ſoboles hoc tempore regum
H erodes ſtudio ſacrorum aduenerat urbem.
Munere Romulidum pars huic amiſſa paterni
R eddita erat regni, Galilææq́; oppida habebat.
Quem poſtquam accepit rector Romanus adeſſe,
S olueret ingrato quo ſe ſe munere tandem,
T ranſmiſit Galilæum illi uinctum Galilæo,
A tque ipſum iuſſit, uitamq́;, & crimina, ſiqua,
Quærere, pro meritisq́; uiro decernere pœnas.
T um uero audito Chriſti rex nomine lætus
D uci intro iubet ingenti correptus amore
C ompellare uirum, ac propius uera ora tueri.
Quem dehinc aggreditur uario ſermone, ſed ille
N il contra, atque oculos nuſquam auertebat olympo.
E rgo illum nil ſupra hominem miratus, & ultro
I rridens iterum iubet ad prætoria duci,
E t rurſum haud læto Romano redditur inſons.
H ic me deficiunt animi, mens labitur ægra.
H orreſco meminiſſe, Dei quæ uera propago
P ertulerit mala factus homo Deus, auctor olympi,
Quem mare, quem tellus, uacuiq́; patentia tractus

Atria, nec capit immenſi plaga lucida cœli.
Aura tuo omnipotens uires mihi reffice lapſu
Aura polo demiſſa, tuo hic me numine firma.
Hæc animi uictus quoties euoluere tento,
Omnia me circum nigreſcunt. pallida cerno
Aſtra, caputque atra roſeum ferrugine Solem
Occulere, & mœſtum in lachrymas ſe ſoluere cœlum.
Tanta ne te pietas miſerantem incommoda noſtra,
Tantus adegit amor cœli ò lux clara ſereni,
Vera Dei ut ſoboles, uerus Deus æthere miſſus
Tam grauia hæc uelles, perpeſſuq; aſpera ferre,
Diuinumque caput terrena mole grauatus
Subijceres tot ſponte malis? hæc præmia ferres,
Noſtra tua bonus ut deleres crimina morte?
Nos dulces uetita decerpſimus arbore fœtus,
Tu trunco infando pendens crudele luiſti
Supplicium ò nimium noſtros miſerate labores.
Tu, quanuis Deus, atque Dei indubitata propago,
Heu nunc hæc hominum, nunc cogeris illa ſubire
Arbitria in uinclis, & iudicis ora uereri,
Qui toti aduenies olim datus arbiter orbi.
Pontius ut uinctum ſua rurſum ad limina reddi
Conſpicit, arbitrio nec ſe ſubducere triſti
Poſſe uidet, ſæuis curarum tunditur undis,
Iamque his, iamque illis iterumque, iterumq; retentat
Crudeles animos, & parcere neſcia corda
Irritus, ac ſtudio fruſtra aduerſatur inani.
Quam magis ille animis tendit ſermone mederi
Nunc ſupplex, placidusq;, minis nunc aſper acerbis,
Tam magis accenſis crudeſcunt cordibus iræ.

T andem ait.hæc redeunt(ueſtrorum antiqua parentum
V ana ſuperſtitio)certis cum ſacra diebus,
V num ego de multis incluſis carcere ſueui
R eddere, & ex arctis impune emittere uinclis.
H unc igitur uobis ipſum ſolui ne iubetis
I nſontem?nam quem potius dimittere poßim?
E t iam pœnarum ſatis,ac feritatis abunde eſt.
A ut ſoluo,aut porro uos hinc abducite, & atræ,
V t libet, immeritum ſine me demittite morti.
N on tulit, & medium ſermonem abrupit acerbans
C rimina falſa cohors, & pœnas ingrauat ore.
F orte illis Barabas populo,patribusq; diebus
I nuiſus,quo non ſcelere uſquam immanior alter
I andudum in uinclis pœnam expectabat acerbam,
N ulla fugæ ſpes prorſus,ei uia nulla ſalutis.
H uic igitur præſes uellent ne,an parcere Chriſto
S citatur ſperans ita tandem euadere poſſe.
I lli autem uictique odijs,cæcique furore
E xolui Barabam poſcunt,ueniamq; precantur
V ni omnes,Chriſtumq; abſumi funere tendunt,
A tque obſtant ſumma ſtudijs rectoris opum ui.
I lle autem loris cædi,uirgisq; ſalignis
D iuinum mandat(uiſu lachrymabile)corpus.
F ors ait,innocui potero hac extinxe cruoris
A rte ſitim.ſic immitis miſerebitur hoſtis,
E t lacerum totos cernentes comminus artus
I pſi ultro ſatiati animos à morte reducent.
I am largo undabat fœdatum ſanguine corpus,
P erfuſique artus tabo,liuentia colla
C ollaque,brachiaque, & detectæ uerbere coſtæ.

Atque eiectabat craſſum roſeo ore cruorem.
Talem in conſpectu populi ſtatuere, cruentos
Nudum humeros, pectusq́; , ambasq́; à poplite plantas,
Nam medium texto uelabat carbaſus albo.
Palluit aſpectu cœlum. conterrita fugit
Cornibus obtuſis ſub terram argentea Luna,
Nimboſoque diu latitans euanuit ore.
Et pariter uiſa aſtra polo cecidiſſe ſereno.
Non tamen hoſtiles expleuit ſanguine pœnas.
Sed magis, atq; magis crudeſcunt corda precando,
Quæ non ullæ artes, quæ uis non mitigat ulla.
Immerito letum intendunt, extremaq́; poſcunt
Supplicia infenſi. reſonant clamoribus alta
Atria. certatim ſe cuncti hortantur in iras.
Eumenides, mißiq́; inferna è nocte miniſtri
Tartarei, tenues animæ, ſine corpore uitæ
Circumeunt, ſtimulosq́; acuunt ardentibus acres,
Et lucem eripiunt miſeris, agitantq́; furentes.
Romanum interea monet ipſa exterrita uiſis
Per ſomnum coniux, iuuenisne ſanguine ſeſe
Polluat, abſtineat capto, portenta minari
Magna Deum inſomnis. is erat is candidus ille
Agnus, ait (nunquam ludunt me ſomnia uana)
Quem circunfuſiq́; canes, ſudibusq́; petebant
Paſtorum globus omnis. eum mox omnia ademptum
Paſcuaq́; , & notis flebant cum ſaltibus agri.
At pater altitonans manifeſta percitus ira
Deſuper auctores cædis ſæuibat in ipſos.
Turbatum extemplo uiſum ruere undique cœlum,
Et campos late, ac ſiluas quatere horrida grando,

T um ſubito audita ex alto, uoxq; acta per auras.
P arce Deo Romane, hominum compeſce furorem.
C redo equidem hunc (non te fallit) genus eſſe Deorum.
P arce manus ſcelerare, pio uir parce cruori.
I pſi hæc cœlicolæ placidi portenta refutent,
I udæosq; petant ſolos, generiq; minentur.
T alibus auditis Solymos animo acrior urget
R omulides certus ueſano obſtare furori.
I amq; minis agit, & dictis haud amplius arcet
Mollibus inſanos, & non toleranda frementes.
I amque uidebatur demptis dimittere uinclis
V elle uirum, & tantis ſe tandem ſoluere curis.
S enſit atrox Erebo umbrarum regnator in imo
A eternam ſeruans memori ſub pectore curam.
I ngemuit, uinciq; animo indignatus amaro eſt.
P rotinus horriferum latebroſa ab ſede Timorem
E uocat atrum, ingens, & ineluctabile monſtrum.
T riſtior haud ulla eſt umbroſis peſtis in oris
S cilicet, atque hominum egregijs magis æmula cœptis.
F rigus ei comes, & deiecto Ignauia uultu.
E xtemplo hanc ſuperas torpentem aſcendere ad auras
I mperat, intonſi qua molli uertice ſurgunt
P hœnicum montes, Solymorumq; alta ſubire
Mœnia, ut Auſonij flectat ducis aſpera corda
Deijciens, ſubigatq; metu deſiſtere cœpto.
I uſſa facit. ſibi nigrantis accommodat alas
N octurnarum auium. inque atros ſe colligit artus.
I amque emenſa uiæ tractus obſcœna uolucris
P urpurei crebra ante oculos ſe præſidis ecce
F ertq;, refertq; uolans circum importuna, ſonanſq;

Nunc pectus, nunc ora nigris euerberat alis,
Immiſitq́; gelu, & præcordia frigore uinxit.
Diriguit uiſu ſubito, atque exalbuit ille,
Surrectæq́; comæ ſteterunt, gelidusq́; per oſſa
Horror iit. genua ægra labant. uox faucibus hæſit.
Quem ſimul ac ciues ſenſere inſueta timentem,
Pallentemq́; genas, & toto corpore uerſum,
His ſubito arrepto clamantes tempore dictis
Aggreſſi. iſte auſus uulgo ſe fingere regem.
Aſpirat ſceptris, regisq́; affectat honores.
Quem ſi forte neci mauis ſubducere, nec te
Crimina tanta mouent, Iudæas protinus urbes
Seditione potens Romanis legibus, omnemq́;
Artibus auertet Syriam ditione Quiritum.
Res igitur tibi ſi curæ Romana, decusque
Cæſaris, hanc ſuperis peſtem citus aufer ab oris,
Hauriat ut meritas haud uno crimine pœnas,
Ne gentem repant contagia dira per omnem.
Talia perſtabant uno omnes ore frementes.
Dux uero expertus genus intractabile, regis
Palluit ad nomen (præcordia ad intima ſæuit
Subdita peſtis enim) nec iam ſuperantibus obſtat
Amplius, & ſeſe uictus, cedensque remittit,
Haud ultra potis inſano pugnare furori.
Ceu cum roſtratæ ſeſe oppoſuere triremi
Protinus aduerſi medijs in fluctibus Euri,
Luctatur primum celſa de puppe magiſter,
Hortaturque uiros ualidis inſurgere tonſis.
Demum ubi ſe niti contra intolerabile cœlum
Incaſſum uidet, ac uentos ſuperare furentis,

Vertit iter, quocunque uocat fortuna per æquor
Multiuium, atque auris parens ſubremigat æger.
Haud tamen abſtinuit uerbis, uociue pepercit.
Verum, uincor, ait, nec habet ueſtra ira regreſſum.
In me nulla mora eſt. moriatur crimine falſo
Damnatus. uos triſte manet, ſperoque propinquum
Supplicium. uos ſacrilego, ſerique nepotes
O miſeri meritas pendetis ſanguine pœnas.
Sic effatus aquam plena iubet ocius urna
Afferri, abſtergensque manus hæc addidit ore.
Vt nunc his manibus maculæ abſunt, ſic mihi nullum
Hac in cæde nefas, meque omni crimine ſoluo.
Dixit, & exurgens ſolio intra tecta receßit.
Illi autem. Deus hæc nobis, gnatisque referuet,
Inſtauretque graues pœnas, quaſcunque meremur.
Hæc dum porticibus populo ſpectante geruntur,
Veſtibulum ante ipſum, famuli ducis ædibus intus,
Armati illudunt capto, irridentque ſilentem,
Quodque illum populi regem optauere per urbes,
Purpureis ornant tunicis, oſtroque rubenti,
Atque alte effultum ſublimi ſede locarunt.
Pro capitis crinali auro, regumque corona
Sentibus obnubunt flauentia tempora acutis.
Pro ſceptro datur inſigni fluuialis arundo.
Tum populo læti portis bipatentibus omni
Oſtendunt plauſu magno, regemq; ſalutant.
Haud aliter ludo pueri cum ex omnibus unum
Delegere ducem, ſocijs qui ſponte ſubactis
Imperitet, læto cuncti ſtant agmine circum
Condenſi, aſſurguntq; omnes, regisq; ſuperbi

I uſſa obeunt ludicra, ingens it ad æthera clamor.
T ali intus famuli indulgent manus effera ludo.
D ehinc iuueni ueſtis obtentu lumina inumbrant,
D iuinumq́; caput palmis, & arundine pulſant.
H ic digitis uellit concretam ſanguine barbam,
I lle oculos in ſidereos ſpuit improbus ore
I mmundo, & pulchrum deformat puluere corpus.
N ec mora, nec requies, uerſantq́;, agitantq́; ferentem
O mnia, nec uerbis ullis indigna querentem,
N ec dare permittunt iam lumina feſſa ſopori.
O' dolor, heu ſpecies inhoneſta, indignaq́; uiſu.
N on ſiluis auibus frondes, non montibus antra
Q uadrupedum generi deſunt, ubi condere ſeſe
I n noctem, atque ſuos poßint educere fœtus.
A t rerum auctori, cœli cui regia ſeruit,
O mnibus in terris deſit locus, omnibus oris,
Q uo caput acclinet, feſſusq́; in morte quieſcat.
T um uero Solymi uictores cuncta parare
S upplicia, atque omnes pœnarum exquirere formas,
P erferat ut ſæuos crudeli morte dolores.
I amque illum erecto properant diſtendere ligno
A ffixum, & lenta paulatim perdere morte.
N ec mora, diffindunt malos. ſonat acta ſecuris,
A ltaq́; quadrifidis fabricatur roboribus Crux,
T ormenti genus. hac olim ſcelera impia reges
V rgebant pœna, ſonteſque hac morte necabant,
D ifficiles miſerorum obitus, longique dolores.
T um neque honos erat, infami neque gloria trunco.
A t nunc numen habet. ſanctum, & uenerabile lignum
S uppliciter cuncti colimus, ſacriſque minores

A rgento, atque auro contectum imponimus aris,
E t lætum ex illo memores celebramus honorem.
I lla etiam cœlo fulgebit lampadis inſtar
A ethereæ, & totum lustrabit lumine mundum,
C um dabit exitio una dies animalia cuncta,
I nteritumque feret rebus mortalibus ignis.
V ix terris lux alma aderat, cum iam undique tota
V rbe ruit ſtudio uiſendi accita iuuentus,
I mplenturque uiæ, concurſuque omnia feruent.
E t iam purpureos habitus inſignia ludicra
E xutum, uinctumque manus clamore trahebant
D irum ad ſupplicium magna ſectante caterua.
P er medios longis raptatus funibus ibat
S emianimisque, artusque tremens, plagisque cruentus
N octurnis, humeroque trabem duplicem ipſe gerebat
P ræciſis grauidam nodis, ac robore iniquo,
Qua ſuper infando mortales linqueret auras
S upplicio, & duros finiret morte labores.
A rmati circunſiſtunt, clypeataque iuxta
A gmina denſentur. collucent ſpicula longe,
S piculaque, & rubris capitum caua tegmina criſtis,
A eræque alterno conſpirant cornua cantu.
P ars pedes inſequitur. pars ſe ſe lucidus altis
F ert in equis. reſonant colles clamore propinqui.
M ulti autem, quorum melior ſententia, flebant.
P ræcipuæ matresque piæ, mitesque puellæ
C ernentes nudis pedibus per ſcrupea ſaxa
T endere, & offendi crebro ad ſalebroſa uiarum,
D um monte aduerſo protrudit robur iniquum,
A d quas ſuſpirans heros ſic ore loquutus.

Ne uero, ne me matres indigna ferentem
Flete piæ. uobis potius deflete propinquum
Exitium, & ueſtris hinc debita præmia natis.
Sic fatus linquit non æquis paßibus urbem.
Interea ſuperum rex tanto in cardine rerum
Verticis ætherei ſublimem euaſit ad arcem,
Mortalis nati letum ut crudele uideret
Ipſe ſui ſpectator. eum gens incola cœli
Aligeri ſtipant cunei, & comitantur euntem.
Eſt templum gemmis interlucentibus auro
E' ſolido factum ſublimi in uertice olympi,
Tectum immane, ingens, ſuperi penetrale parentis
Sidera deſpiciens ſubterlabentia mundi.
In medio cliuus duro ex adamante tumeſcit
Paulatim exacuens inſtar faſtigia pinus.
Multiplices circum ſedes, ſubterque, ſupraque
Diſpoſitæ, gradibusque nouem ſuper æthera ſurgunt.
Conueniunt huc cœlicolæ, regemque canendo
Ingreßi Thiaſis luſtrant. ſe ſedibus inde
Omnes compoſuere ſuis, tumulumque coruſci
Ter late circum terna cinxere corona
Secreti ordinibus certis. neque enim omnibus æqua
Conditio, uiresque pares, eademque poteſtas.
Verum, alijs alij ut præſtant, ita rite locantur
Munere quiſque ſuo contenti, ac ſorte beati.
In medio pater omnipotens ſolio aureus alto
Sceptra tenet, lateque acie circum omnia luſtrat
Totus collucens, totus circum igne coruſco
Scintillans, radijſque procul uibrantibus ardens.
Mox autem infauſtis Iudææ lumina tantum

Defixit terris, triſtemque ante omnia collem
Spectabat, gens mœſta ſimul ſpectabat olympi,
Collem infelicem, ſacram egredientibus urbem
Qui prior occurrit humanis oſsibus albus.
Auctores ſcelerum pœnas ibi morte luebant
Informi. circum pendebant corpora paſsim
Arboribus truncis incocto lurida tabo.
Huc ſimul atque emenſus iter miſerabilis heros
Peruenit, ſenſitque ſibi crudele parari
Supplicium, atque trabem uidit iam ſtare nefandam,
Deiectos oculos porro huc iactabat, & illuc
Omnia colluſtrans, comitum ſi forte ſuorum,
Siquem forte acies inimicas cerneret inter.
Fidum in conſpectu nullum. uidet agmina tantum
Sæua uirum, campique armis fulgentibus ardent.
Cari deſeruere omnes diuerſa petentes,
Non aliter, quam cum cœlo ſeu tactus ab alto
Paſtor, ſiue feræ inſidijs in ualle peremptus,
Continuo ſparguntur oues diuerſa per arua
Incuſtoditæ, reſonant balatibus agri.
Iamq; trabem infandā ſcandens, pendensque per auras
Horruit, atque Deum ueluti ſe oblitus, acerbi
Pertimuit dirum leti genus, æſtuat intus,
Atque animum in curas labefactum diuidit acres
Triſtia multa agitans animo, totosque per artus
Pallentes mixto fluit ater ſanguine ſudor,
Et patriam crebro reminiſcitur ætheris aulam.
Tum cœlum aſpectans hæc imo pectore fatur.
Heu quianam extremis genitor me ſumme periclis
Deſeris? aut gnati quo iam tibi cura receſsit?

Audijt has ſummus uoces pater, audijt omnis
Cœleſtum chorus. ipſe (alta ſecum omnia mente
Verſabat genitor, nutu haud oblitus agi rem
Nempe ſuo) ſtetit immotus, ſe ſeque repreßit.
At circunfuſos cœtus gentem ætheris alti
Aligeram iniuſſos potis eſt uis ſiſtere nulla.
Omnibus exarſit ſubito dolor. omnibus ingens
Aeſtuat ira. uolunt nato ſuccurrere herili,
Et prohibere nefas, duroque reſiſtere ferro.
Bella cient. arma ingeminant arma acrius omnes.
Hic puer haud uolucri extremus de gente recuruo
Aere uocare acies quo non magis utilis alter,
Aſcenſu ſuperat celeri ardua culmina præpes,
Tum ſuper axe ſedens, roſeique in uertice cœli
Signa canit belli. latus diſſultat olympus
Vndique, & inſolito tremuerunt ſidera motu.
Audijt & ſonitum, ſiquem procul orbe remoto
Diſtinet incedens humili Luna humida greſſu.
Audiuere, quibus generis cuſtodia noſtri
In terris olim ſorti data, uaſtaque tellus
Protinus ingenti tremuit concuſſa fragore.
Tum quos rex ſuperum uarias legarat in oras,
Aereos relegunt tractus, mandataque linquunt
Imperfecta, fugaque poli ſuper ardua tendunt.
Ac uelut in paſtus celſa quæ ſede columbæ
Exierant uarios, cum tempeſtate repente
Vrgenti cæco miſceri murmure cœlum
Incipit, & nigræ cinxerunt æthera nubes,
Continuo linquunt arua undique, & ardua pennis
Tecta petunt, celereſque cauis ſe turribus abdunt.

Iam paſſim ingentis properatur uertice olympi,
Et toto ancipitis ferri cœlo ingruit horror,
Aeratique ſonant currus, gemitusque rotarum
Audiri, ſonitusq; armorum deſuper ingens.
Tam uaſtos motus axis miratur uterque,
Miranturq; ignes, cœliq; uolubilis orbes,
Cum tenues animæ, cum ſint ſine corpore uitæ,
Senſibus à noſtris quibus eſt natura remota.
Sæpe autem, ſeu mortales mittuntur ad oras,
Siue opus in fratres olim capere arma rebelles,
Corporis affićti ſibi quisque accommodat alas,
Aereosq; artus, ſimulacrumq; aptat habendo,
Spiritus ut queat humanos admittere uiſus.
Ergo illi rapido circundant turbine denſa
Corpora ſub noſtros etiam uenientia ſenſus.
Circundantq; humeris deſueta micantibus arma
Aetheris æriſono ſubito de poſte refixa
Cœlicolum exuuias, belli monimenta nefandi,
Quod ſocios olim contra geſſere furentes.
Hic bonus armatur iaculis, haſtamq; trabalem
Criſpat agens, rapit ille faces, rapit ille ſagittas,
Suſpenditque humeris lunatum ardentibus arcum.
Atque alius palmas inſertat ceſtibus ambas.
Pars tereti funda dextram implicat. omnibus enſis
Aureus in morem uagina pendet eburna.
Infrenant alij cœli per cœrula currus.
Cætera pars pićtis librare celerrima pennis
Corpora. non eadem uis omnibus ipſa uolandi.
Mobilitate uigēt uaria pars remigat alis
Binis alternante humero pars ordine ad auras

Tollunt ſe triplici pennatis undique plantis,
Haud unam in faciem, ſed nec color omnibus idem.
Nanque hos punicea cernas effulgere pluma
Flammipedes, igni aſsimiles rutilantia terga.
Herbarum hos ſpeciem, uiridesq; referre ſmaragdos.
Terga illis croceo lucent circunlita luto.
Centum alijs alij pinxere coloribus alas.
Qualis ubi, exactos poſt æſtus arbore ab omni
Exornat pomis ſe uerſicoloribus annus,
Et caput Autumnus circunfert pulcher honeſtum.
Et iam pennipotens liquidis exercitus ibat
Tractibus, ac uolucri cingebant agmine cœlum,
Millia quot nunquam naſcentum ab origine rerum
Viſa hominum in terris coijſſe, ter agmina terna,
Terq; duces terni. toto dux uertice ſupra eſt.
Nuper Iapygij Gargani è uertice uectus
Armipotens, ueteris quem quondam gloria pugnæ
Sublimem, longeq; alios ſuper extulit omnis,
In medio ibat ouans, galea, criſtisq; ſuperbis
Aureus, & longe gemmis lucentibus ardens,
Nunc etiam ſpolia edomiti, fuluamq; draconis
Pellem oſtentabat ſpiris ingentibus, ipſumq;
Innixus tergo pedibusq;, haſtaq; premebat.
Arma procul radiant. umbo uomit aureus ignes.
Stellantiq; procul micat enſis iaſpide fulgens.
Ventum erat ad cœli portas. hic omnibus iræ
Incaluere magis, belli ut monimenta prioris
Sunt oculis oblata. uident nam turribus altis
Pendentes currus, ſuſpenſaq; poſtibus æra,
Piculaq;, & clypeos uictis de fratribus arma

O lim immane nefas cœlo crudeliter orſis,
D um fruſtra aſpirant ſceptris felicis olympi
I mmemores, uictique animis, & uana tumentes,
Quos ipſi contra ſteterant meliora ſequuti,
A ethereque expulerant certamine debellatos.
Quam pugnam in foribus quondam cælarat ahenis
A rtificum manus, atque operoſo impreſſerat auro.
C ernere erat liquidas cœli pendere per auras
H inc acies, atque hinc acies certamen adortas,
N unc huc, nunc illuc ultro, citroque uolare,
A etheraque in medio uenientibus obſcurari
Miſsilibus, iam iam certari comminus armis,
Miſcerique acies, & iam, quis ſpicula deerant,
C rinibus implicuere manus hoſtilibus uncas,
S uſpenſoſque comis circum per inane rotabant.
I amque hos paulatim concedere, deſuper illos
V rgere aſpicias donec toto æthere uerſi,
P alanteſque fugæ ſimul hoſtes terga dedere
P ræcipiti aſsimiles nimbo, atque procacibus auſtris.
N am pater omnipotens armatus fulmine dextram
D eturbabat agens, flammiſque ſequacibus arce
S iderea. excuſſos Erebi domus atra recepit.
P ugnæ igitur ſuperi admoniti, ueteriſque trophæi
A etheris ardebant fractis erumpere portis.
I amque adeo euaſſent omnes, terriſque potiti
S ontem incendiſſent oram, iamque urbibus igni
C orreptis Iudæa nocens commiſſa luiſſes,
N i pater altitonans ſtellanti nixus olympo
(Motus enim tanto ſubito flagrante tumultu)
C œpta redargueret, uerbiſque inhiberet acerbis

B ellum importunum cunctis haud mollia mandans.
N am circunſpiciens ſibi centum aſtare miniſtras
V irgineas uolucrum humana ſub imagine formas
H inc, atque hinc uidet, & nutum obſeruare paratas.
Q uarum quæ placido mitis Clementia uultu eſt,
E ligitur numero ex omni, cui talia mandet.
V ade ait, & uolucri per cœlum labere curru.
F ratribus hæc fer dicta tuis. non ætheris illis,
N on illis uaſti commiſſas orbis habenas,
V t ferro iniuſſas meditantes edere pugnas
O mne auſint miſcere meo ſine numine cœlum.
T erramq́;, & tantos animis accendere motus.
C onſidant, poſitisq́; adſint huc ocius armis.
D ixerat. illa uiam raptim ſecat alite curru,
E t patris ingentes paßim denuntiat iras,
N i redeant, poſitisq́; quieſcant protinus armis.
A ddunt ſe comites Pietas, Paxq́; aurea. it una
S pesq́;, Fidesq́;, pijq́; parens placidißima Amoris.
O mnibus in manibus rami canentis oliuæ.
Q uaque egere uiam, uideas procul ilicet arma
P roijcere, & ſtudijs cunctos miteſcere uerſis.
I amque in conſpectu poſitis exercitus armis
R egis adeſt, dicto parentes, ſede locarunt
O rdine ſe ſe, quisque ſua, pariterque quierunt.
H ic tum nimbipotens genitor circuntulit ora
T er torquens illuſtre caput, ter cardine moto
T erribilem increpuit ſonitum. dein farier infit.
Q uæ ſuperi uetitum contra hæc inſania ferri?
Q uo ruitis? quia ne auxilio ſubſiſtere noſtro
N on queat ille, meæ aut ſint fractæ denique uires?

N e ſæuite

Ipſi etiam comites hortatu inſtare frequentes,
Armatus Syriæ regnandam inuaderet oram,
Mox fore continuo, ut ſua ſub iuga mitteret armis,
Quodcunque oceanus terrarum anfractibus ambit,
Immenſumque nouis frenaret legibus orbem.
Cum uero hortantes urgerent, protinus ipſe
Occuluit ſe ſe, monteſque aufugit in altos.
Immanes tamen inuidia, & crudelibus iſti
Inſurgunt odijs, pœnasque uno ore repoſcunt,
Vniusque petunt caput omnes. ſcis quibus illum
Huc furijs traxere, quibus clamoribus omnem
Implerunt trepidi captam uelut hoſtibus urbem.
Ipſe patris mandata obiens tulit omnia certus
Digna, indigna pati, nam ſe quærentibus ultro
Obtulit, & noctis cum munere poſſet opacæ
Defendi, bis ſe manifeſtum prodidit ipſe.
Vidi illos tamen ad capti procumbere uocem
Attonitos, terramque graui conſternere caſu.
Nec uero ſacris, aut templo demit honorem,
Nec gentis leges, ueterumue edicta refigit,
Quanuis uiſceribus monet, & luſtralibus extis
Parcendum poſthac, nec iam ultra cæde litandum.
Verum alios longe ritus, moremque ſacrorum
Indicat obſcura uerborum ambage latere,
Legiferique aperit uoces, animumque magiſtri,
Quodque magis mirere, ſciunt, & ſcire fatentur
Aereas uatem uenturum lucis ad auras,
Vnus qui nobis cœli inuia clauſtra recludat,
E tenebriſque pios uehat alta ad ſidera manes,

Id patribus promiſſum, omnes id uoluere uates,
Hunc animis certi expectant. miſeri quibus atris
Non datur in tenebris præſentem agnoſcere lucem,
Et medijs largi ſitiunt in fluminis undis.
Nam quem non moueant, niſi prorſum auerſa uoluntas,
Tanta uiri uirtus, tot facta ingentia, talis
Oris honos? ipſe ut uidique, hauſique loquentem,
Et dulcem toto iactantem corpore amorem,
Fortunas, patriam, genitricem, cuncta reliqui.
Id ſocij fecere. neque hunc me deinde ſecutum
Pœnituit. uerum quantum ingens ſæpe fauilla
Surgit ab exigua, ſemperque fit acrior ignis,
Huius amor tantum uiſus mihi creſcere in horas,
Et mage cor dulci ſemper flammeſcere cura.
Quique adiere ſemel, ualidis compagibus hærent.
Nec nos aut donis, aut uerbis fallere crede
Pollicitis blandis illectos, omnia nobis
Aſpera promittit, cunctos diuerſa manere
Scilicet exilia extorres, paſsimq; uagantes.
Promiſsis nec uana fides. adeo uſque malorum
Pullulat ex alia, atque alia denſiſsima ſilua.
Vnius ferro tantum caput excipit. unum
(Quiſquis is eſt) placida clauſurum lumina morte.
Aſt alios cædes omnis inſtare cruentas.
Noſtra iubet nos interea contemnere, opesque
Partiri, atque inopi miſerorum impendere turbæ,
Quos circumueniunt morbiq;, algorq;, famesq;,
Pauperiemque pati, rebusque aſſueſcere egenis.
Multi nos ideo uiderunt ſæpe per agros

A ut ſilice in nuda proiectos ducere ſomnos,
A ut grauidas feſſos rerum decerpere ariſtas.
I ndomitiſq́; famem ſolari frugibus, undamq́;
A lta haurire cauis pronos ad flumina palmis,
A ut ſiquos uſquam tellus dabat arida fontis.
N on mihi perpetuam ſi centum pectore aheno
S ufficiant uocem linguæ, percurrere poſſem,
Quantas quoque modo ærumnas, quantoſq́; labores
H oc ducente animis durantes hauſimus æquis.
N am licet interdum penuria adaxit edendi
E xhauſtos, rerumque inopes, quas flagitat uſus,
R egum opibus tamen uſque animos æquauimus altos,
E t mens in paruis aderat ditiſſima cuique.
N ec minus ingentem huc comitum aduentare nouorum
C ernere ſemper erat numerum, matreſq́;, uiroſq́;,
O mnibus idem animus quibus, & mens certa ſequendi.
H aud ſecus ac bellum ſicui rex maximus urbi
I ndixit, iamque arma ciet, iamque agmina cogit
C ladem oræ, exitiumq́; ferens, populiſq́; ruinas,
N on tantum iurata manus, lectæq́; cohortes
I ncedunt. ſed præterea quos dirus habendi
D uxit amor uaria cupidos diteſcere præda,
A gglomerant multi, atque iniuſſi caſtra ſequuntur.
N on ſat erant latæque uiæ, campiq́; patentes
T ot populis, iret quacunque, ſequentibus ultro.
S æpe heros ſeſe ingenti ſubducere turbæ,
E t montes petere, & deſertos quærere ſaltus.
A tque equidem memini, cum propter ſtagna profectus
F erret iter, paſſimque manus prætexeret ingens

L ittora, & urgeret ſuprà denſiſſima morem,
P roripuit ſe ſe, ac cymbam, quæ forte parata,
I nſilijt, ſubitoque iubens præcidere funem
T eli intra iactum liquidum proceſſit in æquor.
C onſtitit hinc, terramque aſpectans, plenaque circum
L ittora, diuinis affari uocibus orſus,
I uſtitiæque aperire uiam, & ueſtigia recti.
H ic illic ſtabant arrectis auribus omnes
I nterclusſi undis, inhiabantque agmine longo
A ttoniti, miraque animos dulcedine capti.
I pſe loquebatur, circum ſedata ſilebant
A equora, ubique modo ſpirantibus incita flabris,
F rondiferæque domus auium ſine murmure circum
S tabant immotæ procuruo in littore ſiluæ.
S ed non interea longæuæ parcere matres
V ocibus. illum omnes mirari inſueta loquentem,
F elicemque uteri matrem, felicia matris
H ubera clamabant, quæ talem enixa tuliſſet,
E t teneris immulſiſſet plena hubera labris.
N anque docebat humi fœde, in tenebriſque uolutas
A d cœlum mortale genus ſuſtollere mentes,
E t lucem aſpicere, & uanis deſueſcere curis.
T um pacem hortari. placidam ſuper omnia mites
P acem optate uiri, tumidoſque remittite flatus,
D emiſſique animis nil uanæ laudis egentes
M ortales contemnite opes, contemnite honores,
E t duris uitam aſſueti, paruoque beati
P auperiem tolerate. breuis quæcunque uoluptas
I ſta adeo, atque diu nihil eſt mortalibus ægris.

Vobis haud propriæ hic ſedes, conceſſaque longum
Regna, manent meliora, graues ubi ſoluerit artus
Mors animæ, uos ſtelligera pater optimus aula
Protinus excipiet lætos melioribus oris,
Pax ubi tranquilla, & cunctarum opulentia rerum,
Et ſecura quies, nunquam peritura uoluptas.
Et dubitet tanta quiſquam mercede laborem
Ferre breuem, terrisque ſequi me ſponte relictis?
Ad ueras emergere opes, emergere honores
Tendite, quos nulli caſus, nulla auferat ætas.
Eſte pij. inter uos mentem exercete benignam,
Inqué uicem placati animis miſereſcite ueſtri.
Tum longe prohibete iras, odijsque ferendo
Parcite, rumoresque uagos contemnite uulgi.
Nulli fas ideo accepto pro uulnere uulnus
Reddere. præſtiterit uero pulſantibus ultro
Se ſe offerre, genisque ictum expectare ſecundum.
Vana alij certent armis pro laude, nocensque
Ferrum acuant, pulchrãque petant p uulnera mortem.
At tu mortales nullo diſcrimine amare
Diſce omnes, pacemque inglorius hoſtibus opta,
Nec tibi uentoſæ ſint tanti murmura famæ.
Omnibus in primis ſit mens interrita leti,
Nullaque uos animis duros uis auocet æquo.
Terrenos artus homines, moribundaq; membra
Interdum extinxiſſe queant, & perdere ferro.
Tuta anima ipſa manet duræ haud obnoxia morti.
Et uos omnipotens cœlo pater aſpicit alto,
Auertitq; malis, cuius ſine numine ueſtrum

Haud hominum quiſquam ualeat diuellere crinem.
Summiſſos uos hunc unum fas uſque uereri,
Huic ò rite preces,huic digna piacula ferte,
Cui mare,cui tellus,campisq; patentibus aer
Obſequitur,nitidiq; tremit plaga lucida cœli.
Huic procumbite humi,proſtrati huic pandite uota.
Vos ſiquidem æternis etiam poſt funera pœnis
Ipſe poteſt ſontes ſub tetro urgere barathro.
Nec timor admiſſos cuiquam ſit adire leones,
Seclaque pictarum ſæuiſſima pantherarum.
Ite mei obiectu protecti nominis ite
Aduerſum intrepidi.manſueſcent protinus urſi,
Veſtraque parcentes allambent uulnera lingua.
Quin humiles uictus animis ſecludite curas.
Obſeruate genus pecudum,genus altiuolantum,
Nullæ illis artes,nulla illis cura futuri.
Non tamen aut tegimen,uictus aut copia deſit.
Omnia diues alit rerum ſator,omnia curat.
Ille etiam iniuſſo tellurem gramine ueſtit
Floribus appingens ſata uerſicoloribus arua,
Arboribusque comas,atque umbras montibus addit.
Fraudes,inſidiæque abſint,ac fœda libido,
Neue modum ſupra menſis gaudete paratis,
Deſidiasque animis,atque ocia pellite ueſtris.
Nec uetitos thalamos,inconceſſumque cubile
Affectate,ſitisque alieni deſinat auri.
Quisque ſuis opibus contenti uiuite,& ultro
Spes interdictas,& inania ponite uota.
Neue autem ſcelerum facies nunc perſequar omnis,

Quid dicam, quibus eſt cordi fraus, atque libido
D ira iuuat, ficto ſimulant tamen ore latentes
V irtutem, ſubeuntque dolis, & crimina obumbrant?
N e iubeo, ne talem animis aſſueſcite peſtem.
N il adeo latet, ipſa dies quin detegat ultro.
P ræterea cohibete oculos. ne quærite ueſtris
V ulnera ſponte animis. fandi hinc compeſcite amorem,
S æpe olim incautos non lingua coercita merſit.
D iſcite iamque ideo poſthac haud falſa profari,
I amque nouos purgati animis inducite mores.
S iqua tamen ueteris culpæ ueſtigia reſtant,
D iluite, & ſacris contagia uincite lymphis.
I pſe ego fons ueluti liquidam puriſſimus undam
S ufficiam. properate ad aquas. haurite liquentem
Matres, atque uiri ſitientes protinus amnem.
F erte pedem huc omnes. nec opus potantibus auro,
A rgento ue. mei fontis patet omnibus unda.
S ic leti uitate uias, ita ſidera aditur,
S idereasque domos, mutari neſcia regna.
H æc mihi prædixit genitor, quæ uoce monerem
V eridica. ſunt fonte mihi uerba omnia ab illo.
T alia dicta dabat, cœli ſuper omnia regem
P lacandum non uiſceribus, non ſanguine cæſo,
S ed uotis, precibusque iubens expoſcere pacem.
E t modus orandi quisnam foret ipſe canebat.
O mnipotens genitor, ſedes cui lucidus æther,
S ic nomen, laudesque tuæ celebrentur ubique,
E t promiſſa orbi incipiant procedere luſtra,
C um tua non minus in terris gens iuſſa faceſſat

Mortalis, quàm cœlicolæ tibi in æthere parent.
N os diuina hodie cœlo dape reffice ab alto.
P arce dehinc bonus, ut noſtris ignoſcimus ipſi
H oſtibus, ac nullis aduerſis obijce inermes
T entando, prohibe à nobis ſed cuncta pericla.
A ddidit & uentura canens, fore, cum uagus olim
S ol claram ſpeciem concreto lumine tectus
E xuat, & ſubito ſtellanti nocte perempta
S ufficiat nullam Luna orbi argentea lucem
S anguineis faciem maculis perfuſa nigrantem,
P ræcipitentque polo paßim turbata labanti
S idera, quæ lapſu certo, ſpatio ue feruntur.
V isque ea, quæ cœli irrequietos conciet orbes,
D eſinat, incerto rapiantur ut omnia motu,
A tque prope auulſo abſiliat de cardine mundus,
D um terras ueluti rapidum per inania fulmen
I pſe iterum petat, & multis cum millibus idem
A dueniens hominum uitas, & crimina quærat.
V t res promiſſo ſimul ac ſuccenderit igni
F lammarum totum tempeſtas ſparſa per orbem,
C ontinuo tellure noua, cœloque recenti
D efunctas animas uita in ſua corpora rurſus
E uocet ad blandum lumen, populosque ſepulcris
E liciat, ſecumque pios educat ad aſtra,
Quos pater à prima præuidit origine rerum
Mente ſuos fore, & æthereo tranſcripſit olympo.
I bunt aligeri iuuenes, cœlumque profundum
H orrifico ſonitu implebunt, atque ære recuruo
Quattuor à uentis excibunt undique gentes.

I udicis ad ſolium properabitur æthere toto.
I pſe alte effultus, montiſque in uertice ſummo
A rbiter effulgens circunferet ora tremenda,
S ecernetque pios, dextraque in parte locabit.
L æua autem coget ſontes, quæ plurima turba.
Qualis poſt hyemem exactam, cum gramine molli
P aſcua læta uocant ſtabulis armenta recluſis,
I pſe greges paſtor nitidos miſſurus in agros
S ortitur. placidas primo legit ille bidentes
D inumerans, olidasque iubet procul eſſe capellas.
C ernere erit liquidas longe fulgere per auras
C orpora clara hominum, quibus atræ obnoxia morti
A bluet omnipotens pater, æternumque manebunt
A mplius haud rerum ſubiecti caſibus ullis.
N emo illam ante diem ſperet cum corpore ſedes
A etheris, exceptis paucis, quos ipſe ſepulcro
E xurgens ſecum ſuperis Deus inuehet oris.
S olæ animæ interea tali ſtatione fruentur.
C ontra autem ſontes tenebris, ac nocte prementur
A eterna, & meritas pendent per ſecula pœnas,
O mnia quæ ſera nuper mihi nocte canebat,
C um caput, ipſius in gremio mœrore grauatum
V na eadem accumbens ſponda, admotusque loquenti
S æpe reclinarem, mœſti ſolamen amoris.
Quid repetam, quæ ſæpe uagi Iordanis ad undas
E diderit? quæ Iudææ ſub montibus altis
N unc cæcis uera inuoluens ambagibus ultro,
N unc manifeſta palam claro ſermone loquutus,
D um populi circunſiſtunt, ſtipantque frequentes?

Nunc ſe principium rerum, finemq́; canebat,
Nunc ueri fontem, atque hominum lucemq́; uiamq́;.
Nos fortunatam prognatam hoc tempore prolem.
Nos felix tellus, nos ſecula læta tulere.
Nobis diuinam uocem, diuina loquentis
Verba haurire Dei propius ſæpe obtigit unis.
Scilicet hinc luſtris ueniet labentibus ætas,
Cum ſeri optabunt eadem uidiſſe nepotes.
Talia Ioannes cunctis mirantibus ore
Perſtabat memorans, cum protinus ecce tumultu
Ingenti Solymum irrumpit manus impia, & urbis
Rectorem appellant, pœnasq́; uno ore repoſcunt.
Diffugiunt ambo, & magnam ſtat adire parentem,
Ignaramq́; diu tantarum fallere rerum.

M. HIERON. VIDAE CHRISTIADOS LIBER V.

i Nſonti uero Romanus parcere capto
Toto corde petens, huc mentem diuidit, atque huc.
Fama uiri, uirtusque animo, egregijque recurſat
Oris honos, nec iam obſcurum genus eſſe Deorum.
Omnia reſpondent auditis. denique ad ipſos
Conuerſus Solymos fremitu tectum omne replentes
Ite, ait, & poſito mox huc certamine adeſte.
Sit qui pro cunctis numero delectus ab omni
Fando aliquis doceat, quo tandem is crimine morte
Mulctandus, quod tantum obſtet ſcelus, ordine pandat,
Inſonti. ſimul hæc, ſimul illi abiere frementes
Chriſto animis certi nunquam deſiſtere uiuo.
Parte alia, regem qui fœde prodidit hoſti,
Mutatus ſcelus agnoſcit periurus Iudas
Ah miſer, infectum quam uellet poſſe reuerti?
Nulla quies animo. ſæuire in pectore diræ
Vltrices, cæcasq; ob noxam ſumere pœnas.
Nec capit inſanos curarum pectore fluctus,
Hinc ſecum æra manu ſceleris cauſam attulit amens,
Quæ Solymi magno dederant in munere pacta,
Atque ſacerdotum ſacrata ad limina uenit
Vociferans. ueſtrum hoc argentum, hæc munera ueſtra,
Accipite. en ſcelerum pretium exitiale repono.

Heu heu quid demens uolui mihi? quo ſcelus ingens
Inductus pretio admiſi? uera Dei ille
Progenies, uerusque Deus, nunc denique cerno,
Diſcuſſæque abeunt tenebræ, & mihi reddita mens eſt.
Sic fatus, ſimul argentum coniecit in ipſos.
Olli autem flentem riſere, ac ſera uidentem.
Infelix abit. hinc amens, cæcusque furore
Multa putat, curæ ingeminant, ſæuitque ſub imo
Corde dolor, cœlique piget conuexa tueri.
Tum ſecum huc illuc flammantia lumina torquens
Hem quid agam infelix? quæ nam quæ ſecula porro
Sera adeo tantum ſcelus unquam oblita ſilebunt?
Accedam ne iterum ſupplex, crimenque fatebor,
Atque auſim ueniam ſceleri ſperare nefando?
Quo uero aſpiciam uultu, quo ue alloquar ore
Quem ſemel indignum decepimus, inque merentem?
Hinc igitur longe fugiam, quantum ire licebit,
Ignotusque alijs agitabo in finibus æuum?
Huc me præcipites me me hinc auferte procellæ,
Quo fugit uſque dies à nobis luce peracta.
At quis erit tutus tandem locus? omnia præſens
Aſpicit, ac terras Deus undique fulmine terret.
Et me conſcia mens, atque addita cura ſequetur,
Siue iter arripiam pedibus, ſeu puppe per undas.
Quos? quibus? at moror, & ludunt inſomnia mentem.
Vos precor ò mihi uos magnæ nunc hiſcite terræ.
Quid dubito? nunc te tangunt ſcelera impia Iuda
Infelix. tunc debueras, tunc iſta decebant,
Cum reuocare pedem, cum fas occurrere peſti.
Nunc morere, atque nefas tu tantum ulciſcere dextra

S ponte tua, lucemque uolens, hominesque relinque.
T alia iactabat certus iam abrumpere uitam
I nuiſam, & ſæuum leto finire dolorem,
C urarum hanc unam metam ratus, atque laborum.
F luctuat, atque ſibi ſemper tellure uidetur
A bſumi, aut rapido de cœlo afflarier igni.
V ſqueadeo ante oculos capti obuerſatur imago.
P allor in ore, acies circunlita ſanguine, & artus
A lgentes tremit, inſtantis ueſtigia leti,
E t nox multa caua faciem circunuolat umbra.
O mnia nigreſcunt tenebris caliginis atræ.
D emens, qui potius ueniam ſperare fatendo
N on auſus, neque enim precibus non flectitur ullis
R ex ſuperum, & iuſtæ bonus obliuiſcitur iræ.
E rgo ille inceptis perſtans, & ſedibus hærens
I sdem abijt, ſiluæque tremens ſucceſsit opacæ,
R egia quæ propter frondebat plurima tecta.
A tque ibi dum trepidat, qua tandem morte quieſcat
I ncertus, latebras ne animæ ſcrutetur acuto
F ortiter, & pectus procumbens induat enſe,
A n ſe præcipiti iaciat de culmine ſaltu.
I pſæ quæ attonitum, mortisque cupidine captum
D ucebant ſemper furiæ, infenſæque præibant,
I nformem prona nectentes arbore nodum
O ſtendere uiam. collo nanque inde pependit,
V t meritus, laqueoque infami extrema ſequutus
S piramenta animæ eliſo gutture rupit,
E t totos ſubito pendens extabuit artus.
N ondum picta nouo cœli plaga mane rubebat,
I amque ſacerdotes concurſu cuncta replentes

Veſtibulum iuxta aſtabant, longisq́; fremebant
Porticibus, nempe antiquo de more licebat
Nulli luce ſacra pollutum inſiſtere limen.
Tandem Romulides iuuenum ſtipante caterua
Faſcibus egreditur patrijs, oſtroq́; ſuperbus,
Et ſolio ante fores ſedit ſublimis eburno.
Conſedere patres pariter iuxta ordine & ipſi,
Atque diu ſiluere. orſus dux denique fatur.
Dicite quo tandem demitti crimine morti
Poſcitis egregium iuuenem. quæſiuimus ipſi
Et genus, & uitam. nil dignum morte repertum.
Sed potius factis fama illum ingentibus effert.
Vt propius uinctum uidi, audiuiq́; loquentem,
Vt ſtupui! ut uiſus mihi nil mortale ſonare
Cuncta Deo ſimilis uultum, uocemque, oculosque?
Aut certe Deus ille, Dei aut certiſſima proles.
Cedite. ne regem ueſtrum ignorate uolentes.
His dictis cunctis penitus dolor oſſibus arſit
Ingens. infremuere omnes, gemitumq́; dedere.
Tum ſenior ſurgit fandi doctiſſimus Annas
In medio, & dictis exorſus talibus infit.
Si tibi non alijs per ſe manifeſta pateret
Res ſignis Romane, uel hinc dignoſcere promptum
Cuique foret, teque in primis dux multa moueri
Conuenit, huc cum tot collectos undique ciues
Conueniſſe uides unius crimina contra.
Hic auctor fandi multos ſermone fefellit,
Et facie (ne cede dolis) mentitur honeſta
Virtutem, ſcelerum tegit alto in pectore amorem.
Nonne uides, hæc relligio quo ſe noua uertat,

Orgia quo, cœtusque, & nocturni comitatus?
Seditione potens Iudæus ſuſcitat urbes
Auſus ſe paßim terrarum dicere regem,
Progeniemque patris ſummi, cui ſidera parent.
Atque ideo ueluti Deus ultro crimina faßis
Dat ueniam, pœnæque metum poſt funera ſoluit,
Quod ſcelus haud aliter poterit quam morte piare,
Sic ueteres ſanxere. ſed & netera ipſe retractans
Iura, nouas figit ſimulato numine leges,
Inſtituitque nouos ritus, noua ſacra per urbes,
Quæ ſeruent ſeri uentura in ſecla nepotes.
Quin ipſas haud obſcura, pro, uoce minatur
Deiecturum aras, ſeq; igni templa daturum
Templa olim impenſis tantorum ſtructa laborum.
Et iam iam uolet ipſum etiam reſtinguere Solem,
Sideraque obſeſſo uerbis deducere cœlo.
Haud ſcelus ille tamen fallaci pectore quiuit
Dißimulare diu. neque enim ſcelerata ſubire
Tecta horret, nec ſe uetitis conuentibus aufert
Admonitus, ſocijq; epulis capiuntur opimis.
Quin etiam, interdum ſiqua tota impius urbe
Inuentus fama ante alios ob crimina notus,
Continuo paribus gaudens adit impiger illum,
Nec requies, donec ſibi conciliarit amicum.
Tantus amor ſcelerum, tantum illi fallere cordi.
Tum feſtis, cum fas nihil exercere, diebus
Ipſe tamen pellit morbos, ægrisque medetur.
Quid memorem, ut ſocij uetitis impune per ædes
Veſcantur dapibus, Cereremque, & pocula tractent
Haud prius ablutis manibus ſine more, ſine ullis

Legibus immundi, contactuque omnia fœdent?
Scilicet omnipotens placitos tot ſecula ritus
Retractet pater, & mentem ſententia uertat.
Quæ noua tempeſtas? ea ne inconſtantia cœlo?
Dede neci, ne thuricremas, quibus imminet, aras
Deſtruat, & poſthac non auſit talia quiſquam.
Dede neci. pœnas ſceleri impius hauriat æquas.
A ſacris prohibe infandos altaribus ignes.
Dixerat, atque omnes eadem ſimul ore fremebant.
Romulus at dictis nequicquam flectitur ullis.
Nec noua primum audit nunc crimina. cuncta nefando
Scit fabricata odio, dum Chriſti gloria, & ingens
Sacrilegos ſtimulis uirtus exercet amaris.
Atque ait. hæc coram fama eſt uos ſæpius illi
Obieciſſe, quibus ſemper ſermone paratus
Reſtitit, & uera uictor ratione refellit.
Nec ſe progeniem ſuperi negat ipſe parentis,
Quem uos promiſſum cœlo diuinitus olim
Venturum tandem auxilio mortalibus ægris
Non latet, ut ueteres genitoris molliat iras
Concilians generi ueſtro, culpamque parentum
Ipſe ſua uirtute luat. ſic ferre priorum
Accepi monimenta, patres id prodere ueſtros,
Et rebus probat ipſe. adeo circum oppida luſtrans
Arrexit totam monſtris ingentibus oram,
Quæ non ullæ artes hominum, non ulla poteſt uis.
Quin etiam in lucem quoſdam reuocauit ab umbris,
Quis penitus iam mors totos immiſſa per artus
Soluerat hærentes animæ de corpore nexus.
Quare agite ò odijs miſeri deſueſcite iniquis.

Ne fruſtra

Supplicibus tulit, & ualidos, lætosque remiſit.
Multi capti oculis, clauſis multi auribus orti,
Ne poſſent ullas audire, aut edere uoces.
Claudi alij imparibus uix ægre paßibus ibant.
His rigor ex longo immotos ſopiuerat artus.
Illis semeſo ſerpentia corpore hiabant
Hulcera, & illuuies membris immunda fluebat.
Nec deerant, tumefacta quibus præcordia, & aluus
Inſyncera ſitim miſeris adduxerat acrem,
Nullæ artes poterant, quam nulla extinguere aquæ uis.
Tum quibus aßiduis concuſſa tremoribus uſque
Nutabant, tremuloque lababan corpore membra,
Ignea quos febris, aut corrupti corporis humor,
Et quos præterea uis cæci incognita morbi
Verſabat lecto totos diſtracta per artus,
Quosue animis captos agitans male habebat Erinnys.
Omnibus aſpectu ſolo, tactuue ferebat
Diuus opem. ſubito linquebant corpora morbi,
Et ſtratis ipſi ſurgebant protinus ægri.
Atque ideo quacunque uiam obſeruatus agebat,
Semper eum opperiens turba ingens ſtrata iacebat
Per fora, perque uias, ſanctique ad limina templi.
Nondum aliquem tamen infernis reuocauerat umbris
Morte obita, cum Sidonia remearet ab ora,
Et Naim ingreſſus ſocijs comitantibus altam eſt.
Ecce autem ingentem longo procedere pompam
Ordine flammarum aſpicimus, mœſtamque per urbem
Audimus luctum, cauſam tum denique luctus
Cernimus egregij iuuenis miſerabile corpus
Impoſitum molli pheretro, quem merſit acerba

Morte dies, dulci cum uix pubeſceret æuo,
Atque omnem uultu florenti dempſit honorem.
Qualis, quem pede preßit agro bos ſigna relinquens,
Paulatim laſſa languet ceruice Hyacinthus,
Aut roſa, quam molli decerpens pollice uirgo
Vepribus in denſis lapſam ſub Sole reliquit.
Vrbe furens tota genitrix miſeranda, capillos
Sciſſa, genasque ambas manibus fœdata cruentis
Ibat. eam circum pariter per denſa uiarum
Pulſabant ſæuis matres plangoribus aſtra.
Ipſi orbam ciues miſerantur, ei unica proles
Ille relictus erat uidui ſolatia lecti.
Vt Deus exanimis iuuenili in corpore uidit
Pallorem, & molli pictas lanugine malas,
Parcere lamentis iubet. & conſidere pompam,
Admotusque manu mulcens immobile corpus
Rurſum animam gelidis membris innexuit. ecce
Erigitur puer, & (cunctis mirabile uiſum)
Proſiluit raptim in medios, uacuumque Pheretrum
Liquit, & amplexans ſolatus uoce parentem eſt.
Nec uero multis etiam poſt menſibus idem
Egregiam amiſſa donauit luce puellam,
Cui calor, & toto de pectore fugerat omnis
Halitus aereas penitus dilapſus in auras.
Virginis ipſe pater factum teſtatur Iarus
Largus opum, pollens lingua, & popularibus auris.
Quid repetam, purum uiuo cum è fonte liquorem
In uinum conuertit, opes miſeratus amici?
Forte olim aerei ſpectans de uertice montis,
Cum Sol emenſo depreßior iret olympo,

Ingentem uidit numerum affluxiſſe ſequentum
Matres, atque uiros, quos per deſerta locorum
Duxerat oblitosque ſui, oblitosque ſuorum.
Subſtitit hic miſeratus. eos iam tertia nanque
Muneris expertes Cereris lux acta uidebat.
Hic neque erant fruges, uicina nec oppida, poſſent
Vnde dapes petere argento, uictumque parare.
Arboreos nec dum fœtus decoxerat æſtas.
Vix tandem inuentus puer eſt ex agmine tanto,
Quinque, uiæ auxilium, qui ſecum liba ferebat,
Atque duos, dederat quos huc pia mater eunti
Incluſos myrto, & bene olenti gramine piſces.
Sed quid enim hæc adeo tam multis millibus autem?
Et iam diffiſi ſocij muſſare querentes,
Quos bonus affatu Chriſtus ſolatus amico
In cœtum uocat, ac paucis ita deinde profatur.
Nemo hodie numero è tanto non lætus abibit.
Hinc ſupplex tali genitorem uoce precatur.
Summe parens, ope cuius alit terra omnia, quique
Et Sole, & liquidis fœcundas imbribus agros,
Si quondam Iſacidum generi per inhoſpita eunti
Diuinas epulas cœlo es largitus ab alto,
Semine ſi nullo conſtant, quæcunque creaſti,
Et nihil omnino fuerant cœlum, æquora, tellus,
Adſis, obſcœnamque famem tot millibus arce.
Hæc tantum. dehinc gramineo diſcumbere campo
Imperat effuſos cœtus, dapibusque parari.
Inde in fruſta ſecat læto cerealia uultu
Liba minutatim, & populos partitur in omnis.
(Millia quinque hominum campis ſaturanda ſedebant)

Ecce (incredibile auditu, miſerabile uiſu)
Omnibus in manibus uiſæ ſuccreſcere partes
Exiguæ, dapibusque epulati largius omnes.
Et frugum pariter, laticumque expleta cupido eſt.
Quin & relliquias menſis ſuperantia fruſta
Vix caua congeſtas bis ſex cepere caniſtra.
Accipe nunc aliud, quod paucis ante diebus
Vidimus. arbor erat folijs denſiſſima in agro
Deſerto, unde olim pendentia poma uiator
Carpebat ſitiens. heros qui hac forte tenebat
Puluerulentus iter, quæſiuit in arbore fœtus
Incaſſum, infœcunda comas nam, & brachia tantum
Luxurians late circum tendebat opaca.
Non tulit, ac uerbis ſterilem execratus acerbis.
Continuo (manifeſta audis) exaruit arbos,
Et folia aereas uolitarunt lapſa per auras.
Nec minus eſt olli imperij maris æquora in alta.
Vni omnes undæ aſſurgunt, fluctusque quieſcunt
Vnius edicto. uidi, uidi ipſe furentes
Illius hybernos ad uocem ponere coros,
Vimque omnem, motas quæ flabris aſperat undas.
Nondum luna ſuum ter curſum plena peregit,
Cum ſubito in lento deprenſis marmore nobis
Nocte fere media, dum retia ducimus, orta eſt
Turbida tempeſtas, & pontus inhorruit ater
Fluctibus elatis, & concurſantibus undis,
Inflictamque ratem iam iam ſalis hauſerat æſtus.
Nos trepidare metu leti diſcrimine paruo,
Cum procul ecce ducem, quem nuper liquimus alto
Littore ſpectantem fluctus ſcopulo illidentes,

Ferre iter aſpicimus medias impune per undas
Suſpenſum, tumidoque pedes haud tinguere ponto.
Horruimus uiſu ſubito, nec credere quibam
Me ueram faciem, haud ſimulatum cernere corpus,
Tam celeres egiſſe uias ſine remige in undis,
Ni ſe ſe, uerbis dum nos hortatur amicis,
Vltro oſtendiſſet. quonam fiducia uobis
Iam nunc pulſa mei ceßit? timor omnis abeſto.
Indubitare meis tandem dediſcite dictis.
Sic ait, atque ratem, quæ iam ſuperantibus undis
Ceſſerat, inſiliens ſolo tumida æquora nutu
Placauit, poſuitque minacia murmura pontus.
Sic terræ in tutum poſitis adnauimus undis
Incolumes, celerique uolauimus æquora curſu.
Nec mora, uix ſiccum attigerat tellure potitus.
Ecce aliud dictu magis, ac mirabile uiſu.
Nanque magiſtratus aderant in littore mißi
Aera repoſcentes, quæ pendere lege quotannis
Regibus antiqua, pro ſe ſe quisque, iubemur.
Accipit hos placidus, quos dum ſermone moratur,
Petrum ad ſe uocat, & fidam ſummiſſus ad aurem
Vade ait, & iacto quem primum traxeris hamo
Aequoribus, piſcem cultro ſcrutabere acuto:
Intus erit, regi quod iußi pendimus ambo.
Iuſſa facit ſenior. trahit hamo ad littora prædam,
Argentumque uiris dat piſcis in ore repertum.
Horreſco, quoties ſtimulis immitibus actus
Quidam animo ſubit, idem illo quem tempore uidi,
Dum legerem expoſitos hoc ipſo in littore piſces,
Obſeſſum furijs, atque ore immane furentem,

Nunc cœli crepitus imitantur, cum ſuperum rex
Fulminat, & tonitru quatit ætheris aurea templa.
Nunc ferri ſonitum, aut ruptarum mole catenarum
Ingenti horrificum ſtridorem, aut murmura ponti.
Circum omnis tellus, circum cœlum omne remugit.
Inſtat ui multa Deus, increpitatque morantes.
Iamque illi trepidare intus, pacemque precari.
Quid nunc uera Dei, atque indubitata propago
Conceſſo in pœnas nos ò de corpore trudis?
Egreßis ſaltem pecora hæc inuadere detur.
(Setigeri tum forte ſues ea littora propter
Paſcebant) nos ne horrifero ſic merge barathro,
Neue iube terræ inferioris operta ſubire.
Annuit. extemplo uideas procul ecce nigrantem
Mollibus haud ſtimulis furiarum errare ſubactum
In diuerſa gregem nunc huc, nunc protinus illuc.
Nec mora, nec requies, intus uis effera ſæuit,
Donec præcipites ſe ſe alta in ſtagna dedere,
Et cunctis pariter uita eſt erepta ſub unda.
At iuuenis feſſos ſubito collabitur artus
Exemptus tandem nodoſis brachia uinclis.
Mordicus ora ſolo impreſſus cunctatur, adhucque
Singultans, pectusque laceßit anhelitus ingens,
Expiransque animam pulmonibus æger agebat.
Quem iuxta genitore Deo ſatus aſtitit, oraque
Attingens dextra, atque oculos, aureſque recluſit,
Iamque uidet, loquiturque, & corda oblita reſidunt.
It uulgi clamor ſuper aurea ſidera ouantis,
Supremique patris ſobolemque, Deumque fatentur.
Sed quid non ipſe eualeat? quin nos quoque miſſos

A egris iuſſit opem ferre, auxilioque leuare
P ræſenti mortis multos de faucibus atris
N on opibus hominum, nulla reuocauimus arte.
V erum implorato ter tantum uoce magiſtri
N omine ſurgebant ſtratis, ibantque refecti.
O mni autem ex numero ſeſe uix obtulit unus,
Quem ſtimulis actum ſæuis, cæcoque furore
I ncaſſum uicti tentauimus, acrior illum
V ſque adeo magis, atque magis uis intus agebat.
C ui cum ferret opem Diuus mox optimus ipſe
I ratus, quod parua ſui fiducia nobis,
C orporibus tales facile, inquit, pellere peſtes.
P arcendum dapibus tamen, è cœloque petendum.
N ec ſolis uero hæc uobis conceſſa facultas.
S ed nomen quicunque meum uulgauerit, omnia
F as audere, mei modo ne fiducia deſit.
I lle etiam iuſſos immani corpore montes
T ransferet, & uerſo ſiſtet uaga flumina curſu.
I te animis igitur certi confidite, ne ue
I nſtabili titubate fide. iacite aurea ueri
S emina ubique, orbem ueſtra perfundite luce
O bductum tenebris, atque alta nocte ſepultum.
V os hominum lux, uos ſqualentis lumina mundi.
S ic fatus nobis alios ſubiunxit, ut eſſent
C onſortes tantorum operum, ſocijque laborum,
E t ſeptem elegit decies, tamen ipſe dolebat
E xiguum numerum, neque tot ſatis eſſe ferebat
T anto operi, ac ueluti qui centum uertit aratris
T ellurem, & campos raſtris exercet auitos,
C um matura ſeges iam flauis canet ariſtis,

Heu heu quid demens uolui mihi? quo ſcelus ingens
Inductus pretio admiſi? uera Dei ille
Progenies, uerusque Deus, nunc denique cerno,
Diſcuſſæque abeunt tenebræ, & mihi reddita mens eſt.
Sic fatus, ſimul argentum coniecit in ipſos.
Olli autem flentem riſere, ac ſera uidentem.
Infelix abit. hinc amens, cæcusque furore
Multa putat, curæ ingeminant, ſæuitque ſub imo
Corde dolor, cœlique piget conuexa tueri.
Tum ſecum huc illuc flammantia lumina torquens
Hem quid agam infelix? quæ nam quæ ſecula porro
Sera adeo tantum ſcelus unquam oblita ſilebunt?
Accedam ne iterum ſupplex, crimenque fatebor,
Atque auſim ueniam ſceleri ſperare nefando?
Quo uero aſpiciam uultu, quo ue alloquar ore
Quem ſemel indignum decepimus, inque merentem?
Hinc igitur longe fugiam, quantum ire licebit,
Ignotusque alijs agitabo in finibus æuum?
Hinc me præcipites me me hinc auferte procellæ,
Quo fugit uſque dies à nobis luce peracta.
At quis erit tutus tandem locus? omnia præſens
Aſpicit, ac terras Deus undique fulmine terret.
Et me conſcia mens, atque addita cura ſequetur,
Siue iter arripiam pedibus, ſeu puppe per undas.
Quos? quibus? at moror, & ludunt inſomnia mentem.
Vos precor ò mihi uos magnæ nunc hiſcite terræ.
Quid dubito? nunc te tangunt ſcelera impia Iuda
Infelix. tunc debueras, tunc iſta decebant,
Cum reuocare pedem, cum fas occurrere peſti.
Nunc morere, atque nefas tu tantum ulciſcere dextra

S ponte tua, lucemque uolens, hominesque relinque.
T alia iactabat certus iam abrumpere uitam
I nuiſam, & ſæuum leto finire dolorem,
C urarum hanc unam metam ratus, atque laborum.
F luctuat, atque ſibi ſemper tellure uidetur
A bſumi, aut rapido de cœlo afflarier igni.
V ſqueadeo ante oculos capti obuerſatur imago.
P allor in ore, acies circunlita ſanguine, & artus
A lgentes tremit, inſtantis ueſtigia leti,
E t nox multa caua faciem circunuolat umbra.
O mnia nigreſcunt tenebris caliginis atræ.
D emens, qui potius ueniam ſperare fatendo
N on auſus, neque enim precibus non flectitur ullis
R ex ſuperum, & iuſta bonus obliuiſcitur iræ.
E rgo ille inceptis perſtans, & ſedibus hærens
I sdem abijt, ſiluæque tremens ſucceßit opacæ,
R egia quæ propter frondebat plurima tecta.
A tque ibi dum trepidat, qua tandem morte quieſcat
I ncertus, latebras ne animæ ſcrutetur acuto
F ortiter, & pectus procumbens induat enſe,
A n ſe præcipiti iaciat de culmine ſaltu.
I pſæ quæ attonitum, mortisque cupidine captum
D ucebant ſemper furiæ, infenſæque præibant,
I nformem prona nectentes arbore nodum
O ſtendere uiam. collo nanque inde pependit,
V t meritus, laqueoque infami extrema ſequutus
S piramenta animæ eliſo gutture rupit,
E t totos ſubito pendens extabuit artus.
N ondum picta nouo cœli plaga mane rubebat,
I amque ſacerdotes concurſu cuncta replentes

Veſtibulum iuxta aſtabant, longisq; fremebant
Porticibus, nempe antiquo de more licebat
Nulli luce ſacra pollutum inſiſterè limen.
Tandem Romulides iuuenum ſtipante caterua
Faſcibus egreditur patrijs, oſtroq; ſuperbus,
Et ſolio ante fores ſedit ſublimis eburno.
Conſedere patres pariter iuxta ordine & ipſi,
Atque diu ſiluere. orſus dux denique fatur.
Dicite quo tandem demitti crimine morti
Poſcitis egregium iuuenem. quæſiuimus ipſi
Et genus, & uitam: nil dignum morte repertum.
Sed potius factis fama illum ingentibus effert.
Vt propius uinctum uidi, audiuiq; loquentem,
Vt ſtupui? ut uiſus mihi nil mortale ſonare
Cuncta Deo ſimilis uultum, uocemque, oculosque?
Aut certe Deus ille, Dei aut certiſsima proles.
Cedite. ne regem ueſtrum ignorate uolentes.
His dictis cunctis penitus dolor oſsibus arſit
Ingens. infremuere omnes, gemitumq; dedere.
Tum ſenior ſurgit fandi doctiſsimus Annas
In medio, & dictis exorſus talibus infit.
Si tibi non alijs per ſe manifeſta pateret
Res ſignis Romane, uel hinc dignoſcere promptum
Cuique foret, teque in primis dux multa moueri
Conuenit, huc cum tot collectos undique ciues
Conueniſſe uides unius crimina contra.
Hic auctor fandi multos ſermone feſellit,
Et facie (ne cede dolis) mentitur honeſta
Virtutem: ſcelerum tegit alto in pectore amorem.
Nonne uides, hæc relligio quo ſe noua uertat,

O rgia quo, cœtusque, & nocturni comitatus?
S editione potens Iudæas ſuſcitat urbes
A uſus ſe paßim terrarum dicere regem,
P rogeniemque patris ſummi, cui ſidera parent.
A tque ideo ueluti Deus ultro crimina faßis
D at ueniam, pœnæque metum poſt funera ſoluit,
Q uod ſcelus haud aliter poterit quam morte piare,
S ic ueteres ſanxere. ſed & uetera ipſe retractans
I ura, nouas figit ſimulato numine leges,
I nſtituitque nouos ritus, noua ſacra per urbes,
Q uæ ſeruent ſeri uentura in ſecla nepotes.
Q uin ipſas haud obſcura, pro, uoce minatur
D eiecturum aras, ſeq; igni templa daturum
T empla olim impenſis tantorum ſtructa laborum.
E t iam iam uolet ipſum etiam reſtinguere Solem,
S ideraque obſeſſo uerbis deducere cœlo.
H aud ſcelus ille tamen fallaci pectore quiuit
D ißimulare diu. neque enim ſcelerata ſubire
T ecta horret, nec ſe uetitis conuentibus aufert
A dmonitus, ſocijq; epulis capiuntur opimis.
Q uin etiam, interdum ſiqua tota impius urbe
I nuentus fama ante alios ob crimina notus,
C ontinuo paribus gaudens adit impiger illum,
N ec requies, donec ſibi conciliarit amicum.
T antus amor ſcelerum, tantum illi fallere cordi.
T um feſtis, cum fas nihil exercere, diebus
I pſe tamen pellit morbos, ægrisque medetur.
Q uid memorem, ut ſocij uetitis impune per ædes
V eſcantur dapibus, Cereremque, & pocula tractent
H aud prius ablutis manibus ſine more, ſine ullis

Legibus immundi, contactuque omnia fœdent?
Scilicet omnipotens placitos tot ſecula ritus
Retractet pater, & mentem ſententia uertat.
Quæ noua tempeſtas? ea ne inconſtantia cœlo?
Dede neci, ne thuricremas, quibus imminet, aras
Deſtruat, & poſthac non auſit talia quiſquam.
Dede neci. pœnas ſceleri impius hauriat æquas.
A' ſacris prohibe infandos altaribus ignes.
Dixerat, atque omnes eadem ſimul ore fremebant.
Romulus at dictis nequicquam flectitur ullis.
Nec noua primum audit nunc crimina. cuncta nefando
Scit fabricata odio, dum Chriſti gloria, & ingens
Sacrilegos ſtimulis uirtus exercet amaris.
Atque ait. hæc coram fama eſt uos ſæpius illi
Obieciſſe, quibus ſemper ſermone paratus
Reſtitit, & uera uictor ratione refellit.
Nec ſe progeniem ſuperi negat ipſe parentis,
Quem uos promiſſum cœlo diuinitus olim
Venturum tandem auxilio mortalibus ægris
Non latet, ut ueteres genitoris molliat iras
Concilians generi ueſtro, culpamque parentum
Ipſe ſua uirtute luat. ſic ferre priorum
Accepi monimenta, patres id prodere ueſtros,
Et rebus probat ipſe. adeo circum oppida luſtrans
Arrexit totam monſtris ingentibus oram,
Quæ non ullæ artes hominum, non ulla poteſt uis.
Quin etiam in lucem quoſdam reuocauit ab umbris,
Quis penitus iam mors totos immiſſa per artus
Soluerat hærentes animæ de corpore nexus.
Quare agite ò odijs miſeri deſueſcite iniquis.

Ne fruſtra

Supplicibus tulit, & ualidos, lætosque remiſit.
Multi capti oculis, clauſis multi auribus orti,
Ne poſſent ullas audire, aut edere uoces.
Claudi alij imparibus uix ægre paßibus ibant.
His rigor ex longo immotos ſopiuerat artus.
Illis ſemeſo ſerpentia corpore hiabant
Hulcera, & illuuies membris immunda fluebat.
Nec deerant, tumefacta quibus præcordia, & aluus
Inſyncera ſitim miſeris adduxerat acrem,
Nullæ artes poterant, quam nulla extinguere aquæ uis.
Tum quibus aßiduis concuſſa tremoribus uſque
Nutabant, tremuloque lababant corpore membra,
Ignea quos febris, aut corrupti corporis humor,
Et quos præterea uis cæci incognita morbi
Verſabat lecto totos diſtracta per artus,
Quosue animis captos agitans male habebat Erinnys.
Omnibus aſpectu ſolo, tactuue ferebat
Diuus opem. ſubito linquebant corpora morbi,
Et ſtratis ipſi ſurgebant protinus ægri.
Atque ideo quacunque uiam obſeruatus agebat,
Semper eum opperiens turba ingens ſtrata iacebat
Per fora, perque uias, ſanctique ad limina templi.
Nondum aliquem tamen infernis reuocauerat umbris
Morte obita, cum Sidonia remearet ab ora,
Et Naim ingreſſus ſocijs comitantibus altam eſt.
Ecce autem ingentem longo procedere pompam
Ordine flammarum aſpicimus, mœſtamque per urbem
Audimus luctum, cauſam tum denique luctus
Cernimus egregij iuuenis miſerabile corpus
Impoſitum molli pheretro, quem merſit acerba

Morte dies, dulci cum uix pubeſceret æuo,
A tque omnem uultu florenti dempſit honorem.
Qualis, quem pede preßit agro bos ſigna relinquens,
P aulatim laſſa languet ceruice Hyacinthus,
A ut roſa, quam molli decerpens pollice uirgo
V epribus in denſis lapſam ſub Sole reliquit.
V rbe furens tota genitrix miſeranda, capillos
S ciſſa, genasque ambas manibus fœdata cruentis
I bat. eam circum pariter per denſa uiarum
P ulſabant ſæuis matres plangoribus aſtra.
I pſi orbam ciues miſerantur, ei unica proles
I lle relictus erat uidui ſolatia lecti.
V t Deus exanimis iuuenili in corpore uidit
P allorem, & molli pictas lanugine malas,
P arcere lamentis iubet. & conſidere pompam,
A dmotusque manu mulcens immobile corpus
R urſum animam gelidis membris innexuit. ecce
E rigitur puer, & (cunctis mirabile uiſum)
P roſiluit raptim in medios, uacuumque Pheretrum
L iquit, & amplexans ſolatus uoce parentem eſt.
N ec uero multis etiam poſt menſibus idem
E gregiam amiſſa donauit luce puellam,
C ui calor, & toto de pectore fugerat omnis
H alitus aereas penitus dilapſus in auras.
V irginis ipſe pater factum teſtatur Iarus
L argus opum, pollens lingua, & popularibus auris.
Quid repetam, purum uiuo cum è fonte liquorem
I n uinum conuertit, opes miſeratus amici?
F orte olim aerei ſpectans de uertice montis,
C um Sol emenſo depreßior iret olympo,

Ingentem uidit numerum affluxiſſe ſequentum
Matres, atque uiros, quos per deſerta locorum
Duxerat oblitosque ſui, oblitosque ſuorum.
Subſtitit hic miſeratus. eos iam tertia nanque
Muneris expertes Cereris lux acta uidebat.
Hic neque erant fruges, uicina nec oppida, poſſent
Vnde dapes petere argento, uictumque parare.
Arboreos nec dum fœtus decoxerat æſtas.
Vix tandem inuentus puer eſt ex agmine tanto,
Quinque, uiæ auxilium, qui ſecum liba ferebat,
Atque duos, dederat quos huc pia mater eunti
Incluſos myrto, & bene olenti gramine piſces.
Sed quid enim hæc adeo tam multis millibus autem?
Et iam diffiſi ſocij muſſare querentes,
Quos bonus affatu Chriſtus ſolatus amico
In cœtum uocat, ac paucis ita deinde profatur.
Nemo hodie numero è tanto non lætus abibit.
Hinc ſupplex tali genitorem uoce precatur.
Summe parens, ope cuius alit terra omnia, quique
Et Sole, & liquidis fœcundas imbribus agros,
Si quondam Iſacidum generi per inhoſpita eunti
Diuinas epulas cœlo es largitus ab alto,
Semine ſi nullo conſtant, quæcunque creaſti,
Et nihil omnino fuerant cœlum, æquora, tellus,
Adſis, obſcœnamque famem tot millibus arce.
Hæc tantum. dehinc gramineo diſcumbere campo
Imperat effuſos cœtus, dapibusque parari.
Inde in fruſta ſecat læto cerealia uultu
Liba minutatim, & populos partitur in omnis.
(Millia quinque hominum campis ſaturanda ſedebant)

E cce(incredibile auditu,miſerabile uiſu)
O mnibus in manibus uiſæ ſuccreſcere partes
E xiguæ,dapibusque epulati largius omnes.
E t frugum pariter,laticumque expleta cupido eſt.
Q uin & relliquias menſis ſuperantia fruſta
V ix caua congeſtas bis ſex cepere caniſtra.
A ccipe nunc aliud,quod paucis ante diebus
V idimus.arbor erat folijs denſiſſima in agro
D eſerto,unde olim pendentia poma uiator
C arpebat ſitiens.heros qui hac forte tenebat
P uluerulentus iter,quæſiuit in arbore fœtus
I ncaſſum,infœcunda comas nam,& brachia tantum
L uxurians late circum tendebat opaca.
N on tulit,ac uerbis ſterilem execratus acerbis.
C ontinuo(manifeſta audis)exaruit arbos,
E t folia aereas uolitarunt lapſa per auras.
N ec minus eſt olli imperij maris æquora in alta.
V ni omnes undæ aſſurgunt,fluctusque quieſcunt
V nius edicto.uidi,uidi ipſe furentes
I llius hybernos ad uocem ponere coros,
V imque omnem,motas quæ flabris aſperat undas.
N ondum luna ſuum ter curſum plena peregit,
C um ſubito in lento deprenſis marmore nobis
N octe fere media,dum retia ducimus,orta eſt
T urbida tempeſtas,& pontus inhorruit ater
F luctibus elatis,& concurſantibus undis,
I nflictamque ratem iam iam ſalis hauſerat æſtus.
N os trepidare metu leti diſcrimine paruo,
C um procul ecce ducem,quem nuper liquimus alto
L ittore ſpectantem fluctus ſcopulo illidentes,

F erre iter aſpicimus medias impune per undas
S uſpenſum, tumidoque pedes haud tinguere ponto.
H orruimus uiſu ſubito, nec credere quibam
Me ueram faciem, haud ſimulatum cernere corpus
T am celeres egiſſe uias ſine remige in undis,
N i ſe ſe, uerbis dum nos hortatur amicis,
V ltro oſtendiſſet. quonam fiducia uobis
I am nunc pulſa mei ceßit? timor omnis abeſto.
I ndubitare meis tandem dediſcite dictis.
S ic ait, atque ratem, quæ iam ſuperantibus undis
C eſſerat, inſiliens ſolo tumida æquora nutu
P lacauit, poſuitque minacia murmura pontus.
S ic terræ in tutum poſitis adnauimus undis
I ncolumes, celerique uolauimus æquora curſu.
N ec mora, uix ſiccum attigerat tellure potitus.
E cce aliud dictu magis, ac mirabile uiſu.
N anque magiſtratus aderant in littore mißi
A era repoſcentes, quæ pendere lege quotannis
R egibus antiqua, pro ſe ſe quiſque, iubemur.
A ccipit hos placidus, quos dum ſermone moratur,
P etrum ad ſe uocat, & fidam ſummiſſus ad aurem
V ade ait, & iacto quem primum traxeris hamo
A equoribus, piſcem cultro ſcrutabere acuto.
I ntus erit, regi quod iußi pendimus ambo.
I uſſa facit ſenior. trahit hamo ad littora prædam,
A rgentumque uiris dat piſcis in ore repertum.
H orreſco, quoties ſtimulis immitibus actus
Q uidam animo ſubit, idem illo quem tempore uidi,
D um legerem expoſitos hoc ipſo in littore piſces,
O bſeſſum furijs, atque ore immane furentem,

Hunc olim (ut perhibent) uetito genuere parentes
Concubitu iuncti, atque inconceſsis hymenæis.
Quippe torum aſcendere, Dei cum ſacra uetarent,
Cum ſcenis gens indulget noſtra omnis opacis.
Sed non gauiſi ſcelere illi tempore longo.
Nam ſubito amplexus interque, & gaudia adulter
Sacrilegam tenues animam exhalauit in auras
Infelix, ſcelerique eadem nox prima nefando,
Et pariter ſuprema fuit diſcrimine paruo.
Illam autem æthereis flammis diuinitus ignis
Corripuit, cum iam maturi pondera partus
Vrgerent, eademque duos leto hora dediſſet,
Infans ni foret exectæ genitricis ab aluo
Exemptus, paruum patris eduxere ſorores.
Ipſe etiam mox immeritus ſcelerata parentum
Facta luit iucunda oculorum luce negata,
Obſtructæque aures penitus manſere, nec illi
Aut ullas haurire datum eſt, aut reddere uoces.
Quin etiam ſimul atque adoleuit, protinus ægrum
Arripuit furor, infernæ uis efferagentis.
Centum illum furiæ, centum illum (flebile) peſtes
Victum exercebant, Erebi legio acta latebris,
Horrendasque, hominis ſingultus ore cientes
Edebant uoces, ac terrificos mugitus,
Illum omnes exclamantem, atque inſueta frementem
Horrebant, trepidique fuga ſe in tecta ferebant,
Siquando nodis, ruptisque immane catenis
Incautis liber cuſtodibus euaſiſſet.
Iamque ille oblitus fratres, iamque ille ſorores
Amplius haud greſſum patris intra tecta ferebat,

Verum more feræ ſiluis degebat, & antris,
Sicubi ſaxa caua, aut æuo conſumpta ſepulcra,
Ater, egens, corpuſque abiecto nudus amictu.
Talem igitur nodo manibus poſt terga reuinctis
Chriſti ad conſpectum, ſi fors miſereſceret ipſe,
Vi multa conſanguinei, carique trahebant.
Ille autem obniti contra, dum rumpere nodos
Tendit, & horrendos clamores tollere ad aſtra.
Qualis ubi longis pugnator taurus ad aras
Funibus arripitur, ſæuo fremit ore per urbem,
Et ſpumas agit, & cornu ferit aera adunco.
Inſtant hinc famuli, atque illinc, & uerbera crebri
Ingeminant, quaſſantque ſudes, per terga, per armos.
Diffugiunt uulgus trepidum, in tutumque recepti
Porticibus gaudent longe ſpectare periclum.
Talis erat iuuenis ſpecies immane furentis,
Quem tandem ante Deum feſſi ſtatuere rogantes
Ferret opem, ſaltem furijs tam triſtibus illum
Solueret, excuteretque animo crudelia monſtra.
Hic heros palmas in cœlum ſuſtulit ambas,
Concipienſque preces genitorem in uota uocauit.
Ecce autem, magnum, ſubitum, & mirabile monſtrum,
Auditi exululare lupi, latrare canes ceu,
Tam diras iactat uoces lymphatus ab ore.
Non tam immane ſonet ſe ſe frangentibus undis
Rupibus ex altis ingens decurſus aquarum,
Rumpantur clauſtra alta lacus ſi forte Velini,
Totaque præcipitent ualles ſtagna ardua in imas,
Omnis ea ut regio fiat mare, & oppida circum
Merſa natent, metuatque ſacris Roma obruta templis.

N unc cœli crepitus imitantur, cum ſuperum rex
F ulminat, & tonitru quatit ætheris aurea templa.
N unc ferri ſonitum, aut ruptarum mole catenarum
I ngenti horrificum ſtridorem, aut murmura ponti.
C ircum omnis tellus, circum cœlum omne remugit.
I nſtat ui multa Deus, *increpitatque morantes.*
I amque illi trepidare intus, pacemque precari.
Quid nunc uera Dei, *atque indubitata propago*
C onceſſo in pœnas nos ò de corpore trudis?
E greßis ſaltem pecora hæc inuadere detur.
(Setigeri tum forte ſues ea littora propter
P aſcebant) nos ne horrifero ſic merge barathro,
N eue iube terræ inferioris operta ſubire.
A nnuit. extemplo uideas procul ecce nigrantem
Mollibus haud ſtimulis furiarum errare ſubactum
I n diuerſa gregem nunc huc, nunc protinus illuc.
N ec mora, nec requies, intus uis effera ſæuit,
D onec præcipites ſe ſe alta in ſtagna dedere,
E t cunctis pariter uita eſt erepta ſub unda.
A t iuuenis feſſos ſubito collabitur artus
E xemptus tandem nodoſis brachia uinclis.
Mordicus ora ſolo impreſſus cunctatur, adhucque
S ingultans, pectusque laceßit anhelitus ingens,
E xpiransque animam pulmonibus æger agebat.
Quem iuxta genitore Deo *ſatus aſtitit, oraque*
A ttingens dextra, atque oculos, aureſque recluſit,
I amque uidet, loquiturque, & corda oblita reſidunt.
I t uulgi clamor ſuper aurea ſidera ouantis,
S upremique patris ſobolemque, Deumque *fatentur.*
S ed quid non ipſe eualeat? quin nos quoque miſſos

A egris iuſſit opem ferre, auxilioque leuare
P ræſenti. mortis multos de faucibus atris
N on opibus hominum, nulla reuocauimus arte.
V erum implorato ter tantum uoce magiſtri
N omine ſurgebant ſtratis, ibantque refecti.
O mni autem ex numero ſe ſe uix obtulit unus,
Quem ſtimulis actum ſæuis, cæcoque furore,
I ncaſſum uicti tentauimus, acrior illum
V ſque adeo magis, atque magis uis intus agebat.
C ui cum ferret opem Diuus *mox optimus ipſe*
I ratus, quod parua ſui fiducia nobis,
C orporibus tales facile, inquit, pellere peſtes.
P arcendum dapibus tamen, è cœloque petendum.
N ec ſolis uero hæc uobis conceſſa facultas.
S ed nomen quicunque meum uulgauerit, omnia
F as audere, mei modo ne fiducia deſit.
I lle etiam iuſſos immani corpore montes
T ransferet, & uerſo ſiſtet uaga flumina curſu.
I te animis igitur certi confidite, ne ue
I nſtabili titubate fide. iacite aurea ueri
S emina ubique, orbem ueſtra perfundite luce
O bductum tenebris, atque alta nocte ſepultum.
V os hominum lux, uos ſqualentis lumina mundi.
S ic fatus nobis alios ſubiunxit, ut eſſent
C onſortes tantorum operum, ſociique laborum,
E t ſeptem elegit decies, tamen ipſe dolebat
E xiguum numerum, neque tot ſatis eſſe ferebat
T anto operi, ac ueluti qui centum uertit aratris
T ellurem, & campos raſtris exercet auitos,
C um matura ſeges iam flauis canet ariſtis,

S i deſint, qui meſſem operis (quæ plurima) condant,
F luctuet, atque uiros alijs conducat ab oris.
Quid memorem, ut mentes hominum, curasq; latentis,
Quod fieri certo nequeat ſine numine, cernat?
Quippe animis dubios, taciti dum uana timemus,
C aſtigans dictis nos ſæpe erexit acerbis
Mirantes. quoties ipſis etiam hoſtibus olim
P rædixit, quos mente dolos, quæ furta pararent
I ncaſſum, dum cæci odijs agitantur iniquis?
F œmina nec latuit bis ſenos paſſa per annos
S anguinis immundi manans de corpore flumen.
I lla quidem ardentis morbi confecta dolore
P one ſequebatur, ſiqua illum tangere poſſet,
H anc unam rata nempe uiam reſtare ſalutis.
E rgo dum pubes fluit undique, & agmina inundant,
I lla ſubit, leuiterq; extremum apprendit amictum.
A d tactum ueter effugit de corpore morbus.
I amque abitum latuiſſe putans clam mente parabat.
P ræſenſit Deus, & pauidam, ſe ſeque tegentem
A ffatus placide monitis impleuit amicis.
V idi oculos ante ipſe meos mortalia nuper
A ut membra exutum, aut perfuſum luce ſuperne
N on infra Solis ſpeciem dare corpore lumen.
H is, multisque alijs, ego quæ creberrima uidi,
P er terras patuit ſignis Deus. haud tamen unquam
S e ſe hominem oblitus moribundo corpore cretum
M ulta tulit quoque, mortales quæ ferre neceſſe eſt.
A tque id ſponte quidem, nobis imitanda relinquens.
Sæpe hilares menſas ideo, & conuiuia adiuit,
N ec cœtus bonus eſt hominum aſpernatus in urbe.

S æpe etiam inſidias inimicæ gentis, & iras
S uffugiens ut homo male tuti limina templi
E xijt, obiecitq; cauam pro corpore nubem,
N ec ſe in conſpectum latebris dedit abditus atris,
D um fremerent hoſtes nequicquam, & ſaxa pararent.
A tque equidem memini (uix actus uoluitur annus)
N uper Ioannis comperta cæde recenti,
Quem rex uxorem præreptam reddere fratri
A dmonitus tenebris ferro obtruncarat in atris,
V rbibus his abijt cautus, populisque relictis
D igreſſus. ſiluæ elapſum accepere profundæ.
N ec rex ipſe Erebi generis fœdiſſimus hoſtis
H umani, noſtras qui recto auertere mentes
N ititur, abſtinuit dominoue, Deoue pepercit.
F orte etenim comitum ſtrepitus, turbamq; ſequentum
D um fugeret quondam, ſe clam ſubduxerat heros
C œtibus, & ſolus lucis degebat in altis.
I amque quater denos frugum ſine munere Soles
C ondiderat, totidemq; famem per inhoſpita noctes
P ertulerat, cum iam tempus ratus ecce nocendi
A ffuit extemplo multis cum millibus hoſtis
N octipotens, quos tartareis ducebat ab antris
F lammea ſemiferi capitis geſtamina quaſſans.
I amque ſui fruſtra ſpe præmia percipit aſtus.
E rgo illi meditans nequicquam illudere dictis
T alibus aggreditur. ſuperi tu certa parentis
P rogenies, uerusq; Deus, tibiq; omnia parent.
Quid durare fame confecto corpore pergis?
N ec ſubito in totidem conuertere adorea liba,
H æc circum quæ ſaxa uides ingentia, tentas?

Non Diuum latuere doli, atque hæc reddidit ore.
Sunt mihi mortali toſtæ pro munere frugis
Sermones patris auditi, diuinaque uerba,
Quæ quoties animo repeto memor, effugit omnis
Pulſa fames ſubito, menſæque oblita cupido.
Dixerat, his tamen auditis haud deſtitit hoſtis
Congreſſu uictus primo, pugnamque retentat,
Atque alijs ſuper, atque alijs aſſultibus inſtat,
Terque nouos ſemper cœpti irritus integrat aſtus
Nequicquam nunc regnorum, nunc laudis inani
Immotum tentans animum præuertere amore.
Vt cum ſollicitum tollunt mare fluctibus Euri,
Crebra ferit, ſæuitque minaci uerbere in alta
Littora, ſed ſaxis alliſa reuertitur unda.
Nec Deus, hæc ſubito quanuis præſentiat, arcet
Conantem, patiturque dolos ſibi nectere uanos.
Nunc ſe marmorei ſupra faſtigia templi,
Nunc rupem ſupra, ſcabrumque crepidine ſaxum
Subuectari ultro ſinit, & ſpem accendit inanem.
Cum uero uiciſſe ratus iam gaudia dira
Conciperet fruſtra ille inhians, ſe protinus heros
Ipſe Deum claro confeſſus numine coram
Irrita furta, dolosque exibat ſemper apertos.
Qualis, ubi excuſsis per plana euaſit habenis,
Liber equus ludit famulos hinc inde ſequentes,
Sæpe hic diſsimulans, atque illic improbus hæret,
Perque uiam oblatas interdum paſcitur herbas.
Aſt ubi iam uidet inſtantes, elabitur, alteque
Emicat, & ſpatia tranſmittit maxima campi.
Quam ſpeciem expertus nequicquam ubi denique ſenſit

H oſtis atrox, abijt uictusque, Deumque reliquit,
C ui uolucres centum pluma pernice miniſtri
A ſtabant miſſu genitoris, opemque ferebant.
S i uero cauſas odiorum, ac ſemina quæris
T antorum, cur gens omnis opponitur uni,
H æc norint ipſi. certe non talia geſſit,
Quæ capto affingunt odijs crudelibus acti.
N on homines inter magis eſt affabilis alter,
N on pietate prior, uenia complectitur omnes.
H oſtis, ciuis ei nullo diſcrimine habentur.
Multi impune ideo digna, atque indigna ferenti
O biecere, omnes nutu cum perdere poſſet.
S era olim cum Sidoniam ſub nocte per oram
F erret iter feſſus, nos parua excluſit ab urbe
G ens fera, nec tecto eſt dignata heroa precantem.
N os igitur triſtes ſupremum orare parentem
A ſpiceret cœlo, nec gnatum ferret inultum,
S ed populum immitem cœleſti protinus igni
C orriperet, ſubitis & inhoſpita mœnia flammis.
N on tulit, ac uerbis nos indignatus amaris
I ncrepuit, potiusque urbem miſeratus iniquam eſt.
S æpe etiam auctores ſcelerum haud ignarus adibat,
I nfamesque domos, ſcelerataque tecta ſubibat,
Quo moniti exuerent faſtus, moresque ſiniſtros,
E t ſecum inciperent paulatim aſſueſcere recto.
S ic Matthæus, agri diues ſic noſter & ipſe eſt
Z acchæus, centumque alij ad meliora uocati.
N ec tamen, id faceret dum creber, defuit olim
Qui falli ratus incautum, pro crimine magno
O bijceret, quod non fugeret contagia dira.

Ipſe ſed, ut medicam ueluti languentibus ægris
Ferret opem, totam quærebat ſponte per urbem,
Sicubi mortales mentem caligine preßi,
Quos nocte eriperet bonus, ad lucemq́; uocaret
In tenebris cæco miſeratus pectore uolui.
Id ſuperis, ſuperum id magno cordi eſſe parenti,
Seque ideo claro miſſum memorabat olympo.
Inſuper & cœlum compleret quanta docebat
Lætitia, ætherei quanto gens incola regni
Acciperet plauſu, ſiquis mortalibus oris
Inuentor ſcelerum, atque pij contemptor, & æqui
Iuſtitiam colere inciperet, rectumq́; tueri.
Sicut ouem incautus paſtor qui è millibus unam
Amiſit feræ oblitam decedere nocti
Cum gregibus, ubi per rupes, perque aſpera triſtis
Quæſiuit dumeta diu loca cuncta uolutis
Conuiſens oculis, demum ſi forte repoſta
Paſcentem ualle inuenit, ſubito arripit illam,
Sublatamque humero ſtabulis lætißimus infert.
Intranti dulces occurrunt oſcula nati
Præripere, & reducem plauſu domus excipit omnis.
Iccirco neque colloquijs muliebribus heros
Abſtinuit, nuperque legens Samaritidos oræ
Rura ſub antiquis Sicharææ mœnibus urbis,
Viderat ad fontem uenientem ut forte puellam,
Implorauit aquam ſupplex, putealiaque hauſte
Munera, qui pelago, qui fluminibusque ſonoris
Imperat, & uaſtum largis rigat imbribus orbem.
Cuius ad imperium populis ſitientibus olim
Elicuit rupes, atque undis plurima fluxit.

Secreti nos interea mirarier omnes,
Ipſe ſed admonitam, atque ultro commiſſa fatentem
In lucem è tenebris, altaque è nocte uocabat.
Sæpe illi pueros, æuo & florente puellas
Flore comam preſſos, & molli fronde reuinctos
Summiſere piæ, metuunt dum cuncta, parentes,
Quo teneris animis pulchræ uirtutis amorem
Inſereret, ſtimuliſque rudes impleret honeſtis.
Impubem turbam affatus placido ore monebat,
Luſtrabatque manu, ne carmina dira nocerent,
Neue ulla infernis premeret uis edita ab oris.
Quin etiam elatos animo ſuper omnia acerbis
Vrgebat dictis, rebusque exempla reliquit.
Mecum olim ſocij, abſentem dum quærimus illum,
Tendebant, feſsiq; uia conſedimus omnes
Speluncæ ante fores, denſis quam plurima opacat
Frondibus, & flexu ramorum protegit ulmus.
Multum hic inter nos quærentes uana moramur,
Quis noſtrum foret è numero præſtantior omni,
Dilectusue ipſi magis, acceptusue magiſtro.
(Mira loquar) nos ut primum ipſe in limine uidit,
Hæſit acerba tuens, iterumque, iterumque rogauit,
Quis ſermo foret, aut quænam certamina nobis.
Nos contra taciti nihil biſcere, dum piget omnes
Verborum memores, fuerant quæ plurima uana.
Tum ſubito oſtendens puerum, cui mollibus annis
Laudis adhuc erat, & tumidi mens neſcia flatus,
Nulli fas, inquit, ſuperum aſpirare beatis
Concilijs, ſi non faſtus dediſcat inanes,
Et penitus famæ exuerit contemptor amorem,

C eu puer hic nullam ſuſpirat pectore laudem.
N on aliter cœlum pateat. prius æquore ſalſo
E ſſe queant nubes, aut piſces uiuere in aruis,
A rboris aut ſtirpes frondeſcere in ætheris oris.
H orret adhuc animus, mihi cum, fratrique popoſcit
I llum præcipuos fruſtra pia mater honores,
S cilicet æthera ſuperi genitoris ut aula
C œlicolum in medio celſa cum ſede ſederet
S ubnixus, propior noſtrum reſideret uterque
D extram alter iuxta amplexus, lææ alter inhærens.
E xtemplo grauis ille, obtutuque aſper acerbo
N on matrem (quid enim mater pietate merebat?)
S ed nos, qui uano ignaram ſummiſimus actu,
C orripuit meritos uerbis haud mollibus urgens.
V ſque Deum premere elatos, longeque ſuperbos
A uerti, quos famæ agitat, laudumque cupido.
I pſe ideo haud impar genitori cum ſit, & illa
Quæ pater, æque eadem poßit, tamen ora canentum
S æpe ſibi laudes genitorem uertit in ipſum,
N il ſe audere hominem ſupra confeſſus, ab alto
N i pater omnipotens uires aſpiret olympo.
I dcirco grauibus morbis quencunque leuaſſet,
P lerunque edixit, ne factum proderet uſquam.
Quo ue ſuas tegeret uires, cum tabida poſſet
H ulcera corporibus ſolo depellere nutu,
A egros ſæpe tamen medicas legabat ad undas,
V t uitium exuerent omne auxiliaris aquæ ui.
Quid referam, quot eum populi, quot mœnibus urbes
O ptauere ſibi, & uoluere imponere regem
Mittentes trabeam, ſceptrumque, ſacramque tiaram?

Ipſi

Attamen Aegypti penetro interiora, nec ulla
Fida ſatis tellus mihi uiſa, aut regis iniqui
Sat ſceptris diuiſa. animo timeo omnia tuta.
Nec placet Hermopolis, nec centum peruia portis
Viſa ſatis Thebę tanto procul eſſe periclo.
Nos igitur regum turritis clara ſepulcris
Accepit Memphis. hac demum ſede quieui
Paupere ſub tecto ueteris ſecurus amici.
Iam uero Peluſiacas uulgata per oras
Fama Palæſtinum ſubito ferit undique regem
Florentem teneris orbaſſe nepotibus urbem,
Quos fruſtra inſontes paſſim ferro impius hauſit
Dulcia linquentes uagitu lumina uitæ.
Palluit, applicuitque ſinu perterrita mater
Infantem, atque animum ſceleris perſtrinxit imago.
Quos ibi tum gentis fletus, qualiue per urbem
Funeſtam credis matres erraſſe ululatu?
Sanguine diluta eſt tellus, caua tecta natarunt.
Non ſi forte olim incautis paſtoribus orta
Ingruerit ſubito tempeſtas omnibus aruis,
Omnibus & ſiluis, tot fuſi grandine dira
Spectentur per humum afflictis cum matribus agni,
Corpora quot paſſim puerorum abiecta iacebant.
Per fora, perque uias urbis. ſic denique multis
Exitio fuit, ut uates prædixerat, infans.
Nunc etiam lugent orbæ ſua pignora matres.
Non tamen ille diu ſcelere eſt lætatus ab illo.
Nam membra immundo correptus tabida morbo
Illaudatam animam paruo poſt tempore fudit.
Ipſe iterum in ſomnis diuina uoce coactus

L inquere monſtriferi ſeptenflua flumina Nili,
I n patriam redeo,atque memor ueſtigia retro
O bſeruata legens pignus cum matre reduco.
F orſitan & puero fuerit quæ cura requiris,
Quæ mens,an uirtus illi maturior æuo,
E cquid non puerile annis puerilibus auſus.
S i tibi nunc,quæcunque olim admiranda notaui,
P rimæuo dum flore uirens adoleſceret ætas,
E numerare uacet,me uox prius ipſa relinquat
D efeſſum,atque diem clauſo nox condat olympo.
N am quoties dictis tener haud mortalibus ambos
T erruit?aut quoties ſanctos expauimus ignes,
F lammarumque globos,& terrificos fulgores,
S æpe quibus uiſus puer eſt ardere nitentem
C æſariem,cœli dum ſplendet luce coruſca?
N ec referam quoties genitorem audiuimus illum
A ffari ſolum,arcanaſque expromere uoces.
A lma parens tenues arguto pectine telas
P ercurrens ſæpe humana ſub imagine cœtus
C œlituum tectum intrantes exterrita uidit
B landiri puero,& pictis colludere plumis,
A ut uiolis tegere,& nimbo ueſtire roſarum.
N os tamen interea cuſtodes ille uereri
S ummiſſus,caræ & mandata faceſſere matris,
N oſtraque,& implebat ueri genitoris amorem,
D um membris habilis uigor,& uis firma ueniret.
E t iam bis ſenos creſcens exegerat annos,
N ec dum ſe populis ſigno detexerat ullo.
T um primum cœpit Iudæa per oppida uulgo
I llius apparere,palamque eſt prodita uirtus.

F orte dies aderat genti ſolennis, & urbi
H uic magnæ ſacer ante alias, quo regia mecum
V enerat & uirgo, atque ſequens ſeſe aureus illi
I mplicuit dextræ puer. & iam rite litatis
I pſe domum ſacris magna cum matre redibam.
I amque labore uiæ feſſis lux prima peracta,
E t piceam clauſo nox cœlo inuoluerat umbram.
D efuit hic puer, & genitricem, meque fefellit.
T um conſanguineos fruſtra, & ſcitatus amicos
T erque, quaterque uiam repetens clamore repleui.
F lebat ſe incuſans unam pulcherrima mater
F lauentem fuſa crinem per eburnea colla.
O ra decent lachrymæ, diſiecti colla capilli,
Q ualis uirginea cum mollis amaracus urna
E t pluuiam, & uentos pariter perpeſſa procaces
D emiſit turbata comas, iterumque reſurgens
E xtulit os cœlo, ac priſcum meditatur honorem.
D umque uiam relego, inuitum comes ægra ſequuta eſt.
T ris adeo incerti ſoles errauimus urbe
N equicquam. quarta eſt uix demum luce repertus.
N anque mihi, & miſeræ cum ſpes ſublata parenti
C uncta foret penitus, in mentem uenit utrique
T empla iterum petere, atque preces effundere ad aram.
V ix ingreſſus eram limen, cum protinus ambo
E cce ſacerdotum in medio conſpeximus illum
(Prima rudimenta, & uirtutis ſigna futuræ)
A lta recenſentem uatum monimenta, patrumque
P rimores ultro ſcitantem obſcura, docentemque.
I llum omnes admirari haud uulgata canentem
S upra aciem, captumque hominis, mentéque uigentem,

Humana non ui edoctum, non arte magiſtra,
Maturumque animi nimium puerilibus annis.
Nec minus inſigni cunctis ſpectantibus ore
Gratus erat. neque enim poterant ſe explere tuendo
Flagrantesque Dei uultus, blandosque ſerena
Luce oculos magis, aut propexum uerticis aurum,
Et florem grati, qui uix inceperat, æui.
Nam quocunque caput circum torſiſſet honeſtum,
Luce recens orta, uel ſidere pulchrior aureo,
Læta ſerenato ridebant omnia mundo,
Et toto dulcem iactabat corpore amorem.
Inculti qualis nitet inter gramina campi,
Purpureus ſe cum primum folijs narciſſus
Exeruit, ruptoque caput detexit amictu,
Aut qualis nitidi ſpecies micat alma ſmaragdi,
Cum tenui argento, tenuiue includitur auro.
Prima mali fuit hinc nobis ſcintilla, puerque
Ex illo formidata primoribus urbis
Virtute inuiſus fuit, & corda aſpera mouit,
Atque hoc deinde ingens ſuccenſa eſt fomite flamma.
Inque dies gliſcens furor, atque inſania creuit,
Omnia quæ porro ipſe uidens, metuensque futuri
Orabam impauidum, ne uitæ prodigus hoſti
Obijceret, ne ſe perdendum proderet ultro.
Verum luce prius lateant in montibus arces,
Aut nocte in ſummis celetur turribus ignis,
O bruta quam longum iaceat ſine nomine uirtus.
Non tamen ille odijs magis uſſit pectora acerbis,
Quam cum terdenis iam uir uoluentibus annis
Fontis aquam latices Bacchi conuertit in atros,

Forte Canam mecum Galilææ aduenerat urbem,
Mater & ipſa aderat, ueteri dum accitus amico
Obſequor; intactam genero qui iungere natam
Conuentu procerum magno de more parabat.
Iamque omnes circum poſitis diſcumbere menſis,
Atque alacres epulari, & uina repoſcere læti.
Nec dum finis erat dapibus, cum murmur ubique
Exoritur; totasque auditur triſte per ædes,
Lætitiæ cauſam exhauſtis liquentia uina
Defeciſſe cadis, turbarique omnia uiſa.
Tum res alma parens tenues miſerata puellæ
Innuit, & gnatum ſummiſſa uoce precata eſt,
Ferret opem. uidi hic iuuenem primum ore moueri
Turbatum, caræ precibus tamen inde parentis
Annuit, & feſſo rerum ſuccurrit amico.
Sex, ut erant ibi tot numero, carcheſia lymphis
Impleri iubet actutum, menſisque reponi,
Quæ ſimul aſpexit propius Deus, omnibus ecce
Mutatus ſubito nigreſcere cernitur humor,
Vinaque pro pura mirantes hauſimus unda.
Audiſti dux & genus, & cunabula nati,
Primitiasque Dei. ne cætera deinde requiras,
Hanc omnem erexit factis florentibus oram.
Quæ ſi audire tamen tibi nunc fert corde uoluptas,
Is longe memoret melior (ſimul ore ſedentem
Signat Ioannem) uidit nanque omnia præſens,
Errabunda ducis ſemper ueſtigia ſeruans,
Dum mihi cura domi ſeruandæ uirginis hæret.
Dixit, & hic facto defeſſus fine quieuit.
Immo ait. iſtius cauſas ab origine partus

E xequere, aut quæ relligio, ſi uera per oram
P ercepi, Iudæa Deum non amplius unum
A eternum colit, haud mortali ſemine cretum,
I ndigetesque ſuis diuos altaribus arcet.
I nde tibi noti recolens ex ordine Diui
C ætera mira refer. nanque hunc in corpore uires
D eficiunt, teque auxilio iubet ipſe ſubire.
P ontius hæc. cuncti intenti ſimul ora tenebant.

M. HIERON. VIDAE

CHRISTIADOS

LIBER IIII.

Ic iuuenis, facie quo tum non gratior alter,
b Puberibusque annis erat ingrediente iuuenta,
Multa prius ueniam præfatus, multa recuſans
V erba diu premit, inde animo mortalia linquens
P aulatim, oblitusque hominem penetralia diuum
Mente ſubit cœlum peragrans, fruiturque beato
C œlituum aſpectu, omnipotentique ætheris aura,
A dmiſſus ſuperam depaſci lumine lucem,
I nque Deo tota defixus mente moratur.
Qualis ubi alta petens terris aufertur ab imis
A lituum regina, uagas ſpatiata per auras
D at plauſum gyro, atque in nubila conditur alis.
A etherea iamque illa plaga leuis inſtat, & acrem
I ntendens aciem criniti lumina Solis
S uſpicit, obtutuque oculos fixa hæret acuto.
I llum adeo tacitum interea mirantur, in unum
V erſi omnes uelut exanimum, ſomnoque grauatum,
E t crebri excutiunt. demum ſibi redditus ipſe
C um gemitu ex imo ſic fari pectore cœpit.
P rincipio pater omnipotens rerum ſator, & fons,
I ngens, immenſus, ſolus regnabat ubique.
N ondum ſidereos mundi procuderat orbes,

N ondum mundus erat, nec dum ibant tẽpora in orbem,
N ullaq; cæruleo radiabant lumina cælo.
Quidquid erat, Deus illud erat, quodcunque, ubicunque
C omplexus circum, penitus ſe ſe omnis in ipſo.
F ilius huic tantum, quem non effuderat ulla
V el dea, uel ſolito mortalis fœmina partu.
I pſe ſed æterna genitor conceperat illum
A eternum æternus (dictu mirabile) mente.
H aud olli terreni artus, moribundaue membra,
S ed ſine corpore erat, patris alta ut mente ſupremi
C onceptum, arcanoq; latens in pectore VERBVM,
Quod nondum in uolucres uox edita protulit auras,
O mnipotens uerbum, finisq;, & originis expers,
Quo mare, quo tellus, quo conſtat maximus æther.
V tque pater Deus, æque etiam Deus unica proles.
A t geminos tu proinde Deos fuge credere porro,
N umen idem ſimul ambobus, Deus unus uterque eſt.
Quin etiam, quo inter ſe ambo iunguntur, amorem
(Nanque ab utroque uenit conſpirans mutuus ardor)
O mnipotens æque numenq;, Deumq; uocamus
A fflantem maria, ac terras, cœliq; profunda,
A fflatu quo cuncta uigent, quo cuncta mouentur,
T risque unum eſſe Deum, ter numen dicimus unum.
Quoue magis mirere, Deus, quem cernimus ipſi
F actum hominem, atq; hominũ mortali corpore cretum,
N on minus, ac prius, æthereа nunc regnat in aula
C um genitore, pari ſimul omnia numine torquens.
N empe locis nullis, ſpatijs non clauditur ullis,
O mnibus inque locis idem omni tempore præſens
S uffugiens noſtras acies, ſenſuq; remotus

C uncta replet Deus, ac molem ſe fundit in omnem.
L ux humiles ueluti perfundens lumine terras
S olis ab orbe uenit, ſuppoſtaq; circuit arua,
N on tamen æthereo diuiſa ab ſole recedit
I lla uſquam, quanuis longinquas ambiat oras,
N ec ſine Sole ſuo eſt lux, nec ſine luce ſua Sol.
Quid uero impulerit tantos adijſſe labores,
A tque hæc ferre Deum, dum morti obnoxius errat,
D icam equidem, & repetens altas ab origine cauſas
E xpediam, cœlum, & cœli quos ſuſpicis, orbes
V ix opifex rerum extuderat, terrasq; iacentis,
C um ſimul aligeros populos, ſanctosq; uolucres
T er ternas acies, celerem, & ſine corpore gentem,
Qui cœli incolerent ipſos ſeptemplicis orbes,
C ondidit æterno genitor ſuccenſus amore,
V t ſua, qua fruitur ſolus, natusq; per æuum,
C ommunis foret, & multis conceſſa uoluptas.
C ontinuo, fuerat quos æquum dicere laudes
A uctoriq;, Deoq; ſuo, ac perſoluere grates,
R egnandi ueſanus amor (quis ferret inultus?)
H aud partem exiguam inuaſit, furijsq; ſubegit,
V t cuperent ſummo ſe ſe præferre parenti
I mmemores, animis uicti, cæciq; furore.
N on tulit omnipotens ſator, & meliora ſequutos
A rmauit contra. nulla hinc mora, talia adortos
I ndecores cœlo ſedes detruſit in imas,
N octis ubi horriferæ nigror, æternæq; tenebræ.
P rimus natus homo hinc, terris quem maximus auctor,
E t liquidis late dominum præfecerat undis,
Quo mox pro ſuperis excuſſis aſtra teneret,

Deſertaq́; domos ipſe, & genus omne ſuorum,
Omnigenumq́; uni ſubiecit ſecla animantum,
Squamigerum pecudes, & pennis picta uolantum
Corpora, montiuagumq́; ſimul genus omne ferarum.
Tantum floriferis dominum cum imponeret aruis,
Arboris unius fœtu illum parcere iuſſit.
At uetito captus mali infelicis amore
Coniugis hortatu, quàm fraude illexerat anguis,
Immemor heu ſuperi uiolauit fœdera regis.
Vix auido arreptum pomum fœdauerat ore,
Cum pater imbripotens iam fulua è nube tonare
Deſuper auditus, ſæuasq́; indicere pœnas
Iratus, quas ille olim, quas omnis ab illo
Progenies lueret lucis uentura ſub auras.
Continuo ingenti cœlo ſunt addita clauſtra.
Impia tum primum proles exorta repente,
Et ſubito tellus ſcelere eſt imbuta nefando.
Emerſit fraus, emerſit male ſuada libido.
Hinc durus generi humano labor additus. hinc fons
Curarum, & triſtis patefacta eſt ianua leti,
Morbiq́;, & dolor, atq; fames, & turpis egeſtas,
Cum genus humanum curis ſine degere poſſet,
Plurimaq́; in terris uiuendo uincere ſecla.
Ex illo ſine more homines, ſine lege per agros
Degebant. tantum placabant ſanguine fuſo
Cœlicolum regem, bonus ut gregibusq́;, ſibiq́;
Afforet, atque ſatis uim cœli auerteret aruis,
Indociles, rerum ignari, ac rationis inanes.
Iſque fere ſtatus annorum bis millibus orbi
Conſtiterat, iam iamq́; magis pater optimus iras

Oblitus ueteres paulum miteſcere cœpit.
Nondum homini tamen æthereum patefecit olympum,
Sed genus humanum fingens, acuensq; monendo
Et leges dedit, & ritus, moremq; ſacrorum,
Inſtituitq; genus noſtrum diſcriminis ergo
Lege iubens teſta circum præcidere acuta
Exiguam, unde uiri ſumus, omni in corpore partem.
Tum uatum impleuit uenientis pectora ueri,
Qui populis lætum canerent demum affore tempus,
Ianua aperta pijs cœli cum ſponte pateret.
Caſti autem interea manes, animæq; piorum
Sub terram umbroſa expectabant ualle ſedentes.
Iam uatum memores numerabant tempora, & ambas
Tendebant paribus uotis ad ſidera palmas
Cœleſtum regem orantes, deſiſteret ira,
Parceret unius genus omne extinguere noxa.
Parce pater, parce omnipotens, uox omnibus una,
Nos promiſſo olim, longe diſiungimur unde
Luminis expertes blandi, memor aſſere cœlo.
Haud nos eduxti nequicquam lucis ad auras.
Siqua tamen ueteris ſuperant ueſtigia culpæ,
Dilue rore tuo facilis, fonteſq; reclude
Diuinos. ò quis ſuperum cœleſtia tandem
Flumina, cœleſtes nobis bonus irriget imbres.
Vos ò flammiferi labentes ætheris orbes
Irrorate, uagæ nobis ſuccurrite nubes.
Optatam pluuiam, felicem effundite rorem.
Tuque adeo, quem iam expectant tot ſecula uotis
Promiſſum, inferni cui nutant mœnia mundi,
Summi uera patris ſoboles, cœli aureus imber

R umpe moras age, ſidereos rumpe ocius orbes,
A etheris huc fractis ui multa allabere portis.
T alibus orabant omnes, eademque canebant,
Quos pater omnipotens ſuperum ſarcire ruinas
I am meditans cœli penitus miſeratus ab arce eſt.
C um uero æthereas nutu recludere portas
P oſſet, & alitibus potius de ciuibus unum
Mittere, qui regnis manes diuelleret atris
I n ſuperum referens ſedes, ſtellantia templa,
I pſe ſui ut memores magis, ac maioribus arctos
V inciret meritis homines, qui cuncta piaret,
F actum hominem è ſummo natum ipſum miſit olympo,
N e tamen ignaris mortalibus appareret,
I gnotusque, nouusque, ſuis ne ue ilicet illum
F inibus arcerent pulſum, quod ſe ipſe Dei met
P rogeniem leges contra memoraret auitas,
P ræmiſit uatem egregium bis in finibus ortum
N omine Ioannem, Heliſabe quem numine plenum
Z accbariæ extrema parit infœcunda ſenecta,
G entibus ipſe Deum ut natum prænuntius ore
P roderet, atque ſuas ſpes feſſo oſtenderet orbi.
I lle hominum primis uitans ueſtigia ab annis
H orridus in ſolis agitauit montibus æuum
Montibus, & ſiluis, & littoribus deſertis.
S peluncæ tectum horrentes, uictum aſpera nullo
A rbuta terra dabat cultu, aut ſudantia truncis
Mella cauis. liquidi præbebant pocula fontes.
V eſtis erat pellis hirſutis horrida uillis.
T antum lætificas gaudebat ſpargere uoces
A ffatus nemora, & montis, ac littora ponti.

Tanta ſed haud latuit uirtus tamen. ilicet ingens
Fama uiri circunfuſas penetrauit ad urbes.
Iamque illum cœlo demiſſum credere gentes,
Qui, tot ueridicæ ut quondam cecinere Sibyllæ,
Humanum genus horrificis educeret umbris.
Et iam concurſu populi illum accedere magno
Scitatum, quisnam, unde domo, quid ferret, an ipſe
Afforet é cœlo, miſeris qui gentibus olim
Auxilio uenturus, eum bis, terque rogabant,
Ille ſed umbroſis repetebat talia ab antris.
Gaudete ò tenebris iandudum, ac nubibus atris
Obductæ gentes. lux ecce optata propinquat.
Ne uero, ne me ignari uos credite lucem
Promiſſam (immeritos neque enim furamur honores)
Tantum ego, ceu Solem naſcentem lucifer ante
Exoritur, nitidoque diem denuntiat aſtro,
Prædico actutum uobis iubar affore ueſtrum.
Iam iam aderit Deus, ecce Deus mortalibus oris.
Ceu mortalis adeſt. uenienti occurrite læti,
Fronde uias feſta decorate, tapetibus agros,
Et numen digno uenerati agnoſcite honore,
Diſcite iuſtitiam interea, atque aſſueſcite recto,
Et duce me ſcelus infectum lauite amne liquenti.
Ipſe autem ætherea diuinitus eluet aura
Omne malum, ac ueteris penitus contagia culpæ,
Seclaque mutato ſuccedent aurea mundo.
Talibus auditis, cunctis ex urbibus ibant
Finitimi, qua Iordanes fluit agmine dulci,
Orantes pacem, atque ultro commiſſa fatentes,
Quos uates puro nudos luſtrabat in amne.

R ite cauis capiti inuergens ſacra flumina palmis.
E cce autem Deus ipſe etiam, ceu cætera turba,
L uſtrandi ſe ſe ſtudio clàm tendit ad amnem,
N il ut inexpertum moribundo in corpore linquat,
M ortali quod fas homini, & ſubijſſe neceſſe eſt,
N e pigeat ſeros imitari facta nepotes.
A bſtinuit primum uates, tactusq; refugit,
A gnoſcensq; Deum palmas utraſque tetendit
S upplex, accuruuſque uadis mirantibus ipſis.
P aruit inde tamen iuſſus, diuinaq; membra
H orreſcenſque, tremenſque liquenti perluit amne.
P rotinus aurifluo Iordanis gurgite fulſit,
E t ſuperum uaſto intonuit domus alta fragore.
I nſuper & cœli claro delapſa columba eſt
V ertice per purum candenti argentea pluma
T erga, ſed auratis circum, & rutilantibus alis,
I amq; uiam latè ſignans ſuper aſtitit ambos,
C œleſtique aura pendens afflauit utrunque.
V ox ſimul & magni rubra genitoris ab æthra
A udita eſt nati dulcem teſtantis amorem.
I nterea aligeri iuuenes gens incola cœli
Miſſi aderant liquido pendentes aere circum,
C arbaſeoſque ſinus, mantiliaque alba ferebant,
I uſſa miniſteria, ut nati membra humida herilis,
R orantemque ſacro ſiccarent flumine crinem.
H is actis Deus euaſit, fluuiumque reliquit,
Quem uates longo ripam ordine circunfuſis
O ſtendit, talique abeuntem eſt uoce ſequutus.
E n, ego quem terris toties iam iam affore quondam
P ollicitus, Deus, ecce Deus, qui crimina noſtra

Thuricremas agnus ueluti mactatus ad aras
Morte luet, ſuperoque uolens cadet hoſtia patri.
Hunc optate ducem, hunc uobis optate magiſtrum.
Ex illo uates nemora, & loca ſola relinquens
Vrbes per medias ibat, populisque canebat
Aduéniſſe Deum, promiſſum numen adeſſe.
Credita res paucis, donec ſe oſtendere coram
Supra hominem cœpit Deus ipſe ingentibus orſis.
Nam primum numero ex omni delegit amicos
Bis ſenos, quis cum curas, durumque laborem
Partiri, & caſus poſſet deducere in omnes.
Ante quidem ſolus terdenos egerat annos.
Sed ne forte putes multis è millibus illi
Nos ideo placuiſſe, dolis quod, & arte magiſtra
Spectatos longe ante alios deprenderit omnes,
Aut opibus, claraque domus à ſtirpe potentes,
Omnibus obſcurum genus, & ſine luce penates,
Atque humilis fortuna, nec aſtu prædita uita.
Quinque adeo ſumus exigua Beſſaide creti.
Nobis ars erat inſidias piſcoſa ſecundum
Flumina ſquamigerum generi hamo tendere adunco,
Atque innare ſalum, fœcundaque piſcibus arua.
Tunc etiam, cum nos ad ſe primum ille uocauit,
Humida littorea ſarcibam retia arena.
Ipſe Iacobus adhuc ſalientes littore piſces
Eruabat frater. nec tum procul inde ſecabant
Andreas, paruaque Petrus uada ſalſa carina
Iſdem acti fratres ſtudijs, eadem æquora circum.
Tum mihi coniunctus patriaque, domoque Philippus
Accitus piſces, & retia torta reliquit.

A ddunt ſe ſocios Thomas, Thaddæus, eademque
A rte Simon, Canà quem genuit Galileia amicum
F luminibus patrijs, mutisq; natantibus hoſtem.
N anque Iacobus ei cognato ſanguine fretus
A lphæo natus patre ſe ſubiunxerat ante.
V t genus indecores pene omnes, ſic quoque noſtra
N omina dura uides, inſueta, atque aſpera dictu.
H aud facies ſola eſt impexis horrida barbis.
T res alij neque enim longe meliore ſequuti
F ortuna addiderant ſe ſe, Matthæus, & æuo
I am grauis, effœtisq; Petri iam proximus annis
B artholomæus, & ipſe mali fabricator Iudas.
V ix memorem, quæcunque oculis, quæcunque ſub illa
A uribus his hauſi repetens miracula rerum
T empore tam paruo (uix terna hyberna peracta,
E x quo illi ſocij dignatus nomine iungor)
N ec me tam uaſtum nunc currere oporteat æquor.
P auca ſed è multis, & ea haud mihi mollia fatu,
I ngrediar tamen, & breuiter tua iuſſa capeſſens
E xpediam. mitto, modo quæ monimenta reliquit
F initimas (tibi nota reor) non parua per urbes.
N anque omnem egregijs factis inſignijt oram.
Quis neſcit nuper reuocatum ad munera uitæ
P almiferæ regem Bethanes, lumine quarto
Quem uidit Sol extinctum, impoſitumq; ſepulcro,
V t ſileam innumeros, quibus ipſe in limine leti
A ffuit, & duræ de mortis fauce reuulſit?
N am prius enumerem, quot ponto aquilonibus undæ
S pumeſcant uaſto, quot inundent littora arenis,
Quam quot opem morbos uarios in corpore paſſis

Aura potens, quaque illa uenit, procul undique circum
Scintillæ abſiliunt radijs uibrantibus aureæ,
Turbine corripior rapido, uisque illa per omnes
Aurai uis omnipotens mihi diditur artus,
Aethereusque uigor toto ſe corpore miſcet,
Viſaque prædulci mihi corda liqueſcere amore.
Qualis ſecreto naturæ fœdere tellus
Concipit, & uario clam fœtu plena graueſcit,
Matris ubi in gremium deſcendit plurimus æther,
Auraque fœcundos afflauit uerna tepores.
His actis clarum ſonuere per æthera cœtus
Aligeri cantu uario, plauſumque dedere.
Hinc tonitru ingenti tremuerunt ardua olympi,
Crebraque per cœlum hic illic rima ignea fulſit.
Talia narrabat uirgo, ſimul ora rigabat
Lætitiæ illachrymans. tum tendo ad ſidera palmas
Multa orans animi ambiguus. nec credere quibam
(Mens adeo mihi læua fuit) tam mira ferenti,
Quandoquidem iuuenes plerunque innectere fraudes
Virginibus ſoliti incautis, & fallere furto
Ah faciles dictis aurem præbere puellas.
Quin etiam hanc uolui (ſcelus) olim linquere demens.
Verum eadem in ſomnis pueri redeuntis imago
Viſa mihi, uultusque, habitusque ſimillimus illi,
Ipſa ſibi modo quem memorabat ſponſa loquutum.
Nudus erat roſeos humeros. tantum aurea læuo
Pendebat demiſſa chlamys quam fibula ſubter,
Ilia tergemino mordebat raſilis auro,
Rubraque compactis pendebant cingula bullis,
Molles à tergo tractim ſuccreſcere plumæ,

A c ſenſim geminas humeris aſſurgere in alas.
T um ſuras gemmis incluſit, cætera nudus.
O ris multus honos, gratique in corpore motus.
H aud noſtri puerum generis teſtantur adeſſe,
S ed cœli ſobolem, atque aulæ ſtellantis alumnum.
N ec minus ipſa etiam mira ſpectabilis arte
V eſtis erat bacis ſuperas illuſa per oras.
T extile Mæandro duplici infra circuit aurum
A dmirabile opus. tres hic impune per ignes
L æti ibant pueri intexti, pariterque canebant
Cœlicolum regi conuerſi ad ſidera laudes.
C ernere erat medijs acres fornacibus ignes
P arcere corporibus, longeque abſiſtere flammas.
Mirabar tacitus, cum ſic pulcherrimus ore
A ffatur trepidum iuuenis. ſate ſanguine regum
Quod tantnm irrepſit menti ſcelus? omnia non te
S igna mouent haud hæc fieri ſine numine certo?
N e dubita, nam uera canit ſanctiſsima uirgo.
I am nunc congreſſus nunquam perpeſſa uiriles
C oncepit, grauis ætherea diuinitus aura,
N am pater omnipotens cœleſti afflauit ab arce,
A tque uterum impleuit dilapſum numen ab aſtris.
C aſta fides nobis colitur. deſiſte uereri.
H æc uates olim ueſtri cecinere futura,
C uncta ſed obſcura implicuere ambage tegentes.
N anque hæc illa quidem cœli in penetralibus altis
P orta ingens clauſa æternum, nec perui a greſſu
V lli hominum. tantum omnipotens Deus ipſe per illam
I tque, reditque uiam, nec clauſtra immota reſignat.
H anc tibi commendat ſummi regnator olympi

C oniugio adiungens ſtabili, ſed coniugis uſum
E ffuge. ſecurum tecum ſponſa exigat æuum,
Q uanuis tuta Deo iam nunc ſit præſide uirgo.
S ic fatus ſubito in tenues euanuit auras
P ernici liquida arua fuga per nubila carpens,
E t ſimul incußit mihi blandum in pectus amorem.
V tque rigor ferri rutilo lenteſcit in igne,
S ic mihi cor rapido ſenſi molleſcere motu.
C onſurgo, & ueniam conuerſus ad æthera poſco.
M eque ipſum incuſo amens, & lux reddita menti,
I nque dies magis, atque magis cœli alta pateſcunt
C onſilia, antiquis quæ uatibus omnia quondam
O bſcuris uera inuoluens Deus oſtendebat.
H æc uirgo eſt rubus ille, procul quem in monte uidebat
A rdentem uates igni crepitante cremari
C orniger, attactu cum nullo innoxia flamma
L amberet, & frondes illæſæ in ſtirpe uirerent.
H æc eadem niueæ quondam impenetrabile lanæ
N imbis uellus erat, cum late cuncta maderent
I mbribus effuſis circum, tellusque nataret
H umida, ni ueterum uana eſt prudentia uatum.
H æc mecum, & toto penitus nox pectore abacta eſt.
H aud mora, prodigijs tantis facit ipſa fidem res.
I am diffuſa canit Galilæa per oppida fama
I nuentam (portentum ingens) in montibus altis
N uper anum, quæ ſuprema iam affecta ſenecta
P lena uiro attulerit ſobolis ſpem, cum tamen acta
I nfœcunda illi fuerit, ſterilisque iuuenta.
T um mihi ſponſa. puer cœli demiſſus ab oris
H oc, inquit, mihi prædixit, nam cuncta recordor.

H æc anus eſt, hæc Heliſabe mihi ſanguine iuncta,
C ui ſextum luna grauidæ iam circuit orbem.
N ec plura. extemplo placet ire, & ſtirpe propinquam
V iſere anum, gradimurque ambo ſuper alta locorum,
T ectaque Zacchariæ petimus procul ardua uatis.
V ix primum attigeram limen (mirabile dictu)
O ccurrit tremebunda anus, intrantique puellæ
O ptatos dedit amplexus. Deus amplexantem
I nuaſit; ſubitusque ſub oſſa repente cucurrit
I ma calor, taleſque dedit uenerata loquelas.
L onge una ante alias tu fortunata parentes
T uque, uterique tui uirgo ſanctiſsima pondus.
V nde repente mihi tanta indulgentia cœli?
V nde hæc affulſit feræ tam clara ſenectæ
T empeſtas? fas ecce Dei uidiſſe parentem,
E t coram affari lectam de millibus unam
D ignantem has ſedes, meaque ultro in tecta profectam.
N am mihi (uix primum attigeras hæc limina) pectus
E micuit, ſaliensque utero ſignum edidit infans.
F elix diua parens ſuperum gratiſsima regi,
S yncera ſpectata fide, quæ credere ueris,
D um tua nondum animo præſagis gaudia, dictis
H aud uerita es. promiſſa manent pueri alitis ecce
C erta tibi. iam nunc ades, orbiſque aſpice caſus
O' cœli regina, hominum miſerata labores.
D ixerat, at teneri qualis roſa plena pudoris,
H aud animis elata tumentibus aurea uirgo
C ælicolum regi laudes lætata canebat.
Q uod ſe tam prope ſidereo aſpexiſſet olympo
I ndignam bonus, atque humilem, nil tale merentem,

Exultansque ſuos ſibi uaticinatur honores
Promiſſos atauis, priſcisque parentibus olim.
Ex illo quanta immenſum portenta per orbem
Terruerint hominum mentes, præſagaque ſigna,
Limina dum uitæ omnipotens attingeret infans,
Longa renarrare eſt mora. iam tunc Caſpia regna
Reſponſis uatum horrebant, iam Nilus, & omnis
Aegyptus trepidare, omnes orientis & urbes.
Veſtri etiam audierant (ſi uera eſt fama) per oras
Auſonias iam iam uenturum lucis ad auras
Inuictum regem, cui paßim cederet orbis
Regnandus, qui ſe patria uirtute potentem
Seque, ſuumque genus ſublimi inferret olympo.
His tandem certus ſignis ego numinis inſtar
Plenam utero ſupplex ſponſam uenerabar, & ultro
Parebam. uictum grauidæ, & diuina ferebat
Pocula de cœlo uolucer puer. illum ego ſæpe
Intrantem thalamum manifeſto in lumine uidi.
Iamque optanti animo diuini tempora partus
Expectabam ardens, ſed ſpem mora iniqua trahebat,
Et ſæpe hæc cupido repetebam pectore mecum.
Si modo, ſi mihi cœleſtis ſe oſtendere coram
Non fugiat puer ante obitus, quando omnia de ſe
Rettulit ipſa mihi uirgo pulcherrima uera.
Purpureos flores metite, & candentia plena
Lilia ferte manu, uenienti ad limina lucis
Dona parate Deo, puerumque inuiſite regem.
O mihi ſi quoque tam longe ſuprema ſenectæ
Pars maneat, quantum ualeam tua cernere facta
Sancte puer, cum ſublata formidine mundum

P acabis, patrioque Deus regnabis olympo.
T um pax alma colet terras, pietasque, fidesque,
Quæque labat nunc relligio, atque reſurgere ubique
I uſtitiam in melius uerſus mirabitur orbis.
T um ferus in falces curuas conflabitur enſis,
A ureaque incipient mundo ſuccedere ſecla.
S ic ego ſæpe moras mecum lenire ſolebam,
E t magis uſque animo mihi ſpes accenſa uigebat.
F orte recognoſcens populos numerare iubebat
A uguſtus Cæſar, rerum cui ſumma poteſtas.
I pſe igitur ueteris repetebam mœnia Bethles,
V nde genus duco, quo me quoque ciuibus urbis
I nſererem, nomenque meum, nomenque meorum.
S ponſa ſequebatur Nazaræ ab ſede profecta.
V ix patriæ intraram muros, & rara domorum
T ecta, ſoporiferis cum nox cœlum abſtulit umbris.
E ſt ſedes deſerta humilem ingredientibus urbem
H orrenti culmoque, & carice tecta paluſtri
A gricolis olim ſtatio gratiſsima, ſiquos
R ure procul patrio nox deprendiſſet in urbe.
N anque alijs procul à tectis ſummota recedit.
H uc igitur feſſi pariter ſuccedimus ambo
S eu caſu, ſeu ſic rector ſortitus olympi,
V t potius reor, & potius fas credere duco.
N atum etenim non ſolum extrema per omnia uitam
D ucere, & in terris indignos uoluere caſus,
V erum etiam tecto uoluit ſub paupere eundem
N aſci, humilique domo miſerabilem, & omniũ egenum.
P rincipio in ſtabulis pandum ad præſepia ſiſto
Quadrupedem, auxiliumque uiæ, onerumque leuamen,

Quem iuxta in ſtipulis ſe ſe locat inclyta uirgo.
Quippe alia interior domus ulla haud parte uacabat.
Bos erat à læua tepidum flans ore uaporem,
Quem pauper campis luce exercebat arator
Pauca ſoli curuo ſuſpendens iugera aratro,
Nec ſera niſi nocte domum repetebat ab agro
Conducto, uitam ut poſſet tolerare labore
Ipſe ſuo, atque famem paruis auertere natis.
Et iam nox medium ſpatium confecerat horis,
Cum mihi, qui ſaxo hærebam iam lumina uictus,
Somnus abit, neq; enim merſum tunc me altus habebat.
Ecce oculos fulgore nouo lux occupat ingens.
Diffulgent intus late magalia, quæque
Stramina tetra modo horrebant, nunc aurea cernas.
Exurgo. aſpicio iuxta præſepia nudum
Infantem radijs illuſtrem, ac luce coruſcum,
Quem uirgo tenerum in duris modo pauper auenis
Ediderat nullo nixu, nullo ægra dolore.
Aſtabant taciti bos hinc, hinc tardus aſellus,
Pabulaque obliti pariter capita alta tenebant.
Ipſa etiam radijs fulgebat mater utroque
Poplite ſubſidens, oculos demiſſa nitentis,
Ab nudum lachrymis paruum ſpectabat obortis,
Tendebatque manus ſuffuſo lumine iunctas.
Aſtrorum qualis facies rorantibus umbris
Poſt imbrem, ſiccis Boreas ubi frigidus alis
Ingruit, ac cœlum populans caua nubila differt,
Talis uirgineo ſpecies acceſſerat ori.
Quid facerem? partem ſubieci ambobus amictus
Ipſe mei, atque olidæ ſubſtraui terga bidentis

Pro picturatis cunis, pro murice, & auro.
Cætera pauperies, noxque intempeſta uetabant.
Nec dum clara dies merſo diluxerat orbi,
Iam conferto aderant paſtores agmine, & antri
Floribus, ac uarijs auxerunt limina ſertis
Ruſtica multifori fundentes ſibila canna.
Vt ſtabula ingreßi, ad præſepia lumina uertunt
Summißi, terramque petunt, & numen adorant.
Mirabar mecum tacitus; fama unde per agros
Hæc ſubito exiſſet, deque ipſis quærere cœpi.
Vnus quærentem ſic eſt affarier orſus.
Paſtores ſumus. in uicinis ſaltibus omnes
Paſcimus. inſomnem ut nobis mos ducere noctis
Haud partem exiguam, atque gregem ſeruare coactum,
Nocte fere media uigilantibus aſtitit ingens
Lux cunctis ſupra caput, attonitisque pauore
Ingenti talis uox eſt audita per auras.
Ne trepidate, uiri uobis noua gaudia porto.
Ille pijs toties promiſſus uatibus olim
Finibus his hodie natus Deus, eximet ille
E' tenebris hominum genus, atque in priſtina reddet.
Illum uicina fas uobis cernere in urbe
Effultum ſtipula, atque humile ad præſepe iacentem.
His moniti uicinam oculos torquemus ad urbem.
Ecce autem uolucer pictis exercitus alis
Cœleſtes ſupra pueri toto æthere uiſi
Nubibus impoſiti liquidas equitare per oras,
Et mirum in morem celeri proludere cœtu.
Atque ubi ter cœlum ternis toto agmine uerſi
Luſtrauere choris, ter luſtrauere choreis,

Concentu petiere polum. longe ardua olympi
Reſponſant. lætis diſſultat plauſibus æther.
Talia narrabant, nec ſe ſe explere coruſci
Infantis facie poterant, fixique manebant
Hærentes oculis, hærentes pectore toto.
Fulgebat puer ore, oculis, ac corpore ab omni
Diuino longe circum loca lumine complens.
Qualis puniceo ſe pandens ore, roſarum
Cum primum dias flos uiſit luminis oras,
Aut ubi ſole nouo roſeis orientis in oris
Enituit uerni ſpecies patefacta diei.
Nos uero interea, quanquam indubitabile numen
Nouimus, atque Deum nec opis, nec lactis egentem,
Paruum alimus tamen, ut mortali ſemine cretum,
Hubera ſiccantem matris, tenerumque fouemus,
Inualidumque artus. mortalem quippe creatus
Mortali matris traxit de corpore partem.
Atque ideo, ut ueterum mos eſt antiquus auorum,
Imprimimus generis ſignum, Samiaque putamus
Exiguam teſta pellem genitalia circum,
Addimus et nomen, memoresque uocamus IESVM,
Vt quondam admonuit puer actus ab æthere præpes.
Idem etiam quod ſit regum de ſtirpe ſacerdos,
Gentibus eſt graio dictus de nomine CHRISTVS.
Quin etiam, quanuis nullo intemerata remanſit
Concubitu mater, tamen intra tecta morata eſt,
Vſque quater denos dum Solis cerneret ortus.
Tum demum ſacram Solymorum aduenimus urbem
Cum puero, quo ſe luſtraret regia uirgo,
Torquataſque aræ attulimus de more columbas.

Rite cauis capiti inuergens ſacra flumina palmis.
Ecce autem Deus ipſe etiam, ceu cætera turba,
Luſtrandi ſe ſe ſtudio clam tendit ad amnem,
Nil ut inexpertum moribundo in corpere linquat,
Mortali quod fas homini, & ſubiiſſe neceſſe eſt,
Ne pigeat ſeros imitari facta nepotes.
Abſtinuit primum uates, tactusq; refugit,
Agnoſcensq; Deum palmas utraſque tetendit
Supplex, accuruuſque uadis mirantibus ipſis.
Paruit inde tamen iuſſus, diuinaq; membra
Horreſcenſque, tremenſque liquenti perluit amne.
Protinus aurifluo Iordanis gurgite fulſit,
Et ſuperum uaſto intonuit domus alta fragore.
Inſuper & cœli claro delapſa columba eſt
Vertice per purum candenti argentea pluma
Terga, ſed auratis circum, & rutilantibus alis,
Iamq; uiam late ſignans ſuper aſtitit ambos,
Cœleſtique aura pendens afflauit utrunque.
Vox ſimul & magni rubra genitoris ab æthra
Audita eſt nati dulcem teſtantis amorem.
Interea aligeri iuuenes gens incola cœli
Miſſi aderant liquido pendentes aere circum,
Carbaſeoſque ſinus, mantiliaque alba ferebant,
Iuſſa miniſteria, ut nati membra humida herilis,
Rorantemque ſacro ſiccarent flumine crinem.
His actis Deus euaſit, fluuiumque reliquit,
Quem uates longo ripam ordine circunfuſis
Oſtendit, talique abeuntem eſt uoce ſequutus.
En, ego quem terris toties iam iam affore quondam
Pollicitus, Deus, ecce Deus, qui crimina noſtra

Thuricremas agnus ueluti mactatus ad aras
Morte luet, ſuperoque uolens cadet hoſtia patri.
Hunc optate ducem, hunc uobis optate magiſtrum.
Ex illo uates nemora, & loca ſola relinquens
Vrbes per medias ibat, populisque canebat
Aduenisſe Deum, promiſſum numen adeſſe.
Credita res paucis, donec ſe oſtendere coram
Supra hominem cœpit Deus ipſe ingentibus orſis.
Nam primum numero ex omni delegit amicos
Bis ſenos, quis cum curas, durumque laborem
Partiri, & caſus poſſet deducere in omnes.
Ante quidem ſolus terdenos egerat annos.
Sed ne forte putes multis è millibus illi
Nos ideo placuiſſe, dolis quod, & arte magiſtra
Spectatos longe ante alios deprenderit omnes,
Aut opibus, claraque domus à ſtirpe potentes,
Omnibus obſcurum genus, & ſine luce penates,
Atque humilis fortuna, nec aſtu prædita uita.
Quinque adeo ſumus exigua Beſſaide creti.
Nobis ars erat inſidias piſcoſa ſecundum
Flumina squamigerum generi hamo tendere adunco,
Atque innare ſalum, fœcundaque piſcibus arua.
Tunc etiam, cum nos ad ſe primum ille uocauit,
Humida littorea ſarcibam retia arena.
Ipſe Iacobus adhuc ſalientes littore piſces
Eruabat frater. nec tum procul inde ſecabant
Andreas, paruaque Petrus uada ſalſa carina
Iſdem acti fratres ſtudijs, eadem æquora circum.
Tum mihi coniunctus patriaque, domoque Philippus
Accitus piſces, & retia torta reliquit.

A ddunt ſe ſocios Thomas, Thaddæus, eademque
A rte Simon, Cana quem genuit Galileia amicum
F luminibus patrijs, mutisq; natantibus hoſtem.
N anque Iacobus ei cognato ſanguine fretus
A lphæo natus patre ſe ſubiunxerat ante.
V t genus indecores pene omnes, ſic quoque noſtra
N omina dura uides, inſueta, atque aſpera dictu.
H aud facies ſola eſt impexis horrida barbis.
T res alij neque enim longe meliore ſequuti
F ortuna addiderant ſe ſe, Matthæus, & æuo
I am grauis, effœtisq; Petri iam proximus annis
B artholomæus, & ipſe mali fabricator Iudas.
V ix memorem, quæcunque oculis, quæcunque ſub illo
A uribus his hauſi repetens miracula rerum
T empore tam paruo (uix terna hyberna peracta,
E x quo illi ſocij dignatus nomine iungor)
N ec me tam uaſtum nunc currere oporteat æquor.
P auca ſed è multis, & ea haud mihi mollia fatu,
I ngrediar tamen, & breuiter tua iuſſa capeſſens
E xpediam. mitto, modo quæ monimenta reliquit
F initimas (tibi nota reor) non parua per urbes.
N anque omnem egregijs factis inſignijt oram.
Quis neſcit nuper reuocatum ad munera uitæ
P almiferæ regem Bethanes, lumine quarto
Quem uidit Sol extinctum, impoſitumq; ſepulcro,
V t ſileam innumeros, quibus ipſe in limine leti
A ffuit, & duræ de mortis fauce reuulſit?
N am prius enumerem, quot ponto aquilonibus undæ
S pumeſcant uaſto, quot inundent littora arenis,
Quam quot opem morbos uarios in corpore paſſis

S upplicibus

A ura potens, quaque illa uenit, procul undique circum
S cintillæ abſiliunt radijs uibrantibus aureæ.
T urbine corripior rapido, uisque illa per omnes
A urai uis omnipotens mihi diditur artus,
A ethereusque uigor toto ſe corpore miſcet,
V iſaque prædulci mihi corda liqueſcere amore.
Qualis ſecreto naturæ fœdere tellus
C oncipit, & uario clam fœtu plena graueſcit,
Matris ubi in gremium deſcendit plurimus æther,
A uraque fœcundos afflauit uerna tepores.
H is actis clarum ſonuere per æthera cœtus
A ligeri cantu uario, plauſumque dedere.
H inc tonitru ingenti tremuerunt ardua olympi,
C rebraque per cœlum hic illic rima ignea fulſit.
T alia narrabat uirgo, ſimul ora rigabat
L ætitiæ illachrymans. tum tendo ad ſidera palmas
Multa orans animi ambiguus. nec credere quibam
(Mens adeo mihi læua fuit) tam mira ferenti,
Quandoquidem iuuenes plerunque innectere fraudes
V irginibus ſoliti incautis, & fallere furto
A b faciles dictis aurem præbere puellas.
Quin etiam hanc uolui (ſcelus) olim linquere demens.
V erum eadem in ſomnis pueri redeuntis imago
V iſa mihi, uultusque, habitusque ſimillimus illi,
I pſa ſibi modo quem memorabat ſponſa loquutum.
N udus erat roſeos humeros. tantum aurea læuo
P endebat demiſſa chlamys quam fibula ſubter,
I lia tergemino mordebat raſilis auro,
R ubraque compactis pendebant cingula bullis,
Molles à tergo tractim ſuccreſcere plumæ,

Ac ſenſim geminas humeris aſſurgere in alas.
Tum ſuras gemmis incluſit, cætera nudus.
Oris multus honos, gratique in corpore motus.
Haud noſtri puerum generis teſtantur adeſſe,
Sed cœli ſobolem, atque aulæ ſtellantis alumnum.
Nec minus ipſa etiam mira ſpectabilis arte
Veſtis erat bacis ſuperas illuſa per oras:
Textile Mæandro duplici infra circuit aurum
Admirabile opus. tres hic impune per ignes
Læti ibant pueri intexti, pariterque canebant
Cœlicolum regi conuerſi ad ſidera laudes.
Cernere erat medijs acres fornacibus ignes
Parcere corporibus, longeque abſiſtere flammas.
Mirabar tacitus, cum ſic pulcherrimus ore
Affatur trepidum iuuenis. ſate ſanguine regum
Quod tantum irrepſit menti ſcelus? omnia non te
Signa mouent haud hæc fieri ſine numine certo?
Ne dubita, nam uera canit ſanctiſſima uirgo.
Iam nunc congreſſus nunquam perpeſſa uiriles
Concepit, grauis æthereа diuinitus aura,
Nam pater omnipotens cœleſti afflauit ab arce,
Atque uterum impleuit dilapſum numen ab aſtris.
Caſta fides nobis colitur. deſiſte uereri.
Hæc uates olim ueſtri cecinere futura,
Cuncta ſed obſcura implicuere ambage tegentes.
Nanque hæc illa quidem cœli in penetralibus altis
Porta ingens clauſa æternum, nec peruia greſſu
Ulli hominum. tantum omnipotens Deus ipſe per illam
Itque, reditque uiam, nec clauſtra immota reſignat.
Hanc tibi commendat ſummi regnator olympi

Coniugio adiungens ſtabili, ſed coniugis uſum
Effuge. ſecurum tecum ſponſa exigat æuum,
Quanuis tuta Deo iam nunc ſit præſide uirgo.
Sic fatus ſubito in tenues euanuit auras
Pernici liquida arua fuga per nubila carpens,
Et ſimul incußit mihi blandum in pectus amorem.
Vtque rigor ferri rutilo lenteſcit in igne,
Sic mihi cor rapido ſenſi molleſcere motu.
Conſurgo, & ueniam conuerſus ad æthera poſco.
Meque ipſum incuſo amens, & lux reddita menti,
Inque dies magis, atque magis cœli alta pateſcunt
Conſilia, antiquis quæ uatibus omnia quondam
Obſcuris uera inuoluens Deus oſtendebat.
Hæc uirgo eſt rubus ille, procul quem in monte uidebat
Ardentem uates igni crepitante cremari
Corniger, attactu cum nullo innoxia flamma
Lamberet, & frondes illæſæ in ſtirpe uirerent.
Hæc eadem niueæ quondam impenetrabile lanæ
Nimbis uellus erat, cum late cuncta maderent
Imbribus effuſis circum, tellusque nataret
Humida, ni ueterum uana eſt prudentia uatum.
Hæc mecum, & toto penitus nox pectore abacta eſt.
Haud mora, prodigijs tantis facit ipſa fidem res.
Iam diffuſa canit Galilæa per oppida fama
Inuentam (portentum ingens) in montibus altis
Nuper anum, quæ ſuprema iam affecta ſenecta
Plena uiro attulerit ſobolis ſpem, cum tamen acta
Infœcunda illi fuerit, ſterilisque iuuenta.
Tum mihi ſponſa. puer cœli demiſſus ab oris
Hoc, inquit, mihi prædixit, nam cuncta recordor.

H æc anus eſt, hæc Heliſabe mihi ſanguine iuncta,
C ui ſextum luna grauidæ iam circuit orbem.
N ec plura. extemplo placet ire, & ſtirpe propinquam
V iſere anum, gradimurque ambo ſuper alta locorum,
T ectaque Zaccchariæ petimus procul ardua uatis.
V ix primum attigeram limen (mirabile dictu)
O ccurrit tremebunda anus, intrantique puellæ
O ptatos dedit amplexus. Deus amplexantem
I nuaſit, ſubitusque ſub oſſa repente cucurrit
I ma calor, talesque dedit uenerata loquelas.
L onge una ante alias tu fortunata parentes
T uque, uterique tui uirgo ſanctiſsima pondus.
V nde repente mihi tanta indulgentia cœli?
V nde hæc affulſit ſeræ tam clara ſenectæ
T empeſtas? fas ecce Dei uidiſſe parentem,
E t coram affari lectam de millibus unam
D ignantem has ſedes, meaque ultro in tecta profectam.
N am mihi (uix primum attigeras hæc limina) pectus
E micuit, ſaliensque utero ſignum edidit infans.
F elix diua parens ſuperum gratiſsima regi,
S yncera ſpectata fide, quæ credere ueris,
D um tua nondum animo præſagis gaudia, dictis
H aud uerita es. promiſſa manent pueri alitis ecce
C erta tibi. iam nunc ades, orbisque aſpice caſus
O' cœli regina, hominum miſerata labores.
D ixerat, at teneri qualis roſa plena pudoris,
H aud animis elata tumentibus aurea uirgo
C œlicolum regi laudes lætata canebat.
Quod ſe tam prope ſidereo aſpexiſſet olympo
I ndignam bonus, atque humilem, nil tale merentem,

E xultansque ſuos ſibi uaticinatur honores
P romiſſos atauis, priſcisque parentibus olim.
E x illo quanta immenſum portenta per orbem
T erruerint hominum mentes, præſagaque ſigna,
L imina dum uitæ omnipotens attingeret infans,
L onga renarrare eſt mora. iam tunc Caſpia regna
R eſponſis uatum horrebant, iam Nilus, & omnis
A egyptus trepidare, omnes orientis & urbes.
V eſtri etiam audierant (ſi uera eſt fama) per oras
A uſonias iam iam uenturum lucis ad auras
I nuictum regem, cui paßim cederet orbis
R egnandus, qui ſe patria uirtute potentem
S eque, ſuumque genus ſublimi inferret olympo.
H is tandem certus ſignis ego numinis inſtar
P lenam utero ſupplex ſponſam uenerabar, & ultro
P arebam. uictum grauidæ, & diuina ferebat
P ocula de cœlo uolucer puer. illum ego ſæpe
I ntrantem thalamum manifeſto in lumine uidi.
I amque optanti animo diuini tempora partus
E xpectabam ardens, ſed ſpem mora iniqua trahebat,
E t ſæpe hæc cupido repetebam pectore mecum.
S i modo, ſi mihi cœleſtis ſe oſtendere coram
N on fugiat puer ante obitus, quando omnia de ſe
R ettulit ipſa mihi uirgo pulcherrima uera.
P urpureos flores metite, & candentia plena
L ilia ferte manu, uenienti ad limina lucis
D ona parate Deo, puerumque inuiſite regem.
O' mihi ſi quoque tam longe ſuprema ſenectæ
P ars maneat, quantum ualeam tua cernere facta
S ancte puer, cum ſublata formidine mundum

P acabis, patrioque Deus regnabis olympo.
T um pax alma colet terras, pietasque, fideſque,
Quæque labat nunc relligio, atque reſurgere ubique
I uſtitiam in melius uerſus mirabitur orbis.
T um ferus in falces curuas conflabitur enſis,
A ureaque incipient mundo ſuccedere ſecla.
S ic ego ſæpe moras mecum lenire ſolebam,
E t magis uſque animo mihi ſpes accenſa uigebat.
F orte recognoſcens populos numerare iubebat
A uguſtus Cæſar, rerum cui ſumma poteſtas.
I pſe igitur ueteris repetebam mœnia Bethles,
V nde genus duco, quo me quoque ciuibus urbis
I nſererem, nomenque meum, nomenque meorum.
S ponſa ſequebatur Nazaræ ab ſede profecta.
V ix patriæ intraram muros, & rara domorum
T ecta, ſoporiferis cum nox cœlum abſtulit umbris,
E ſt ſedes deſerta humilem ingredientibus urbem
H orrenti culmoque, & carice tecta paluſtri
A gricolis olim ſtatio gratiſsima, ſiquos
R ure procul patrio nox deprendiſſet in urbe.
N anque aliјs procul à tectis ſummota recedit.
H uc igitur feſsi pariter ſuccedimus ambo
S eu caſu, ſeu ſic rector ſortitus olympi,
V t potius reor, & potius fas credere duco.
N atum etenim non ſolum extrema per omnia uitam
D ucere, & in terris indignos uoluere caſus,
V erum etiam tecto uoluit ſub paupere eundem
N aſci, humilique domo miſerabilem, & omniũ egenum.
P rincipio in ſtabulis pandum ad præſepia ſiſto
Quadrupedem, auxiliumque uiæ, onerumque leuamen,

Quem iuxta in ſtipulis ſe ſe locat inclyta uirgo.
Quippe alia interior domus ulla haud parte uacabat.
Bos erat à laua tepidum flans ore uaporem,
Quem pauper campis luce exercebat arator.
Pauca ſoli curuo ſuſpendens iugera aratro,
Nec ſera niſi nocte domum repetebat ab agro
Conducto, uitam ut poſſet tolerare labore
Ipſe ſuo, atque famem paruis auertere natis.
Et iam nox medium ſpatium confecerat horis,
Cum mihi, qui ſaxo hærebam iam lumina uictus,
Somnus abit, neq; enim merſum tunc me altus habebat.
Ecce oculos fulgore nouo lux occupat ingens.
Diffulgent intus late magalia, quæque
Stramina tetra modo horrebant, nunc aurea cernas.
Exurgo. aſpicio iuxta præſepia nudum
Infantem radijs illuſtrem, ac luce coruſcum,
Quem uirgo tenerum in duris modo pauper auenis
Ediderat nullo nixu, nullo ægra dolore.
Aſtabant taciti bos hinc, hinc tardus aſellus,
Pabulaque obliti pariter capita alta tenebant.
Ipſa etiam radijs fulgebat mater utroque
Poplite ſubſidens, oculos demiſſa nitentis,
Ah nudum lachrymis paruum ſpectabat obortis,
Tendebatque manus ſuffuſo lumine iunctas.
Aſtrorum qualis facies rorantibus umbris
Poſt imbrem, ſiccis Boreas ubi frigidus alis
Ingruit, ac cœlum populans caua nubila differt,
Talis uirgineo ſpecies acceſſerat ori.
Quid facerem? partem ſubieci ambobus amictus
Ipſe mei, atque olidæ ſubſtraui terga bidentis

Pro picturatis cunis, pro murice, & auro.
Caetera pauperies, noxque intempeſta uetabant.
Nec dum clara dies merſo diluxerat orbi,
Iam conferto aderant paſtores agmine, & antri
Floribus, ac uarijs auxerunt limina ſertis
Rustica multifori fundentes ſibila canna.
Vt ſtabula ingreßi, ad præſepia lumina uertunt
Summißi, terramque petunt, & numen adorant.
Mirabar mecum tacitus; fama unde per agros
Hæc ſubito exiſſet, deque ipſis quærere cœpi.
Vnus quærentem ſic eſt affarier orſus.
Paſtores ſumus. in uicinis ſaltibus omnes
Paſcimus. inſomnem ut nobis mos ducere noctis
Haud partem exiguam, atque gregem ſeruare coactum,
Nocte fere media uigilantibus aſtitit ingens
Lux cunctis ſupra caput, attonitisque pauore
Ingenti talis uox eſt audita per auras.
Ne trepidate, uiri uobis noua gaudia porto.
Ille pijs toties promiſſus uatibus olim
Finibus his hodie natus Deus. *eximet ille*
E' tenebris hominum genus, atque in priſtina reddet.
Illum uicina fas uobis cernere in urbe
Effultum ſtipula, atque humile ad præſepe iacentem.
His moniti uicinam oculos torquemus ad urbem.
Ecce autem uolucer pictis exercitus alis
Cœleſtes ſupra pueri toto æthere uiſi
Nubibus impoſiti liquidas equitare per oras,
Et mirum in morem celeri proludere cœtu.
Atque ubi ter cœlum ternis toto agmine uerſi
Luſtrauere choris, ter luſtrauere choreis,

Concentu petiere polum. longe ardua olympi
Reſponſant. lætis diſſultat plauſibus æther.
Talia narrabant, nec ſe ſe explere coruſci
Infantis facie poterant, fixique manebant
Hærentes oculis, hærentes pectore toto.
Fulgebat puer ore, oculis, ac corpore ab omni
Diuino longe circum loca lumine complens.
Qualis puniceo ſe pandens ore, roſarum
Cum primum dias flos uiſit luminis oras,
Aut ubi ſole nouo roſeis orientis in oris
Enituit uerni ſpecies patefacta diei.
Nos uero interea, quanquam indubitabile numen
Nouimus, atque Deum nec opis, nec lactis egentem,
Paruum alimus tamen, ut mortali ſemine cretum,
Hubera ſiccantem matris, tenerumque fouemus,
Inualidumque artus. mortalem quippe creatus
Mortali matris traxit de corpore partem.
Atque ideo, ut ueterum mos eſt antiquus auorum,
Imprimimus generis ſignum, Samiaque putamus
Exiguam teſta pellem genitalia circum,
Addimus et nomen, memoresque uocamus IESVM,
Vt quondam admonuit puer actus ab æthere præpes.
Idem etiam quod ſit regum de ſtirpe ſacerdos,
Gentibus eſt graio dictus de nomine CHRISTVS.
Quin etiam, quanuis nullo intemerata remanſit
Concubitu mater, tamen intra tecta morata eſt,
Vſque quater denos dum Solis cerneret ortus.
Tum demum ſacram Solymorum aduenimus urbem
Cum puero, quo ſe luſtraret regia uirgo,
Torquatasque aræ attulimus de more columbas.

Stabat ſacra ferens altaria ad ipſa ſacerdos
Succinctus lino albenti, capitiſque bicorni
Tegmine peruigilem adſeruans penetralibus ignem.
Hunc circum ante aram natorum intonſa corona
Fundebant pateris uituli, ut tunc forte, cruorem,
Quem pater, ut ſontis populi commiſſa piaret,
Mactarat ſuperum regi, ueniamque precatus
Suppliciter ſolitos aris adolebat honores.
Circunfuſi aderant primores gentis, & omnes
Tempora tangebant dextris uittata iuuenci.
Iamque leui fuſum delibans ille cruorem
Terque, quaterque ſacram digito irrorauerat aram,
Araque impoſitam flãmam, & ſeptem ordine lychnos,
Linteaque ampla, quibus ſacrorum arcana teguntur.
Et iam finis erat ſacris, feſſusque ſacerdos
Cum gnatis dapibus ſe ſe accingebat opimis.
Tunc humili greſſu uirgo procedit ad aram
Infantem læua geſtans, dextraque uolucres.
Quid memorem, quæ ſigna polo pater edidit alto
Teſtatus ueram ſobolem? quantum ipſe ſacerdos
Horruerit pueri aſpectu? quam mira repente
Ignibus inſolitis lux circunfulſerit aram?
Ter thura accenſos uenerans coniecit in ignes,
Ter ſubiecta tholo ſubito ingens flamma reluxit.
Ille tamen collo patrio de more uolucres
Immolat intorto, atque effundens rite cruorem,
Porricit & plumas, & aperti gutturis exta
Solis ab occaſu nitidos conuerſus ad ortus,
Diffringitque alas. tum ſacros ſuggerit ignes
Viſceribus. grato uapor it ſuper æthera fumo,

A raque panchæos flagrans exhalat odores.
E cce hominum ſubito turbantur pectora caſu.
N omen aui Simeon referens erat obſitus annis,
Quo nemo tota urbe fuit ſeruantior æqui.
H uic, ut erat longe uenturi præſcius, olim
A ethereæ uis omnipotens promiſerat auræ
V iſurum ſe ſe ante Deum, auctoremque ſalutis
E xpectatum orbi, quam lucis linqueret auras.
I amque erat hunc uitæ pertæſum, ægerq; ſenectæ
O ptabat duros leto finire labores.
S ed ſpes illa animo cupido uſque infixa manebat.
E rgo ubi adeſſe Deum præſenſit numine plenus,
Qualis ubi greſſum per agros comitatus herilem
F orte canis leporem ui longe ſenſit odora,
C ontinuo intenditque aures, atque aera captat
N aribus, & cœptum rumpens iter auius errat,
A tque oculis incerta feræ ueſtigia luſtrans
N unc hos, nunc illos curſus fert, atque recurſus
I ncertus. longe latratibus arua reſultant.
T alis erat ſenis in templo exultantis imago.
T um puerum tremulis correptum amplectitur ulnis,
A tque arcte premit. hinc lachrymis ita fatur obortis.
Macte infans uirtute, Dei indubitata propago,
M undi opifer, qui noſtra uenis, ueterumq; parentum
S ponte admiſſa tui largo lauere amne cruoris,
E t liquidas aperire uias ad ſidera cœli,
E xoptatus ades, nec me tua maxima fallunt
S umme pater promiſſa. mori me denique fas eſt.
N unc ò me nunc ad requiem, finemq; laborum
C orporis exutum uinclis dimittis, ut olim

His uis aſtrorum, ac ratio uoluentis olympi
Monſtrarat regem noſtris in finibus ortum,
Quoi cœli, terræque paterent debita ſceptra.
S ancti igitur partus ſtudio huc uenere uidendi.
S tella facem ducens uenientibus uſque coruſcam
D ux erat, atque uiam ſignabat lumine largo,
C eu quondam patribus deſerta per auia noſtris
I n patriam tandem Pharia redeuntibus ora
P ræcurrens monſtrabat iter nocte ignea lampas
D eſuper, & mirum ſpargebat lucida lumen.
I amque urbem ingreſſi ſedes adiere tyranni
H erodis, cauſamque uiæ docuere, rati olli
H anc ſobolem, quod erat rex his in finibus, ortam.
O bſtupuit ſimul, atque animo perterritus ille eſt.
N ec mora, permetuens ſibi ne ſuccederet hæres
Quæſitus puer in regnis externus auitis,
I ndigenas uates iubet intra mœnia cogi
R egia, ſcitarique omnes tempuſque, locumque
N aſcentis pueri, patriamque, domumque requirit.
I lli autem Bethlen ueterum monimenta minari
C uncta docent, dux unde ortus ſe tolleret olim
F ama ingens, claris ingens ſuper æthera factis.
T um magis, atque magis curarum fluctuat æſtu,
S ollicitamque gerit caſſa formidine mentem.
T andem his affatus reges dimittit Heoos.
Quæ uos cauſa uiri noſtris nunc applicat oris,
H æc eadem longe ſpe nos ſuſpendit auentes
C ernere promiſſos pueri tot uatibus ortus.
H aud procul hinc ſaxo Bethle fundata uetuſto
V rbs colitur noſtris. natum illuc quærite regem.

Mox iubeo, inuentum nobis qui nuntiet, inde
Mittite, noſtro etiam puer accumuletur honore.
Sic ait, & falſo ſimulat noua gaudia uultu.
Verum longe aliud male amico pectore agebat,
Demens, qui cœli regem, cui ſidera parent,
Crederet in terris mortalia regna morari.
Ergo iter inſtaurant conſpecto ſidere læti.
Iamque propinquabant magna ſtipante caterua,
Cum ſubito ſupra tectum ingens ſubſtitit aſtrum
Irradians, largoq; mapalia lumine complens.
Quales cum belli motus, aut funera regum
Portendunt, crinem irato ſparſere minacem
Aethere, ni diri rubeant lugubre Cometæ.
Tris adeo anguſti ſubter faſtigia tecti
Pauper ego excepi reges in rebus egenis.
Vidi illos auro illuſtres, oſtroq; decoros
Ante pedes pueri ſeſe demittere pronos
Suppliciter, genibusq; piæ procumbere matris.
Dum ſua quiſque facit ſortiti ex ordine dona.
Barbarici ante fores expectabant comitatus
Interea, tyrioq; inſtratus murice terga
Stans ſonipes teres exercebat dentibus aurum.
His dehinc perfectis abeunt, lætiq; ſequuntur,
Quod longo irradians aperitur tramite ſidus.
Sed non inde uia moniti referuntur eadem
Regia linquentes à læua mœnia longe,
Rurſus Idumæi ſedem ne regis adirent.
Ille autem, ut ſeſe deluſum denique ſenſit,
Accenſus furijs ſuſpectam miſit ad urbem
Mille uiros ferro inſtructos, qui mœnia furto

Per noctem ingreßi teneros, quicunque reperti,
Infantes matrum iugularent ubere raptos,
Quo numero in tanto caderet quoque regius hæres.
Ipſe ſed in ſomnis uiſus ſum uoce moneri
Præcipitem celerare fugam, loca linquere nota.
Surge age, rumpe moras, puerũ tecũ arripe, matremq́;
Et ſeptengemini curſu pete flumina Nili,
Hinc terram cole, quæ procul his haud dißidet oris,
Nec refer inde pedem, niſi te prius ipſe uocaro,
Rex etenim letum infanti molitur acerbum.
Conſurgo, & plenus monitis matri omnia pando.
Vidiſſes uiſu exanguem, exanimemque puellam
Huc illuc trepidare fuga, & uix fidere nocti.
Iam tum illi pectus gladius traiecit acutus
Ah miſeræ, ingenti labefactaq́; corda dolore.
Cedimus, & taciti malefidam linquimus urbem
Per noctem, ac propero petimus nemora auia greſſu.
Et iam palmoſæ ſaltus, atque ardua Idumes
Præteruectus eram, ueteris iam mœnia Eluſæ,
Quaque Aſiam libycis diſiungit finibus omnem
Mapſa ferax oleæ. ingredior pluuiæ inſcia regna
Regna Phari, quibus eſt cœli uis cognita primum,
Aſtraque, Lunaique globus, Solisque meatus.
Ignotos paßim montis, ignota ſaluto
Flumina, turrigerasq́; legens præteruehor urbes.
Iamque papyriferi ripis Anthedonis ibam.
Auræ omnes terrent pauidos, capitiq́; timentes
Tam caro. at puero blandiri murmure ſiluæ
Lauricomæ, & ramis capita accuruare reflexis,
Aurarumque leues animæ indulgere ſuſurro.

I pſe etiam nobis cautes, ipſique uidentur
V erticibus leuiter motis alludere montes,
S ignaque lætitiæ dare ſtagna loquacia circum.
A udires blandum feſſas erroribus undas
P erſtrepere, & molli lapſu per ſaxa ſonare
H umida ſaxa ſuper nitido uiridantia muſco.
P ræcipue ripis uolucres, & fluminis alueo
A ſſuetæ liquidis mulcebant uocibus auras,
E t iactu alarum reſonabant corpora plauſa.
S eſe etiam omnifero gremio uenientibus offert
L æta Dei aſpectu tellus. ſlant gramina odorem
C uncta ſuum, & mollem prætexit amaracus umbram.
N ec uero incerta latebroſus origine Nilus
N on manifeſta dedit ſalienti flumine ſigna
A duentante Deo, lætis ſe ſuſtulit undis
S tagna arcana ciens, fundoque apparuit imo.
A d biuias nobis fauces, flexusque uiarum
I ncrepitans clypeo, fulgentique enſe per auras
O cius usque aderat cœlo pulcherrimus ales,
E t monſtrabat iter ſibi per diuortia nota,
N e recta regione uiæ deprenderet hoſtis.
C œruleis huic terga notis ſuffuſa rubebant,
Multum illi aſsimilis, qui me connubia quondam
S oluentem increpuit, tenebrasque à mente fugauit.
S upra nos alij pendentes aere pennis
I bant, & noctis reſupini infantis ab ore
H umorem arcebant lentum, plumaque tegebant.
I amque ego perplexum per iter prope fida tenebam
A rua legens ſiſtris bacchata ſonantibus, & iam
T utus erat longe noſtris à finibus infans,

Attamen

Olli ſerua, domus cui curæ ianua herilis,
Id quod erat rata, tu ne etiam fugis, inquit, & iſti
Iunctus eras ſcelerum conſors, ideoque per umbras
Explorator ades, quando omnia nocte quieſcunt?
Diriguit Petrus ad uocem formidine turpi,
Oblitusque ſui eſt (quæ uitæ tanta cupido?)
Nec iam ſcit ſubita turbatus imagine rerum
Quid faciat, quo ſe uertat, quas aduocet artis,
Qualis ubi dulci uirgo decepta ſopore
Paruula, quam mater campis ignara reliquit
In ſolis abeunte die ſub tecta reuertens,
Confeſtim rupto circuntulit humida ſomno
Lumina, nec comites, nec matrem conſpicit uſquam,
Sed loca ſola metu uidet exanimata, uiarumque
Immemor, atque horrere nigra circum omnia nocte:
Talis erat miſer ille animo confuſus, & hærens.
At cari nomen tandem abiurauit amici,
Pro quo ſponte neci modo ſe deuouerat ardens.
Quin etiam, quo ſe tegeret, ſuccedere tecto
Hoſtili tulit, & famulis ſe immiſcuit amens.
Nec latuit tamen. illum omnes inimica tueri
Suſpectum, & latebras uerbis urgere fouentem,
Terque adeo obiectum nomen, patriamque magiſtri
Audierat, ficto ter diſsimulauerat ore,
Cum matutino mediæ iam noctis abactæ
Edebant cantu criſtatæ ſigna uolucres
Auroram in tectis ſolitæ acri uoce uocare:
Tum monitus uerborum, heros quæ extrema canebat,
Ingemuit, rupitque imo ſuſpiria corde,
Et penitus duris triſti dolor oſsibus arſit.

Tum ſeſe miſer incuſans, turpemque timorem,
Erepſit furtim foribus, ſolusque per urbem
Totam illam ingemuit ſomni ſine munere noctem
Menti caniciem demiſſam in pectora uellens.
Quin illum hanc perhibent mox ſemper fleſſe ſub horam
Admiſſi memorem, dum uixit. eum æthera pandens
Sæpe oriens, ſolis ſæpe ater ueſper in antris
Inuenit luctu indulgentem, eademque querentem,
Dum nulla admittit mœſto ſolatia amori.
Deſerti ſubeunt monita uſque nouiſſima regis,
Ac ſe perculſum muliebri uoce recurſat.
Et iam tempus erat, cum nondum Aurora relato
Orta die albentes cœli diſcriminat oras.
Iamque Deum uinctis manibus poſt terga trahebant
Præſidis ad ſedem, quo crimina quæreret ipſe,
Quem penes arbitrium, & morti damnaret acerbæ.
Illo Iudæam frenabat tempore miſſus
Cæſaris imperio Tiberi Pilatus opimam
Pontius inſigni Romanus origine gentis,
Quem furibunda manus trepido eſt aggreſſa tumultu
Vociferans. hunc dede neci. trabe fige merentem
Infami auctorem ſcelerum, fraudumque potentem.
Hæc crebra ingeminant; denſique ad limen inundant.
Ille autem iuuenis procero in corpore fixos
Intentusque oculos, intentusque ora tenebat.
(Nondum illi dulcis flos prorſum euanuit æui)
Inſolitam ſpeciem, inſolitos miratur honores
Oris, & expleri nequit. hunc è ſtirpe fatetur
Aut diuum, aut ſaltem magnorum è ſanguine regum,
Et ſecum ſortem capti miſeratur iniquam.

Iamque fauet,tacitusque agitat, ſiqua potis illum
Impune eripere,& ruptis exoluere uinclis.
Quem ſic alloquitur.quæ te commiſſa fatigant?
Fare age,qui caſus?unde hæc effuſa repente
Tempeſtas tibi? num tantis ſcelera impia merſum
Implicuere malis?an diuum triſtior ira?
Vnde domo?quo te memoras è ſanguine cretum?
Aut quibus aſpiras ſceptris?quæ debita regna?
Chriſtus ad hæc paucis.non huc ego criminis ergo
Protrahor.haud turpi mihi mens obnoxia facto.
Sed patris,immenſi cœli cui regia paret,
Iuſſa ſequor,nec regna moror mortalia,quanuis
Haud equidem clara me regum è ſtirpe negarim.
Hæc tantum.ille autem admirans decus oris honeſti
Nunc hoc,nunc illo ſermone affatur,& omnem
Explorat.ſed reſponſo non amplius heros
Dignatur ſæuo curarum exercitus æſtu.
Tandem illum dux,ut turbam compeſcat acerbam,
Seruari iubet,atque domo interiore recondit.

M. HIERON. VIDAE CHRISTIADOS LIBER III.

f Ama uolans iam finitimas impleuerat urbes
Exceptum inſidijs heroa, doliſque ſuorum,
Obſcurus tamen, atque incerto auctore uagari
Rumor adhuc, nec dum matris penetrarat ad aures,
Cuncta licet nunquam illa animo ſecura timeret
Præſago. nempe audierat, uatumque tremenda
Terrebant monita, pro libertate piorum
Natum ſponte ſua ſubiturum funus acerbum.
Aſt ubi Ioſephus ſenior præſenſit (ei olim
Alma parens fuerat ſuperum concredita iuſſis)
Nazaren linquens Solymorum ſe intulit urbi.
Vix introgreſſus uidet omnia feruere multo
Concurſu populi ſubluſtri nocte per umbras,
Mœniaque ingenti miſceri tota tumultu.
Ecce autem elapſus manibus, teliſque cohortis
Fidus Ioannes pallenti triſtior ore
Occurrit. ſed uix amens agnouit amicum,
Dum trepidat, caſuſque animo ducis hæret acerbus.
Cui ſenior. heus ſiſte gradum. quo te rapis? inquit.
Quo res noſtra loco? ſine te nunc ueſter ubi dux
Patre Deo ſatus? aut ſtrepitus quis tantus in urbe?
Hei mihi non fallunt pauidam præſagia matrem.

S ic ait. illum autem iuuenis complexus. & hærens
T antum fundebat lachrymas, gemitusque ciebat.
T andem pauca refert. noſtra heu ſpes occidit omnis,
A tque abſumpta ſalus. dux fœde carcere captus
C lauditur. inuidia primores urbis in illum
C onſpirant, pœnasque graues cum ſanguine poſcunt.
F idi omnes petiere fugam terrore ſubacti.
Mater ubi eſt? miſeræ ne adeo iam nuntius aures
P erculit? hic utinam tecum nunc afforet ipſa.
P ontius aſpiciens lachrymas, gemitusque parentis
F orſitan indigni caſus miſereſceret ultro.
I re tamen libet, ac pacem, ueniamque precari,
E t populi inuidiam, atque odium crudele profari.
S ic memorans greſſum Syriæ rectoris ad ædes
T endit. ei ſenior comitem ſe iungit, & ambo
I ncedunt pariter triſtes, ceu forte boues cum
A gricola amiſit pauper, quos hoſtis abegit
D epopulatus agros, quæſitum protinus illos
L ongum iter ingreditur. natorum maximus olli
I t comes, hic illic ſæpe ambo ignota per arua,
S i quos forte ſuis ſimiles uidere uagari,
S ubſiſtunt flentes, atque auia queſtibus implent.
H aud illi ſecus, & iam uentum ad limina tecti,
Quod regum quondam fuit antiquiſsima ſedes,
C um res incolumi regno Iudæa maneret,
S ed tum Romulides *oræ moderator habebat.*
F eruere cuncta uident ſtrepitu, patresque ſub ipſo
V eſtibulo ante fores diſſenſu tendere magno.
I amque ſacerdotes paulatim cedere ab aula
R omano uelut infenſos, ac dira minantes.

His animum arrecti paulum lenire dolorem
Incipiunt, rebuſque aliquam ſperare ſalutem,
Atque ita Ioannes. mihi ſe nonnulla aperit ſpes.
Solue metum, atque uirum pro nato affare, Deique
Diſsimula ſobolem, & cauſas innecte precandi.
His dictis, pariter ſuccedunt ædibus ambo,
Atque ducem ſenior, qui re ſuſpenſus eadem
His ſuper in medio procerum conſulta rogabat,
Alloquitur genua amplexans, ſupplexque precatur.
Optime Romulidum, quem clari rector olympi
Iuſtitia uoluit Syriam frenare ſuperbam,
Parce pijs, ſæuumque hominum compeſce furorem.
Hinc ratio penitus ſublata eſt. ui geritur res.
Illi ego ſum genitor, quem primi gentis in unum
Coniurant omnes, & ficto crimine terrent.
Iamque tibi, ut ſcelere ante omnes immanior unus,
Traditus, immeritas quo pendat ſanguine pœnas.
Illum autem uirtus tantum, & benefacta per orbem
His merſere malis ſua, dum gens effera laudi
Inuidet eximiæ, nec fert ſurgentis honorem.
Talibus orabat. largo ſimul imbre rigabant
Ora ſenis lachrymæ, placido quem Pontius ore
Accipit, atque ambos uerbis ſolatur amicis,
Depoſitumque ſenem molli locat ipſe ſedili.
Atque hæc deinde refert. ut uos hic tempore adeſtis
Optati? nec enim forſan ueniſſe pigebit.
Tu modo uera mihi ſcitanti ediſſere pauca
Nunc pater haud ueritus. fidei te credere fas eſt
Omne meæ. cœlum & cœli uaga ſidera teſtor,
Sollicito mihi cura tui eſt nunc maxima nati,

Quem tibi mente agito incolumem ſeruare, furoremq́;
E t rabiem, ut potui, compreßi gentis iniquæ.
F are age, (nanq; mihi haud nunc primū uenit ad aures)
Quæ fortuna uiro, unde domo, quo ſanguine cretus.
E de tuum, matriſque genus. non ille creatus
S tirpe humili, mihi ſi uerum mens augurat. ut ſe
I nceſſu gerit? ut uultuque, & corpore toto eſt
H umana maior ſpecies? ut lumina honorum
P lena? ut regifici motus? uerba inde notaui,
N il mortale ſonat. ſenſi illo in pectore numen.
A ut certe Deus ille, aut non mortalibus ortus.
D icite uos. nam me ſcitantem auertitur ipſe,
E t uix reſponſo tacitus dignatur amicum,
C ontemptorque illi eſt animus luciſque, meique.
H is dictis, ſenior pauliſper ſubſtitit anceps,
S e ne ultra tegeret quærenti, an proderet illi
E t Diui genus, & uerum ſine fraude parentem,
C um breuiter comes admotus ſic fatur ad aurem.
R egia progenies, Nymphæ dignate ſuperbo
C oniugio quid adhuc hæres? abſiſte uereri.
O mnia ſublatis aperi iam nubibus ultro.
P one metus, & rumpe moras. uideo omnia tuta.
D ixerat. ille igitur miſſa formidine cœpit.
D icam equidem. nec dux tibi magna arcana ſilebo.
S ed, quando genus inſedit cognoſcere noſtrum,
I d primum, neque te ſuſpenſum ambage tenebo.
Quanuis res inopes opera ad fabrilia uerſum
E xercent, tamen eſt mihi regum à ſtirpe propago,
A dmotumque genus ſuperis, clarique parentes.
P rincipio innumeræ pater Abras gentis, & auctor

Maximus ille tuas non, ut reor, effugit aures,
Qui generi legesque tulit, moremque ſacrorum.
I ſacon hic dedit. Iſacides Iacobus ab illo,
B is ſenos qui mox proceres genuit, quibus omnis
N oſtra domos in bis ſenas gens ſecta, tribusque eſt.
H os inter pietate olim quam maior Iudas,
T am ſeſe ſobole egregia ſuper extulit omnes,
I udæamque ſuo dixit de nomine terram.
H inc (licet in medio ſeries longiſsima patrum)
D auides ortus, regum pater, unde meorum
P er bis ſeptem exit genus actum ab origine reges.
V erum longe aliud iuueni genus. ille parentes
Quanuis mortales mortalibus editus oris
D ignatur, tamen eſt Diuo cœleſtis origo,
E ſtque Deo genitore ſatus, gaudetque parente,
C ui mare ueliuolum, cui tellus paret, & æther.
I llum autem aereas in luminis edidit auras
N unquam mixta uiro mulier, fœtæque remanſit
V irginitas, olim ut uates cecinere futurum.
N am pater omnipotens fœcunda deſuper aura
A fflatam impleuit. tumuit diuinitus aluus.
Quod uero genitor uulgo ſum creditus ipſe,
H aud ita res, mihique alma parens accredita tantum,
Qui cum animi poſſet curas, durumque laborem
P artiri, mox me famæ, niueoque pudori
P ermetuens, eadem dignata eſt nomine ueri
C oniugis immeritum, nec tali munere dignum.
H æc erat (ut reuocans rem cunctã ab origine pandam)
I udæas inter uirgo pulcherrima Nymphas
C entum optata procis (Mariam dixere) parentum

V nica progenies urbe edita Nazaræa.
I pſa autem æterno præ uirginitatis amore
O derat & thalamos, & ſe ſacrauerat aris.
A nna tamen grandæua parens haud neſcia uatum,
P lenaque uenturi è gnata præuiderat olim
E gregiam factis ſobolem, regemque futurum,
Qui populos magnos magna ditione teneret.
I d cœlo fixum eſſe, pios id prodere uates.
S æpe illam in ſomnis monuit uox miſſa per auras
I ungere connubio natam, generoſque uocare.
I amque erat apta uiro, iam nubilis. hactenus autem
D iſtulerant ſuperum monitis parere parentes,
C um media ecce iterum ſublimes luce per auras
V ox audita, uiro properate ò iungere natam.
N ec generi longe optandi. de ſanguine ueſtro
Quærantur de more. omnis mora ſegnis abeſto.
C ontinuo paruam uulgatur fama per urbem.
T um conſanguinei pulchræ ſpe coniugis omnes
C onueniunt iuuenes. complentur uirginis ædes.
I pſe etiam patri conſanguinitate propinquus
A cceßi, quanuis æui maturus, ut ipſi
A equæuo natæ ob thalamos gratarer amico.
S tabant innumeri forma, atque ætatibus æquis
F lorentes, cœlum cui munera tanta pararet
I ncerti, & ſortem ſibi quiſque optabat amicam.
D um ſpes ambiguæ, dum turba ignara futuri,
I n ſecreta domus omnes euaſimus altæ
T ecta, ubi Ioachides numen placare ſolebat
V irginis ore pater. fuit ara ueterrima, noſtræ
Quam gentis primi poſuere, metuque ſacratam

T er centum totos ataui coluere per annos.
H anc humiles circum, & proſtrati fundimur omnes
O rantes pacem ſuperos, ſuperumq; parentem,
D et ſignum cœlo placidus quem poſcat ab alto.
I n medio aſtabat lachrymans pulcherrima uirgo
F lauentis effuſa comas, demiſſaque largo
R orantes oculos fletu. pudor ora pererrans
C ana roſis ueluti miſcebat lilia rubris.
Qualis, uirgineos ubi lauit in æquore uultus,
L una recens, ſtellis late comitantibus, orta
I ngreditur gracili cœli per cœrula cornu,
T alis erat uirgo iuuenum ſtipata corona
M ulta Deum uerbis teſtata, Deique miniſtros
A ligeros non ſponte ſua hæc ad munera flecti.
H ortatur pauidam pater, & lachrymantia tergit
L umina iuſſa docens ſuperum, ſimul oſcula libat.
E cce autem, ut præſens aderat quoque pronuba, cœtu
I n medio Anna parens ſubito correpta furore,
P lena Deo tota (uiſu uenerabile) in æde
B acchatur, tollitque ingentem cœlo ululatum
V num in me conuerſa oculos, me fertur in unum
N il minus hoc ducentem animo, nil tale uerentem,
C orripiensque manu, ſolus tu poſceris, inquit.
A nnuit hoc uni ſuperum tibi connubium rex.
O bſtupuere omnes. nec tunc ex agmine tanto
E xortem quiſquam ſeniori inuidit honorem.
I pſe æui quod eram ſeris minus integer annis,
M ulta recuſabam, multa huc ueniſſe pigebat.
A equales aderant fidi, ſimul & renuentem
H ortari, atque animum mihi blandis addere dictis.

Cedo igitur uictus, tandemq; uxorius illam
Accedo, et lachrymans lachrymantem ad limina duco.
Et iam nox aderat ſtellis fulgentibus apta
Suffundens umbras mundo nigrantibus alis.
Secretis thalamis pariter ſuccedimus ambo.
Flebat ſponſa. ſolum lachrymis iuxta omne madebat,
Ac ueluti, cum uere ſubeſt huberrimus humor
Arboribus, lentæ uitis ſi forte cacumen
Falce putans ſtirpem feriat male prouidus unca
Agricola, immeritam & uiolarit uulnere matrem.
Ipſe aderam, & dictis ſolabar mitibus ægram
Virginis haud cupidus primum decerpere florem,
Cum ſic longa trahens ſuſpiria pectore ab imo eſt
Orſa loqui. non relligio mihi uana ſuaſit
Et thalamos odiſſe, & uirginitatis amorem
Aeternum colere. intus agit uis ætheris intus,
Longæuam reſponſa licet contraria matrem
Sollicitent, uatumque minæ, ſunt & mea contra
Vatum iuſſa mihi, nulli ſuccumbere labi,
Nullis uirgineam tedis ſummittere mentem.
Ante retro primos properet reuolutus ad ortus
Iordanes, ſiſtantque ſuos uaga ſidera curſus.
Hæc ait, inque genas ſtillantes undique honeſtæ
Ex oculis ſimul incipiunt turgeſcere gemmæ.
Nec mora, deinde mihi inſinuans quatit ima repente
Oſſa timor. genua ægra labant. nox plurima oborta
Ante oculos. ter ſum conatus pauca profari,
Ter fruſtrata ſono lingua eſt, nec uerba ſequuta.
Tum quoque uox audita. toro, thalamisque paratis
Parce. tamen conceſſa tibi connubia ſerua.

Exurgo, atque oculos iam dudum in uirgine fixus
Horrenda, tali ſum tandem uoce loquutus.
Quis mihi te uirgo inuito coniunxit olympo?
Quis tantis (non hos equidem quæſiui hymenæos)
Immeritum implicuit monſtris? haud talia quondam
Prædixit puero genitor ludibria uates
Iam ſenior uates idem, templique ſacerdos.
Ille quidem aut nullos thalamos, mihi nulla manere
Connubia, aut certe clarum fore me inde canebat.
Verum age quæ menti ſurgat ſententia pandam.
Quandoquidem ſuperi mihi te iunxere, ſed idem
Abſterrent monſtris, licet, & mox uſque licebit
Virgineum ſerues intacto corpore florem.
Haud tamen ipſe auſim iniuſſus diſſoluere ſacri
Connubij uincla iſta. domo degemus eadem,
Ipſe tibi ut genitor, mihi tu ceu filia ſemper,
Teque adeo caſus iam nunc complector in omnes.
Hoc tua relligio uelit, hoc mea ſerior ætas.
Annuit his, aliaque domus in parte puella
Secubuit. mitto totam quæ monſtra per illam
Sum paſſus, quam mira horrens inſomnia noctem.
Iamque dies pulſis tenebris inuecta rubebat,
Et face Sol roſea nigras diſiecerat umbras.
Corripio è ſtratis artus, ſponſamque reuiſo.
Vix thalami impuleram bipatentis cardine portas,
Cum lux ecce oculis ingens offuſa repente.
Collucent ſummi radijs laquearia tecti,
Collucentque trabes, uiſumque ardere cubile.
Ipſa autem thalami in medio ſedet aurea uirgo
Attonitæ ſimilis, nec enim me multa rogantem

Dignatur. nihil illa meo ſermone mouetur.
Tantum fixa oculos cœlo, palmasque tenebat
Aut ſtellæ ſimilis, aut puniceæ auroræ.
O' illa à ſolita quantum mutata figura?
Quantus honos oculis, quantus decor additus ori?
Haud aliter, quam cum ſimulacrum excidit acernum
Artificis manus è ſiluis in ſede locandum
Sacrata, quod plebs dehinc ſupplex omnis adoret,
Si, poſtquam effigiem poliens trunco extudit arte,
Extremum ſuper impoſito decus induat auro.
Immotam penitus circundat lucida nubes
Solis inardeſcens radijs, ſtellæque uidentur
Lucentes capiti circum aurea tempora paſci,
Sub pedibusque deæ lumen dare candida Luna.
Pertimui, & mira ſtupefactus imagine rerum
Talia uoce dabam. pater his ò me exue monſtris
Omnipotens. non hæc ſuperi ſine numine ueſtro.
Veſtra hæc portenta, agnoſco, manifeſtaque ſigna.
Aſpirate animo placidi, dubiumque monete
Quid ſequar, aut quænam uobis ſententia conſtet.
Tantum effatus eram. tandem pulcherrima uirgo
Ad ſeſe redit, abrupto uelut excita ſomno
Suſpirans, lachrymisque ſinus humectat obortis.
Accedo, atque rogo noua per connubia ſupplex,
Atque illum æternæ per uirginitatis amorem,
Vnum quem niueo colit intemerata pudore,
Admittat ſocium curarum, & magna recludat
Rerum arcana, nihil metuens, mihiq; omnia credat.
Illa ſolo uultum, atque oculos deiecta nitentis,
Rore uelut demiſſa caput roſa matutino,

Cunctatur. demum incipiens ſic ora reſoluit.
Dicam equidem pater. haud patiar te noſtra latere
Gaudia. ſed quæ nunc, aut unde exordia ſumam?
Nam quis narranti rerum miracula credat
Tantarum? per ego has lachrymas, quas excutit ingens
Lætitia, obteſtor, quæ fabor, pectore condas,
Ne prius incipiant in uanum ſerpere uulgus,
Quam Deus ipſe alijs uulgauerit omnia ſignis.
Iam monitrix operum ſtellas aurora fugarat,
Et Sol pallentes luſtrabat lampade terras.
Ipſa reuoluebam uatum monimenta priorum
Dicta animo recolens. ſed præ tunc omnibus unum
Forte mihi ante oculos (neque enim ſine numine certo
Oblatum reor) immotum, fixumue manebat,
Quod cuncti pariter ſuper omnia prædixere
Affore, concubitu nullo cum regia uirgo
Impatiens, exorsque uiri (mirabile dictu)
Cœlicolum regem ſub luminis ederet auras,
Cuius in aduentu lætentur cuncta per orbem
Protinus, & toto ſurgat gens aurea mundo.
Illam felicem tacite mecum ipſa uocabam,
Quam pater omnipotens tanto cumularet honore,
Iamque Dei matrem uenerabar mente futuram,
Infantique Deo, ſi forte his ille diebus,
His ſi forte oris naſcatur, dona parabam.
Talia dum mecum euentus ignara uoluto,
Ecce mihi noua lux oculis oblata repente.
Suſpicio. liquidas ſine nube remetior auras.
(Mira loquar) uideo medium diſcedere cœlum,
Pennataſque acies populos felicis olympi

Exultare polo, ſuperumque applaudere regi.
Non obſtant clauſi poſtes, non pariete tectum
Marmoreo circunſeptum. uideo ignea cœli
Sidera, ſidereosque globos ſuperum aurea tecta.
Tum mihi ſe puer ante oculos allapſus olympo
Ora Deo propior radiantibus obtulit alis,
Et placidus tendens candentia lilia dextra
Me ſic affari, lætasque expromere uoces.
O' una ante alias cœlo acceptiſſima matres,
Magnus adeſt tibi præſenti regnator olympi
Numine. tu nuribus felix magis omnibus una.
Hic mihi uix paucis auditis talibus ingens
Miranti gelidos ſubito tremor alligat artus.
Tum ſic ille animum diuino pignore firmat.
Parce metu uirgo. placuiſti ex omnibus una
Cœlituum regi, faciat quam prole parentem.
Et iam concipies puerum grauis. ille erit ingens,
Progeniemque patris ſummi ſecla omnia dicent.
Et quoniam multis olim feret ipſe ſalutem,
Seruabitque pios, patrio dic nomine IESVM,
Sedibus infernis iam nunc lachrymabile nomen.
Supra homines, ſupra aſpicies ſe tollere & ipſos
Cœlicolas fama inſignem, ac præſtantibus auſis.
Nam pater omnipotens atauornm in ſceptra reponet
Priſtina regnantem late, regumque ſedebit
In ſolio, neque enim metas, neque tempora regni
Accipiet. toto æternum dominabitur orbe.
Dixerat. ipſa autem paulatim abeunte timore
Subijcio. ſed qua uero ratione, quod inquis,
Confieri poterit? nam mens mihi denique fixa,

N aſcentem gemino Iordanem fonte ſalutat.
O mnis ijt Galilæa.omnis Samarea penates
D eſeruit ſtudio gens tantum accita uidendi.
S æpe hàc regè ſatus ſuperum tellure moratus
S ponte Deum ſe detexit.miracula rerum
A ſſeda nunc etiam meminit,meminere Caperna,
E t uetus amiſit quæ nomen Graia Sebaſte.
I t Bethole,eductaque ad ſidera Beſſais arce,
E t quos piſcoſis Genneſara proluit undis.
L euigenæ uero ſacrum genus omnibus ibant
I mmixti,neque enim propria his regio ulla colenda
S orte data eſt, ſed diuerſas dux legifer olim
H uc illuc,oras æque eſt partitus in omnes,
P ræfecitque ſacros aris,proque ubere glebæ
E t ſingulare dedit pecudes,atque exta cremare.
A t non contentus regnis,ſceptriſq; Manaſſeus,
S ortitus quæ trans fluuium ſibi iunxerat ampla,
P rotulit imperium,qua Nepheca,Berſaque ſurgunt
V enatrix,pecorumq; altrix,& Dora ferarum.
O lli etiam parent Tenachos,nemoroſaq; Iebla,
E t Magedos nulli populis,opibusq; ſecunda.
Q uaſque rigat Taphua claris argenteus undis,
V er ubi perpetuum,ſcatebriſq; recentia prata.
S uccedunt qui trans Iordanis flumen opima
A rua ferunt,tribus ipſo etiam deducta Manaſſeo.
N ecnon Gade ſati,necnon Rubene creati
B elligero, fratrum cunctorum maximus æuo
Q ui fuit,una omnes urbem ingrediuntur,ut olim
V na etiam ſedem optarunt trans flumen eandem,
I ndigenis quondam regnata gigantibus arua.

Argobiæ qui rura colunt, Baſanidaq; oram,
Qui ſaltus Galadina tuos, Ogique ſubactas
Sexaginta urbes, Galaticaq; oppida, Iabin,
Et Sebamam, Balmenq;, Ramotha, Golanq;, Nabenq;,
Edrenq;, Selcamq;, & Semirutam Cariathen.
Hæc tunc nomina, nunc alio ſunt nomine terræ.
Tum qui Cedriferæ paſcunt aſperrima Arimnes
Omnes fronde caput tecti, omnes terga ueruti.
Qui Boſorim, Rabathenq; tenēt, qui Gaulida, et omnem
Fortibus exercent tauris Bathaltidos oram,
Et quos humectat præceps de montibus Arnos.
Nec uos tranſierim qui prata feracis Abillæ,
Quique Eleale uiri metitis, uiridemq; Aſerota,
Seconiamque Eſebon ſaxis horrentia regna,
Deſertasq; Cades, quas Phaſga habet arduus, & quas
Hinc atque hinc Hermus præruptas ſuſtinet urbes,
Quas Abaris, cuius nimboſo è uertice quondam
Paſtores admirati uidere morantem
Iordanem ingenti ſubſidere mole coacta
Vndarum, & curſu cedentia flumina retro,
Dum domus Iſacidum promiſſa capeſſeret arua.
Poſtremi ſubeunt aduecti è ſede propinqua
Beniamidæ, data ſorte quibus lætiſsima tellus,
Maxima ubi & Solyme totius regia gentis,
Altaque Iarephile, Luzæque binominis arces,
Quæque modo quarta regem iam luce ſepultum
Bethane obſtupuit reuocari ad munera uitæ,
Et Tarela, & Samare, & lentiſciferæ Gabaotha,
Gens infeſta feris. ideo exuuiasq; luporum
Induti incedunt iuuenes, canibusque fatigant

Quas ſepire plagis iuuat uſque, & frangere ſiluas.
Atque adeo aßiduo uenatu mane recentes
Conuectant humeris prædas, quas ueſper olympum
Claudit ubi, gaudent partiri, epuliſq; fruuntur,
Atque inter ſeſe per agros conuiuia curant.
Hic adſunt, quis Maſpha domus, quibus arduus Hemen
Difficiles colles, ac ſcabra crepidine terga,
Qui liquere Recen, celſasque Berothidos arces,
Atque Sylum quondam gaudentem paupere templo,
Qui longumq; Helephon, Auinq;, Amoſamq;, Selamq;,
Atque ululata Rhamæ paßim Rachellidos arua.
Qui Gabeone domo, quique Hierichunte profecti.
Indigenas eſt fama uiæ, aßiduique meatus
Oblitum uidiſſe diu conſidere Solem
Imperio ducis, atque diem decedere ſerum.
Hos inter facie egregia puer altior ibat,
Qui priſco genus à Saulo, nomenque trahebat.
Iam tum illum uates uno omnes ore canebant
Præſtanti clarum eloquio, factisque futurum.
Quantis ille tamen mentem caligine preſſus
In noſtros odijs primum, furijsque feretur?
Omnipotens aderit pater, & ſe pectore toto
Altius infundet iuueni, excutietque furorem.
Protinus afflatus diuinitus ætheris aura
Implebit terras monitis, latumque per orbem
Mortales meliora docens ad ſacra uocabit,
Nec letum horreſcet pro relligione cruentum.
Iam duodena tribus magnæ ſucceſſerat urbi.
Ipſe etiam templo ut ſolitos inferret honores.
Munere nec tali tam læta luce careret,

Argobiæ qui rura colunt, Baſanidaq́; oram,
Qui ſaltus Galadina tuos, Ogique ſubactas
Sexaginta urbes, Galaticaq́; oppida, Iabin,
Et Sebamam, Balmenq́;, Ramotha, Golanq́;, Nabenq́;,
Edrenq́;, Selcamq́;, & Semirutam Cariathen.
Hæc tunc nomina, nunc alio ſunt nomine terræ.
Tum qui Cedriferæ paſcunt aſperrima Arimnes
Omnes fronde caput tecti, omnes terga ueruti.
Qui Boſorim, Rabathenq́; tenēt, qui Gaulida, et omnem
Fortibus exercent tauris Bathaltidos oram,
Et quos humectat præceps de montibus Arnos.
Nec uos tranſierim qui prata feracis Abillæ,
Quique Eleale uiri metitis, uiridemq́; Aſerota,
Sconiamque Eſebon ſaxis horrentia regna,
Deſertasq́; Cades, quas Phaſga habet arduus, & quas
Hinc atque hinc Hermus præruptas ſuſtinet urbes,
Quas Abaris, cuius nimboſo è uertice quondam
Paſtores admirati uidere morantem
Iordanem ingenti ſubſidere mole coacta
Vndarum, & curſu cedentia flumina retro,
Dum domus Iſacidum promiſſa capeſſeret arua.
Poſtremi ſubeunt aduecti è ſede propinqua
Beniamidæ, data ſorte quibus lætiſsima tellus,
Maxima ubi & Solyme totius regia gentis,
Altaque Iarephile, Luzæque binominis arces,
Quæque modo quarta regem iam luce ſepultum
Bethane obſtupuit reuocari ad munera uitæ,
Et Tarela, & Samare, & lentiſciferæ Gabaothæ,
Gens infeſta feris. ideo exuuiasq́; luporum
Induti incedunt iuuenes, canibusque fatigant

Quas ſepire plagis iuuat uſque, & frangere ſiluas.
Atque adeo aßiduo uenatu mane recentes
Conuectant humeris prædas, quas ueſper olympum
Claudit ubi, gaudent partiri, epuliſq; fruuntur,
Atque inter ſeſe per agros conuiuia curant.
Hic adſunt, quis Maſpha domus, quibus arduus Hemen
Difficiles colles, ac ſcabra crepidine terga,
Qui liquere Recen, celſasque Berothidos arces,
Atque Sylum quondam gaudentem paupere templo,
Qui longumq; Helephon, Auinq;, Amoſamq;, Selamq;,
Atque ululata Rhamæ paßim Rachellidos arua.
Qui Gabeone domo, quique Hierichunte profecti.
Indigenas eſt fama uiæ, aßiduique meatus
Oblitum uidiſſe diu conſidere Solem
Imperio ducis, atque diem decedere ſerum.
Hos inter facie egregia puer altior ibat,
Qui priſco genus à Saulo, nomenque trahebat.
Iam tum illum uates uno omnes ore canebant.
Præſtanti clarum eloquio, factisque futurum.
Quantis ille tamen mentem caligine preſſus
In noſtros odijs primum, furijsque feretur?
Omnipotens aderit pater, & ſe pectore toto
Altius infundet iuueni, excutietque furorem.
Protinus afflatus diuinitus ætheris aura
Implebit terras monitis, latumque per orbem
Mortales meliora docens ad ſacra uocabit,
Nec letum horreſcet pro relligione cruentum.
Iam duodena tribus magnæ ſucceſſerat urbi.
Ipſe etiam templo ut ſolitos inferret honores.
Munere nec tali tam læta luce careret,

Affatur ſocios CHRISTVS. *lux ſacra propinquat.*
Omnis ſe dapibus feſta domus apparat urbe.
Ecquis erit ueſtrum, primus qui ad mœnia tendat,
Siquis forte opibus feſſos inuitet abundans,
Nos quoque ut ante meos obitus, ac funus acerbum
Solennes epulas celebremus, & annua ſacra?
Nec longe quærendus. erit puer obuius ultro
Vrnam humero, lymphasq; ferens de fonte recentes.
Quo tendat greſſus, aut quo ſeſe ille receptet,
Obſeruate, locumq; acie capite uſque ſequendo.
Limina uos eadem accipiant, tectumq; ſubite.
Tum dominum affati coram, hoſpitiumq; rogantes
Exiguam ſacris ſedem noſtrum edite nomen.
Tectum auratum, ingens, pictisq; inſigne tapetis
Protinus oſtendet. ſtructas ibi ponite menſas.
Ipſe adero, atque eadem ſocios ad limina ducam.
Dixit. Ioannes mandata, Petrusq; faceſſunt,
Et mœſti magnæ ſuccedunt mœnibus urbis.
Ibant incerti, atque oculis procul omnia obibant,
Cum puer urnam humero geſtans, lymphamq; recentem
Vicino ueniens de fonte occurrit. eum uſque
Seruantes greſſum ferret quacunque ſequuntur,
Quasque ſubit, ſubeunt ipſi quoque protinus ædes.
Huc atauis clarusq; Simon, & prole beatus
Septena ſeſe ſemper referebat ab agris.
Siquando caris cum gnatis uiſeret urbem.
Nanque illum potius campis, ruriq; iuuabat
Degere, ciuilesq; procul contemnere honores.
Vmbræ illi nemorum cordi, riuiq; ſecantes
Prædia, quæ centum diues uertebat aratris.

I am grauis argutasq; fides, & carmina amabat
F luminis in ripis, aut fontem propter amœnum.
N orat enim cœli numeros, menſusq; uiasq;.
S æpe Deo plenus porro uentura canebat
A gricolis, quid Sol, quid menſtrua Luna pararet.
S udiq;, pluuiæq; docens prænuntia ſigna.
T um ſacris intentam igitur conceſſerat urbem,
V t de more dies feſtos celebraret auito.
D umque alia famuli menſas, & dona pararent
P arte domus, ueterum facta ipſe canebat auorum
N unc citharæ leuibus digitis, nunc pectine eburno
P ercurrens molli attactu uocalia fila.
P ræcipue à prima reuocabat origine, quænam
H as ex more epulas, atque hæc ſolennia priſcæ
R elligio intulerit genti. uerum ecce canenti
I mprouiſus adeſt Petrus, & ſacra carmina rumpit,
R ex ait eſt nobis, quo nusquam iuſtior alter,
A ut pietate prior, Chriſtum omnes nomine dicunt.
I s tua nos ultro ſupplex ad limina mittit.
E xiguam ſacris ſedem, menſisq; rogamus.
H is ille auditis gauiſus nomine tanto
I mperat haud hærens animo tectum omne recludi.
H inc hilares totis adolere penatibus ignes,
E t pingui ſuffire Arabum iubet atria ſilua,
I nteriusque uiros media in penetralia ducit.
I nde locum oſtendit mira teſtudine pictis
A ulæis circunuelatum, oſtroque rubenti.
L uxuriant ſola ſtrata, nitent argentea eburnis
F ulcra torisq;, Scyphique, auroq; è ſimplice lances,
E t paßim domus, argentoque, auroq; renidet.

Atque hæc deinde refert. non hoc mihi nomen ad aures
Nunc primum uenit, illius ſed cognita fama
Iampridem uirtus, neque enim mihi cernere coram
Fas fuit, aut uocem diuinam hauſiſſe loquentis.
Adueniat. placidus tectis aſſueſcat amicis.
Vos hic expectate. uiros, qui exacta reportent
Omnia, dimittam, meaque illum ad limina ducant.
Atque utinam libeat longum his in ſedibus olli
Degere, & hoſpitij dignetur nomine tectum,
Quod noſtros iuuet interdum memorare nepotes,
Hoſpitibusque locum felicem oſtendere ſeris.
Interea aduentu ueſtro intermiſſa ſequamur
Carmina, & antiquos patrum repetamus honores,
Dum nigra roriferis nox terras obruat umbris.
Sic ait, ac neruis ſocians concordibus ora
Obloquitur numeris. quæ concinit, ordine picta
Cuncta putes, aut textilibus ſimulata figuris.
Nempe Paretonijs cantu deducit ab oris
Iſacidum genus, arrepta maris æquora uirga
Vt profugum dux ſindat, aquasque impune per altas
Vt ſine nauigijs ierint, pelagique profunda
Sicco calcarint pede. nanque induruit humor
Aridus, & liquidas late eſt uia ſecta per undas.
A' tergo tota ex Aegypto curribus hoſtes
Quadriugis uecti inſtabant fulgentibus armis.
Iamque pios canit emenſo pelago alta tenere
Littora, littoreisque metu ſe condere ſiluis.
Nulla mora eſt. iterum telo tellure recuſſa
Diuino redeunt in ſe maria ecce refuſa,
Quæ media ingenti dirimebat ſemita tractu.

I nde hoſtes ruere, & ſalſis in fluctibus arma
A rmaque, quadrupedesque, et corpora merſa uirorum,
A ſpiceres magis, atque magis ſubſidere in undis
S emper, & abſumptos uelut euaneſcere currus,
Qui medij extabant, medios ſalis hauſerat æſtus.
A ddit, ut omnipotens rerum ſator æthere ab ipſo
P auerit in uaſta gentem regione locorum
E rrantem dape cœleſti miſeratus egenos.
C ernere ibique putes epulas niuis inſtar ab æthra
D efluere ad terram ſubitas, cœtusque paratis
A ccinctos dapibus latis epularier aruis.
P roinde etiam duras cautes pulſabat eadem
D ux cœlum aſpectans uirga, cum protinus amnis
P roſilit, & dulcem ſaxa erupere liquorem,
A tque hauſere nouis populi de fontibus undam,
Quos ſitis ex longo collecta urebat hiantes.
T um canit, ut primus Solymorum conditor arcis
D ona laboratæ frugisque, recensque reperti
P ocula plena meri obtulerit campeſtribus aris.
C eſpite quas uiridi, ſectaque extruxerat orno.
A tque ea dum intentis hauribant auribus omnes,
H aud rerum ignarus Chriſtus de montibus altis
C eſſerat, infenſaque iterum ſucceſſerat urbi.
E t iam decliui cum Sol properaret olympo,
H oſpitis intrauit ſocijs comitantibus ædes
R egifico inſtructas luxu, dapibusque paratis
D iſcubuere omnes. una inter dirus Iudas
D iſſimulans ſedet, & uultu mentitur amorem.
I amque heros puras fruges, properataque liba
A ccipiens, frangensque manu partitur in omnes.

I nde mero impleuit pateram, lymphaq́; recenti,
E t laticis mixti dium ſacrauit honorem,
S pumantemq́; dedit ſocijs, mox talia fatur.
C orporis hæc noſtri, hæc uera cruoris imago,
V nus pro cunctis quem fundam ſacra parenti
H oſtia, ut antiquæ noxæ contagia tollam.
V os ideo, quoties poſitas accedere menſas
C ontigerit, ſacrasque dapes libamina iuſſa,
F uneris his noſtri mœſtum referetis honorem,
E t nunquam iſtius aboleſcet gloria facti.
N ec plura. ex illo mox ſeruauere minores
H unc ſemper ritum memores, arisq́; ſacramus
S yncæram cererem, & dulcem de uite liquorem
P ro ueterum tauris, pecudum pro pinguibus extis.
I pſe ſacerdotum uerbis eductus ab aſtris
F rugibus inſinuat ſeſe regnator olympi,
L ibaturque Dei ſacrum cum ſanguine corpus.
I n ſummos hæc relligio ſucceſsit honores.
E rgo ubi pulſa fames ſocijs, ſeſe ocius heros
E xuit inſignem tunicam, & mantilibus albis
S uccinctus poſcit flammis undantia ahena,
T um gelidam irrorans dextra, læuaq́; ſonoris
P ertentans labris feruentem temperat undam.
H inc genibus poſitis Petro, reliquisq́; ſuorum,
P lurima quanquam ille attonitus nouitate recuſet,
D at pedibus lymphas, & molli ſiccat amictu
A ccuruus, ſocijs linquens imitabile factum.
Mox gemitus imo ducens de pectore fatur.
E n mihi ſumma dies ſocij, quamque ipſe propinquam
P rædixi toties, nox illa aduenit acerba,

Vos linquam, & moriens genitoris iuſſa capeſſam.
Vnus erit ueſtrum (uix ò uix credere tantum
Fas ſcelus) inſidijs prodet qui me hoſtibus ultro.
Haud me animi fallit. furias iam perfidus ille
Concipit, inſidiasq; animo meditatur auaro.
Id pietas mea magna, mei meruere labores.
Non tamen ipſe diu pulchro lætabere facto,
Quiſquis eris. ſatius, ſi nunquam lucis amorem
Guſtaſſes, dulcis nec uitæ limen iniſſes.
At uos eſte pij, inque uicem (quæ exempla reliqui)
Inter uos alijs alij parete uolentes,
Summiſsisque animis faſtus abolete ſuperbos.
Non Erebi in tanto ceſſabunt cardine diræ
Veſtra poteſtates præuertere corda timore.
Peruigiles quæſo iam cuſtodite, proculque
Conſulite. hic animos, atque illos promite ſenſus,
Quos toties mihi polliciti, ne cedite peſti.
Vos ſeruate uiri noctem non amplius unam.
Extemplo turbati omnes, gemitumq; dedere,
Suſpenſi quem cæcum adeo, furijsq; ſubactum
Ore premens ſignet uenturi præſcius heros.
Quem ſenior tali aggreditur ſermone precando.
O cœli decus in quenquam tam immane putandum eſt
Poſſe ſcelus cadere? quisnam fœdißimus ille?
Faxo hodie nunquam nobis illudat inultis.
Non adeo effugit cum ſanguine uiuida uirtus
Pulſa annis, nec dextra mihi tam frigida languet.
Sic ait, & pariter uagina liberat enſem.
Dux autem ſignis manifeſtis prodidit hoſtem,
Sed cunctis mentem eripuit, uoluitq; latere,

D onec res perfecta. dehinc hæc edidit ore.
I mmo omni ex numero mihi nemo hac nocte ſuprema
V eſtrum non infidus erit, ſolusque relinquar.
T u quoque, magnanimo cui nunc ea copia fandi
S ub tecto, atque amplis tendis ſuper æthera dictis
O mnis irritans uentos, omnisque procellas,
H inc atque hinc circunfuſos ubi uideris hoſtes
Me capto, quæres latebras, iaciesque ſalutem
Mendaci in lingua, pedibusque fugacibus acer.
A tque ubi curriculo mediam nox humida metam
A ttigerit, ter me tibi notum ille ipſe negabis
F utilis, incutietque metus tibi fœmina inermis.
D ixerat. ille animi robur magis uſq; magisq;
S pondebat, turpique metu impenetrabile pectus.
F œda alios ſeruet fuga. nec tu me ante timoris
A rgue, quàm terga urgenti dare uideris hoſti.
Quo te cunque feres, adero. ſequar ultima tecum.
N ulla tuis poterit me uis abiungere rebus.
H is Deus exactis menſas, urbemque reliquit,
E t ſe cum ſocijs pura ſub nocte uirentes
T ranſtulit in colles olea, & loca ſola petiuit,
A tque omnes ſecum iuſsit uigilare, ſed illi
A ſsiduis noctisque, dieque laboribus hauſti
H aud poterant inuictum oculis defendere ſomnum,
E t gelidi in ſummo recubantes æquore ſaxi
I nfuſum toto proflabant ore ſoporem.
I nterea curis confectus triſtibus heros
C œleſti uelut oblitus ſe ſemine cretum
I ndignos animo euentus, indigna labanti
S upplicia, atque genus leti uerſabat acerbum,

Horrebatque. id enim matris de corpore traxit,
Vt quæcunque hominum mortalia pectora terrent,
Ipſe etiam hæc eadem mortali corde paueret.
Mens immota tamen, uirtusque inuicta manebat.
Ergo iterum, atq; iterum genitorem affatus, & ambas
Ad cœlum tendens palmas hac uoce rogabat.
Omnipotens talin pater ò me funere obire?
Me ne aliena malis tantis commiſſa piare?
Eripe me informi leto, & tua flecte ſeuera
Conſilia in melius, durosque auerte dolores.
Si tamen id fixum ſedet, atq; hæc certa tibi mens,
Nec generi humano gnati niſi morte ſequeſtra
Placaris, non fas orbis me deeſſe ſaluti.
Ibo ultro. crimen generis commune refellam.
Dixerat, atque graues curas ſub corde premebat
Multa agitans. toto ſimul ibat corpore ſudor
Proruptus, ſimul & ſanguis, uel ſanguinis inſtar.
Ecce autem effulgens ſubito dilapſus ab axe
Stelligero pictis iuxta puer aſtitit alis
Dicta ferens patris, in tanto ſolatia rerum
Turbine, mulcebatq; ægrum, curasque leuabat
Abſtergens toto fluidum de corpore rorem.
Hortator uero, ſceleriſque inuentor Iudas
Compoſito interea uocat hoſtes uertice ab alto,
Seq; ultro comitem, atq; ducem uenientibus offert.
Ergo adſunt improuiſi illum in uincla petentes.
Longius æra micant tremulai lumine lunæ.
Iam clypei reſonant, iam ferri ſtridit acumen,
Pinguiaque exuperant noctem funalia longo
Ordine, multifidæque faces, quas unguine ſupra

Obduxit manus, & ferro inſpicauit acuto.
Fit ſtrepitus. uaſto circum mons undique pulſu
Armorum ſonat, atque uirum clamoribus omnis.
Quos his nil trepidus compellans uocibus heros,
Heus inquit, iam ſtate uiri, quem quæritis, adſum.
Quo ferrum, flammæq́; ? palam conſpectus in urbe
Conuentu cecini magno præcepta parentis,
Cur non una omnes uos tunc tenuiſtis inermem?
Iſta ſub obſcurum noctis cur agmina cerno?
Quod ſi me tamen ad mortem depoſcitis armis
Inſontem, & uobis adeo obſtat gloria noſtra,
Hos ſinite illæſos. nihil hi meruere, nec auſi.
Tantum dilecti comitis mandata faceſſunt.
Vnus ego ueſtras explebo deditus iras.
Hæc ait, & bis ſe quærentibus obtulit ultro.
Illi autem ad uocem toties (mirabile uiſu)
Procubuere, ſoloq́; ingentem fuſa dedere
Arma ſonum, atq; oculis ſubito nox plurima oborta eſt.
Conſurgunt tandem ſomno, uinoq́; grauatis
Aſimiles, hærentq́; obliti, donec Iudas,
Qui nuſquam ſomno noctu ſe ſtrauerat illa,
Signa dedit manifeſta, hoſtique obiecit amicum.
Nanque pij ſcelus id prætexens nomine amoris
Compoſuit ſeſe, & ficto dedit oſcula uultu.
Ille dolum præſenſit, & hæc preſſo edidit ore.
Hæc uero meruit comitum fidiſſime noſter
Oſcula amor? tanton ſcelere ulla ad præmia tendis?
Haud equidem hæc tecum pepigi commercia quondam.
Vix ea fatus erat, cum circunfuſa iuuentus
Cæca ruit, denſaq́; omnes indagine cingunt.

N on aliter,quam coniectum cum in retia rara
C eruum,aut fulmineis metuendum dentibus aprum,
P aſtorum circum ſæuit manus.ilicet haſtas
C omminus agglomerant certatim.ad ſidera uoces
V ndique eunt.reboant montes clamore propinqui.
S ic iuuenem obſeſſum longe fulgentibus armis
S æua cohors premere,atque omnes incumbere inermi.
H i prenſare manu,hi ſtupea uincula collo
I nijcere,& nunc huc,nunc illuc ducere captum.
P erfurit ante alios,& ſeſe turbidus infert
Malchus Idumæis miſſus captiuus ab oris.
N ulli ferre manum,nulli contendere ſuetus.
N on ea uis illi,non tanta in pectore uirtus.
V erum,ut ſe Caiphæ præſtantem oſtendat in armis,
C ui datus hærebat famulus,nam tuta uidebat
O mnia,& audenti nullum hic obſtare periclum,
A udet,cedentemque ultro petit improbus hoſtem
V entoſam nequicquam acuens in iurgia linguam,
E t uix ille ſuas tumefactus corde capit ſpes.
N on tulit hoc præceps animi Petrus,arripit enſem,
E t ſuper incumbens inhoneſto uulnere tempus
O ccupat,ac patulam dicto ocius amputat aurem.
Quod Deus aſpiciens ſubito dextramq; tetendit,
D eciſamque ab humo madido cum puluere partem
S uſtulit,applicuitq; manu medica,unde reſecta eſt,
A ffixitque loco.nullo hæſit fixa dolore,
V llá nec apparent ueſtigia uulneris uſquam.
Mox ſocium increpitans uim dextra arcere uolentem
C ondere tela iubet,uetito neque fidere ferro.
N i faciat,ſenior nequicquam magna locuto

S trictum ardens illi per coſtas exigat enſem.
N on iſtis opibus, non iſtis nitimur inquit
V iribus. eſt genitor, qui me ſi funere acerbo
E ripere, & fuſo nati ſine ſanguine uellet
P lacari generi humano, centum agmina poſſet
C œlicolum, mihi centum acies ſummittere ab arce
S iderea, infenſum qui cœtum hunc enſe trucident.
Militiam ne adeo ſuperum, pugnataq; bella,
A tque poteſtates uarias, & nomina neſcis?
N unc ſine me imperijs magni parere parentis,
Quæ me ſola premunt, hominum nil demoror arma.
T alibus auditis ſenior uix deſinit iræ
I nuitus, ueluti aſpexit ſi forte magiſtri
A ſſuetum imperijs ceruum media urbe Moloſſus,
S iluestrem ratus inſequitur. uix uoce coercet
V enator rabido inſtantem ceruicibus ore.
E rgo ſponte ſua uictum, nec uiribus uſum
C orripiunt cuncti (heu ſpecies indigna) trahuntque
I nualidum, & dictis lapſantem immitibus urgent.
H æc pater omnipotens ſuperum regnator olympo
T am lentus cernis, nec cœlo tartara miſces?
E cquando horrificum dextra iaculabere fulmen,
S i nunc immoto facies innubila mundo eſt?
F œdere iam rupto rerum confuſa laborent,
A tque repente elementa ruant, ruat arduus æther.
C ur tua dextra uacat? cur non face terra triſulca
I am fumat? quos flamma uorax ſeruatur in uſus?
N on genus humanum, non tanti regia cœli
A litibus ſupplenda choris, non aurea gens, quæ
Mox hinc ſe tollet pietate inſignis ad aſtra.

N e noſtri tanto te cura incendat amore,
I actari ut tali patiaris turbine natum
V nigenam, deſertum, inopem, atque extrema ferentem.
D iffugere metu comites, ſiluisque teguntur,
S pumiferi ut ſuis aduentu, ſæuique leonis
S emianimes. paßim inſequitur ferus hoſtis euntes.
A ſpiceres hunc iam captum, iam ueſte relicta
E lapſum manibus rapido petere ardua curſu,
I llum ſpeluncas, & ſicubi, operta ſubire
P er ſiluam loca, ſaxorumque in fornice condi.
N ec mora, nec requies, curſu nemora ania feruent,
E t uaſto intonſi colles clamore reſultant.
I amque ſacerdotis ſummi tecta ampla ſubibant.
P rotinus huc tota paßim concurritur urbe.
P rimores adſunt procerum, pœnasque repoſcunt
V ni infenſi omnes, atque illum torua tuentes
P erterrent, uinctumque minis crudelibus urgent.
T um gentis primus Caiphas ita denique fatur.
R es hodie bene geſta uiri. non artibus ullis
I nfandum euaſit caput. illi nulla ſuperſunt
E ffugia. inſtaurandi animi, & quod reſtat, agendum.
N unc eſt illa dies, qua gloria maxima ſeſe
O ſtendit nobis. ſed opus properantibus actu.
A ccipite, & linguis omnes, animisque fauete.
N ulli fas noſtrum quenquam demittere morti.
R omani ducis arbitrio ſtat quisque, caditue.
Quæramus leti cauſas, & crimina primum,
I nde ducem inſtructi uerbis adeamus, ut ipſe
A udiat, & morti indefenſum deſtinet hoſtem.
S ic ait. hinc captum alloquitur. tu ne ille ſupremi

Vera Dei ſoboles, uerus Deus, æthere ab alto
Quem uates oriturum orbi cecinere priores?
Per patris obteſtor numen, qui ſidera fulcit,
Fare age, ne te diſſimula quærentibus ultra,
Diſcuſſisque palam qui ſis nunc nubibus ede,
Ne te diuino ignari fraudemus honore.
Dixerat. ille autem in medio defeſſus, inermis
Conſpectu paulum ſuſtollens lumina fatur,
Sum quod ais. quid me ſtudio tentatis inani.
Hæc eadem toties ſcitatis? parcite teſtis,
Inſidijs, uictique dolis deſiſtite tandem.
Ipſe palam fateor. nec iam mora longior obſtat,
Cum mihi ſublimis cedet plaga lucida olympi
Regnanda. ætherea iam iam cernetis in aula
Amplexum dextram patris omnipotentis, & inde
Mox iterum terras petere aſpicietis eundem
Fulgentem clara in nebula, quem mille ſequuti
Cœlicolæ auratis impellent æthera pennis.
Vix ea dicta, humeris ſibi cum de more ſacerdos
Abſcindens tunicam inquit, eget quid lucis adhuc res?
Indicijs tot clara? palam ſcelus ipſe fatetur.
Nonne Deo quicunque audet ſe fingere natum,
Fas, & iura iubent mulctari funere acerbo?
Tollite, ferte moras. Romani ad præſidis ædes
Abripite hunc iubeo, meritasq́; repoſcite pœnas.
Interea caſu Petrus perculſus iniquo
Proſequitur mœrens, longeq́; obſeruat amicum.
Iamque ſub ingentis deuenerat atria templi
Tecta ſacerdotis magni, ſolusque ſedebat
Triſtis, inops animi ante fores nocturnus apertas.

N ecnon cœlicolum propius tum maxima pandi,
V iſa domus, cœlique ingens apparuit aula.
T um genitor nubis fulgens candentis amictu
O ſcula libauit nato, & uox lapſa per auras.
H ic mea progenies. hic eſt mea magna uoluptas.
V ni huic mortales omnes parete uolentes.
N ec plura his. toto aſſonuit chorus omnis olympo
C œleſtum cantu uario, plauſumque dedere.
T um demum in faciem conſuetam redditus heros
A ttonitos ſocios monſtriſque, metuque ſepultos
E xcitat, atque hominis mortali apparuit ore.

R

CHRISTIADOS

LIBER II.

a T Solymi trepidi rerum, & formidine cæci
Noctem illam patrum primi, templique miniſtri
Inſomnem duxere. animis adeo addita cura
Incubat, ac nullam attonitis dat dira quietem.
Omnibus ante oculos urbem ingredientis imago
Læta Dei, feſtique manus impubis honores,
Illiusque uident late increbreſcere nomen.
Fama uolat, paßimque canit miracula rerum.
Quid faciant? magis, atque magis iam uera pateſcunt,
Quæ quondam priſci uates cecinere futura,
Terras cœleſti regem de ſtirpe manere,
Cuius in aduentu templum, Iudæaque tandem
Regna ruant, Solymeque euerſis deſinat aris
Antiquo de more ſacros imponere honores.
Ergo infracti animis omnes, terrore ſubacti,
Tectis, quisque ſuo, ſepti, clauſique manebant.
Quales quæ ſolitæ florentia rura uolantes
Carpere apes, ubi ſæuit hyems, cœlumque profuſos
Soluitur in nimbos, & aquoſus regnat Orion,
Ocia lenta terunt, clauſiſque aluearibus ægræ
Cunctantur, circumque fores, ac limina muſſant.
Tempus erat per membra quies cum grata ſoporem

Irrigat, ac poſitis affert obliuia curis.
Et iam noctipotens manus imo emiſſa barathro,
Horribiles uiſu formæ furialibus omnem
Cœtibus obſedere urbem. pars turribus inſtant.
Pars apicem templi, & faſtigia ſumma coronant.
Cætera perque uias legio, perque alta domorum
Tecta uolant, tractimque hærent per culmina tignis.
Haud ſecus Italiam repetunt ubi uere tepenti
Cœrula aues longo feſſæ ſuper æquora curſu,
Quæ prior occurrit tellus, hanc agmine denſo
Certatim arripiunt, procuruaque littora complent.
Principio ſpargunt occultum in pectora uirus,
Vipereamque uiris animam, cæcumque furorem
Inſpirant, odiumque animis, & crimina linquunt.
Multi etiam in facies hominum uertuntur, & omnem
Protinus incendunt uarijs rumoribus urbem.
Irrepunt tectis alij, ſomnoque ſolutis
Somnia dira ferunt uaria ſub imagine rerum,
Atque hominum falſis ſimulacris pectora ludunt.
Iamque huius ſubeunt, iamque illius alta potentum
Limina, & attonitos dictis hortantur in hoſtem,
Terrificantque animos facta, atque infecta canentes,
Chriſtum inferre faces, ariſque inſtare bipenni
Armatum ærata, atque adytis extrema minari,
Et iam ſemuſto in templo dominarier ignem.
Quin ipſos templi mentiti ueſte miniſtros
Singula tecta adeunt, patresque ad limina ſacra,
Conciliumque uocant. nigri dux agminis ipſe
Impulit æriſono ſtridentes cardine portas.
Hinc atque hinc delubra petunt. concurritur ultro

V ndique, nec tenebris nox obſtat euntibus atra.
N on aliter captam ſi rumor nuntiet urbem
N octe dolis intempeſta, atque latentibus armis
H oſtem inferre acies, & iam ſumma arce receptum,
C ulminibusq; immiſſa uoret fax atra penates,
P lenis cuncta uijs feruent, trepidoq; tumultu
H uc atque huc itur, nec ſat rationis eundi eſt.
P ræcedunt diræ facies, facibusq; nefandis
S ufficiunt lucem, & ſummo dant uertice lumen
T errificas capitum quatientes undique flammas.
N ec miſeri tamen agnoſcunt. furor omnibus intus
E ripuit mentem, lapſumq; in uiſcera uirus.
N ec minus interea bis ſeni ex agmine miſſi
B is ſenos Chriſti ad ſocios, euertere ſiquem
P oſſent, & furijs deceptum incendere iniquis.
I lli autem pleni monitis ducis (ante futura
P ræſcius iſta ſuis prædixerat omnia) ſeruant
I nuictos animos, inapertaq; pectora fraudi,
Quanquam hoſtis ſpecies ſeſe transformet in omnes
N equicquam expertus, menteſque indagine captet.
V nus non ualuit ſeſe his ſubducere uinclis
I ſcarius peſti infandæ deuotus Iudas.
L ectorum procerum labes, & peſtis Iudas.
H ic ſe olim addiderat ſocium ueſtigia Diui
I ngreſſus, patria, atque opibus, cariſque relictis
I ncerta exilia, incertas quacunque paratus
I re uias, talique necem pro rege paciſci.
A t mox cœptorum piguit, duriq; laboris
P aulatim pertæſum. animo tum uoluere ſecum
N octes atque dies tacitus, ſiqua potis arctis

Legibus exolui, & priſcæ ſe reddere uitæ
Indignans longum incaſſum cecidiſſe laborem.
Hos abitus, iamque hos abitus, & furta parabat
Impatiens operum, rebus non lætus egenis.
Talibus undantem curis, animoq; labantem
Iampridem, nigræ reperit dux ipſe cohortis
Haud minus exultans animis, quam monte ſub alto
Cum procul aſpexit tendentem in paſcua ceruum
Getulus leo, quem ſiccis exercet hiantem
Faucibus ex longo collecta inſania edendi.
Ac prius in faciem Galilæi uerſus Ioræ,
Ipſi qui fuerat coniunctus ſanguine Iudæ,
Inſomnem aggreditur uerbis. tu nocte ſilenti
Montibus in ſolis erras inſane, poteſque
Vltro ſæua pati ſub nudo frigora cœlo,
Atque tibi alterius ſub nutu degitur ætas,
Dum ſequeris (quis te tantus furor incitat?) iſtum
Elatumque animis, euerſoremque ſacrorum,
Quem tantum illuuies adeunt teterrima gentis
Fœminei cœtus, & ſemiuiri comitatus?
Primi omnes infenſi odijs concordibus ardent,
Sacrilegoque necem intentant. iamque ille furorem
Veſanum expendet, cedet fiducia tanta.
Non illi auxilio magnarum gloria rerum,
Quas mentitur, erit. nil contra obtendere denſa
Nubila, nil ſolitas accingi proderit artis.
Rumpe moras. eia inſtanti te ſurripe cladi.
Sic ait, ardentemque odijs inſtigat acerbis,
Tum mutata acri percuſſit pectora thyrſo,
Et ſubito nocti ablatus ſe immiſcuit atræ,

Hinc miſerum inuadens præcordia ad intima ſeſe
Ingerit, atque imis dirum implicat oßibus ignem.
Olim, etiam in mentem ueniunt, quæcunque ſub illo
Iuſſus dura tulit, quæcunque exhauſta pericla.
Et piget, atque nefas polluto uoluit amore,
Immeritumque animo ſedet hoſti prodere regem.
Ah miſer, ah maleſane, Deum non pectore ſentis?
Non oculis numen præſens, non auribus hauris.
Quis te mutauit tantus furor? aſpice quo nunc
Culmine præcipitas, qua nam trahis arce ruinam.
Nec qualis ſentis tibi menti inſederit error.
Quid ſtruis? aut quo te raptat tam dira cupido,
Quæ nunc te male habet, mentisque, & lucis egentem?
Quam nunc amittis ſortem, irreparabile donum,
Optabunt ſeri poſt ſecula mille nepotes.
Atque adeo quæ uota foues, quam mente ſecas ſpem
Lætitia elatos animos inflatus inani,
Omnia diſcerpent, rapientque per aera uenti.
Excute dum licet, infandam de pectore peſtem,
Quæque imis te nunc eſt addita cura medullis.
Iamque ſacerdotes, totaque ex urbe ſenatus
Secretam in templi ſedem conceſſerat omnis,
Ipſe ſacerdotum primus, cui tempora ſacra
Infula cingebat, Caiphas in ſede ſedebat
Celſior aurata. inde alij longo ordine ciues,
Quos omnis circunſiliunt, acuuntque furorem
Tartareæ haud ulli uiſæ ſine corpore peſtes.
Nec mora, nec requies. ſublapſæ in pectora cunctis
Eripiunt mentem, atque animis incendia miſcent.
Multa illi inter ſe uario ſermone ſerebant

Sollicitii, uaſto ſtrepit ingens murmure templum.
Sunt qui ipſum iubeant utcunque abſumere Chriſtum
Seu ui, ſiue dolo, iuuenemque inuadere ferro,
Qui rurſum in lucem nuper reuocatus ab umbris,
Venerat, & totam monſtro concuſſerat urbem.
Aſt alij plebem metuunt, uulgique furorem,
Nanque ſibi ingentis populos deuinxerat heros,
Hos meritis, illos diuino affabilis ore.
Hic Nicodemus erat peſti impenetrabilis unus
Primores inter gentis non ultimus ipſos,
Cui longe menti melior ſententia, ſed non
Audebat dictis contra omnes tendere ſolus.
Ille Deo quondam ſeſe inſcius intulit hoſtem,
Atque dolis fruſtra contra ſtetit. inde ubi numen
Admonitus ſenſit, ueluti de nocte profunda
In lucem reuocatus, ei ſe iunxit amore,
Clam tamen, infenſæ uitans odia aſpera gentis.
Tum uero illius de uita, & ſanguine cerni
Vt uidit, letumque inſonti triſte parari,
Non tulit ulterius latebras, hæcque edidit ore
In medio. non obſcuram, non lucis egentem
Rem ferimus, neque enim uereor iam uera profari
Pro patria, quanuis mihi ſint extrema ferenda.
Cernitis hunc omnes manifeſto numine ferri,
Maioremque homine, & , noſmet niſi fallimus ipſi,
Vera Dei patuit ſoboles, uerus Deus, ille
Olim quem toties afflati numine uates
Venturum cecinere, nefas quo triſte piaret
Commendans genus æterno mortale parenti.
Hoc liquet, hoc ultra non in diſcrimen agendum.

Huius ope innumeri, quos nox obſcura premebat
Luminibus captos, iucunda luce fruuntur.
Multi etiam uoces obſtructis auribus orti
Accipiunt, redduntque. ægris quot reddita uenit
Inſperata ſalus, qui lenta aut membra trahebant
Victa lue, aut ſubito correpti corpora morbo?
Tris etiam (noſtis) obita iam à morte reduxit
Elatos idem in lucem. modo Lazarus omnem
Perculit, & monſtro ingenti permiſcuit urbem,
Pro læuas hominum mentis, pro pectora cæca.
Non hæc pæonijs ſuccis, non artibus ullis
Confieri poſſunt, maior Deus intus agit rem,
Maius numen ineſt. quoties diuina loquentem
Incaſſum contra ſtetimus uerbiſq́; doliſq́;
Inſtructi? quoties auſi uim tendere inermi
Aut ferro, aut duris nequicquam perdere ſaxis?
Nube caua eripuit caput, ex oculiſque recedens
Aligerum ſe cœleſti ſubito agmine ſepſit.
Et quiſquam illius certum non numen adoret?
Quid molimur adhuc? quid nobis deinde relictum?
Quin potius, quando nobis demiſſus olympo
Auxilio uenit, una omnes adeamus, ab ipſo
Suppliciter pacem oremus commiſſa fatentes.
Talia perſtabat repetens, uiolentia cunctis
Gliſcit, & accenſus ſemper per uiſcera ſenſus
Conflatur magis, & ſæuos furor aggerat æſtus,
Paulatimque animi turgeſcunt triſtibus iris.
Exarſere omnes. peſtis latet intus, & omnem
Eripuit miſeris lucem, uictiſque ueneno
Peſtifero nebulas offudit mentibus atras,

Tum demum erumpit, quæ cunctos ira coquebat.
Infremuere omnes contra, gemitumque dedere.
Qualiter ære cauo dum ſulfura paſcuur atra
Incluſus magis, atque magis furit acrior ignis,
Moliturque fugam, nec ſe capit intus anhelans,
Nulla ſed anguſtis foribus uia, nec potis extra
Rumpere, materiam donec comprenderit omnem.
Tum piceo diſcluſa uolat glans ferrea fumo.
Fit crepitus. credas rupto ruere æthere cœlum,
Iamque illa, & turres procul ecce ſtrauit, & arces.
Corpora, & arma iacent, late & uia facta per hoſtes.
Haud illi ſecus accenſi meliora monentem
Excludunt adytis, atque extra mœnia trudunt.
Tum uero Caiphas, ubi facta ſilentia linguis,
Sic orſus, ſibi quæ ſedeat ſententia, pandit.
Haud equidem moror ò ciues, quod uerſus ad hoſtes
Iſte etiam infando captus perfugerit aſtu,
Qui toties ſumma pro re, pro legibus olim
Obiecit patrijs caput ultro, ipſumque premebat
Obnitens contra nuper ſermonibus hoſtem.
Tanta eſt artificis pellacia, uis ea fandi,
Vt quoſcunque uelit uertat, ſuperetque uenenis.
Scilicet hunc credam cœlo diuinitus actum
Nobis ueniſſe auxilio, qui ſe impius ortum
Patre Deo canit, ac leges abolere parentum
Antiquas cupit, atque nouos inducere ritus.
Seque ultro excidio templi ueniſſe fatetur,
Quod noſtri monitis olim cœleſtibus acti
Impenſis tantorum operum ſtruxere parentes.
Quæ nouitas, aut religio, qui denique mores?

Ille etiam, nequid ſceleris ſibi reſtet inauſum,
Sacrilegus ſontes, & quorum crimina nota,
Proſequitur uenia haud ueritus ſcelerata ſubire
Limina, nec feſtis parcit de more diebus.
Ergo agite, atque illi inſidias, letumque merenti
Maturate uiri. creſcentem extinguite flammam,
Ne mox ſubſiliat uictrix ad tecta domorum,
Deguſtetque trabes, perque ardua culmina regnet.
Subuertet ſolitis aliter totam artibus urbem
Seditione potens, populos captabit, & omnem
Subijciet ſibi prodigijs fallacibus oram.
Hinc quæ tot nobis annos tam proſpera ceßit
Relligio, euerſis actutum deſinet aris.
Tum metuo, ne Romulidæ non talia paßi,
Quicquid adhuc iuris ſupereſt, à gente repoſcant,
Et profugos patria iubeant decedere terra.
Vnum pro multis detur caput, unius omnes
Expiet, ac tutos mors tanto in turbine præſtet.
Hoc habet. hæc melior ſuperet ſententia ciues.
Hæc illi ob numen dona, hunc reddamus honorem.
Talia fatus erat. furijs ſtimulantibus intus
Experti, paßique ſenes eadem ore fremebant.
Omnibus idem animus. ſed qua ratione, quibusue
Id fieri occulte queat artibus, exquirebant.
Cum ſubito ecce ſuis clam ſe furatus Iudas
Improuiſus adeſt cunctis mirantibus, illum
Excipiunt trepidi ſpirantem immane, locantque
Sede inter primos, farique hortantur, & ardent,
Quid ueniat, dubijs animis audire, ſilentque.
Ille autem torquens huc flammea lumina, & illuc

Sic fatur. ſcio uos Galilæi facta furentis
Formidare patres, patriæ qui legibus affert
Exitium. moliri ideo uos plurima cerno.
Si mihi, quæ poſco, promittitis, omnia ſolus,
Quæ nunc uos fruſtra exercent, diſpendia tollam.
Ille manus faciam in ueſtras hodie incidat ultro.
Dixerat. argenti læti pepigere talenta
Terdena, egregij pretium memorabile facti,
Dimittuntque alacres, atque extra limina ducunt.
Ille petit montes iterum, ſociosque reuiſit.
Forte propinquabat genti ſolennis, & oræ
Feſta dies, ueterum cum relligione parentum
Immunes operum ducunt ſeptem ocia ſoles,
Perque domos ouium fœtus epulantur, & acri
Fermento parcunt iuſſi, properataque liba
Expediunt, menſasque onerant agreſtibus herbis
Lætitiæ ueteris memores. hac luce ferebant
Aegyptum priſcos olim cœleſtibus actos
Prodigijs magna cum præda exiſſe parentes
Ingreſſos pede iter ſalſas impune per undas.
Ergo ingens tum ſceptriferam concurſus ad urbem
Vndique erat, populique omnes ad ſacra fluebant.
Non effuſa tamen turba huc ſine more ruebat.
Verum quiſque ducemque ſuum, gentemque, tribumque
Vna ibant comitati. etenim licet omnibus idem
Sanguis, cognataque orti ſint ſtirpe nepotes
Omnes Iſacidæ, paribus ſub legibus omnes,
Scindit ſe tamen in bis ſenas una tribus gens,
Atque Palæſtinam late eſt diducta per omnem,
Libera gens olim multa munita uirum ui,

Florenteſque urbes populis, opibusque uigentes,
Tunc autem patrijs de finibus exturbati
Penè omnes aberant, & Caſpia ſaxa colebant.
Vix de bis ſenis tribus una intacta manebat,
Alteraque, & patria ſeſe tellure tenebant,
Beniamidum gens, à que ipſo domus inclyta Iuda,
Ambæ tunc etiam populis, opibusque uigentes.
Tantum autem imperio adiectam, ceu cætera paßim
Contuderat bello, & uictricibus hauſerat armis,
Hanc quoque ſeruitio partem Roma alta premebat,
Sceptra urbi tantum, ſublataq; ademerat arma
Linquens ſacra uiris, ac leges uictor auitas.
Nunc tellus deſerta iacet. tot clara fuere
Mœnia, tot populis pariter cum fortibus urbes,
Hæ bello, hæ ualidis quaſſatæ uiribus æui.
Vſqueadeo ſæuas ſuperum pater arſit in iras
Nimbipotens, natiq; necem non paſſus inultam eſt.
Non tamen indecorem tantæ ſolatia cladis
Ipſe ſinam antiquam (ſuperent modo carmina) terram,
Ne penitus ſeclis obliuiſcentibus ætas
Deleat extinctam pariter cum nomine gentem.
Regem illis ſuperum proſit regionibus ortum
Vagiſſe, & cœlo primum reptaſſe ſub illo.
Vos ideo aligeri cœtus gens ætheris alti,
Qui leuibus magnum pedibus pulſatis olympum,
Nam uos ſæpe polo mißi peragraſtis & oram,
Et gentis crebri hoſpitio indulſiſtis amicæ,
Eſte duces mihi, dum tota regione uagantem
Raptat amor. longum uos mecum ferre per æuum
Nomina, quæ cecidere, iuuet, deletaq; gentis

Oppida,& antiquas antiqui nominis arces.
Poſt autem ueſtra ſublatus ad æthera penna
Carmine mortales oras,uiſusque relinquam.
Vos me ſublimi ſiſtetis tramite uectum
Auia per ſuperum loca.me iuuet alite curru
Aurea nubifugo mulcentem ſidera cantu
Intactas primum ire uias mortalibus ægris,
Et petere inſolitam cœli alta è rupe coronam.
Hæc olim,audentem ni deſerat ætheris aura.
Nunc mecum populos percurrite templa petentes.
Non alias illuc aditum eſt maioribus unquam
Et numero,& ſtudijs.nec tantum ſacra petebant,
Quantum auidos Chriſti uiſendi traxerat ardor,
Orti autem à magno primi ingrediuntur Iuda
Per multos ductum reges genus.hæc tribus uſque
Et numero,& uirtute caput ſuper extulit omnes
Tantum alias ſuperans,quantum leo cuncta ferarum
Semina inexhauſtis animis,& uiribus anteit.
Littorea innumeri Gaza uenere,Sabeque.
Engada deſeruere,racemiferosque receſſus,
Vrbis Adulææ ſedes,humilemque Raphean.
Hic Lyde,atque Selis,uentoſaque Iamnia,& Hippa,
Aſcalo,Azotique arces,Acharonque,Sochonque,
Quæque fluentiſonis Iope perfunditur undis,
Proiectæ rupes,pontoque minantia ſaxa.
Parte alia antiquam ciues liquere Damaſcum,
Primus ubi(ut perhibent)limo felice creatus
Natus homo eſt,cœlique nouas erupit in auras.
Deſeriturque Emaus,Nepſeque exhauſta ſileſcit,
Quæſiuitque ſuos Aegypti proxima regnis.

A nthedon, natique Dei cunabula Bethle.
T um deſerta ſilent & Galgala, Beſſaraque omnis,
A ruaque, qua Marethon, qua proxima nubibus Erme,
Qua Sigoris mirata nurum, dum incendia uerſa
R eſpicit, humanos ſeruaſſe in marmore uultus,
C oncretique ſalis ſubitum traxiſſe rigorem,
Qua calet Aſphaltis flammis infamibus unda,
I ngenteſque palus ad cœlum exæſtuat æſtus
A era contriſtans graueolenti ſulfuris aura.
Quondam hic læta ſeges, riguiſque roſaria campis.
N unc ſtat ager dumis, obductaque ſentibus arua,
C rimen amor maleſuade tuum, uim tendere adorti
I nfandam indigenæ pueris cœleſtibus olim
D iuina capti facie, & florentibus annis,
F eciſſentque, fuga niſi ſe illi ad ſidera lapſi
R emigio nixos rapuiſſent præpetis alæ.
N on tulit altitonans pater, atque ultricibus omnem
I nuoluit flammis tractum, immerſitque profundo.
S qualet adhuc cinere, & putri late ora fauilla.
I nfœcunda ideo terra, & ſine frugibus agri,
D ifficileſque aditus, & inacceſsi receſſus.
I llic, ut fama eſt, nitidum florem educat arbos,
Quem cupiunt iuuenes, cupiunt decerpſe puellæ.
A t ſimul atque graui perflante euanuit auſtro,
S uccedunt poma hirſutis aſperrima barbis,
Quæ nulli iuuenes, nullæ cupiere puellæ.
H æc tamen aſpectu ſolida, & ſyncera putares,
F œda ſed illuuies intus, ſubitoque fatiſcunt
A d tactum cinefacta, hominum nihil uſibus apta.
P allida item flauis cum uix ſeges albet ariſtis,

D ira immaturas meſſes interficit aura.
P rotinus hinc ſubeunt populi Symeone creati,
Qui Sarcen, Molodamque uiri, Sicelechidaque oram
F elicem frugum, lætoſque uligine campos,
Qui Sipabota colunt, Aſaneſque biuerticis arces,
Quique Atharin quondam generoſos palmite colles,
Remmona qui, cultiſque erectam in collibus Ain,
E t quos thurilegæ paſcunt centum oppida Idumes,
R uraque odoriferas Arabum uergentia ad oras.
E cce autem Iſachari magno clamore nepotes
I ngreßi delubra petunt, aramque ſalutant.
G ens uictu facilis, contentaque finibus arctis.
H ic adſunt, quos Hermonius ſub uertice paſcit,
H ermonius generator apum, generator equorum.
Qui Taburi capita alta tenent, quibus ardua rupes
C armeli domus. hæc rapido gens turbine quondam
S ublatum uatem cœli per aperta repente
V idit flammifero ferri ſuper æthera curru.
S enſena quos miſit, quos Hennada, quos alit Affra
N obilis, in ſummis ſitientes rupibus urbes,
Qui Senum, & Reboten liquere, Remetiaque arua
V itibus, & uarijs interſita littora pomis.
A t taciti incedunt gens Dani è ſanguine creti
D eiectique oculos, deiectique ora per urbem
T empla petunt, qualis, cum frigora prima laceſſunt
A utumnum, nec dum ramis decußit honorem
B ruma ſuum, coluber latebras meditatur, iterque
F ert tacitum lapſu repens per ſaxa quieto,
S ibilaque ora premit, neque caudæ ſurrigit orbes.
I amque uiros triſtes credas, quod ſanguine ab illo

Prædixere ducem fore pleni numine uates,
Qui genus humanum Chriſti ſub imagine falſa
Terreat, atque hominum uitas, & crimina quærat;
Deterior fas, atque nefas ubi uerterit ætas,
Et rebus feret exitium mortalibus ignis.
Protinus at multis aderit cum millibus ultor
Vera Dei ſoboles uerus datus arbiter orbi.
Illum nequicquam pugnantem, & uana mouentẽ
Turbine corripiens terræ ima in uiſcera trudet.
Inſequitur iuuenum nimbus genus Aſere ductũ,
Spicea quis capita obnubit de more coronã
Omnibus, & nexæ ludunt per tempora ariſtæ.
Hi Betagumque, Hormamque ferunt. his Aphega ſedes.
Illos Ama dedit. illos miſere Robææ.
Non numero Arctipus Labanæ, non Aziba ceſſit.
Hos iuxta ſeram in noctem ſoliti urere myrtos
Littoreas ponti gens accola Zabulones
Dona ferunt. pars Ieptaphiles ab ſede profecti.
Pars Iedaba uenere. Canam hi liquere modo atrã
Miratam puras in uina rubeſcere lymphas.
Hos Nazara tulit, tulit illos ardua Sembros,
Quæque modo aerias iterum ueniſſe ſub auras
Vidit morte obita puerum Galileia Nais,
Millia multa tulit, totidemque huberrima Dotha,
Aque ſuis Nalole, Cathetiaque alta relicta eſt.
At quis Nephthalidum numerauerit oppida, & arces
Innumeras, quas & Cedar, quas & ſacer altis
Fert humeris Libanus cœli confinibus æquus.
Qui celſam Naſona habitant, qui Nephthalis urbem
Gens oris, fandique potens, fœcundaque ueri

Omnibus, atque locum ſpondet ſibi quiſque priorem.
Hos inter longo detentus brachia morbo
Brachiaque, & plantas, omnes & inutilis artus
Ietrus erat, cui quondam & opes, & auita fuere
Prædia opima, ſed, ut iuuenili è corpore morbum
Pelleret, heu nimium mendaci credidit arti,
Dumque uias omnis, medicæque explorat opis uim,
Pauperiem morbo adiecit miſerandus iniquam,
Oßibus ad uiuum qui iam perſederat imis.
Iamque ferè denum in luctu quater egerat annum
Innumeris circunuentus, morbisque, fameque,
Quem poſtquam aſpexit propius ſtellantis olympi
Rege ſatus, ſic eſt ultro placido ore loquutus.
Infelix, quæ te ſegnis mora detinet unum
Seruantem has fruſtra ripas, & triſtibus undam
Præſentem morbis, alij cum ſcilicet omnes
Protinus hinc abeant læti, oblitique laborum
Accipiant ſolitas reparato in corpore uires?
Ille ſub hæc, largoque genas ſimul imbre rigabat:
Non hoc crimen aquæ. non uis mihi fontis iniqua eſt.
Verum ego dum motum opperior ſalientis aquai,
Præcipites dant ſaltu alij ſe in ſtagna priores
Ad ſonitum. inualidis nequeo ipſe inſiſtere plantis,
Nec me tunc opis externæ dignatur egentem
In ſtagno quiſquam ante alios merſare ſalubri.
Talia narrantem placido Deus ore tuetur,
Atque ait, ipſe tuis pedibus ſubſiſte, ualensque
Carpe uiam, nec cuncta undis debere neceſſe eſt.
Vix ea, cum ſubito cernentibus omnibus ecce
Erigitur, ſtratumq; humeris, mirabile uiſu,

Q

I pſe ſuis referens pedes omnes paßibus æquat,
A tque ſuo ſolidæ reſpondent robore uires.
S icut ubi in ſiluis dum ramos colligit, anguem
F rigore ſopitum paſtor, brumaq; rigentem
F rondibus implicuit, admouitq; inſcius igni.
N ulla mora eſt, propius flammas uix pertulit, & iam
A ttollitque caput, iamque ignea lumina torquet,
P erque domum ſerpens micat arduus ore trilingui.
P arte alia ante fores templi, mediaque miniſtri
I ngenti ſtrepitu teſtudine dona ſedentes
V endebant, quæ plebs ærata imponeret aræ,
L anigeras pecudes, taurosq; paresq; columbas,
V oti ut quiſque reus, rerumq; ut copia cuique.
Q uos ſimul atque heros ingreſſus uidit, & omnem
D iſcurſu, & clamore locum reſonare profano,
H aud tulit, & uerbis grauiter commotus acerbis
R eppulit intortum uibrans per terga flagellum,
V erberaq; inſonuit, ſacroq; à limine abegit.
Q ualis ubi Arctois Boreas erupit ab antris,
A ereos rapido peruerrens turbine campos,
I t cœlo ferus, & piceas toto æthere nubes
I nſequitur. dant uicta locum, & caua nubila cedunt.
S acra Deo domus hæc, inquit, hæc numinis ædes,
V os autem uerſam indignos ſceleraſtis in uſus.
S anguine reſperſum eſt aras, animaque litatum
H actenus antiquis conceſſo more ſacrorum.
I ndultum ſatis, atque ouium iam cædis abunde eſt.
N unc pater omnipotens pecudum, uolucrumq; cruorē
P arcere uos poſthac iubet, ac fumantibus extis.
V os diuerſa manent mutatis orgia ſacris,

D iſcite iuſtitiam tantum, puraque litate
Mente, Deumq́; pijs precibus placate uolentem.
H i ueſtri ritus, ea deinde piacula ſunto.
S ic ait, & ſupplex demiſſo poplite ad aram
C ernuus arcana prece patris numen adorat.
I amque ſacerdotum primis exarſerat ingens
T riſti in corde dolor, flammæq́; iræq́; coquebant.
N ec nouus hic primum furor, hæc odia aſpera ſurgunt.
A ntiquæ irarum cauſæ, antiquiq́; dolores
H audquaquam exciderant animis, fixiq́; manebant.
N on tamen hic auſi ſunt illum ſurgere contra,
S ed ueriti ultricem plebem, turbamq́; ſequentum
E xceſſere adytis nequicquam indigna minati.
Quales nocte lupi ſtabulis cum forte recluſis
A ppetiere gregem, uerum cuſtodia pernox
O bſtitit, & canibus uocalibus inde reuulſit.
O lli (dira fames ſtimulis agit intus) abacti
C edunt, & montes nequicquam ululatibus implent.
D um uero affatur genitorem Diuus ad aram,
Mirantes ſocij templum per ſingula luſtrant,
S uſpectu molem uaſto, artificumque laborem,
C autibus exciſas centum, centum ære columnas
O mnes è ſolido, omnes altis montibus æquas,
T ignaque, & æterna ex cedro laquearia, ahenoque
A eratas porrò ſtridentes cardine portas,
S ectilibusq́; minutatim ſola leuia ſaxis.
T um puro ex auro poſtes, menſasque metallo
E ſimili, & fixos alta ad donaria currus
D iſtinctos ebeno, & candenti elephanto.
Quæ dum cuncta legunt, perfectis ordine uotis

Improuiſus adeſt, tacitusque ſuperuenit heros,
Atque ait. hæc moles, adeo hæc immania templa,
Protinus ut uento radicitus eruta pinus,
Verſa repente dabunt labem, ingentemque ruinam,
Et tibi digna tuis Solyma inſtant præmia factis,
Quæ uates ad te miſſos diuinitus auſa es
Tot ferro petere, aut duris detrudere ſaxis.
Ipſe tuos quoties, præſens ut uera monerem
Tentaui ciues incaſſum cogere in unum,
Ceu criſtata ſuos diſperſa examina fœtus
Singultu uolucris uocat, & plaudentibus alis?
Ferro exciſa cades. iam iam labentia regna
Protinus arma ruent tua, uindexq́; hauriet ignis,
Et paßim hæc largo ſudabit ſanguine tellus.
Nonne uides, iam ut nunc res procubet inclinata?
Et tibi iam uotis non proſit nectere uota?
Longe alias pater omnipotens ſacra tranſtulit oras.
Longe alia uult ipſe coli, & placarier urbe.
Atque adeo hic alte depactus terminus eſto.
Sic fatus monſtrat miras in marmore formas,
Argumentum ingens, ſenum monimenta dierum,
Magna quibus magni compacta eſt machina mundi,
Et ueterum euentus, & priſca ex ordine auorum
Facta, haud humanis opus enarrabile uerbis.
Non illic hominum effigies, ſimulacraúe diuum,
Arcanis ſed cuncta notis, ſignisque notauit
Obſcuris manus artificis, non hactenus ulli
Cognita, non potuere ipſi deprendere uates.
Hic ſuperum ſator informem ſpeculatus aceruum,
Aeternam noctemq́;, indigeſtumque profundum

P rima uidebatur moliri exordia rerum
I pſe micans radijs, ac multa luce coruſcus.
I amque uidebatur fulua de nube creare
S telligeri conuexa poli, terrasq́;, fretumq́;,
E t lucem ſimul undiuagam, mox unde micantes
E t Solis radios, & cœli accenderet ignes.
I pſi iam denſo crepitare examine circum
A uctoremq́;, ducemq́; ſuum, plauſuq́; ſonare
A ligeri fratres ſupera arce uolatile uulgus,
L ucis opus primæ. nec dum tamen æthera ab imis
F lammiferum terris, terras diſcreuerat undis.
S ed tantum confuſa iacebant ſemina rerum.
N ec mora uix cœli extuderat ſeptemplicis orbem,
O rdine cui uario rutilos affigeret ignes,
E t iam cuncta nouam incipiebant ſumere formam
P aulatim, cœlumque ſua compage teneri.
C ernere erat ſicca in medio iam mole relicta
L ittoribus curuis circum maria humida fundi,
I lliſosque uadis ſpumare ad ſidera fluctus.
N ondum pontiuagæ curuabant ampla carinæ
C arbaſa, nec liquido lentari in marmore remi,
L ata ſed innocui uerrebant æquora Cauri.
E cce autem iam fagiferi capita ardua montes
A ttollunt, infraq́; iacent humiles conualles.
C ontinuo tellus ſummittens Dædala germen
F lore renideſcit, & frondis explicat arbos.
I am uideas uiridi ueſtiri gramine campos,
I am colles denſis frondere cacumina ſiluis,
I licibusque, oleisque, & coniferis cypariſsis.
N ec mora. cæruleo flammis duo lumina cœlo

I ncipiunt teneris primum luceſcere rebus,
E t ſibi, ceu mundi uigiles ſtatione uiciſsim
S uccedunt, certoq; ſuum dant fœdere lumen.
N am lucis fons dimenſum Sol ambit olympum
I pſe die, terrasque nouo ſplendore colorat.
N octe ſuas uultu pallenti ſeruat in umbris
L una uices fundens auratis cornibus ignem,
L ucidaque exornant nocturnis æthera gemmis
S idera perpetuo circunlabentia motu.
T um bifidis paßim uerrebant marmora caudis
S quamigerum mutæ pecudes, pelagoque natabant.
A t pictæ uolucres librare per aera pennis
C orpora, & inter ſe curuis decernere roſtris.
N ec procul hinc errant latos armenta per agros,
L anigeriq; greges perſultant pabula læta.
I am latebras uideas meditari dira ferarum
S emina, iam longos per humum reptare chelydros.
D eſuper hortari clara de nube putares
C œlicolum regem, lætasque expromere uoces.
C reſcite, propagate genus mea ſemina ueſtrum,
S eclaque perpetuis generatim iungite ſeclis.
T andem nudus homo emicuit tellure creatus,
Quem ſuperum ſator affarique, & dicere leges
O re uidebatur coram, ac præponere regnis,
Qui terras immortalis ditione teneret.
Manſiſſet dictis, ſeruaſſet fœdera pacta.
A t campum arboribus iuxta, ac uiridantibus herbis
L ucentem aſpicias, ſtellantia floribus arua,
P oma ubi cœruleo multum uigilata draconi.
I n medio fons perſpicuis argenteus undis

Quatuor aduerſis uoluens regionibus amnes,
Qui terræ gremio infuſi late arua rigarent.
A tque hic cernere erat maleſuadi fraude draconis
D eceptum iuuenem uetitos ex arbore fœtus
G uſtare edicti immemorem, legisque ſeueræ.
E t iam (uix pomum infelix admouerat ori)
P œnituiſſe putes ſe frondibus inuoluentem,
N ec iam cœlituum regis grauia ora ferentem.
N anque uidebatur fuluæ inter uellera nubis
H orribili ſuper impendens mortalibus ore
D ura redarguere. & ſæuas indicere pœnas
P ro meritis, quas ille olim, quas omnis ab illo
P rogenies lueret lucis uentura ſub auras.
I nterea coniux, quæ capta libidine dira
I ura prior, legesque datas, ac fœdera ſoluit,
I nfelix fruticum fruſtra per denſa latebat.
A t uictor, factusque potens iam fraudis, abena
E ffulget ſquama, teretique uolumine ſerpens
T er ſuperans ſtirpem, ſpirisque ingentibus ambit
T ortilis, & motis inſultat deſuper alis
V irgineo irridens deceptos improbus ore.
N ec procul hinc ideo uideas late infera circum
R egna, ſubobſcuras ſedes, lucemque malignam
S olis, ubi caſti manes, animæque piorum
S edibus excluſæ quondam debentis olympi
V nius ob ſcelus expectabant ordine longo.
S tabant hic cani proceres, uittataque uatum
A gmina, tendebantque manus ad ſidera paſſas,
Quos omnes humeris pater alte extantibus Abras
A mplificam pandens chlamydem, protentaq; late

Brachia ſubnixus, dextrā, læuaque tegebat.
Orantes illos credas, ſuperumque parentem
Supplicibus dictis affari, parceret iræ,
Parceret unius noxa omnes perdere gentes.
Subſtitit hic imo ſuſpirans pectore diuus,
Atque ait, en noſtrum depoſcunt iſta laborem.
In me nulla mora eſt. ego tantæ debitus iræ
Morte mea eripiā hos tenebris, & clauſtra refringam.
Quin ea, quæ ſubito paucis deprenſa ſequuntur,
Sublegite infandum mihi portendentia letum.
Omnibus hic pauci extinctis mortalibus ibant
Incluſi ligno ſummas impune per undas.
Ingens latiuago fluitabat machina ponto,
Et uix extabant immani corpore montes,
Quos procul abruptus colliſis nubibus ignis
Ingeminans creber cœlo rutilante petebat.
Hic natum ſenior nudo Iſacon enſe petebat
Infelix pater, exequitur dum triſtia iuſſa.
Aſpiceres illum toto iam corpore niti
Dextram attollentem. nondum reſpexerat, & iam
Nuntius ecce aderat cœli demiſſus ab arce
Iuſſa ferens primis contraria. uictima iuxta
Paſcebat pueri ignari pro cæde parata
Candidus, & uillis aries argenteus albis.
Hinc fratrem inuiſum narrata ob ſomnia fratres
Vendebant, miſero mentiti dira parenti
Funera, diſcerptumque feris. pater ipſe cruentam
Verſabat gnati tunicam, lachrymiſque rigabat.
Hic etiam, Pharijs dum ciues ducit ab oris
Poſt longa exilia in patriam, promiſſaque regna

Legifer auxilijs fretus cœleſtibus heros,
Orta lues populum errantem miſeranda repente
Serpentum afflatu leto dabat, atque iacebant
Corpora tabifico paßim morientia morſu.
Dux uero in medio campi ſuſpendit ahenum
Ingenti è malo colubrum, ſtratosque iubebat
Dirigere huc aciem intentos, lignumque tueri,
Quæ miſeris erat haud dubiæ uia ſola ſalutis.
Parte alia roſtro terebrans ſibi uiſcera acuto
Fœta auis implumes paſcebat uulnere natos.
Stant olli circum materno ſanguine læti,
Et pectus certatim omnes rimantur apertum.
His animaduerſis portis bipatentibus ibat
Multa putans, nec dum gradibus deſcenderat heros
Omnibus, & magno iam longe urgente tumultu
Ecce trahebatur paßis per terga capillis
Pallida longæui coniux Suſanna Manaſſei,
Quoi pater egregiam forma, & florentibus annis
Haud placitis tædis inuitam, ægramque iugarat.
Nanque fidem ob thalami fœdatam ad iuſta uocabant
Supplicia ingenti iuuenum ſectante caterua:
Et iam ſaxa manu pueri, uulgusque tenebant.
Ipſe ſed anteuolans prohibebat tela ſacerdos,
Donec porticibus Chriſtum conſpexit in amplis,
Ad quem ubi conceßit, miſeramque ad limina traxit,
Ingreſſus uerſare dolos, hæc prodidit, inquit,
Coniugium, thalamique fidem deprenſa fefellit.
Sontem iura neci tali pro crimine dedi
Noſtra iubent duris (ſed quæ inclementia?) ſaxis.
Teque ideo uatum interpres mitißime adimus,

Et tua quænam ſit ſententia quærimus omnes.
Dixerat, atque animo iam ſpes paſcebat inanes
His captum, implicitumque putans ſermonibus hoſtem,
Præcluſos abitus, non effugia ulla relicta,
Illam quippe neci ſi ſolueret interceptam
Miti animo miſeratus, eum turba omnis in ipſum
Saxaque, & ultrices raptim conuerteret iras,
Quod ſanctas gentis leges euerteret illex.
Si uero ad pœnam iuſſet pro crimine duci,
Eſſe odijs uulgi obijceret crudelis acerbis.
Hæc agitans iam uictorem ſe mente ferebat
Pectora lætitia multum tumefactus inani.
Ac ueluti in ſomnis olim ſibi uiſus arator,
Dum terræ attrito ſuſpendit uomere terga,
Auri ingens pondus campo effodiſſe ſubacto,
Gaudia uana fouet. cernet ſomno ille relictus
Pauperiem, duros & adhuc ſibi adeſſe labores,
Somnia, fortunamque animo execratus inanem.
Ipſe uiam Deus inuenit (fallacia numen
Nulla humana ualet contra) qua legibus illi
Parceret illæſis. nempe, ut defixa tenebat
Ora ſolo, tandem attollens, turbamq; paratam
Aſpectans ait. haud dubium, quin crimine letum
Sit merita. id priſci quondam ſanxere parentes.
Ergo agite ò ueſtrum quicunque eſt criminis expers,
Saxa manu primus rapiat, feriatq; merentem.
Ecquis erit tanto è numero, qui uulnera prima
Dirigat, & ſceleris purum ſe proferat ultro?
Sic memorans omnis ſeruabat lumine pronus
Obliquo, horrendumque tuens, illumque paratus

I nſcripſiſſe ſolo, cui mens interrita nullum
E ſſet ob admiſſum fœde, ſecuraque culpæ.
S tabat conſpectu in medio tremebunda puella
I am ſuffuſa oculos mortis nigrore propinquæ,
E t poſitis terram genibus ſubmiſſa petebat,
N on minus exanimata metu, quam in retia cerua
Acta canum latratu, & longo exercita curſu,
C um iam conſumptæ uires, cum ſe undique cinctam
H oſte uidet, mortemque inſtantem certa moratur.
H is autem auditis reſponſis, omnibus ingens
C onfeſtim cecidit furor, & uis fracta quieuit.
Quisque ſuam tacito uerſant in pectore uitam,
I nque uicem ſpectant ſeſe, atque aduerſa tuentur,
N ec quiſquam turba in tanta ſe prodidit ultro.
S axa cadunt manibus furtim labentia, & omnes,
Quisque ſui memores abeunt, templumque relinquunt.
V t uero Deus aſpexit uacua atria circum,
L inea detraxit pauitanti uincla puellæ,
A tque illam uerbis monitam dimittit amicis.
I melior, ueterum famam iam extingue malorum.
T alia dein ſocios fatur conuerſus ad ipſos.
H eu durum genus. haud poſſunt deſiſtere uicti.
N il linquunt intentatum, nil prorſus inauſum.
N empe ego nunc feſtis fas contra, & iura diebus
A ffero opem inualidis, ægrosq; in priſtina reddo,
N unc ſontes, & ſponte ſua commiſſa fatentes
A ccipio, noxaq; animos, & crimine ſoluo.
N unc ſocij fruges tractant, & uina priusquam
D ent manibus lymphas, cum uictu corpora curant,
N ec dapibus parcunt, & quæ in nos plurima iactant.

Quin etiam me fraude petunt furta irrita adorti.
V el cum Romanis aſtu me opponere tentant
I ncautum, quæruntque dolo, an fas pendere regi
P er capita argentum, edicto quod quiſque iubetur.
N ec cæcos mea facta mouent ingentia, quæ non
H umanis fierent opibus, non artibus ullis.
N ec qua ui hæc agitem ſpoliati lumine cernunt,
C onſilijsque audent ſupremi obſtare parentis.
N ec priſcos tollo ritus, legesue refigo.
Quippe alia arcanis longe ſententia dictis
I ndeprenſa latet, longe altera ſacra teguntur
N ube ſub obſcura uerborum. ut cætera mittam,
Quid ſuis horretis uetitis imponere menſis
V iſcera? non animis labem ſublimibus affert
A ut his, aut illis ieiunia ſoluere rebus.
V obis intus obeſt mens ipſa, & dira cupido.
S ed quoniam gaudet cœno, immundaque palude
S etigerum genus, & pecori huic innata libido eſt,
I n ſue adumbrantur Veneris mala gaudia fœdæ.
Quin etiam, ut iuſſis animos cœleſtibus auctor
P aulatim aſſueſcens poſſet mollire colendo,
N ec nulla inciperet ſub relligione tenere,
I ndociles primum populos, obtuſaque gentis
P ectora iuſſit oues iugulare, & ſanguine terram
I mbuere, immeritosque aris mactare iuuencos,
Quæ tamen omnia erant, ſicui mens alta uigebat,
V enturæ ſpeculum mox relligionis, & umbra.
H is actis, iam deuexum cum ueſper olympum
C lauderet, egrediens maleſida ceſſit ab urbe.
T um genitorem obitus affarier ante propinquos

Exoptans, coramque arcanas promere uoces,
Ignaros ſocios Taburi ima in ualle reliquit.
Ipſe autem aſcenſu ſuperans capita ardua montis
Conſtitit, aereæ feriunt ubi ſidera cedri.
Addiderant comites ſe tantum ex omnibus illi
Fidus Ioannes cum fratre, Petrusq; uocati.
Stabant orantes taciti, pariterque ſupinas
Tendebant ſine uoce manus, ac lumina cœlo.
Ipſe autem bis magno genitorem affatur amore
O pater, en inſons nunc dira ad funera pergo
Progenies tua, nec tot ferre indigna recuſo,
Quando certa tibi mens, atque hæc fixa uoluntas,
Et tanti mortale genus, nil demoror, adſum.
Hos ſaltem, qui me patriaq; ſuisq; relictis
Per uarios caſus lectiſſima corda ſequuntur,
Aſpice, & immeritos cæcis auerte periclis.
Haud uereor, quod ſe his homines, gens impia paſſim
Opponunt. nil facta hominum mortalia terrent.
Ipſi etiam (nihil hoc moueor) moriantur ad unum,
Aut potius ſæuo, ſi uis, tu fulmine perde
Correptos igni, & penitus res attere fractas
Tu genitor, tanto finemq; impone labori,
Si tantæ eſt genus humanum cœlo addere molis,
Seclaque mutatis in priſtina reddere rebus.
Tantum oro (ſcelus) inferno ſummiſſa barathro
Gens peſtem meditata uiris nil improba furtis
Officiat, non infando præuertat amore
Inſidijs captos, nec corda improuida fallat,
Dum ſcelera hortatur, noſtrique obliuia ſuadet.
Iam iam aderunt infandi hoſtes, armata dolis gens,

Nondum animos ſatiata, graues nondum ulta dolores.
Has fraudes, iamque has fraudes, arteſque mouebunt
Quas non mentiti ſimulato corpore formas,
Vt capiant genus innocuum, uertantq́; uenenis
Peſtiferis: tu frange dolos, ferque irrita in auras
Cuncta pater. tandem uictis edice quieſcant.
Sint, qui per terras gentes poſt funera noſtra
Iuſtitiam erudiant, & relligionis amorem.
Hanc ueniam concede. id gnati cedat amori.
Filius hæc, genitor contra cui talia reddit.
Nate patris uirtus, noſtriq́; ſimillima imago
Nulla tuis fraus (ſolue metum) nullæue nocebunt
Inſidiæ, quas nunc regni molitur operti
Arbiter. incepti fruſtra irritus omnia tentat.
Induat in facies centum, centum ille figuras.
Ipſe adero, retegamq́; dolos, fœcundaq́; fraudis
Agmina diſiiciam, & magna uirtute reſiſtam.
Vnus erit tantum, cui mentem inſania uertet,
Infelix; iam nunc deuoto pectore uerſat
Infandum ſcelus, atque tui iam pœnitet ægrum,
Secum indignantem, tua quod præcepta ſequutus
Exuerit blandum uitæ mortalis amorem,
Malueritque graues ſub te tolerare labores,
Omnia quæ mecum mundi ante exordia noſti.
Hunc tamen indignum numero, cœtuq́; piorum
Addidimus memores uatum, qui talia quondam
Prædixere, tuis exemplum inſigne futurum.
Euadent alij inſidias meliora ſequuti.
Omnes te propter contempto lucis amore
Haud mortem horreſcent, pergentq́; in funera læti,

I nnumeramq́; ſuo parient tibi ſanguine gentem
P roiectu uitæ, & mortis amore ſuperbi.
E fficiam cœlo dignos poſt aſpera tandem
F unera, deſerti magnum ætheris incrementum.
Quos tu olim aſpicies hac relligione nepotes
S urgere nate tibi? quam pectora certa uidebis?
T u modo tu perge, & cœptum decurre laborem.
H i quos cernis enim uix nunc tua iuſſa ſequutos
I ndociles, fandi ignaros, (mora non erit) altos
P ectore concipient ſenſus, doctoq́; uerendas
O re canent leges afflati numine noſtro,
E t uaſtum in melius referent hortatibus orbem.
S uccedent alijs alij, ſacrique nepotes
V ictores tua ſigna ferent trans ultima clauſtra
O ceani latas undis cohibentia terras,
C lareſcetq́; tuum paßim per ſecula nomen.
S ponte ſua inuicti reges tibi ſceptra, tibi arma
S ubijcient ſua per terras, araſq́; ſacrabunt.
A tque adeo grauida imperijs Roma illa ſuperba,
A penniniuagi quæ propter Tybridis undam
I ngentes populos frenat pulcherrima rerum,
S ummittet faſces, &, quas regit, orbis habenas.
I llic relligio, centum illic maxima templa
C entum aræ tibi fumantes, centumque miniſtri,
Quique uiris late, atque ipſis det iura ſacerdos
R egibus, & ſummo te in terris reddat honore.
S i qua tamen paulatim annis labentibus ætas
D ecolor inficiet mores, uerſiſque nepotes
D egeneres ſurgent ſtudijs, per dura, laboresque
E xercens lapſam reuocabo in priſtina gentem.

I lla malis ſemper melior ſe tollet ad aſtra.
S æpe ſolo uelut euerſam, exciſamque uidebis,
Quam modo prædixi, populorum incurſibus urbem.
V erum quo magis illa malis exercita, ſemper
A ltius hoc ſurgens celſum caput inſeret aſtris,
Mœniaq; in melius ſemper recidiua reponet.
N ec niſi ſubiecto paßim ſibi deſinet orbe.
S ic placitum. noſtri ſedes ea numinis eſto.
H æc ait, & natum dextra complexus inhæſit.
E cce autem ſubito rubra uibratus ab æthra
C um ſonitu fulgor micat, & polus intonat ingens.
N am pater omnipotens manifeſtus ab æthere nubem
O ſtendit radijs illuſtrem lucis, & igni.
O mnia collucent late loca. turbine Chriſtus
C orripitur rapido, mediaq; in nube refulſit,
V erus & aſpectu patuit Deus, atque per auras
D iuinum toto ſpirauit uertice odorem
L uminis ætherei ſpecimen, genitoris imago.
N ec ſecus emicuit roſeo pulcherrimus ore
I nſolita circum perfundens omnia luce,
Quam cum mane recens lucis fons aureus ingens
L umine Sol cœlum exoriens rigat omne profuſo,
O ceani in ſpeculo longe reſplendet imago,
E t croceæ effulgent aurata cacumina ſiluæ.
T alem ſe ſocijs mirantibus obtulit heros
A mborum in medio uatum. quorum alter adiuit
F lammifero quondam inuectus cœli ardua curru,
E t tranauit equis inſultans aeris auras.
I ſacidum Pharijs genus alter duxit ab oris
D ux profugum, legesq; dedit, moremq; ſacrorum.

Necnon

M. HIER. VIDAE CREMONEN.

CHRISTIADOS

LIBER PRIMVS

Qui mare, qui terras, qui cœlum numine comples
Spiritus alme, tuo liceat mihi munere regem
Bis genitum canere, è ſuperi qui ſede parentis
Virginis intactæ grauidam deſcendit in aluum,
Mortaleſque auras hauſit puer, ut genus ultus
Humanum eriperet tenebris, & carcere iniquo
Morte ſua, maneſque pios inferret Olympo.
Illum ſponte hominum morientem ob crimina tellus
Aegra tulit, pduitque poli de uertice Solem
Aſpicere, & tenebris inſuetis terruit orbem.
Fas mihi te duce mortali immortalia digno
Ore loqui, interdumque oculos attollere cœlo,
Et lucem accipere æthereain, ſummique parentis
Conſilia, atque necis tam diræ euoluere cauſas.
Iam prope mortis erant metæ, finiſque laborum
Chriſto aderat, Solymumq; ideo haud ignarus ad urbem
Phœnicum extremis remeans de finibus ibat.
Illum ingens comitum numerus iuueneſque, ſeneſque
Sponte ſequebantur, rerum quos fama trahebat
Vndique collectos. nam magnas ſiue per urbes
Erret iter, ſeu deſertis in montibus iret,
Olli ſe innumeri iungebant uſque parati

I uſſa ſequi, uellet quaſcunque abducere in oras,
A tque nouos erat hic ſemper fas cernere cœtus.
P inifero ueluti Veſuli de uertice primum
I t Padus exiguo ſulcans ſata pinguia riuo,
H inc magis, atque magis labendo uiribus auctus
S urgit, latifluoque ſonans ſe gurgite pandit
V ictor. opes amnes uarij auxiliaribus undis
H inc addunt, atque inde, ſuo nec ſe capit alueo
T urbidus, haud uno dum rumpat in æquora cornu.
T um uero numero ſocios ſeiunxit ab omni
B iſſenos, ſibi quos olim delegit, ut eſſent
T antorum memores operum, teſteſque laborum.
A tque ubi ſecretos nemora in ſecluſa uocauit
P rocera innitens cedro mœſtiſſimus ore,
E que imo rumpens ſuſpiria pectore fatur.
V entum ad ſupremum ſocij. data tempora uitæ
E xegi in terris. lux nunc infanda propinquat,
M eque pij manes expectant. illius ergo
E n ultro infenſam Solymorum aſcendimus urbem.
I llic informis leti mihi dira parantur
S upplicia. immeritum me nunc coniurat in unum
S æua ſacerdotum manus, ut non inſcius ipſe
P rædixi toties, ac uobis cuncta retexi.
I bo. morte mea ueterum ſcelus omne piabo.
H is me prime malis oneras pater. ipſe tuliſti
D ulcia poma. mihi ſed nunc tua furta luendum.
C um tamen expulerit tenebras lux tertia rebus,
A ereas cæde abluta reuocabor in auras.
V os etiam, quos non pertæſum denique noſtri,
F unera acerba manent. audete, & lucis amori

Iſtius æternum uitæ immortalis honorem
Mecum omnes præferte. domus non hæc data, non hæ
Sunt uobis propriæ ſedes. uos ætheris alti
Lucida templa uocant, ſtellis florentia regna,
Pax ubi ſecura, ac requies optata laborum.
Hic domus, hic patria. huc omnes contendite læti
Anguſtum per iter. ueſtras hic figite ſedes.
Dixerat. at ſocij defixi lumina mœſtis
Hærebant animis, ac triſtia multa putabant.
Tum ſenior Petrus haud linguæ, uoci ue pepercit,
Et tali Diuum affatus ſermone precatur.
Nate Deo, quæ tanta Deum te denique cœli
Vis agit, ut libeat letum crudele paciſci
Pro quoquam, aut certis ultro te offerre periclis?
Quin age te incolumi potius (potes omnia quando,
Nec tibi nequicquam pater eſt, qui ſidera torquet)
Perficias, quodcunque tibi nunc inſtat agendum,
Non adeo exoſus lucem, ingratusque ſalutis.
Hos animos, hanc confeſtim precor exue mentem.
Ipſe tui miſerere, tuum miſerere, nec ultro
Proijce nos, qui te, tendis quocunque, ſequemur.
Sic ille, increpuit dictis quem talibus heros.
Non pudet ò nunquam ſapiens mortalia ſemper
Voluere nube oculos preſſum, cœleſtium inanem?
Nec potis es uanis unquam deſueſcere curis?
Hæc ne tibi conſulta mei ſuaſere labores?
Non hoc conſilijs, non hoc auctoribus iſtis
Tempus eget, genitor iußis haud mollibus urget.
At uos ò, rebus ſpretis mortalibus omnes
Ferte uiri, & duros animo tolerate labores,

O blitique hominem cœlo altas tollite mentes,
E t cum mortales linguas in iurgia ſoluent
V os contra, falſis onerantes nomina ueſtra
C riminibus, gaudete, ac firmo pectore ferte,
I ndignamque ignominiam contemnite læti.
H inc fortunatos uos dicite, præmia quando
C erta manent, oriturque ingens hinc gloria ueſtra.
H æc fatus, montes aditum fert triſtis in altos.
I ncedunt una ſocij cum rege parati
C uncta pati, & iuuenis ſortem indignantur iniquam.
E t iam palmoſæ ſubit Hierichuntis ad urbem.
Z acchæi excipitur tecto, menſiſque paratis,
C ui quondam componere opes per fasque, nefasque
I mmenſus amor acer erat, ſed luce recepta
H oſpitis aduentu cœpit male parta luendo
R eddere, cuique ſuum, partiri cætera egenis,
T ot facti, infectique auri congeſta talenta,
H ic ſubito non læta ferens grauis impulit aures
N untius, atque animum rumore momordit amaro.
L azarus haud procul hinc Bethanes regna tenebat
D iues opum, clarus genus alto à ſanguine regum.
N am pater ingentes Syriæ frenauerat oras,
V ique ſibi captas quondam ſubiecerat urbis.
N emo illo hoſpitibus facilis magis. omnibus illa
N octes atque dies domus ultro oblata patebat.
H uc etiam perſæpe ipſum ſuccedere Chriſtum
H aud piguit, creberque domus indulſit amicæ
H oſpitio, atque Deum poſita ſe nube retexit.
H unc igitur poſtquam morientem accepit, & acri
V ix, morbo correptum, auras haurire ſupremas,

Et quaſi iam leti portas luctarier ante,
Demiſit lachrymas, ſocijsque hæc edidit ore.
Cedamus. leto actutum reuocandus amicus
In lucem, modo me ſummus pater audiat ipſe,
Atque ſuas uelit hic, ut ſæpe, oſtendere uires.
Hæc ait, & greſſum Bethaniæ tendit ad urbem.
Proſequitur comitum manus ingens, atque uidendi
Innumeri ſtudio ſocios ſe protinus addunt.
Interea longe mundi regnator opaci,
Infelix monſtrum, penitus non inſcius illam
Iam prope adeſſe diem, ſuperi qua maximus ultor
Imperio patris infernis ſuccederet oris
Manibus auxilio, ac ſedes uaſtaret opertas,
Sollicitus partis animum uerſabat in omnes,
Siqua forte potis regno hanc auertere cladem,
Molirique Deo letum meditatur. ea una
Denique cura animo ſedet, hæc ſæpe una reſurgit.
Demens, qui id propter tantum non uiderat ipſum
Demiſſum cœlo iuuenem, quo ſponte piaret
Morte obita ueterum culpam, & ſcelus omne parentum.
Protinus acciri diros ad regia fratres
Limina, concilium horrendum, & genus omne ſuorum
Imperat. ecce igitur dedit ingens buccina ſignum.
Quo ſubito intonuit cæcis domus alta cauernis
Vndique opaca, ingens. antra intonuere profunda,
Atque procul grauido tremefacta eſt corpore tellus.
Continuo ruit ad portas gens omnis. & adſunt
Lucifugi cœtus uaria, atque bicorpora monſtra,
Pube tenus hominum facies, uerum hiſpida in anguem
Deſinit ingenti ſinuata uolumine cauda.

Gorgonas hi, Sphingasque obſcœno corpore reddunt,
Centaurosque, Hydrasque illi, igniuomasq; Chimeras.
Centum alij Scyllas, ac fœdificas Harpyias,
Et quæ multa homines ſimulacra horrentia fingunt.
At centumgeminus flammanti uertice ſupra eſt
Arbiter ipſe Erebi centenaque brachia iactat
Centimanus, totidemque eructat faucibus æſtus.
Omnes luctificum fumumque, atrosque procaci
Ore, oculisque ignes, & uaſtis naribus efflant.
Omnibus intorti pendent pro crinibus angues
Nexantes nodis ſeſe, ac per colla plicantes.
In manibus rutilæque faces, uncique tridentes,
Quis fontes animas ſubigunt, atque ignibus urgent.
Nec minus illi etiam diuerſis partibus orbis
Conueniunt properi, qui terris omnibus errant
Hortantes ſcelera, ac uarijs mortalia ludunt
Pectora imaginibus, rectique obliuia ſuadent.
Necnon uentorum, tempeſtatumque potentes,
Nubiuagum genus, haud certa regione locati,
Nimborum in media conſueti nocte uagari.
Ergo animis prompti, atque opibus coiere parati
Vna omnes. fremitu uario ſonat intus opaca
Regia, rex donec nigram igne tricuſpide dextram
Armatus cœtu in medio ſic farier orſus.
Tartarei proceres, cœlo gens orta ſereno,
Quos olim huc ſuperi mecum inclementia regis
Aethere deiectos flagranti fulmine adegit,
Dum regno cauet, ac ſceptris multa inuidus ille
Permetuit, refugitque parem. quæ prælia toto
Egerimus cœlo, quibus olim denique utrinque

S it certatum odijs, notum, & meminiſſe neceſſe eſt.
I lle aſtris potitur, parte & plus occupat æqua
A etheris, ac pœnas inimica è gente recepit
C rudeles. pro ſideribus, pro luce ſerena
N obis ſenta ſitu loca, ſole carentia tecta
R eddidit, ac tenebris iuſſit torquere ſub imis
I mmites animas hominum, illætabile regnum.
H aud ſuperæ aſpirare poli datur amplius aulæ.
I ngens ingenti claudit nos obijce tellus,
I n partemque homini noſtri data regia cœli eſt.
N ec ſatis. arma iterum molitur, & altera nobis
B ella ciet, regnisque etiam nos pellit ab imis.
I d propter iuuenem ætherea demiſit ab arce
S eu natum, ſiue alitibus de fratribus unum.
I amque aderit, fretusque armis cœleſtibus ille
S edibus exitium uehet his, & regna recludet
I nfera, conceſſasque animas noſtro eximet orbe.
F ors quoque nos, niſi non ſegnes occurrimus, ipſos
A rcta in uincla dabit uinctosque inducet olympo
V ictor, ouans. ſuperi illudent toto æthere captis.
I ſte autem quamuis mortalia membra caducus
I nduerit, tamen eſt noſtris imperditus armis.
N empe ego ſæpe adij, coramque interritus urgens
T entaui inſidijs nequicquam (non ea me res
F alſum habuit, neque enim nunc primum talia cerno)
Quas non in facies, quæ non mutatus in ora
A cceſſi incaſſum? ſemper me reppulit ipſe
N on armis ullis fretus, non uiribus uſus.
S ed tantum ueterum repetito carmine uatum
I rrita tentamenta, dolos, & uim exijt omnem.

Ergo quæ mihi nunc ſurgit ſententia pandam.
Ille iter antiquas Solymorum inſtaurat ad arces,
Sit licet inuiſus magnæ primoribus urbis.
Quippe ſacerdotes odijs ingentibus illi
Infenſi inſidias, ut cuique eſt copia, tendunt
Solliciti ueterum pro relligione parentum,
Vt ferro incautum ſuperent, & funere mulctent.
Quandoquidem ille nouos ritus, noua ſacra per urbes
Inſtituit, priſcasq; audet reſcindere leges.
Hic opibus ueſtris opus. en nunc confieri rem
Tempus adeſt. in eum cuncti maioribus illos
Inflammate odijs & uera, & praua canentes,
Peſtiferumque animis furtim inſpirate uenenum.
Ne uicti, oblitique iras corda aſpera ponant,
Sed ſæui magis, atque magis, ſtimulisq; ſubacti
Acribus abſiſtant nunquam, niſi cæde peracta.
Si uero, ſi quis ſocijs ex ipſius unum
His ſenis capere, atque dolis peruertere poßit,
Res confecta, metus penitus ſublatus & omnis.
Præcipitate moras. fluxis ſuccurrite rebus.
Nunc tectis opus inſidijs, nunc uiribus uſus.
Vix ea fatus. ubique ruentes iuſſa faceſſunt
Auctores ſcelerum, portisque ex omnibus alte
Diuerſi rumpunt. tremit abdita murmure tellus.
Incubuere auris. crinitas anguibus alas
Obſcurum per inane mouent, terrasque capeſſunt.
Non tam olim denſa ſublimes nube per auras
Florilegæ glomerantur apes æſtate ſerena
Nubifugo Borea, & madidis ceſſantibus Auſtris,
Si quando exorta eſt inter diſcordia reges,

Sæuaque collatis inuadunt prælia ſignis.
Veh, quibus inſtiterint terris, quibus orbis in oris
Dira cohors. quantas populis feret illa ruinas?
Iamque emenſus iter multis comitantibus heros
Vera Dei ſoboles Bethanes mœnibus inſtat.
Cernit ibi mœſtas crinem laniare ſorores
Munera fraterno tumulo ſuprema ferentes
Expertem thalami Marthan, atque urbis auitæ
Magdali dictam de nomine Magdalenam.
Progreditur, buſtumque petit. mœſtiſsima Martha
Hunc ſimul ac uidit, comites, fratrisque ſepulcrum
Deſerit, ac multo uenienti occurrit honore.
Inſequitur ſoror inde, oculos ambæ imbre madentes,
Fœmineis ambæ plangoribus indulgentes.
Vt te poſt cari germani funera tandem
Accipimus uenientem? ut te ſæpe ille uocabat
Magne hoſpes gelidi perfuſus frigore leti?
Atque equidem credo, tunc ſors te ſiqua dediſſet
Nobis, nunc etiam uitales duceret auras.
Nunc quoque (nil quando clari tibi rector Olympi
Abnuit) haud penitus nobis ſpes omnis adempta eſt.
Talibus orabant. comites ſimul omnia luctu
Miſcebant. mœſtis reſonabant cuncta querelis.
At heros triſtes dictis ſolatus amicis
Spondet opem, ſuperas rediturum ad luminis auras
Actutum fratrem incolumem, quem faucibus hauſtum
Telluris quarto iam Sol non uiderat ortu.
Diditur hæc totam confeſtim fama per urbem,
Quæ cunctis incredibilisq́;, & mira uideri.
Vicinis populi paßim de montibus omnes

Concurrunt ſtudio uiſendi, atque omnia complent.
Ventum erat ad tumulum. ſtat circunfuſa iuuentus.
Ipſe autem in medio duplices ad ſidera palmas
Iandudum tendens, oculosque immobilis heros
Orabat, tacitusque parentem in uota uocabat.
Orantem obſeruant taciti, intentique tuentur,
Quid iubeat, quæ ſigna ferat, quo deinde cadat res.
Bis toto color ore abijt. bis pectore anhelo
Infremuit, nutuque caput concuſſit honeſtum.
Ecce autem tumuli tremere hoſtia uiſa repente.
Omnibus extemplo ſubita formidine ſanguis
Diriguit, penitusque inuaſit pectora frigus,
Cum tandem Deus has effudit ad æthera uoces.
Summe parens quamuis precibus nil abnuis unquam
Ipſe meis, quæcunque petam, tamen hoc tibi grates
Munere ſemper agam. tua quanta potentia, uidit
Circunfuſa manus, populi uidere frequentes.
Vos autem famuli properate, recludite marmor,
Saxum ingens auferte, uiroque exoluite uittas.
Nec mora præceptis, patuerunt clauſtra ſepulcri.
Concurſu accedunt magno, attonitique pauore
Inſpectantque, uidentque intus deforme cadauer,
Vixque ſibi credunt, nullo cogente moueri.
Nec mora, clamantis ter uoce uocatus amici
Erigitur, loquiturque, & cœli ueſcitur auris.
Obſtupuere omnes. nec ſat uidiſſe loquentem,
Aut audiſſe ſemel, dum cuncta ex ordine narrat
Conuentu in medio, quæ funere paſſus in ipſo eſt,
Quanto anima inſtantis ui leti excluſa dolore,
Terrenosque diu luctata reliquerit artus,

Quæ facies moriens, quam obſcœna aſpexerit ora
T errentum iuxta furiarum, iraſque, minaſque,
V t uix ſiderea uolucres miſsi arce miniſtri
A uxilio poſſent auidas inhibere rapinis.
H is addit ſcelerum pœnas, ac læta piorum
P ræmia, quæue animas miſeras ſubijſſe neceſſe eſt
A rbitria, æternoſque nigris fornacibus ignes.
H is actis, Deus orantis uicina Simonis
T ecta ſubit, quem tota olim lacerum hulcere membra
E ripuit morbo, atque in priſtina reddidit ipſe.
D um uero menſas grati dignatus amici
A ccubat in medio procerum urbis, protinus ecce
I ngreditur forma inſignis, cultuque puella
P icta peregrinas tunicaſque, ſinuſque crepanti
A rgento ſaturos, atque auro intertexto,
C ui caput implicitum gemmis. it flexile collo
A urum ingens mixtis oneroſa monilia bacis,
P ropexique nitent electro molle capilli,
N exilibus quos in nodos collegerat hamis,
A ureaque ex humero demiſſam fibula ueſtem
B ois opibus grauidam, & Gangetide gaza
S ubnectit. media micat ardens fronte pyropus,
C rebraque conſertis pendent redimicula gemmis.
Qualis læta ſinus cum tellus ueris honorem
P andit, opeſque ſuas gremio explicat alma uirenti.
H æc olim amiſsis utriſque parentibus orba
R eſtitit, & proles in opes ſucceſsit auitas
V nica, quas pater immenſas prædiues habebat.
D umque ætas rudis, una illi ſuper omnia cordi
R elligio fuit, & ſeruandi cura pudoris.

M ox autem paulatim annis feruente iuuenta
S enſibus illapſa eſt Veneris maleſuada cupido,
Quæ mentem immutans furijs ſubiecit iniquis
A h miſeram, abiecto non obſtat cura pudori,
N on ſpecies, non fama mouet. ceßit timor omnis,
R elligioque oblita. domo iam nubilis exit.
I am conuiuia, iam ſpectacula læta frequentat,
V inclaque contemptis rectoribus omnia rumpit.
A c ueluti ratis Aegæo ſine remige in alto,
S ublatos ſimul ac fluctus inflauerit aura,
N unc huc incerto, deinde illuc fluctuat æſtu,
Quo uentique, undæque urgent ſpoliata magiſtro.
E t iam freta opibus prædulces ambit amores
F lorentum iuuenum, ſiquis ſpectabilis ore
E gregio, formaque alios ſupereminet omnes.
E rgo læta uirum præſtanti corpore poſtquam
A ccepit ueniſſe, Deum quem fama ferebat,
N ullam paſſa moram ſtudio correpta uidendi
V enerat. aſt ubi conſpicuos deperdita uultus
H auſit, & egregiæ diuinum frontis honorem,
D iuinoſque oculos ardentis pabula amoris,
D iriguit, penitusque animo ſententia uerſa eſt,
A tque alias longe concepit pectore flammas.
E cce autem ſubito uiſæ ſpirantis ab ore
S eptem adeo circum offuſa caligine, & atra
N ube exire faces, ueluti cum torris obuſti
V ltima ſurſum flamma fugit, fumumque relinquit.
H æc Deus hæc, inquit, capitum fœdißima ſeptem
C orreptam miſeræ mentem uexabat Erinnys.
T um Maria (hoc illi nomen) mutata, nec illa,

Argento quæ illuſa ſinus modo uenerat aureos,
Iam capiti crinale aurum, colloque monile
Detrahit, & tunicas ſqualentes exuit auro.
Iamque ſui piget, & curis mordetur honeſtis.
Inde Deum orabat ueniam, genibusque uolutans,
Vt canis ad menſam procumbere ſuetus herilem,
Lambebatque pedes nudos, lachrymisque rigabat
Veſte fouens, alios tulerat quam nuper in uſus.
Tum de marmoreis uarios deprompſit odores
Theſauris. caſias, & nardi mollis ariſtas,
Aut thuris lachrymam, atq; auram fragrantis amomi,
Pronaque permulſit nudas liquido unguine plantas.
Suauis in aereas diffugit ſpiritus auras,
Cuncta Deus placida quæ mente accepit, & illam
Dignatus uenia monitis impleuit amicis.
Interea circumpoſitis ex urbibus ægrum
Cernere uulgus erat conuentu accedere magno.
Multi ibant oculis clauſis, multi auribus orti
Indociles, fandi ignari, quique ægra trahebant
Membra, ferebantur, quos ue exagitabat Erinnys
Captos mente, ſui immemores, Deus ipſe iuuabat
Auxilio, ualidique omnes, lætique redibant.
Tandem hinc digrediens Solymorum tendit ad arces.
Hanc fundaſſe Semes ſoboles tua dicitur urbem
Vitiſator pater, exactis ſimul imbribus ingens
Ceſſauit uaſtis ſtagnare paludibus orbis,
Plurimaque immenſi compreſſa licentia ponti.
Tum uenere, ſuo bellis qui gente ſubacta
Vrbem appellarunt de nomine Iebuſæi.
Protinus hinc reges, à priſco ſanguis Iuda,

F initimis late dominam coluere ſubactis.
H ic templum Solomon per terras omnibus aris
E uerſis ope barbarica rex condidit olim,
T emplum opulentum,ingens,eductam ad ſidera molem.
H uc menſas,araſque ſacras,& abenea labra
T ranſtulit,& ueteris ueſtes,ac munera templi,
O ſtro perfuſas ueſtes,auroque rigentes,
T um lychnos,lanceſque,cauaſque inuexit acerras,
C ymbiaque,& tripodas,fuluoque ex ære lebetas,
I ncluſaſque ſacro leges,ac fœdera ligno,
Quæ gemina in ſilice omnipotens pater ipſe notarat.
H ic gentis rex,atque omni cum gente ſacerdos
S acra ferens pecudum fundebat rite cruorem.
V ictima non alias maculabat ſanguine ſedes.
V ndique mos erat huc populos ter adire quotannis,
E t proprios genus Iſacidum inſtaurabat honores.
I pſe etiam huc heros crebro ſe ferre ſolebat.
I amque uijs plenis multis cum millibus ibat,
V nde urbis poterant turres,atque alta uideri
C ulmina.læti omnes ramos uiridantis oliuæ,
Quaſque manu geſtent,palmas à ſtirpe refringunt.
P ræcedit peditum late manus omnis.it ingens
P one equitum globus.in medio pulcherrimus heros
H aud acri prouectus equo,phaleriſque ſuperbo
E minet.at ſibi pauperiem ut placuiſſe beatam
A dmoneat ſocios,rex quadrupedantis aſelli
T erga premit,uates quondam ut cecinere futurum.
N udus erat uertex.humeris demiſſa fluebat
A d talos ueſtis,quam feſtinauerat olim
I pſa parens,pueroque dedit geſtare,nec illa eſt

V llo attrita uſu, nulla conſumpta ſenecta.
T aurea nudatis circundat tegmina plantis.
T alis iter tendit, recipitque ad mœnia greſſum.
A nte urbem pueri occurrunt, mixtæque puellæ
F loribus, ac uarijs ornatæ tempora ſertis.
O mnibus in manibus palmæ, omnes carmina læti
L æta canunt, tonſis & inumbrant ora coronis,
C ertatimque Dei gaudent placida ora tueri.
T um demum portis urbem ingrediuntur apertis,
E t propius regem, ſeruatoremque ſalutant,
P rætenduntque manu thyrſos, oleasque coruſcant
F rondentis. ſuperas ingens it clamor ad auras,
S pargitur hic rumor ſubito, ac tota urbe uagatur.
C onſurgunt gentis primi. procul ecce per auras
P ueream cernunt tolli ſuper æthera nubem
I gnari penitus rerum, cauſasque requirunt
T am ſubiti motus, quem nam tam multa ſequantur
Millia ductorem, quis tantus clamor ouantum.
A ſt illi, quibus eſt Diui haud incognita fama,
O ccurrunt alacres regi, plauſumque ſequentes
I ngeminant. quaque ingreditur, paßim ecce rubenti
I nſternunt oſtro ſola, barbaricisque tapetis,
I ntenduntque uias ſertis, & floribus augent.
V ix ingreſſus erat, cum denſam reſpicit ecce
I n biuio turbam, clamoremque auribus haurit
I ngentem, & ſecum admirans ueſtigia preßit.
V allis erat circum frondoſis undique ſepta
C ollibus, in medio riuis, atque imbribus humor
C ollectus ſemper ſtabat, laticesque perennes,
Quo ſolitæ innuptæ prædiuitis urbis aquari,

Et potum pariter pecudes compellere priſci
Paſtores, lymphaque gregem curare ſalubri,
Vnde lacum fama eſt olim dixiſſe minores.
Huc concurſus erat certis de more diebus,
Turbaque adibat inops uarijs exercita morbis.
Nanque uidebatur magno quandoque moueri
Cum ſonitu, medio unda lacu, & perculſa repente
Sublato ad cœlum ſpumabant cœrula fluctu.
Sed uulgo ſubiti quæ motus cauſa latebat.
Impubes pueri tantum, innuptæque puellæ
Signa prius manifeſta dabant, ſeſeque canebant
Cernere pennatum puerum fulgere per auras
Vndanti chlamyde, atque auro radiantibus alis,
Delapſumque polo tranquilla impellere utraque
Stagna manu, lateque uiam ſignare cadentem.
Qualis ſtella, pater ſuperum quam miſit Olympo
Aut nautis ſignum, aut populis in caſtra coactis,
Præcipitat flammis longe, lateque coruſcis
Scintillans. corda ignaris mortalibus horrent.
Ergo expectabant denſo miſeri agmine circum
E cœlo ſignum intenti, laticesque quietos
Seruabant oculis, atque omnes auribus auras,
Auditum ad ſignum ſubito ut ſe primus in undas
Quiſque daret, ſtagnoque ſonanti immergeret artus.
Quippe erat inde ſalus ſemper, non pluribus, uni,
Qui ſubito impulſum prior exilijſſet in æquor.
Sicut ubi uacui tendunt medio æquore campi
Viribus, & rapido iuuenes decernere curſu,
Arrexere animos cuncti, ſignumque parati
Expectant. pulſat pauor intus pectora anhelus.

Omnibus,

DIVAE PELAGIAE VIRGINI

T V quoque carminibus Pelage memorabere noſtris,
Parua meis cui flore halat penetralibus ara,
Diua, olim Armenias inter celeberrima nymphas,
Fax iuuenum. neque enim melior fuit altera forma,
Ornatuque prior. greſſum quacunque ferebas
Antiochi mediam pube ſtipante per urbem
Gemmiferum caput attollens, auroque relucens,
Ore, oculiſque faces iactabas, unde iuuentus
Peſtem animis male cauta, acremque bibebat amorem,
Et tibi ludus erat cupidos ſuſpendere amantes,
Ac torquere diu, foribus tibi pendula ſerta
Semper erant, querulumque iterabat ianua carmen,
Nec tua erant ſtratis ſine limina amantibus unquam,
Quæ miſeris durum præbebant nocte cubile.
Hæ tibi erant artes, primæ hæc commercia uitæ.
Aſt ubi uerus amor cœlo te cepit ab alto,
Corque tibi omnipotens diuinitus attigit aura
Ad miras uatis uoces, & uerba loquentis,
Continuo totis tota es reſoluta medullis,
Et tibi delicuit, glacies ceu, mobile pectus.
Atque ubi ſublata eſt oculis, quæ plurima nubes
Te circum caligabatque, aciemque premebat,
Nec cœli quires iucundum cernere lumen,
Quæ facies rerum horribilis, quæ noctis imago eſt
Viſa tibi? quantus tibi pectus perculit horror?

Vidiſti fueris quam tetro obnoxia monſtro.
Vidiſti quibus in tenebris, quantisque periclis
Expoſitam certæ morti te ſponte ferebas.
Ah nimium ſecura mali, ſecura pericli,
Ni tibi dexter opem ſupera Deus arce tuliſſet.
Ac ueluti pelagi in medio pugnantibus auſtris
Si quis forte, graui qui uinctus membra ſopore
Nil ſenſit, dum ſæuit hyems, mox fluctibus actus
In ſiccum, ſomno excitus quanto æquora motu
Turbentur uideat, quantas euaſerit undas,
Syrteſque, ſcopuloſque, & naufragos Euripos,
Horreat, & tutum uix ſe ſe in littore credat.
Sic tu Nympha mali admonita, inſtantiſque pericli
Quos pelagi fluctus, quantos enaueris æſtus,
Horrebas uitæ ſtudia illaudata peractæ
Incuſans, tendenſque ambas ad ſidera palmas
Flebas, purpureaſque genas largo imbre rigabas,
Pacem orans, imoque trahens ſuſpiria corde.
Iamque animos penitus, ſenſuſque oblita priores
Reijcis ornatus ueteres, corpuſque ſuperbum
Frigore uix prohibens hirſuto inuoluis amictu,
Fortunaſque omnis, quarum tibi copia larga,
Venturi ſecura, inopum partiris in uſus.
Iam tibi lucentes gemmæ, iam purpura, & aurum,
Tectaque marmoreis ſordent ſubnixa columnis.
Iam ſpecies uilis, iam uilia munera formæ,
Et ſolitam tibi dulce nihil. mortalia temnis
Omnia, ſublimique animum defigis olympo.
Ille ſibi æterno te captam iunxit amore,
Qui nos morte ſua tenebris eduxit ab atris,

Criminaque effuſo deleuit noſtra cruore.
Huic uni te Nympha colis, huic pecteris uni.
Hos unos tacito ſuſpiras pectore amores.
Atque ideo uitas hominum ueſtigia, & urbem
Effugis incomitata, petis loca ſola, nec horres
Præſide freta Deo ſæuarum luſtra ferarum.
Non tamen omne ſolum cordi tibi. ſed placet unus
Montis oliuiferi, Solymorum qui imminet urbi,
Altus apex, quem ſæpe tuos audimus amores
Cum ſocijs luſtraſſe Deum ſub mole latentem
Corporea, feſſumque oleis iacuiſſe ſub altis.
Quoue pudicitia incolumi uis omnis abeſſet,
Veſte genus mentita, uirúmque imitata latebas.
Fortunata, amplis opibus, rebusque relictis
Sede ſub anguſta, tugurique in pauperis antro
Pauper agis duram non paupere pectore uitam.
Vincis opes animo, nuper quibus ampla fluebas,
Nec quicquam tibi deſit, habes quando omnia in uno,
Quo frueris, quo cuncta refers. ille omnia ſolus
Eſt tibi. nil illum præter tibi, quem cupis unum
Saucia, ſuſpirasque, imisque è ſenſibus ardes
Noctes atque dies animo hæc una addita cura.
Sæpe ideo terris ſubuecta mente relictis
Tolleris alta petens, liquiduinque per aera uecta
Carpis iter, ſuperas nubes, atque æthera tranas,
Sanctorumque acies uolucrum ter terna per erras
Concilia hæc, illas ueſtigans lumine paßim
Quem ſine fine ardes, quem cor tibi deperit unum,
Donec eum teneas tandem complexa repertum
Illum animo, tota illum hauris lætißima mente

Totum obiens acie (neque enim dimittis) acuta.
Nec tibi diuina labeſiunt lumina luce,
Qua frueris, miraque animum dulcedine paſcis.
Interea exanimum leti ceu frigore corpus
Labitur, & dulci torpent tibi membra ſopore.
Et pigeat caſtas poſt uincula ſacra puellas
Spernere mortales ignem unum propter amores?
Non tamen inuidia uolucer tibi defuit hoſtis
Noctipotens pulchris ſemper contrarius orſis.
Ille tibi memorabat opes, memorabat amores,
Quos fugeres, priſcæ & reuocabat ad ocia uitæ.
Mollia, deſidiasque, animum conuellere nixus.
Tu ſaxo ueluti turris fundata uetuſto
Stas contra, & fractas obiectu reijcis undas,
Illius obiectu, cui toto pectore flagras.
Te quoties petijt, toties certamine uictus
Ceſsit, & exutus, fidit quibus, arma reliquit,
Vſque adeo, ut pugnæ fugeret ſe credere iniquæ,
Et tremeret nigris manus importuna ſub oris.
At non nulla etiam duræ ſolatia uitæ
Hic tibi erant aliunde, cohors neque deerat amantum.
Nam uulgo tuguri ante fores examina fera
Sæpe audita ferunt ſuperum ſub nocte uolucrum
Ludere, & in numerum liquidos tibi fundere cantus,
Tunc etiam quandoque, antro cum exire iuuabat,
Ibas, & loca plena Deo, ſola ſancta legebas,
Et fortunatas luſtrabas lumine ſedes,
Vnde ſalus hominum infanda trabe nexa pependit.
O' illis mihi ſi quoque detur degere in oris,
Quod ſupereſt huius moribundo in corpore uitæ.

Dulce foret ſacra ueſtigia ponere terra,
Atque uias legere interdum, quas ipſe per olim
Sæpius audirem regem omnipotentis olympi,
Quando (humiles nam me retrahunt onera inuida curæ)
Preſſus humi nequeo ſublimem tollere mentem
Ad cœli iubar, & ſuperas percurrere ſedes.
Sic animum ſaltem dulci ſolarer amore
Inſpiciens tantorum operum monimenta per agros,
Felices agros nimium, felicia rura,
Felices montes, pedibus quos preſſerit ille,
Felices fontes, quis labra admouerit ille.
Nullum mane mihi, nullus mihi ueſper abiret,
Quin tumulo accumbens uenerarer nobile buſtum
Saxa lauans lachrymis, fortunatumque ſepulcrum
Amplectens, cui diuinos tegere obtigit artus,
Donec ad æthereas rediuiuus ſurgeret auras.
Tum ſiquis mihi demonſtret, quo puluere fuſus
Diuinus cruor, ore legam, terræque beatæ
Sæpius accuruus nunquam ſatis oſcula figam.
O' ſaltem ſi, cum mihi uenerit ultimus æui
Finis, ibi feſſæ uitai clauſtra relinquens
Senſibus extremas auras fugientibus hauriam,
Quas moriens heros poſito capite expirauit,
Tum mihi felici quam molliter oſſa quieſcant?
Hæc tibi ſemper erant, nec te ulla auertere Nympha
Tempeſtas potuit tam turbida, quin loca adires
Ardua quottidie, lachrymarumque imbre rigares,
Donec languentes te mors ſera exuit artus,
Et ſuperas anima petijſti præpete ſedes,
Is ubi in amplexus nunquam fallentis amantis

S æpius, & dulci frueris per ſecula amore.
I lle tibi ſpretis pro gemmis, murice, & auro
I nduta cœli æterna dat luce nitere.
P ro iuuenum cœtuq́;, & pro nuruum famulatu
A ligeris immixta choris, immixta puellis
C œliuagis plaudis choreas, & carmina promis.
I pſa tibi conſors patriæ non immemor olim
V ſque comes graditur pulcherrima Margarite,
N ec ſine te iuuat æternæ indulgere choreæ.
S alue Diua erebi terror, decus addita cœlo.
A ccipe, nunc tibi quos utcunque nouamus honores.
P romeritæ tibi templa damus. tibi ponimus aras,
A tque tuo frumentiferos de nomine campos
D iximus. ipſi etiam norunt tua ſacra coloni.
S erta tibi è primis ſuſpendunt ſpicea ariſtis,
P omaque, mellaque, purpureosque è uite racemos,
P ræſentemque uocant agris, pecorique, ſatisque,
A rboribusque. rogant ne culmos aſpera adurat
R ubigo, grandoque leues terat horrida ariſtas,
N eue nemus lætum uites coquat alba pruina,
D ecutiatque nouos exuſta ex arbore flores,
N eu pyrus areſcat, folijs ue uberrima morus,
N eue apibus noceant longæ mala frigora brumæ.
P lurima præcipue uolitans lactentibus abſit
Meßibus, heu, noſtris nunc primum cognita terris,
P rataque ne nigro uiridantia demetat ore.
S it lætum pecus omne. lupus procul abſit acernis
A' ſtabulis, ualeantque canes. ſit ruſtica proles
V iuida. ne pubes ſit turpi obnoxia morbo,
N ec fleat informi lapſos de uertice crines.

N os uero, humani generis quos inuidus hoſtis
I nſidijs petit, & recto deducere tendit,
R eſpice Diua. uides quibus undique pectora captet
N oſtra dolis, quot ſe in facies, quot uertat in ora
A dditus, incautosque occulta indagine cingat.
N unc Veneris curis paulatim innectit amaris,
I llecebrasque animis, atque ocia inertia ſuadet,
A dque epulas uocat, & nocturnæ pocula menſæ.
N unc petit iniecto uentoſæ laudis amore.
S æpe oſtendit opes. interdum oſtendit honores.
I nuidiaque, odijsque animos inflammat acerbis.
Quot ſcelerum facies, illi tot retia, quis nos
I mplicet, & uaria deludat imagine captos.
E ripe nos, precibusque tuis euadere caſſes
D etur, & occultas hoſtis deprehendere fraudes.
Quandoquidem tectis potuit te fallere nunquam
I rritus ille dolis, ſemperque irriſus abiuit.
H os tu non ignara modos nos inſtrue, & artis,
E t tibi ſit pietas noſtra; ò pulcherrima, cordi,
T e quamuis paruo colimus Pelagia Sacello.

COELITIB. VIRGINIB.

OEli delitiæ beatioris
c Quid uos in ſuperum domo puellæ
Tam multis rear actitare ſeclis?
Vos mi dicite: uos ne ſempiternæ
I uuant otia, & uſque Feriatis
C ordi eſt perpetua frui quiete.
D um ueſtros animos alit uoluptas
I lla illa illius effluens ab ore,
A ſpectu omnia qui beat uel uno?
A n uos ò potius iuuat choreis
I ndulgere, chorosq́; ductitare
A d cœli numerum uſque concinentis?
V os ò uos uideor uidere molli
S tellatis pede luſitare in hortis
Molles, lacteolas, uenuſtulasq́;.
Quàm uos quàm iuuat inſequi uſque amantem
F ormoſum placitæ arbitrùm choreæ?
Quàm uos carmina dicere uſque amanti
D uctori placitæ iuuat choreæ,
Qui quocunque oculos, & ora uertit,
H auſtis omnia amant repente flammis?
Quàm uos quàm iuuat undique expetitas
H uic neſciſſe uirum, huic necem ſubiſſe,
P ro uobis quoque qui integer peremptus?
H unc ut ſenſibus intimis amatis,
T oto ut pectore deperitis unum.
Et ueſtro eſt in amore nil amarum.
H æc mi dicite uirgines. Sed unum eſt

Quod nunc uos aliud uelim rogatas.
I d mi dicite puriter roganti,
H æc inter quid agunt mei ambo ocelli
M argarita roſa prior recenti,
E t forma Pelage haud minus uenuſta,
Quas nos plus oculis amamus ipſis
D e nobis meritas bene, atque amantes?
E cquæ illis aliæ uenuſtiores
I n ueſtra choreæ uacant corona?
V t ò ut mihi nunc uidentur ambæ
P oſt cœli dominam, Dei parentem
P ræ lucere, aliasq; præterire
S ubſultim celeris duces choreæ.
E n blando ut pede, blanduloque motu,
C aſto ut corpore, caſtuliſque ocellis.
H æc ut purpureo rubens in oſtro,
I lla ut candidulo albicans liguſtro,
L ætæ uirgineis utræque palmis.
S aluete ò ſimul ætheris puellæ
O mnes aureolæ, integellæ & omnes.
N os interdum opibus iuuate ueſtris.
Qui mortalibus ignibus calemus,
V eſtræ nos facis uſtulate flamma.

Deſte mecum uirgines, & integri
a Pueri, & puellæ, & omnis ætas maxime
Caſti, & pudicæ coniuges adhuc uiris
Iunctæ, aut ſolutæ uinculis iugalibus.
N eque non uocamus, quos iuuentæ nequiter
P iget peractæ admiſſa pœnitentia
E x corde, ab imo diluentes pectore.
A deſte. mecum laudibus ſuſtollite,
Quos præteriuimus, beatos ætheris
S ublimioris, generis omnis, incolas.
N on unus omnes proſequi ego uerſu queam,
F auete linguis. ſaltem eos ſilentio
T aciti ſimul ueneremur innumerabiles.
Miremur omnium perennes laureas,
C laros triumphos, inclytasque glorias,
E os & omnis aduocemus ſedulo,
N obis ut alto opem ferant ab æthere
P ericulis in omnibus, neque nos ſinant,
Quoad ualebunt, cedere obrutos malis.
N on quod ſuapte ui, ſua aut potentia
Queant iuuare hominem, & opem impartirier.
D iui neque bona, neque ulla dant cuiquam mala.
E ſt unus omnium bonorum publicus
D iſſeminator, ille cœli præpotens
R egnator, orbis conditor, hominum ſator,
C ui omnia famulantur, omnia ſubiacent
O bnoxia, unus omnibus ubique imperat,
V nusq; quos uult, eligit, quos ope iuuet

N ullius ipſe externæ opis porro indigus.
Quos uero habet neglectui, in præceps ſinit
R uere miſellos, ac malis prorſum omnibus
C ircumuenit dans cuique pro merito, ut lubet,
V ltor ſeuerus criminum, mortalibus
P erterrefaciens conſcia intus pectora,
C œlum triſulcis cum coruſcat ignibus,
T onitruq; templa concutit cœleſtia.
N obiſcum enim perſæpe agatur ſæuiter,
N obis niſi eius præſto ubique filius
A deſſet aduocatus, & ſe opponeret
C aro parenti, is dum parat nos funditus
V ertere, maliſq;, quæ meremur, perdere,
C ui detegit, quæ paſſus eſt olim uolens
V ulnera peremptus pro ſalute publica.
H unc ſupplices homines in omnibus adeunt
D iſcriminibus, & aduocatum unum admouent.
V erum quia plerunque ſuppudet reos
A dire recta regium gnatum unicum,
H unc deprecatorem ut ſibi illico parent,
N eue alloquantur eum ſine internuntio,
P rius adhibent de ciuium numero aliquos,
E t, aduocatum qui precentur, aduocant,
S eu ſint adhuc nos inter hic ſuperſtites,
S iue in ſupernam iam aduolarint curiam.
E ſt tutius uero aduocare quos ſcias
I ntra receptos iam ætheris domicilia.
N eque eſt uerendum ne aduocati exaudiant,
Quod oppido remoti ab ijs habitent plagis,
H umuſq; ab aſtris abſiet quàm plurimum.

V ident piorum animæ, ac uolucres ſpiritus
S emper beati humana facta, & audiunt,
S ed non ſuapte acie, ſuo ue lumine.
H is omnia repræſentat ante oculos ſua
I n luce ſoboles cuncta cernentis Dei
R erum fideles ſuggerens imagines.
H unc intuentes intuentur omnia,
Quæcunque opus, uel quæ haud pater eis abnuit,
I tidem audiunt omnia uocati cœlites,
E t obſecrati pro obſecrantibus obſecrant.
E ſt ille ſpeculum, eſt unus idem Echo omnibus.
O b id tamen mortalium ipſi mentibus
H aud inſeruntur. ſolus illapſu Deus
A deſt, & animis influit præſentia,
S olusq; propitio fouet nos numine.
N ulli creato eſt numen, aut diuinitas.
V ult ipſe poſt ſe nos tamen uenerarier
H onore proximo Quirites ætheris,
E t ſupplicabundos ſepulcra uiſere,
E t quicquid eorum adhuc apud nos relliquum eſt,
N ec thura eis negare, nec crocum, aut roſam,
Quare agite mecum adeſte cuncti, & ætheris
O nerate uotis uniuerſam curiam,
N obis beneuolum ut aduocatum ſedulo
R eddant, ſuaque cœlites nos euehant,
Qua plurima pollent apud eum gratia.
I s dehinc parentem propitium nobis dabit,
A' quo perenni ut fonte, cuncta fluunt bona.

A deſte ſancti cœlites
Ciues ſupernæ curiæ.
Veſtra leuantes nos ope
Deo propinquos iungite.

Tu diua uirgo uirginum
Princeps, Dei puerpera,
Regina cœli da tuum
Adeſſe nobis filium.

Vos dehinc beati præpetes
Dei fideles nuntij
Simul creati cum noua
Naſcentis orbis machina,

Quos contumax contra Deum
Non extulit ſuperbia.
Sed perſtitiſtis in fide
Vlti rebelles prælio.

Tum uos caduci corporis,
Ceu nos, onuſti pondere
Quondam, mares, aut uirgines,
Nunc Dij beati cœlites,

Quos ueſtra uirtus ætheris
Euexit ad faſtigium.
Floretis illic maxima
Iam conſecuti præmia.

Vos inuocamus ſupplices.
Nobis famem defendite.
Sint bella longe, ſit lues.
Sit noſtra cœlo arrecta mens.

Vt mox leuati uinculis,
Grauiq; mole corporis
Migremus ad uos illico.
Veſtros adoptati in choros.

Poßimus hæc ut aſſequi
Vobis rogandus maximus
Ter unus ille qui bona
Potens opum dat omnia.

FINIS

OMNES rogatos Vida uult quàm maxime,
Qui legerint uerſus ſuos, ſi offenderint
Quippiam, quod alienum à ſacris myſterijs
Videatur, ante ne improbent, quam intelligant.
Nam recta ſentit cum optimis, & aſſerit
Quæ firma patrum comprobat conſenſio,
Omniaq́;, quæ ſcripſit, bona ſcripſit fide.
Nec factioſum ferre genus hominum poteſt,
Qui, ut eſſe uideantur aliquid, uetera eleuant,
Nouasq́; ſemper efferunt ineptias
De induſtria recta deerrantes uia.
Si quid per imprudentiam dixit tamen,
Quod parte ab ulla claudicare cenſeant,
Vult eſſe non dictum, abolitumq́; funditus.
Et ipſe iam nunc abrogat dicto fidem.

MARCI HIERONYMI VIDAE CREMONENSIS ALBAE EPISCOPI CHRISTIADOS LIBRI SEX

A rdua terrarum nos linquere mente iubebas,
O ſtendensq; breues quam ſit mortalis ad uſus
C onditio, quam nos fluxos natura crearit,
S uadebas contra uulgi communia uota
Mortales contemnere opes, contemnere honores,
E t ſi diues opum flueret tibi copia ſemper,
D iues opum, tibi parcus eras, ſed largus egenis.
H inc etiam, quæ tantum alios quæſita fatigat,
S æpe oblata, alta ſpreta eſt tibi purpura mente.
L onge alios flagrans inhiabas corde rubores.
S i tibi fors unquam, ſi tempora forte dediſſent
P ro templis, arisq; tuum effudiſſe cruorem,
A tque ita purpurea caput inſignire corona,
N ullum ideo horrebas diſcrimen ſponte ſubire
I am duris animum aſſuetus quæcunque ferendo.
E t ſiquando (etenim uirtus obnoxia ſemper
I ctibus, infeſtiq; pios odere profani)
H orrida tempeſtas te contra forte coorta eſt,
I nconcuſſo animo te fluctibus opponebas
O mnibus, & fractas temnebas arduus undas.
N ec tamen auctores noxæ, cum perdere poſſes
I pſe tuis opibus, ſæuibas ultus in ipſos,
S ed ueluti meritos bene, amica mente fouebas,
E t caros inter nullo diſcrimine habebas,
T antum illis meliorem animum, mentemq; precatus.
Quæ nos erudiens propiora exempla docebas
V ltro ignominiam ferre & conuitia inultos
A equo animo, & mala ſponte pati, mentemq; benignam
C oncipere in meritos male, nec ſua præmia cuique
R eddere pro meritis, ſed amando uno ordine habere

A eque omnes, ſtudia illius præclara ſecutos.
Qui moriens noſtro pro crimine uerſus ad aſtra
O rabat ueniam letum intentantibus ipſis.
A tque ideo tibi uita fuit diſcrimen ubique,
E t labor, humanis dum te pro uiribus efferş,
T errenisq́; animo quantum potes eximis oris
A ßiduum ducens contempto fœdere bellum
C um ſcelerum inuictis auctoribus, undique duris
H oſtibus obiectus, quos in te armabat erynnis
A ddita, & infernis tibi erat certamen ab oris,
C orporeisq́; animo obluctatus peſtibus acri
G audebas uarios nunquam tibi deeſſe labores,
E t tibi ludus erant certamina, cuncta ferendo.
N unc tibi parta quies, tibi pax ſecura laborum.
E t quanuis nos imbelles, orbiq́; relicti
T riſtemur, quanuis fuſis Verona capillis
S æuiat, & mœſtis ululatibus impleat auras,
T u tamen ò Pelagi tantis defuncte periclis
T ot maria emenſus, tot tempeſtatibus actus
O ptato frueris portu, & tuta arce receptus
D eſpicis errantum caſus, miſeratus ab alto,
E t noſtros ope ſancte leuas propiore labores.
Quandoquidem ſuperum domus illa imperuia uiuis
N unc tibi aperta patet, patet alti ianua cœli
L ucis inacceſſæ diffuſo lumine fulges
A ureus, & quo cuncta beantur, Sole reluces,
Quasque preces longe fundebas nuper ad auras,
N unc patris ad Solium omnipotentis faris ad aures.
E t quanuis cœli nondum dignentur honore
Mortales noctis denſa caligine preßi,

Tu tamen æternum titulis florentibus æuum
Immixtus ſuperis agis altis ætheris oris.
Tot diuos terra genitos ueneramur ad aras
Proiecti, quorum tantum benefacta minores
Credimus, & tenuem uix famæ accepimus auram.
Verum oculis tua nos bis hauſimus aurea facta,
Irreprenſa, ſacro diuum digniſsima honore.
Scilicet adueniet, nec ſera morabitur ætas,
Cum te mortales uulgo per templa, per aras
Ore ſonent, humilesq́; uocent in uota, tuique
Nominis obiectu ſupremi numinis iras
Placabunt, ſtatuentque tuo de nomine templa.
Spero equidem pater omnipotens tua nomina ab alto
Audiet ad tumulum orantes, tu uota ſecundans,
Quæ non humanis opibus, non artibus ullis
Confieri poſſunt cunctis mirantibus edes,
Et tabulas templo teſtantes omnia figent.
Iamque huius mihi neſcio quid rumoris ad aures
Repit, & hanc in ſpem uicinas erigit urbes.
Illum carminibus me in ſecula mille iuuabit
Aeternis aperire diem, ſacrisque dicare
Annua quæ ſeri celebrent toto orbe nepotes.
Interea mihi ſanctus eris, mihi ſideris inſtar
Aetherei, unde meæ ueniat lux plurima nocti.
Iamque adeo magnis magnum decus addite diuis,
Iam uotis hominum aſſueſcens Giberte uocari
In melius flecti cœptis ne defice rebus,
Et quanquam nos arma premant, hoſtisq́; ſuperbus
Victor ouans ſæuo noſtros terat undique bello,
Et pulchræ Italiæ immineat, ſacrisq́; Quiritum

Mœnibus, atque orbis raptis aſpiret habenis,
H aud tamen ipſe uelim ſuper his te multa moueri
N unc primum, primasq; preces conſumpſe precando.
S unt alij quibus hæc curæ, toto æthere diui.
I pſa Dei genitrix, cœli regina periclo
H uic aderit, natiq; pedes complexa tonantis
N os tutos dabit, & ſi præſtet, ad ocia reddet.
N ec ſinet euerti ſua tot delubra, tot aras.
T e uero, quæ cura fuit, dum uita manebat,
I n terris, eadem cœli ſuper aſtra ſequatur.
A ſpice nos propius, quæque intus bella fatigant
C onuulſos animos, propiora auerte pericla.
S cis quid opus, noſtris quid tantum mentibus obſtet,
S cis pater, & coram flens mecum es ſæpe locutus.
L uce noua adueniens illuſtres pectora noſtra,
V t noſtri ah nimium, & noſtrorum ſemper amorem
E xuti, ac uitæ curas mortalis inanes
O bliti uacuas tollamus ad æthera mentes,
A tque ibi regnemus ſecuri, ibi noſtra locemus
S ceptra hominum uarios nunquam metuentia caſus,
Quouegraues pater omnipotens attemperet iras,
N ec nouet excidijs res uerſas funditus omneis,
I pſi nos uerſis renouemus mentibus ultro.
Mutemus mores, ueterumq; inſignia nobis
A ptemus ſtudia, & noſtros antiqua labores
R eſpiciens pietas ſubeat noua corda, nouentur
S ecula, conuerſo redeat gens aurea mundo.

DIVO HOMOBONO CREMONEN.

Eate pauperum pater
b Decus Cremonæ Homobone
Iuua tuos ciues tuis
C antu uacantes laudibus.

N il poſt Deum, Deiq; poſt
Magnam parentem uirginem
N oſter chorus te ſanctius
C olit ſacra tibi die.

S enſere noſtri ſæpius
T uam patres præſentiam,
D um ſupplicum uictus prece
N oſtris ades periculis.

T u ſæpe nobis percitum
I ra tonantem mitigas,
N ec in merentes nos ſinis
S æuire pœnis debitis.

N on templa fruſtra ponimus,
A raſue dictas de tuo
V etuſta rite nomine
D icauit olim ciuitas.

H æc conſecuti nobiles
T ui labores præmia,
D um more diuum degeres
V itam caduco corpore.

Tu mente cœlum cogitans
Deum gerebas pectore,
Quem deperibas unice
Rerum tuarum nil memor.

Tu largus indigentibus
Eras profundens omnibus,
Paruum tuo quod prædium
Vix ſuppetebat uictui.

Quod erogabas, largius
Supplebat illico Deus,
Et toſta liba creſcere
Sunt ſponte uiſa in arcula

Quid? obuio cum pauperum
Non abnuiſti cœtui,
Quod afferebas uineæ
Foſſoribus pactum merum,

Cados inanes prodigus
Lympha repleſti fluminis
Quæ uiſa mox bibentibus
Merum colonis nobile.

Per ſe tibi templi fores
Vltro patebant ui ſua,
Dum nocte concinentium
Choros adires flaminum.

Aſcriptus inde cœlitum
Choris beatis, indicas
Apud Deum qua polleas
Rerum ſatorem gratia.

F unus uenitur ad tuum.
C æci uident. claudi meant,
Muti loquuntur. audiunt
S urdi. leuantur languidi.

Quin & ſepulcrum ſub tuum
D ucunt furore percitos
N unc uſque cedit protinus
V is inferæ potentiæ.

R egi tamen ſit gloria
H orum datori munerum,
Qui trinus unus omnia
R egnat Deus per ſecula.

DIVO THOMAE AQVINATI

AEta dies nobis redijt uoluentibus aſtris,
l Qui Volſci Thomas decus, et lux unica Aqni
Digreſſus terris cœli aurea templa petiuit.
F erte roſas. date thura. pio date carmina uati.
I lle Deo ante diem plenus, puerilibus annis
Mortales contempſit opes, contempſit honores.
Quicquid opis potuit miſeris partitus egenis,
Quos exercebant morbiq;, algorq;, fameſq;,
N obilium longe fugit tecta ampla parentum,
F ortunamque domus. inopem traducere uitam
Maluit, atque humiles cœtu cum paupere ſedes
A ntetulit habitare, rudi male tectus amictu.
F ortunate puer. non hæc ſine numine uenit
Mens tibi, ſed teneris iam tum Deus affuit annis.
F ortunas fragiles, perituraq; gaudia uulgi
D eſpiciens ſequeris longe meliora, ſuperniſque
A ſpiras opibus diuum, regniſque beatis,
N ulla tibi quæ uis unquam, nulla auferat ætas.
S i non regifico hic tibi diues regia cultu
L uxuriat, ſi non oſtro fulgens comitatus,
A t ſecura quies, & raris nota uoluptas,
A t tibi tranquillam permulcent otia mentem
O tia læta, quibus mortales pectore curas
E xutus uacuo egregias amplecteris artis,
A tque choris prope par degis cœleſtibus æuum
R egum ſceptra animo ſuperans, ipſaque beatus
P auperie, duris dum pares legibus ultro.
F ortunate animi. egregias diuinitus artes

H ic hauriſque, coliſque tibi ſe recta loquendi
O ſtendit ratio in dubijs ueri omnibus index,
N e quis fallaci tenebras offunderet aſtu
V erborum, & nigram lucis ſub imagine noctem.
H ic etiam penitus ſe ſe omni ex parte uidendam
O ſtendit natura parens tibi dædala rerum,
E t cauſas penitus dedit alte acceſſe repoſtas.
I nſuper & cœli numeros, menſuſque, uiaſque,
E t ſuperos aperis motus ratione, nec ulla eſt
A rs uſquam, docto quam non uulgaueris ore.
P ectore nil intentatum, nil linquis inauſum.
Quid recti mox per populos præcepta canentem,
V nigenæque Dei, ueterumque oracula uatum
P andentem referam? mortalia pectora ueri
I mplesti accendens lucis cœleſtis amorem.
T u quoque diuina pro re, pro relligione
P ugnando, in populis ubi plurima ſæpe coorta eſt
S editio, auerſas reuocaſti in priſtina mentes,
A uctoreſque mali multa ratione ſubactos
V rges uoce, adigiſque inuitos uera fateri.
A urea adhuc monimenta manent diuina reperta,
T heſauris ſenſa orando è cœleſtibus hauſta,
P ro quibus optabas (tibi ueri tanta cupido,
T antus amor cœli) mortalem effundere uitam
F ortiter, atque tuo teſtari uera crucre,
E t petere inſignem palma è uictrice coronam.
A tque ideo in terris tibi ſæpe affulſit ab alto
C œlicolum pater, ac pleno ſe numine fudit,
Quo præſente datum tibi ſæpe micantia diuum
T empla animo peragrare, polique arcana referre.

S æpe hominum tacitas ſimulato in pectore curas
D etexti. ſæpe inſtantes morbosq́ʒ, famemq́ʒ,
P ræliaq́ʒ, cladesq́ʒ, & funera prædixiſti.
T e nulla inferni potuit uis uertere monſtri.
N il animi nocuere truces ſine corpore uulgus
N ubiuagum, aereas quos clam uolitare per auras,
A tque hominum perhibent mentes abducere recto.
P eſtibus his magna inuictus uirtute reſiſtis,
E t puram puro ſeruaſti corpore mentem
I nteger. intactum flexit te nulla cupido,
N ulla uenus, nulli ſubierunt pectus amores.
V nus amor cœli ſupero tibi uenit ab axe.
I pſe ſator rerum rex omnipotentis olympi
V ſque amor, uſque tibi dignis fuit ignibus ardor.
H unc unum captus ſequeris, hunc ſaucius unum
N octes, atque dies flagranti pectore uerſas.
H oc ſine dulce nihil tibi erat, nec amabile quicquam.
Quicquid agis, quicquid moliris, ad æthera uerſus
V ſque adeo hunc ſupplex ante omnia conſulis unum.
I pſe tibi afflatam manifeſto numine mentem
F irmabat, uotisq́ʒ tuis nihil abnuit unquam.
T e uario hinc illinc poſiti in diſcrimine adibant
S uppliciter. tu dexter opem, præſensq́ʒ ferebas
O mnibus, atque tuo ſeruati munere abibant.
T e quoque fama refert, prece dum uim tendis olympo,
F unere iam elatos reuocaſſe ad munera uitæ.
H æc adeo ætherei tibi erant commercia cœli
I n terris. quoties ſocij te nocte ſilenti
D eprehendere, tuos dum in templo affaris amores?
A ra uetus ſtabat. ſtabat uenerabile ſaxum

S upra aram noſtræ ſeruans ſimulacra ſalutis
P endentem cœli ferali è ſtipite regem.
H ic tibi, conſuleres tacitus dum numen amicum
Multa ſuper Chriſti latitanti corpore in almis
F rugibus arcana ui; quæ libamus ad aras
P ro ueterum tauris, pro ſanguine quadrupedantum,
R eddita uox cœlo, templumq; audita per omne eſt.
Macte animo inſigni, mortali corpore Thoma
S eptus adhuc habili hauſiſti myſteria mente,
Quæ uix cœleſtes animi cœleſtibus oris
S ecuri norunt. ſed quæ ſatis ampla tuarum
P ræmia erunt laudum? quæ merces grata laborum?
T u mihi ſolus, ais, magna, atque uberrima merces
T u mihi ſolus eris. nihil ò nihil apprecor ultra.
H ac uice ſermonum oblitum mortalia cuncta
T e perhibent, cœlique oculis adijſſe profunda.
N anque ab humo te ſublatum (mirabile uiſu)
C ernebant, ea dum fierent, pendere per auras,
L ibratumq; ſolo nil iam debere relicto.
Qualis auis, liquido dum captat flumine piſcem,
S tat ſuper, & leuibus uix aera conciet alis.
Qualis item uolucrum regina, liquentibus auris
S umma tenet, radijs oculos dum explorat acutis,
Quanta tuam hic porrò mulcebant gaudia mentem?
Quantus amor? te ò felicem. quanta uoluptas?
T unc tibi lætitia liquefacta in pectore corda
C rediderim, & membris penitus ſtillaſſe ſolutis,
Molleque prædulci flagraſſe cupidine pectus.
Quas ego opes regum his? quos uicto ex hoſte triūphos
C ontulerim? quos non mortales ſanus honores

P oſt habeam? tantum iſtius me tenuis amoris
C orripiat ſcintilla,tuo de fomite lapſa,
E t rapido algentes mihi torreat igne medullas.
T u pater hæc tu nos diuinæ incendia flammæ
E rudias bonus.has felices ſuggere tedas,
V t uerſi in melius renouatis moribus ultro
P lacemus ſuperum regem,quem crimine noſtro
L æſimus, & iuſtas crebri irritauimus iras.
S ancte ueni, precibuſque tuas mitiſſime noſtris
I unge preces,nobiſque tuo placabile numen
C oncilia aduentu,noſtriſque occurre periclis.
R eſpice nos duris attritos undique bellis.
H inc,atque hinc hoſtes feſſis crudele minantur
E xitium.iam capta Rhodos.iam Pannonia omnis
D ebellata iugum ſubijt.Quin nuper ab Afris
I nfeſtis uis uentorum pia reppulit arma.
P ro trucibus mare pugnauit prædonibus in nos
I ratum,cœlumque piam intractabile cauſam
D amnauit noſtra hoſtiles prò claſſe per undas
D iſiecta,euaſit raro cum milite Cæſar,
A h dolor,& laceras uix legimus æquore puppes.
T ende pijs redeat uigor in præcordia priſcus,
E t noſtris rurſum aſſueſcat uictoria dextris.
N unc ò ſi ueſtro ſit quiſquam è ſanguine ductor,
Qui decus antiquum,laudeſque imitatus auorum
O buius amplexis magno ſub Cæſare rebus
S uccurrat,patrijſque auertat ſedibus hoſtem.
S it ueſtræ tibi cura domus, ſit cura tuorum
O' Aualæ gentis decus,utque ex orbe tenebras
V nus tu ſola quondam ratione fugaſti,

Gentibus & clarum potuiſti oſtendere lumen,
Sic eadem quoque nunc aliquis de ſtirpe nepotum
Terrorum has tenebras uictricibus auferat armis.
Atque adeo hunc iuuenem pietate, & fortibus auſis
Inſignem, modo qui generi ſuperauerat unus,
Omnipotens pater his uelit aſpirare trophæis.
Non ille ignarus decorum, non ille triumphis
Inſuetus; ueterum ſed famam egreſſus auorum
Tanto operi ſat erit, nec onus detrectat iniquum.
Hunc olim Italiæ portus lætantis, & urbes
Excipiant redeuntem, armis felicibus ultum
Argolicas arces, Solymamque, & nobile buſtum.
Vix prædam ingentem capiant, Turcaſque frementis
Regia Parthenope, Prochyteque latrantibus undis
Cincta, Pythecuſæque, & ueſtri mœnia Aquini.
Quod ſi perſtat adhuc cœli tamen ira, maliſque
Nondum finis adeſt, etiamque admiſſa luendum,
Nec male amica uiro hanc permittũt tempora laudem,
Huic peperit ſobolem egregiam pulcherrima coniux.
Qui pueri? quantum oſtentant uirtutis amorem?
Nec iam ullum occaſum metuit domus alta, nec ullum
Progenies finem. ſpes fulſit tanta nepotum.
Hæc ſaltem de tot natis creſcentibus uni
Debita ſuſpenſis maneat uictoria bellis,
Si tibi nunc intra Sirenum mœnia templa
Alfonſus dicat, & propriam pater erigit aram.
Ille ſuis laudem eximiam conceſſerit ultro,
Nec pulchris genitor natorum inuiderit auſis.
Tolle tuum cœlo genus, & res aſpice noſtras.

DIVAE MARGARITAE VIRGINI

n *Vnc te Diua canam, quando tua templa ſacerdos*
Ingredior, cuſtosque tuæ nouus addicor aræ.
Nympha decus cœli, quam late fama ſequuta eſt
Per gentes ſæuum non expauiſſe Draconem
Squamigerũ, ingentem, & criſtis capita alta ferentem.
Non te ueſani ualuit uis ulla tyranni
Vertere, non diræue minæ flexere, precesue;
Non ingens auri pondus, non munera opima.
Ille tuo ardebat nimium crudeliter igni,
Optabatq; tuos thalamos accenſus amore,
Quandoquidem Armenias par forma inuenta per urbes
Nulla, tamen multæ Armenias uiguere per urbes.
Mortales ſed enim tu non dignata Hymenæos
Cœleſti face flagrabas & regis amore
Cœlicolum, cui formam uni, mentemq; ſacraras,
Pro quo etiam tantos uoluiſti ferre labores.
Hunc unum ſuſpirabas, hunc ſcilicet unum
Noctes, atque dies infixum corde gerebas.
Quin etiam uera pro relligione, pudoreque
Vltro læta dares gladio cum colla ſecanda,
Hunc unum exiliens caput à ceruice uocabat.
Ille igitur tibi, conditio ut mortalis adempta eſt,
Pro uita moribunda, & pro ſpretis Hymenæis
Continuo dedit æthereas regnare per oras,
Felices populi degunt ubi morte carentes
Aeternum, paſcuntque optato lumina uultu

N uminis immenſi, ſuperum quæ immenſa uoluptas.
H ic tibi celſa domus. molemq́;, & corporis artus
H ic habitas exuta, tibi mortalia regna
S ub pedibus, tu cœliuagis immixta puellis
A ethera per, ſuperiq́; incedis ſidera olympi.
N empe choros cum ſæpe uocat, feſtasq́; choreas
S iderei regina poli, ueniuntque uocatæ
Mille nurus, cinctæq́; olea felice puellæ,
S ecreti qua læta magis plaga lucida cœli,
I pſa uenis forma ante alias ſpectabilis omnes
N ympha decus cœli ò pulcherrima Margarita.
O mnis te ſequitur chorus, omnes lilia matres
C ana tibi ſternunt, tibi narciſſosq́; rubentes
S ub pedibus, capitiq́; addunt redolentia ſerta.
I pſa ſuas tibi partitur ſanctiſſima curas
A eterni regis genitrix domina ætheris alti.
C um mortale genus cœli miſeratur ab arce,
A tque iras nati meditatur flectere iuſtas,
N os ambæ aſpicitis ſimul, arcetisq́; periclis,
N ec te compellat nequicquam nomine quiſquam.
T e matres facilem partus iam menſibus actis
I mplorant, mediaq́; uocant in morte iacentes,
I pſa faues Lucina, tuo ſe munere lætæ
I ncolumes teſtantur. adit tua protinus omnis
H inc delubra chorus matrum, & tibi ſacra quotannis
D ona ferunt, gnatasq́; docent connubia nondum
E xpertas, primis tua templa inuiſere ab annis,
E t uotis uenerari, & ſacras dicere laudes.
S alue cœlicolum uirgo decus innuptarum.
H uc ades, & quamuis alibi maioribus aris

Templa tibi ſumant, cœloq; minantia tecta,
Nec tamen ex longo addictam tibi ſperne Cremonam.
Sed quoties hanc thura tibi incendemus ad aram,
Læta ueni, & facilis noſtris diua annue uotis.
Aſpice ut Italiæ felicem hanc diuitis oram
Seruitio uſque premant externi, ut finibus hoſtes
Nunc hi, nunc illi in noſtris æterna fatigent
Bella, nec Italia poſſunt decedere uicta.
Nos feſſi rerum interea uictoris iniqui
Præda ſumus. coram aſpicimus populatibus arua
Noſtra rapi, noſtros maculari cæde penates.
Pinguia iam ſquallent abductis arua iuuencis
Vndique, præcipitesq; fugam petiere coloni.
Ciuibus ò tandem lucem da cernere noſtris,
Et populis redeat uetus in præcordia uirtus.
Inter ſe poſitis ultro ciuilibus armis
Pacem agitent, unaq; uelint occurrere peſti
Communi, atque ferum diuellere finibus hoſtem.

DIVAE MARGARITAE VIRGINI

MArgarita tuam, ſenium quam euerterat, ædem
Vida tibi è patrio marmore reſtituit.
Pro qua ſi pietate ulla eſt ei gratia apud te
Parta, ſacerdotem reſpice diua tuum.
Non aurum, non, quos uulgus ſuſpirat, honores
Non, longa in terris ſit ſibi uita, petit.
Verum illum ſibi concilies, cui ſanguine fuſo,
Cui ſimul æterna uirginitate places.
Numen ut illius in morte experiatur amicum,
Illius inque pijs ſit pius uſque choris.

DIVAE

L uctantem, & ſuperis prope functum liquerat auris.
A ddimus innumeros, quos nocte dieque labores
P ro ſuperum decore, & uera pietate tuliſti,
Quot caſus, quot per mortes, per quanta pericla
I ueris, aut diros quoties euaſeris enſes.
I pſe aderat pater omnipotens, teque ocius uſque
C eu fuluarum auium ſubuectum inſignibus alis
O mnibus eripiens ſeruabat caſibus ultro.
H uius ope inſtantem fugeres cum protinus hoſtem,
T icinum, pleno tibi qui ſe obiecerat alueo,
T ranaſti ſuſpenſus, iterque impune tuliſti
A era per, fluctusq; ſupra ſine ponte, ſine ullis
N auigijs rapidæ correptus turbine nubis
O cior aut Euri pennis, aut fulminis igni,
N ec te oculis potuere ſequi trans flumina, donec
C onſpexere amnis ripa ulteriore canentem
C œlicolum tanto grates pro munere regi.
T alia fruſtrati uiderunt multa, nec unquam
G ens infeſta tuum potuit contingere corpus,
D onec purpurea emeritum inſignire corona
O mnipotens ſtatuit pater, è tenebrisq; uocare
I ucundam ad lucem ſemper florentis olympi.
T um demum ipſius Ticini in littore captum
S ponte ferunt gladio colla obieciſſe ſecanda,
E t nil mutato lætum iſſe ad funera uultu.
N ec commune tamen fuit, aut ſine numine letum.
N am caput exectum penitus ceruice cadendo
B landum nomen adhuc ſeruantis cuncta ſonabat,
E t longo erectus tenuit ſe tempore truncus,
V iuus adhuc ueluti uigor, & uis priſtina adeſſet.

Quo monſtro attoniti crudeli cæde madentes
Agnouere Deum, ueniamq́; immanibus auſis
Orantes uerum tenebris hauſere fugatis.
Omnia quæ in numerum memores altaria circum
Dicimus, hic nullus qui non mihi ſuccinat ordo eſt,
Nulla tuis quæ non titulis indulgeat ætas.
Nempe tibi primos pueri, mixtæque puellæ
Semper uere legunt flores, & cerea cantu
Dona ferunt, uarijsq́; onerant altaria frugum
Primitijs de more uiri, matreſque ſuorum
Ipſæ etiam tibi dant operum teſtantia fructum
Munera, bombycum folles, liniq́; maniplos
E nodis, albumque oculo nigrante faſellum.
Tu populi præſens uota audis rite uocatus,
Auertisq́; tuis precibus mala plurima genti
Concilians nobis auerſum crimine noſtro
Cœleſtum regem, & quodcunq́; piacula pubis
Infecere, tuo tu diluis ipſe fauore,
Et tua qua multum polles nos gratia ſeruat.
Nunc uero ſi noſtræ unquam fuit ulla ſalutis
Cura tibi, aut noſtri ſi te mouere labores,
Nunc ò nunc pater auxilio, nunc munere nobis
Eſt opus alme tuo, tantis occurre periclis,
Quæ noſtris, niſi pulſa uetes, ceruicibus inſtant.
Inter ſe reges aduerſi bella laceſſunt
Militis ipſi inopes nos ſemper prætereuntis
Præda ſumus. noſtros manus eſt externa labores.
Aſpice nos, & tanta tuis diſpendia pelle.
Vitam inopem noſtro liceat tolerare labore,
Solariq́; famem, paruosq́; educere natos.

S i quid prætere a in noſtris fraudisue, doliue eſt,
C orrige tu, & meliorem animum prece ſuffice genti.
N os furto nihil inter nos carpamus auari
D iues quiſque ſuo. pateant noctesq́; diesq́;
P rædia noſtra. domus nullo cuſtode relictæ
N ullos nocturno metuant neque tempore fures.
I pſi iam culmis ſint tuti arentibus agri,
P rataq́;, ſiluæq́;, & pictis uineta racemis.
S urripiant nec iuſta auidi plus parte coloni.
A ſſueſcantque ſatis dominorum inbibere iuuencos,
S ponte ſua pactos nec agro ſubducere ſulcos.

DIVO CASSIANO MARTYRI

C ommendo tibi Caßiane noſtros
Hic quoſcunq; uides uirere agellos.
Non fruſtra hoc pia ſtruxerit uetuſtas
Dictum nomine de tuo ſacellum.
Quo matres pueros grauedinoſos
A lbenſes querulis ferunt grabatis,
E t plerique tua leuantur aura,
Morbus quos diuturnior peredit.
I ccirco id uetus, erutumq́; bellis
N uper Vida tibi tuus refectum
F orma reddidit elegantiore.
H inc nos aſpice, plurimumq́; noſtros
C ommendo tibi Caßiane agellos.

DIVO CHRISTOPHORO MARTYRI

C Hriſtophore, infixum quod eum uſque in corde gerebas,
Pictores Chriſtum dant tibi ferre humeris.
Quem geſtans quoniam multa es perpeſſus amara,
Te pedibus faciunt ire per alta mari.
Id quia non poteras, niſi uaſti corporis uſu,
Dant membra, immanis quanta gigantis erant.
Vt te non capiant, quamuis ingentia, templa,
Cogeris & rigidas ſub Ioue ferre hyemes.
Omnia quod uictor ſuperaſti dura, uirentem
Dant manibus palmam, qua regis altus iter.
Quod potis, ars tibi dat, nequeat cum fingere uera.
Accipe cuncta bono tu bonus iſta animo.

DIVO SILVESTRO PONT. MAX.

Rbis ſacerdos maxime Romulæ
u Silueſter olim cum fugeres opes
Cauſam malorum uictitabas
Vrbe procul latitans ſuperba,
S oractis antro ſiue ſub horrido,
Seu Tuſculanæ rupis in angulo,
Vbi tuo hoc extat dicatum
Nomine nunc etiam ſacellum.
V bi morari me quoque nunc iuuat.
Regis canentem cœlituum aſpera
Maiore plectro perſonanda
Funera, carminibus Latinis.
H ic tu beata pauperie potens,
Paruoq; lætus cœlitibus parem
Vitam actitabas. non tibi aurum, aut
Purpura, non triplices coronæ
G emmis nitentes multicoloribus,
Tanti ut decebat pontificis caput,
Præſtans ſed alta mente regum
Altior omnium eras coronis.
O pes peroſum te tamen occupant
Opes, & uſque ijs iuncta potentia.
R epente diues ſis, potenſque
Vrbis ad imperium uocatus.
C œli ſecutus prodigia optimus
Cæſar relicta ſede Quiritium
Tellure deceſſit latina

Sedem alijs poſiturus oris
V rbem potentem Romulidum tibi,
Lateque regnandum Latium ferox
Conceßit ultro, poſteriſque
Perpetua ſerie inſecutis.
N on tantum ut eſſet relligio ſuis
Vallata muris, tutaque uiribus,
Vique abſtinerent, atque cæde
Hac ratione truces tyranni.
S ed Rex id egit maximus ætheris
Periclitatus, diues an is fores
Qui pauper olim, nec tibi æquus
Diuitijs animus labaret,
V tque eniteret conſpicuo tua
Virtus theatro maxima, poſteri
Quam deinde poſſent æmulari
Haud tibi degeneres futuri.
N on horruiſti munera Cæſaris,
Non hæret ipſis diuitijs malum,
Nobis ſed ipſis. dantur æque
Nempe boniſque, maliſque habendæ.
T u ſicut ipſa pauperie prius
Diues fuiſti, diuitijs item
Pauper fuiſti mox adeptis
Plurima egentibus erogando.
N on cruda duri robora militis,
Decebat ut tantum imperij caput,
Non arma formidanda terra,
Non tibi erant metuenda ponto.
N on proferendi cura erat imperi,

Vrbesue captas adijcere urbibus,
Te ſceptra regum nil mouebant,
Nil periturum animo extruebas.
Mens fixa cœlo ſed penitus tua.
Regnabat alto exercita in æthere.
Ibi locabas regna, & urbes
Quoſque ageres alacer triumphos.
Ibi beatus nunc ideo uiges.
Curas inanes, & ſtudia irrita
Mortalium ſpectas ab alto
Continuos miſerans labores.
Tuis adeſto. ne officiant opes,
Quas per te adepti ſunt humiles, face.
Tuamq; mentem illis precare,
Sintq; tuis ſtudijs potentes.
Mens priſca noſtris, & pietas tamen
Reſurgat ante in regibus, ij ſacra,
Olim ut ſolebant, abſque fraude
Mente pij tueantur ipſi.

DIVO AVRELIO AVGVSTINO HIPPONIS EPISCOPO

T te diue potens Libyæ nunc pecto-
re toto
Accipio, patiorque libens, me lumine
quando
Luſtraſti uates olim, diuumque ſa-
cerdos,
N unc ipſos inter diuos ſtellantis olympi
T empla tenens. audi, atque tuas ne deſpice laudes,
D um nos mortali facta immortalia uoce
L ibamus, ſacroſque aris adolemus honores.
H uc omnis chorus, huc pariter iuuenesq́; ſenesq́;
F erte pedem, lætoq́; fauentes agmine adeſte.
H æc eſt illa dies, penitus caligine merſis
Quæ claram rebus lucem attulit, atque nigrantem
E loquio noctem inſigni, tenebrasq́; reſoluit.
N am cui non notum quanta perculſa iacerent
O lim corda patrum formidine, quis pia cordi
R elligio? quem non Tyriæ telluris alumnus
T erruerat linguæ confiſus fallere doctæ?
C ui non audacis, cui non audita furentis
I n ſuperos, ſuperumq́; ipſum conuicia regem?
N on tulit omnipotens genitor miſeratus ab alto,
E t iuueni immiſit mentem ſe pectore toto
D iffundens. ſubito eſt oculis denſiſsima nubes
Diſcuſſa, & ratio manifeſta in luce refulſit.
Quos ah tum gemitus, quæ tum ſuſpiria ab imo
P ectore iam culpam faſſus dedit? haud mora uictus

Exuit hoſtilesq; animos,mentemq; benignam
Accipit in ueros diuos,diuumque parentem
Iam melior,iam noſter,amans quos oderat ante.
Protinus illa animi uis uiuida,& aurea lingua,
Quæ modo cœlicolas toties exercita contra eſt,
Inuigilat ueterum pro relligione parentum.
Ille quidem in medijs hominum conuentibus ore
Incipit effari immortalis gaudia uitæ
Oſtendens,altique acie penetralia cœli
Mentis adit.ſed quæ nunc prima exordia ſumam?
Nam modo naſcentis canit incunabula mundi,
Quis rerum ſator,immenſum per inane quis auctor
Terrarum ualidis uinclis librauerit orbem.
Nunc docet obliquos Solis,Lunæque meatus,
Aſtrorumque uices,paſcentiaque æthera dium
Sidera inexhauſtis flammis laticeſque coactos
Aſtra ſuper,quæ dehinc liquidi ignis ſemina,quæ uis
Torqueat immenſi irrequieta uolumina mundi.
Addit cœlicolum ſedeſque,domoſque quietas,
Agminaque alituum ſuperum ter terna recenſet.
Quin etiam ulterius ſolertis lumina mentis
Sustollit,figitque oculos in luce ſuprema.
Qua ratione animæ naſcentibus inſinuentur,
Quæue animis natura,quis & uigor omnia dictis
Illuſtrans.tum neſcio qua dulcedine mentem
Captus,uitam aliam poſt ſecula ſera futuram,
Atq; alios populos,noua regna,noua arua,nouũ æquor,
Aeraque,ſtellasq; alias,renouandaq; Lunæ
Lumina,nec motu uoluendos ætheris orbes
Perpetuo canit.at tempus iam iam affore,cum Sol

A ureus,atque ſuos dediſcent ſidera curſus.
T um canit,ut multum miſerans incommoda noſtrâ
V era Dei ſoboles cœlo diuinitus olim
D emiſſus Deus intemeratæ uirginis aluum
I mplerit clauſus,mox ut mortalis in auras
P rodierit puer.utque patres eduxerit antris
Morte obita infernis,magna & ui ſtrauerit hoſtem
R egnatorem Erebi,ſpolijsq; animoſus opimis
V ictor ouans rurſum aſtra petiuerit,addit & olim
A ffore cum terras iterum idem uiſet ab aula
S iderea,ut uitas hominumque,& crimina diſcat
Quæſitor,damnetq; Erebo(miſerabile)ſontes,
A tque pios cœli uocet alta ad ſidera manes.
N empe iterum uita functis,ac lumine caßis
P riſtina deberi ſua corpora cuique ferebat.
A tque ideo contemnere opes,& gaudia uitæ
Mortalis lapſu ſubito peritura monebat,
I uſtitiamq;,animisq; Deum,& uirtutis amorem
I nfundens ueris purgabat pectora dictis.
C ontinuo in melius mores formauit,& artes
H umanas,legesq; dedit quas mille ſequuntur
N unc etiam gentes,obſeruabuntq; minores,
D um circum aſtriferi uoluetur machina mundi.
Quid mirum,illius ſi Sol quacunque recurrens
A ſpicit extremum Oceanum cita didita porrò
E xijt immenſum terrarum fama per orbem?
Quis neſcit quantos etiam mox ille labores
P ertulerit ſacra pro re,pro regis amore
C œlicolum obijciens certis ſeſe uſque periclis?
V t formidatos toties ſuperauerit hoſtes

F audi opeṡut auerſumq́; Deum mortalibus ægris
A ßidua ſupplex prece conciliauerit? utque
E xcidium patriæ belli flagrantibus armis
I nconcuſſo animo tulerit,plebemq́;,patresq́;
S olatus.neque enim quiſquam certauerit unquam
L audibus Auguſtine tuis.tu maximus ille es,
N obis labentem qui uerbis reſtituis rem.
T empla tibi,tibi relligio non perdita debet.
T e nunquam ullius fando uiolentia uicit.
T e nulla incautum ueri ſub imagine fugit
P ellacis hoſtis fallacia.ſoluere nodos
T u bonus,atque dolos uerborum aperire latentes.
S e tibi ſe ratio oſtendit.tibi ſæpe futura
N oſſe datum,& uera populis prædicere uoce.
T u mulcere potens hominum fera pectora dictis
E xacuens,animoſque rudes formare colendo.
N unc merito cœlum mortali corpore functus
I ncolis,Aethereæque plagæ iuga læta.tibi omnis
A ſtrorum chorus aſſurgit.tibi lucidus æthra
S ideres applaudit polus.altum nubila longe
T e nigra,te fugiunt,nimbique,Auſtrique madentes,
T erroreſque,metuſque,& inexorabile letum
S ub pedibus iacet.aereis tibi carmina campis,
P erpetuaſque canunt laudes uatum chorus omnis
C œleſtum uatum chorus omnis,amœna per arua
Qui te incedentem medium comitantur ouantes,
S ublimemque humeris attollunt,atque beatos
P er cœli populos alacres arcana canentem
Magna ferunt,ſiſtuntque ſupremi ante ora parentis.
S alue inter ſummos lumen uenerabile diuos

Magne pater. facilis precibus nunc annue noſtris,
Dum tibi ſolennem de more nouamus honorem,
Et cætum celebramus. adi hæc tibi ſacra ſecundo
Templa pede, & proprias tibi quas ereximus aras,
Seu Libyam patriæ captus telluris amore
Nunc colis, atque Hippona tuam. ſeu propter amœni
Ticini ripas Inſubrum reſpicis urbes,
Oſſa ubi marmoreo tua ſunt tumulata ſepulcro.
Da deinde auxilium pater. en nunc aſpice quantis
Degitur hoc æui in tenebris, uitæque periclis,
Vt curæ noſtra aſſiduæ præcordia carpant,
Vtque auri maleſuada fames, & dirus habendi
Ducat amor captos, ueræ & rationis egentes.
Eripe nos his ſancte malis. ſit neſcia uita
Culpæque, fraudiſque, & prorſus criminis expers.
Suffice dehinc animis uiſum. da tollere mentes
Ad cœleſte iubar, fontemq; ad lucis, ut artus
Exuerimus ubi moribundos, tartara ſontes
Impia non ſubeamus, & illætabile regnum.
Hoc precibus pater hoc prohibe, per ſiqua parentis
Longæuæ eſt pietas, quæ te terraque, marique
Sola anus auſa ſequi per mille pericula quondam
Finibus exceſſit Libycis, patriaque relicta
Littoris Auſonij ignotas penetrauit ad oras,
Noſtraq; nunc etiam tellus complectitur oſſa
Illius, & proprias Diuæ ſacrauimus aras.

IO. MATTHAEO GIBERTO
VERONAE EPISCOPO
NON IN ΑΠΟΘΕΩΣΙΝ RELATO

Vi poterat fluxis unus ſuccurrere
rebus,
¶ *Atque hominum lapſos reuocare in*
priſtina mores,
Cœleſtum æquiparans mortali corpo-
re uitam,
O ccidit ante diem, & ſpes noſtras morte fefellit.
S cilicet omnipotens genitor mortalia nondum
R eſpicit, humanis ſed adhuc iraſcitur auſis.
S pes mihi pacis erat, res citra poſſe ruinam
I n melius uerti, dum ſe & ſua quiſque retractat.
H oc duce, & egregias priſcorum accingimur artis.
H uius enim ſimulatque Atheſim lux propter amœnum
D iffulſit, ſqualens ad tantum protinus omnis
O bductos oculos paßim iubar extulit orbis.
F ortunatæ Atheſis ripæ, colleſque beati,
T am prope, tam clarum quibus unis cernere lumen
C ontigit, & primos tam ſancti ſideris ortus.
T uque adeo Verona poli acceptißima regi,
Qui talem Siculis partum uſque acciuit ab oris,
S acrorum ut tibi præficeret, morumq́; magiſtrum
E ſſe daret, nec ſe penitus mortalibus ægris
S ubducens pietas, terrenas linqueret oras.
S ed dictis ille, & rebus, rectique, pijque

C ordibus in noſtris priſcum renouaret amorem.
I llum ideo à teneris regum in penetralibus altis
E duci uoluit, ſummisq; aſſueſcere rebus,
Mollis adhuc tenero cum uix pubeſceret æuo,
I am tum Romulei *accitu patris, atq; ſenatus*
I llum Roma *orbi mirata eſt iura ferentem,*
Miratiq; duces pacis præſcripta notantem.
H inc acris uis illa animi decora alta ſuperbi,
S emper celſa petens, & nil mortale agitans mens.
P rodiga mens uitæ, nec habendi obnoxia amori,
N ullæ non animis curæ cœleſtibus æquæ
I llum habuere. procul fuit omnis uana cupido,
E t quæ multæ hominum exercent præcordia peſtes.
V nus amor recti, ſanctiq; arrecta cupido
V na erat, & totum capiebat pectore cœlum.
I lle uiam ingrediens, longe nos ante uolabat,
A ttollensq; facem dextra uibrante coruſcam
I n tenebris noſtras luſtrabat lampade mentes
E t recti, iuſtiq; uias dabat eſſe patentes.
I llius impreſſis ponens ueſtigia ſignis,
Qui Deus *humanos, morti obuius, induit artus.*
V tque Dei *ille animo obſeruabat facta ſequaci*
A emulus, humanis quantum fas uiribus ulli,
S ic nobis, quibus eſt is honos, parq; infula cingit,
(Atque utinam quoq; par uirtus, uiſque æmula mentis)
I llius ad ſpeculum noſtros componere ſenſus
C ura erat, & uitas hominum formare colendo.
I lle quidem metuens, ne ſe ſe gloria inanes
T olleret in uentos, ſemper benefacta tegebat,
D iſsimulansq; premebat humi ſe ſponte iacentem.

A ttamen uſque ſuo tralucens igne micabat
P roditus, & quo ſe premeret magis, hoc magis altum
O re ſonans cunctas tollebat fama per urbes.
Multi illum populi, multæq; per oppida gentes
O ptauere ducem, ſibiq; aſciuere magiſtrum.
Mortalesq; adeo quam denſa in nocte iacerent
O ppreßi, admonitos uitæ tædere prioris
C œptum erat. hic illic flentes admiſſa per urbes
L onge alio uerſi incipiebant uiuere ſenſu.
I am ſacris cedebat ubiq; coercita frenis
F raudumq;, ſcelerumq; licentia, iam noua rebus
Mutatis facies mortalibus apparere.
I amq; ſacerdotes caſti, iam pectora uirtus
N unc meliora hominum, recti modo inhoſpita habebat,
I am templis antiquus honos, iam debitus aris
C ultus erat, cunctiq; ſuos deſueſcere mores
S ponte ſua, priſcumq; ætas meditarier aurum
D ecolor, & uerſis hoc ſole niteſcere rebus,
O mnia lætari, ſpes heu ſed paſcere inanes.
C uncta Euri uolucres ſparſerunt uota per auras.
N anque ecce in medio cum uere tepentibus auris
I am uiret omnis ager, cum mille coloribus arua
P icta nitent, tenerasq; omnis ſeſe induit arbos
I n frondeis, tolluntq; caput ſata, & omnia rident,
T um tacitis ſpes agricolis accenditur ingens,
E t cupidas penitus ſubeunt noua gaudia mentes
A h nimium ignaris ſibi cœlo quanta paretur
T empeſtas, nanque ecce ruens uenit horrida grando,
S pemq; anni una dies aufert, tot acerba labores.
H æc Verona tuum populata eſt horrida agellum

Tempeſtas, qui cultus erat, qui floribus omnem
Afflabat late circum bene olentibus oram.
Giberto moriente perit labor irritus omnis.
Præſide quo tollens caput aurea ſidera adibas,
Vt priſcos iam non malles Zenonas apiſci.
Occidis ò noſtri decus, & lux unica ſecli,
Occidis, & rurſum nos alta in nocte relinquis.
Te moriente, ſimul toto detractus olympo
Sol penitus, rebusq; uidetur lumen ademptum.
Inpeius iam cernere erit ruere omnia rurſum,
Et bene cœpta iterum retro prolapſa referri.
Vt pro te cunctantem animam prior ipſe dediſſem,
Tercentumq; alij, quorum minus utilis ætas,
Et uirtus, longo tu uita dignior æuo.
Ipſe mihi in cunis uideor ceu mollibus infans
Deſertus, media quem ſomnus nocte reliquit,
Cum ſibi nutricis ſentit ſolatia blanda
Deeſſe, locum querulis omnem uagitibus implet.
Cuius ego admonitus poſthac componere uitam,
Cuius ego impreßis niti ueſtigia ſignis,
Quo duce tendere iter potero per deuia cœptum?
Circum errant umbræ, tenebriſque inuoluor obortis.
Iamque magiſterij, quodcunque eſt, pœnitet huius,
Qui potero dux eſſe alijs errantibus ipſe
Obſitus, & nigræ noctis caligine preſſus?
Tu mihi lumen eras, tu fax, tu præuius ignis.
Te ſine nil dubijs mihi mens confidere rebus.
Omnis noſtra perit penitus fiducia tecum.
Tu cœleſtum agitans mortali corpore uitam,
Oblitusque hominem, & cœli caua nubila tranans,

Ardua

V t flauum ad Tiberim, magnamq; inuectus ad urbem
A eneadum, cunctas quæ ſe ſuper extulit urbes,
H æſeris Actæo Xyſto, cui tempora fulgens
I nfula tergemina redimibat ſacra corona.
V t dehinc ille tua uirtute inductus, & acri
P ectore diuum aditis poſt ſe præfecerit unum,
Qui ſecum ſanctæ libares frugis honorem
S emper, & in templis populos peragenda moneres.
V t demum ille neci pro relligione parentum
D euotus trucis inuidia, furijſque tyranni
Mille tibi inſtantes prædixerit ore labores
V eridico, ad mortem ſenior lætißimus ibat
E nſibus in medijs. morituri pone magiſtri
A ctus amore pio ſequeris ueſtigia, nec te
A bſterrere queunt edicta immitia regis.
S ed te luce palam medijs in millibus offers.
Me me etiam. quo tractus abis? quo proripis inquis
S ancte audi. caſus quoque me tecum arripe in omnes.
E ſt hoc eſt etiam præſens in corpore uirtus.
E ſt animus lucis contemptor, lucis amore
A lterius, toto quò dudum pectore tendo.
Me ſine nulla tuis accedat gloria rebus.
O mnia conſtitui. quæ me ad maiora reſeruas?
T ecum tolle, tuiſque uolentem adiunge periclis.
T alia uociferans. quæ uero deinde ſequuntur
Mens refugit luctu, atque animus meminiſſe perhorrens
D eficit, & uicti torpent ad carmina ſenſus.
Quæ, prò ſancta fides, quæſo, ſuperumq;, hominumq;,
Quæ quadrupes ſacris uiua unquam eſt tradita flammis
V ictima? quis memoret lachrymis ſine talia ſacra?

S*umma tamen ſequar, & rerum faſtigia tangam.*
Mox te digna canam, poſitis ſi tempora bellis
Miteſcent, reddentq́; meas mihi denique ſedes,
Templaq́;, quæ ſurgunt tibi cœli educta ſub auras.
Vrbis R*omanæ imperio, ſceptriſque potitus*
Audierat Decius Xyſti *poſt funera* Iberum
Diuitias templi iuuenem occuluiſſe repoſtas
Ingens argentum, priſcorum munera regum,
Crateras magnos, lanceſque, urnaſque, ſcyphóſque,
Cymbiaq́;, et lychnos, uecteſque, cruceſque, lebeteſque,
Et tripodas, menſaſque, & cladem thuris acerras,
Effigieſque ſacras, ſimulacraque grandia diuum,
Hæc ſuper & ueſtes oſtroque, auroque nitentis,
Incluſaſque auro gemmas, aurique talenta
Plurima, quæ cuncta, hiſque etiam maiora tyrannus
Pectore dudum inhians ſibi iam ſpondebat auaro.
Continuo tota id propter Laurentius *urbe*
Quæritur. ille die rerum haud ignarus agebat
Occultus uitam in latebris. ſed nocte per umbras
Ibat, & huc illuc inopum caua tecta ſubibat,
Quos omnis larga miſerans ope ſuſtentabat,
Donec, quicquid opum fuit, hos abſumpſit in uſus.
Hinc tunica ad talos demiſſa inducitur aurea,
Sericaque ex humero dependet tænia læuo,
Fibula quam lateri dextro ſubnectit eburna,
Muneris ante aras commiſſi inſignia nota.
Atque ita conſpicuus, ſacraq́; in ueſte coruſcus
Emicat, & recto ad regem ſe tramite confert
Diuini iaculis haud mollibus ictus amoris.
Ibat ouans, cupidus ceu pactæ it coniugis olim

In thalamos iuuenis primæ ad noua gaudia noctis.
Si quando tamen in ripa ſubſiſtit amœni
Tybridis, aſpectans auras, cœlique profunda,
Solis ad occaſum uerſus. non te amplius, inquit,
Aſpiciam diues regnis Hiſpania opimis,
Nec uos ò patriæ fluuij, carique parentes,
Qui ſpem forte mei reditus agitatis inanem.
Tuque ò Tybri uale. colles ſaluete Latini,
Quos colui, heroum tumuli, ſacrataq; buſta,
Nec me ſancta urbis delubra uidebitis ultra.
Me terris meliora uocant nunc templa relictis.
Hæc ait, unigenamque flagranti pectore Chriſtum
Verſabat memor. hunc amor ingerit oßibus ignem.
Cui rex. tu ne ſacrum furatus comprimis aurum,
Contemniſque Deos omnis, nouaque orgia templis
Inducis uana ſub relligione dicatis?
Aut aurum huc deprome, Deumque hic numen adora,
Aut Xyſto inferias merita te morte remittam.
Ille autem intrepide uultu immutabilis infit,
Irritatque uirum dictis, & uoce laceßit.
Quid Xyſto me prærepto ſæuißime terres,
Aurea quem iam nunc ſtellantis regia cœli
Accipit, & diuum numerum non ultimus auget?
Pone auri, quam dudum animo ſpem paſcis inanem.
Quicquid erat, quod quæris, inops, miſerandaq; turba
Abſtulit, & cœli penetralibus abdidit imis.
Nec tua frigida ſaxa colo ſimulacra Deorum.
Eſt unus mundi omnipotens fabricator, & auctor,
Qui mare, qui terras, qui cœlum numine complet.
Hunc colimus. huc fas eſt omnia noſtra referri.

His rex auditis, curarum carpitur æſtu.
Irarum cæcos tamen abdit pectore fluctus.
Stat cunctis prius artibus omnia pertentare,
Siue illum abſtruſi tenet auri extrema cupido,
Seu ſpeciem egregij iuuenis miſeratur, & annos.
Quippe erat ante alios forma ſpectabilis omnes
Vix prima ora puer ſignans intonſa iuuenta,
Atque illum hic uultu gratum mage fecerat ignis,
Quem ſparſus rubor accenſo ſubiecerat ori.
Nunc hos, atque illos aditus, blandisq; retentat
Vocibus oppugnans, nunc ſæua territat ira
Infrendens, uarijsq; incaſſum aſſultibus urget.
At iuuenis magno cœli perculſus amore
Obſtat inacceſſus, penitusq; immobilis hæret
Contemptu uitæ, & mortis amore ſuperbus.
Hic rex, ſe nihil ut uidit multa irritus arte
Profeciſſe, omnes iratum effudit habenas.
Continuo loris corpus iuuenile, flagrisque
Horrificis plumbo inſuto, atque hærentibus hamis
Subiecit, pulchroſque iubet fœdarier artus.
Sic cordi affixum ſperans diuellere Chriſtum.
Omnia quæ ſuperans animo, ingratusq; ſalutis
Perpeſſu grauia, & ſenſu aſpera pertulit heros,
Quem demum feßis lacerum tortoribus imas
Trudunt in latebras, & tetro carcere claudunt.
Poſtera uix aderat lux, & iam nuntius ardens
Euolat ad regem, monſtrisque ingentibus implet,
Nil agimus rex, moliris fruſtra omnia porrò.
Carceris ut limen ſubijt Laurentius, ecce
Terrifica ſubito uiſa omnia luce cremari.

R eſpicimus. lacero puer actus ab æthere præpes
P ulcher adeſt. miroque abſterſit rore cruorem
I mmundum, & priſcum membris afflauit honorem.
H ic lucem iucundam oculis Lucillius hauſit,
Quem penitus cæcum iandudum lumine adempto
V idimus, Hippolytusque, omnis cui credita cura
V inctorum, fœde mutato pectore uerſus
D etrectat tua iuſſa, fidemq; oblitus, & omnia
V incula longe alio iactat ſe numine haberi,
V ana ſuperſtitio ſocios quæ ſerpit in omnes,
Quos ſimul allata lauit Laurentius unda
R elligione noua, & magicis ligat artibus omnes.
T alibus accenſo gliſcit uiolentia regi.
A eſtuat, & ſtimulis furiarum haud mollibus actus.
Magna parat, medioq; foro iubet ilice ſecta
I ngentem ſtruxiſſe pyram, iuuenemq; ſuperbum,
N i cedat flammis uiuum torrere minatur.
P rotinus undanti cœli alta ad culmina fumo
I ngens erigitur, dum robora paſcitur ignis.
O' qui res hominum, mortaliaq; omnia ſummis
I mperijs regis, atque tuo ſub numine torques.
H æc ne uides, pateriſque? adeon' te deficit ignis,
F eſſaque dextra tua eſt? cur cœli innubila cerno
A tria, & aereos piceo ſine turbine campos?
C ur tonitru ingenti ceſſas cœlum omne ciere?
D isijce crudeles cœleſtibus ignibus ignes.
H ic nihil iſte ſuos niſi nomina uana tyrannus
S entiat eſſe deos. tremat unum cuncta uidentem,
C unctagubernantemq;, & nutu cuncta mouentem.
V osque adeo maria alta uoco, pelagiq; profunda,

Quæ ſiccam aßiduis tellurem tunditis undis,
Fontesq́;, fluuijq́;, lacusq́; huc ite liquentes,
Et plenis diras riuis reſtinguite flammas.
Aut uos ò grauidæ pluuia ſuccurrite nubes,
Et ſancto infamem iuueni defendite peſtem.
Iam ſuperans alte congeſtam exhauſerat ignis
Materiem, & multa ſtabant ſola feruida pruna.
Huc ſtatuunt fulcrum infandum, exitiale cubile
Vectibus intextum ferreis, atque ære rigenti
Compactæ in morem cratis, cui plurimus ater
Subijcitur fumus, ſemuſtaque robora ſubdunt.
Ecce autem egregius iuuenis, miſerabile uiſu,
Haud dubiam ad mortē rapitur. hinc cōminus, atq; hinc
Spectantes animis cuncti miſerantur euntem.
Adiuuat inſignem formam pudor. haud metus olli
Deiecit uultus pallentes morte propinqua.
Non aliàs grato magis unquam apparuit ore.
Illum ſuprema Deus *ille afflauerat hora,*
Quem propter tantos libuit perferre labores,
Impreßitq́; genis diuini ſigna decoris,
Et totum multo corpus perfudit honore.
Vt paßim circunſtantum rorantia uidit
Ora puer lachrymis, has fudit ad æthera uoces.
Non mihi ob admiſſum fœde tam dira parantur
Supplicia. hæc cœlo iampridem me ſacra debent.
Hic mihi erit requies, cunctorum hic meta laborum,
Quique ferus uitam mortalem auferre tyrannus
Nunc tendit, meliorem affert mihi fine carentem.
Ille prius, cui ſponte mea nunc immolor igni,
Pro nobis grauiora tulit. nos crimine noſtro

*A eterni iuſtas patris irritauimus iras.
I lle luit diras inſonti ſanguine pœnas.
I pſe mihi hos ignes infuſo protinus imbri
D eſuper, aut ſolo poſſet reſtinguere nutu,
C uius ad imperium pueris inſontibus olim
A bſtinuit uapor in medijs fornacibus ardens.
I pſe egomet precibus flexi illum, ne mihi mortem hanc
D emeret haud quaquam indecorem, auxilioq; leuaret.
Meque ideo indefenſum, inopem, atq; reliquit inermem.
T otus adeſt animo tamen, & mentem erigit altam.
O lim tempus erit, cum corda ferocia ponent
Romulidæ, & magnæ Chriſtus dominabitur urbi.
T um neque per gentes erit hoc ſine nomine letum.
H æc memorans medios per cœtus flebilis ibat.
V t uero infandos peruentum eſt denique ad ignes,
R urſus ait cœlum aſpectans, Solemque cadentem.
A rdua cœli equitans Sol, ſplendorque alme diei,
Quandoquidem properas te gurgite tingere Ibero,
F unera uterque parens mea per te, hunc neſciat ignem,
Quos nunc longinquis Hiſpania diuidit oris.
F ama incerta malum prius illis mitiget, & ſe
S pemq;, metumq; inter dubio ſolentur amore,
A tque ita quicquid id eſt aſſueſcant ferre timendo.
H æc fatus ſacros humeris reiecit amictus.
D iffulſit roſeos lumen iuuenile per artus,
E t dulcem toto iaculatus corpore amorem
S pectantum molli labefecit corda dolore.
P orrectum duro tandem extendere cubili,
Quod dudum impoſitum ſubiecto incanduit igni.
A uertere oculos ipſi, uiſuq; miniſtri*

Abſtinuere, feri execrantes iuſſa tyranni.
Horruit aſpectu cœlum. perterrita toto
Sidera clara polo faciem abduxere ſerenam,
Lunaq; ſubluſtri latuit circundata nimbo,
Atque adeo fortunatum, nimiumque beatum
Mundi oculum illuſtrem Solem, cui talia ſacra
Contigit haud uidiſſe, infra dum circuit orbem.
Iamque uapor ſerpens per uiſcera uiua, per artus
Strinxerat expreſſo pingui ſudantia membra.
Aſt heros ſuperans animis, patienſque dolorum
Suſtulit, ut potuit, turgentia lumina fumo,
Aetheraque aſpectans tanti uelut immemor ignis,
Oblitusque ſui cœleſtum gaudia uerſat,
Quò properat leti ſecurus. pectore toto
Viuus ineſt amor, unum animo uoluitq; tenetq;
Haerentem, quantos obita morte ille dolores
Pertulerit Deus, atq; Dei indubitata propago,
Quo clauſum generi humano reſeraret olympum,
Illiuſque graues dum uerſat pectore pœnas,
Ipſe ſuas contemnit, obuſtiſque artubus ardens
Iucundo fruitur ſenſu, lætuſque dolorum
Ipſe per æſtatem gelida ſibi ualle uidetur
Propter aquæ riuum, uel fontem propter amœnum,
Aut flores uarios legere, aut uiridantibus herbis
Mollibus in pratis prædulces carpere ſomnos.
Iam magis, ac magis ambuſto de corpore ſenſus
Vndique diffugiens, & uitæ lumina linquens
Ceſſerat, & totos prope mors immiſſa perartus
Vaſerat. irridens hoſtem tamen, ocius, inquit,
Viſcera toſta uiri epulanda apponite regi.

H æc dicens uitæ morientia clauſtra reliquit.
P roijciunt corpus, campique in puluere linquunt
D eſerto. admotus medium perſtrinxerat ignis,
S eruat adhuc medium priſcæ ueſtigia formæ,
Quale rubens roſeo malum plerunque colore,
C um cadit ante diem, maternaque brachia linquit,
S ole ſub ardenti coquitur qua parte per æſtum
T abeſcens, pulchrum cutis almæ amiſit honorem.
C ætera pars ueteri manet inſpoliata nitore.
I mpie, mentis inops furijs, ſæuiſſime regum,
Qui potes inſontes, & corpora uiua cremare,
N on ſcelus hoc Tybris, non tota plurimus unda
P roluet Eridanus. nil ô nil proficis. olim
A dueniet luſtris mundo labentibus ætas,
C um domus Aeneæ præſtans Romana propago
I nſonti iuueni flammis extrema ſequuto
C entum aras, centum magnis penetralia templis
E riget, & tumulo diuinum imponet honorem,
T u uero uenerande puer ſanctiſſima cœlo
D igna anima informi quæſitos morte triumphos
L ætus adis. potuit mortalia membra tyrannus,
E t corpus ſæuis tibi uiuum exurere flammis.
N on ualuit te ſidereis auertere regnis,
E ſt ubi uera quies, nunquam peritura uoluptas.
I lle auido inſontem dum fert te perdere corde,
S eruauit, cupiduſque nocendi profuit igni.
N am tibi fine carens parta eſt in funere uita,
P artus honos ignominia, atque in cæde triumphus.
S ic flammis ultro ſenium exuit unicus ales,
P urius & multo ſic aurum redditur igni.

N unc tibi adepta quies cœli in penetralibus altis
P urpureos inter proceres, qui ſanguine fuſo
P er uaria æternam meruerunt funera palmam,
A tque humiles celſo mutarunt æthere ſedes.
R eſpice nos inde, & noſtri miſerere laboris.
Quandoquidem regnant quot noſtro in pectore curæ,
V ndique quas nobis acuit non una libido,
N oſtra tot incendunt intus præcordia flammæ,
Quæ nos ſæpe ipſis nobis furantur, aguntq;
P ræcipites, noſtri oblitos, rationis inanes.
A uri hinc ſacra fames, & amor ſceleratus habendi,
H inc laudum, hinc plauſus, et honorum immenſa cupido,
E t Veneris curæ, & cæcæ mala gaudia mentis,
I ræque, inuidia, atque odium, ſtudiumq; nocendi,
V nde tot & cædes, fraudesq;, & plurima, quæ nos
C rimina fœda premut, cœliq; à ſedibus arcent
I ndignis nimium ſuccenſos pectora flammis.
T u nobis miſeratus opem flagrantibus affer.
N il tibi (credo equidem) merito negat optimus ille,
C uius amor ſæuas ſuaſit tibi temnere flammas.
I lle faces diras facito, hos nos exuat æſtus,
A tque tuum noſtris bonus implicet oßibus ignem.
Me uero iam nullus opum, iam nullus honorum
T entet amor, nec tantum alijs ambita fatiget
P urpura, ſed placida contentus pace quieſcam,
N ec mihi commißis uſquam regionibus abſim,
D um ſedet hic multos opibus, monitisq; iuuare.
T antum compoſitis rebus fera bella quieſcant,
N ec ferus in noſtris dominetur finibus hoſtis.
S in nos noſtra premunt commiſſa, ſuosq; relinquens

D amnauit Deus,& uictor ruet omnia Turca,
Me nemo indecorem uictori tendere inermes
A ſpiciat palmas, ſacrataq; ſoluere iura,
E t numen uiolare noua ſub relligione.
S it mihi dulce aras dextra,legesq́; tuendo
O ppetere,& calidus mihi linea texta per artus
I nficiat cruor.hæc capitis ſit purpura noſtri.
H oc ſacer incedam ſacro conſpectus in oſtro,
P urpureosq́; petam tua per ueſtigia honores.

DIVO LAVRENTIO MARTYRI

h Vc ades clarum iubar inter omnes
Cœlites,partam nece qui coronam
Induunt,pictasq́; ſuo colorant
Sanguine palmas.
H uc ades dum te canimus frequenti
A ede Laurenti,tua dum quotannis
D icimus læti redeunte certa
Luce trophæa.
S eu Tagus te nunc,patriæq; fines
D etinent dulcis,ſacra ſeu Quiritum,
Quæ tuos olim miſerata uidit
Terra labores,
N os quoque alternos adeas uocatus
R ite ſolenni prece,ne uocantem
T emne non quiſuis minus addicatam
Vrbibus Albam.
P oſt Deum quæ te uenerans ſecundum
S pes ſuas in te locat aduocato,

Et tuo hæc regi ſuperum dicauit
Nomine templa.
Tu potes noſtris mala molientem
Multa peccatis prece flectere ipſum
Maximum cœli, ſuperumque regem
Numine læſo,
Aſperas pro quo puer horruiſti
Nec minas regis nimis efferati
Prodigus uitæ, nec acerba ſpretis
Funera flammis.
Tu leuas omni, fera iuſſa contra,
Pauperum cœtus ope deſtitutos,
Quis ſacrum templi bonus erogaſti
Diuitis aurum.
Tu roſas inter uelut in uiretis,
Vſtus in prunis medijs triumphas.
Deſpicis flammas meliore toſtus
Intus ab igni.
Nunc pij fructu frueris laboris
Cœlitum gaudens uagus in roſetis.
Hic tuis ſpirant Zephyri perennem
Ignibus auram.
Ciuium hinc dexter uarios tuorum
Aſpicis caſus, & in omne tutos
Protegis tempus tibi nil negante
Numine fretus.
Huius in primis tibi cura tractus
Adſit, & noſtros tueare fines.
Sint fames, peſtiſque procul, quieſcant
Aſpera bella.

S int nurus caſtæ, ualeat iuuentus
Optimas artis ſtudio æmulata,
Et ſenum cœtus potiora callens
Conſulat urbi.
Vtque nil obſit, face quos libido
Suggerit menti excutiamus ignes,
Et tuas noſtris animis ſalubres
Inijce flammas.
Vt Deo regi ſuperum canamus
Gratias, à quo bona cuncta, qui ter
Optimus ter maximus omne ubique
Regnat in æuum.

DIVO LAVRENTIO MARTYRI

Væ Vida cecinit, ediditque carmina
q Commiſſa chartis laudibus Chriſti optimi,
Et maximi indulgens, caduca forratus,
Sibiq; diffiſus tua has in æde tibias
Syringa multiſonoram, & omnifariam
Factam organis è muſicis uerſuum loco
Erexit, & commendat has quam maxime
Beate Laurenti tibi, qui præſides
Albæ aduocatus plurimum Liguſtidi.
En ut coruſcæ, ut templum ubique illuminent.
Argenteas dicas, uel argento pares.
Diſcriminatæ auro ut nitent interlito.

E xpreſſam ubi hæ de follibus tumentibus
A uram hauriunt, prædulcibus ſonant modis,
N eque ſimul omnes, ſed uocatæ ſcilicet,
I uſſæq; ſolum. cæteræ interim ſilent.
H ic muſicorum omne audias prorſum genus,
S eu tibias ueras uelis, ſeu barbiton,
S eu fiſtulam, ſeu tympanum, ſeu cornua,
T ubamue bellicam, lyram quoque, & lituum,
Quæ cuncta Syrinx, aliaq; refert plurima
Modo hoc, modo illud muſici ad libidinem.
H is Vida ſaltem concinet Chriſtum modis,
C hartæ, & caduca ſi peribunt carmina.

DIVO DALMATIO MARTYRI

Ec te nos tacitum, indictumue relinquere fas eſt,
Nec ſinere ire tuos ſine carmine Dalmati honores,
Quos tibi rite die memores redeunte nouamus.
H uc ades ò quondam clarum iubar addite cœlo
P oſt tantas uitæ erumnas, poſt mille labores,
E t quos inſigni es perpeſſus morte dolores
P ro Chriſti decore, & ueræ pietatis amore.
H uc ades, & feſtas quas læti ereximus aras
I nter & Eridani ripas, & fluminis Ollij
D exter adi, populiq; tua prece uota ſecunda,
S eu Rhodani te gens balantibus inuocat aris
A ccola, quam quondam in tenebris, & nocte iacentem

E rexti, uerumq; dediſti cernere lumen
O mnem luce noua, radijſque recentibus oram
P erfundens, dictisq; hominum fera pectora luſtrans,
S eu Ligurum extremis tenet inclyta finibus Alba.
Quandoquidem haud procul inde ferunt te lucis iniſſe
L imina, & in Tanari ripa uagiſſe ſonantis.
Mox caram impleſti meritis ingentibus urbem
C elſa docens rectas ad ſidera tollere mentis
N ec potius te Ticini liquidiſsimus amnis
D etineat, ſedesue iuuet cognominis urbis,
Quam pater imperijs ſacris placidiſsimus olim
R exiſti gentis cuſtos, templiq; ſacerdos.
I llic, credo equidem, fumant maioribus aris
T empla tibi, quæ quondam ataui eduxere ſub aſtra
I ndigenæ tua mirati immortalia facta.
I lli iure quidem hæc memores, uiſuq; coacti,
N os uero, quos longe alia regione remotos
V ix tantorum operum tenuis famæ attigit aura,
A d nomen tibi præcipuos largimur honores.
S ponte autem. non diues opum, non æris abundans
S tat pagus. ſed enim pietate in teq;, fideq;
N ulla faſellifero certauerit ora Paderno.
N ulla tuas tendat melius gens dicere laudes.
N am ſimul ac lætum in cœtum conuenimus omnes,
F œmina, uirq; choros agimus, tuaq; inclyta facta
A equamus cœlo. reſponſant denſa ſalicta
V ndique, & aerea recinit de turre Cremona
A rmipotens, gaudetq; procul pietate ſuorum.
P rimus ego ante aras uates, uiciq; ſacerdos
C armina mille cano, totidem plebs conſona reddit.

Primum ipſam ut meritis præſens deuinxeris Albam,
Expuleriſq; adytis mentitos numina diuos
Indigetes, uerumq; Deum detexeris urbi
Implentem maria, ac terras, cœlumq; profundum
Concinimus. tum ut tota tuis ultroq;, citroq;
Gallia præbuerit faciles hortatibus aures
Admirata hominem ſupra te plurima ubique
Poſſe Deo plenum, uanaſq; reliquerit aras,
Et ſimulacra, Deum falſos reddentia uultus,
Sparſeris ut ueri diuinos numinis hauſtus
Per populos in corda, animoſq; in nube iacentis
Obſcura illuſtrans monitis erexeris aureis
Ad ſanctum iubar, immenſiq; ad luminis ignes,
Omnia per terras quæ late fama canebat.
Hoc te Ticini gens accola nomine tanto
Præfecit diuumq; adytis, morumq; magiſtrum
Haud urbi indecorem ſummo inſigniuit honore,
Multa ubi mira olim ſuperum regnator ab alto
Te poſcente hominum ſolitas ſuperantia uires
Edidit. obſtupuit regio ad miracula rerum.
Tu uarijs ope diuina de caſibus ægros
Mortales nulla eripuiſti præditus arte.
Tu uocem ſurdis, tu lucem lumine caßis
Reddis, & in media poſitos iam morte, relictoſque
Erigis. elatos tu priſcæ ad munera uitæ
Reſtituis, animaſque in frigida membra reponis.
Tu ductori Italo, cum te miſer imploratum
Finibus æquoreæ ueniſſet ab uſque Rauennæ,
Incolumem ac ualidum prædixti uiuere natum,
Quem modo diſcedens ægrum, mortique propinquæ

F ingit corda premens, uiuæq; loquentis ab ore
V iſæ exire faces, labriſque erumpere flammæ,
E t uibrans rupio uelut æthere lingua tonare.
I amque Palæſtinam monitis impleuerat oram,
A tque omnes, genus Iſacidum quas incolit urbes
C ornigeri degens ſub uatis legibus æuum,
C um pater omnipotens templi in penetralibus altis
A ſtitit oranti, atque alias quoque luce carentes
I uſſit adire plagas, aliaſque capeſſere gentes,
B arbaricas, Graiasque, Italoque à ſanguine cretas,
Quas coleret, lucisque nouæ ſplendore rigaret
N il ueritus, fidens nil ſe præſente timeret.
E rgo animi intrepidus nil ille horrebat acerbi,
O mnis per mortes mente imperterritus ibat
S ponte ſua, quas ærumnas, quos mente labores
I nuicta tulit, huc illuc, terraque, marique,
I actatus? non ille dapis, non ille quietis
A ut ſomni memor inſtabat, placitoque labori
I ndulgere odijs primorum obiectus iniquis.
I lle etiam inſidias muro demiſſus ab alto
P er funem euaſit, nocti & ſe credidit atræ.
I lle etiam ſaxis quoties iactante petitus
P lebe tulit diros lapidum ſub grandine iactus?
T erque magiſtratus uirgis per compita ſectus
C ontempſitque minas, ignominiæq; pudenda
V erbera, diuini facibus ſuccenſus amoris.
I amq; illi carcer requies erat, uſque adeo omnes
P ertulerat leti ſecurus uincla per urbes.
Quid referam quoties ueluti contagia ſecum
D ira ferens fuerit muris excluſus, & atra

Noctegraues tulerit cœli intractabilis iras
Inter ſaxa iacens pernox, ſociuſque ferarum
Montibus aut gelidis, aut horriferis ſpeluncis?
Flumina non illum ab ſtudio torrentibus undis,
Aut obiecta feri tardarunt æquora ponti,
Terque mari in medio fracta rate nauit, & hauſtus
Noctem omnem, totumque diem ſub gurgitis imo
Deerrauit leti paruo diſcrimine fundo,
Vt ſileam inſidiasque hominum, incurſusque ferarum,
Et quæ mille die non parua pericula adiuit,
Hic illic quo mortales in nocte iacentes
Obſcura erigeret bonus, in lucemque uocaret,
Palanteſque, proculque errantes tramite recto
Inueheret cœlo ſibi per diuortia nota.
Cernere erat late hic illic per regna, per urbes
Atque hos, atque illos ad ueræ ſurgere lucis
Lumina, luſtrarique undis, & credere dictis.
Felices, Paulum magno quibus ore tonantem
Mulcentemque iras, inuictaque corda prementem
Coram audiſſe datum eſt, quantus ſcelera impia fando
Inuectus quateret, quantis aſſurgeret undis,
Vel cum rege ſatum ſuperum omnipotente referret
Morte ſua noſtris ultro cauiſſe periclis,
Quanta animos mœſti afficeret dulcedine amoris
Egregius linguæ, fœcundo pectore ueri,
Quantoue ipſe loquens intus flagraret amore.
Fruſtra eadem ſeri optabunt uidiſſe nepotes,
Et notis hoc in ſummis numerabitur unum.
Iamque ea Graiugenum regnabat lingua per urbes
Altitonans, uictrixque animos ducebat hiantes.

I amque douis Aſiam ſacris permouerat omnem,
R eſque illi externis melius ſucceßit in oris,
V erus ubi penitus Deus omnipotentis olympi
R ex ignotus erat, ſed dijs ſimulata colebant
S axa, hominum multo manuum fabricata labore,
I amque opibus quondam Romæ ſuſpecta Chorinthus
P ene omnis nutare, ſuæ & diffiſa Dianæ
A lta Epheſus celebri paulatim abſiſtere templo,
Mirataq; uirum doctæ narrantur Athenæ
O rantem, ignotiq; Dei noua ſacra canentem,
C armine quo capti è primoribus Actæorum
N onnulli ad uerum properarunt ſurgere lumen
S ignorum memores, quæ quondam maxima Sole
V iderunt nulla cœli ratione ſubacto,
C ernere dum piget æterni fera funera regis.
H is actis uenit in mentem Solyma alta redire,
Quamuis multa palam uatum reſponſa minentur,
V inculaq; ipſe ſibi uulgo canat inde, futurumq;
E xitium, ſua nec Graijs ultra ora uidenda.
H ic circunfuſi nequicquam plurima amici
O rabant, fletuq; amplexi genua tenebant,
P arceret, infenſæ ne ſe committeret urbi
R urſus, ubi nuper perpeſſu haud mollia paſſus.
I lle autem precibus nequicquam flectitur ullis.
C œptum tendit iter. nec quæ tulit aſpera quondam,
N unc ſubeunt, ſed quo grauiora inſtare pericla
S entit, eo maior ſemper furit ardor eundi,
Qualis nocturni pingues ad luminis ignes
P lurimus illectus uolitans fert tangere flammam
I ucundam uiſu, propiusq; accedere lucem,

V ſque ſibi admotam licet experiatur iniquam,
V rat & extremas in amatis ignibus alas,
N on tamen abſiſtit ludo. ſed lumina circum
I tque, reditque, uagoque aſſultat plurima gyro,
D um cadat, & moriens crepitanti pendeat igne.
T antus amor lucis, flammæ tam dira cupido,
T alis abire fuga Paule imperterritus ardes.
N ulla quies animo. non mentem horrentia uatum
D icta mouent, cœliq; minæ, quæque ipſe uidebas
P ræſcius Iſacidum tibi tendi uincula in oris
P rimorum ſcelere, inuidia flagrantis Idumes,
D enique Romulea portendi funera in urbe.
N octes atque dies optanti pectore uerſas,
I nſtent quanta tibi capto diſcrimina terra,
Q uanta mari, Auſonias ibis cum uinctus ad urbes,
L ittora Graiorum ſubeunt relegenda, tot oræ,
T ot maria, atque urbes, pelagoque tot inſulæ in alto,
B ellaque uentorum, tempeſtateſque futuræ;
I taliæ tandem portus, Lauiniaque arua,
E t pulcher Tybris. tibi enim ſuper omnia in ipſis
R oma oculis, dirusq; Nero eſt, & Romulus enſis.
F elix Roma ducum non tantum elata trophæis
Q uantum morte tua, feliciq; inclyta buſto.
S cilicet huic uni cœlum conceſſerat urbi
V t Cilicas inter natus Perſeide Tharſo,
Q uam uaſtum procul à noſtris mare diuidit oris,
H ic ſpolijs moriens peteres ſupera alta relictis,
I lla tuos obitus uidit miſerata cadentem,
E xplentem regis crudeles ſanguine pœnas,
R egis inhumani materna cæde madentis.

I lla tuum uidit caput à ceruice reciſum,
D um caderet, reſilire icta ter pondere terra,
A tque ſolum undanti toties ſignaſſe cruore,
Ad ſignum ſubitos laticum erupiſſe liquores,
T riſque adeo, ut fama eſt, ſecretos margine fontis
D iſsiluiſſe, noua & maduiſſe aſpergine terram.
N unc etiam ſanctas uenerati uiſimus undas,
T eque illi ſocium donis, & honoribus addunt
V ſque parem, cui Rex *cœli mortalia linquens*
C redidit arbitrium, ac rerum commiſit habenas.
V tque tibi conſors fuit hic necis, atque laborum,
S ic aræ, ſic ſacrorum tibi iunctus honore eſt,
O ſſaque ueſtra tegit pariter commune ſepulcrum.
V os ambos pariter iuuat altæ mœnia Romæ
T utari, atque Italas *ſtudijs conſortibus urbes.*
T u regis ſuperum interpres lectiſsimus unus
A nte alios, uatumq́; potens, orbisq́; magiſter
T errarum, edoctæ tibi debent undique gentes,
A cceptamq́; ferunt ueram tibi ſecula lucem.
I pſi biſſeni, rerum quis credita cura,
Mirati proceres te mira arcana canentem,
L inquentem terras, atq; æthera uoce ſequentem,
I nter quos ipſum, qui ſe ſe primus agebat,
C um ueri ſpecie deceptus tramite recto
D igrediens dubia inciperet regione uagari,
C orripere, in meliusq́; auſus reuocare magiſtrum es.
T u falſo Argolicæ *deluſum numine pectus*
V irginis, atq; illam rabido actam ſæpe furore
S edaſti, ueroq́; impleſti numine uerſam.
T u falſum magicis uatem artibus illudentem,

Et tibi nequicquam uerbis certare parantem
Obtutu ſolo terres, & lumen obortis
Victo adimis tenebris, cæcumq; in nocte relinquis,
Quærentem tenues manibus prenſantibus auras,
Quo nitens trepida regeret ueſtigia dextra.
Vnus amor tibi fixus erat, cura una ſepultas
Nocte animas reuocare nouæ ad noua lumina lucis.
Vtque nouam ſemper traheres ad retia prædam,
Omnibus omnia eras, tu ciuis ciuibus ipſis,
Inter & externos externi uerba ſonabas.
Romanis Romanus *eras,* Argiuus *Achiuis,*
Omnes obſequio, ſimulatis moribus omnes
Concilians. ſic credentem circumuenit auceps,
Et uolucrem fictæ deludit imagine uocis.
Nemo adeo uacuis Gallorum *in ſaltibus olim*
Venatu aßiduo indulgens tot retibus apros
Implicat, aut canibus tot agit de uertice capros,
Quot tu hominum tibi corda die deuincta trahebas.
Tu lupus ille die primo naſcentis in ortu
Cæde madens toto multum craſſatus ouili,
Veſpere dein prædam ſocios partitus in omnes,
Biſſenum ut procerum moriens pater ipſe minori
Prædixit nato, unde tibi deſcendit origo.
Iam tunc ille tuos ſpe percipiebat honores,
Quæ ſecum tulit ad manes ſolatia leti.
Quos uero ſemel illectos ſub ſigna uocaras,
Hærebant ualidis tibi iuncti nexibus uſque
Certi animo te ardente ſequi, quocunque iuberes.
Illi etiam, quo liberius cœleſtia obirent
Mente, alacres rebus ſpretis mortalibus agros

V endebant,pretiumq; tuos æs grande ferebant
A nte pedes tecum læti omnes rebus egenis.
T u uero placita tibi paupertate fluebas
T ecum diues opum,rerum licet omnium egenus,
A tque inopum potius uertebas omnia in uſus,
E t tibi dulce famem manuum tolerare labore.
P er populos ideo greſſum quocunque ferebas,
C eu lux gratus eras,& magni numinis inſtar,
D igredientem ægre ſemper dimittere ciues
C um gnatisq;,domoq; ad littora curua ſequuti,
Mutuaq; amplexi,noctemq;,diemq; morati
H ærebant,totoq; erat ingens littore fletus,
R emiuagamq; ratem,quo fluctibus uſque dabatur,
S pectabant,donec pelago euaneſceret alto.
V ixque inde auelli poterant bona uerba precati.
R ex etenim omnipotens,quo ſe noua tolleret aſtris
T e duce relligio,ſenſusq; ut flectere quires
S pectantum huc illuc,decus ori,oculisq; decoram
A ddiderat ſpeciem,diumq; afflarat honorem
T ecum habitans,intus diffuſus pectore toto.
A ltior hinc,maiorq; homine haud mortale ſonabas.
N am tibi ſufficere ille animo præſentia ſemper
V erba niuis ritu,toto cum ex æthere ningit,
I lle tibi occultam quoque uim inſpirare,nec uſquam
D eſerere,ut tanto poſſes ſuperare labori,
C laraq; ſigna dabat cœlo mortalibus,& te
C aſibus eripere interdum,uarijsq; periclis
I llæſum,ut quondam,cum carceris ima teneres
N il opis expectans humanæ,protinus ecce
S ub pedibus tota cœpta omnia in urbe moueri

I ngenti terræ motu, quo cuncta ſoluta
V incula parietibus patefactis carceris ultro,
O lim etiam egreſſum naui te uipera ab igni
E xperrecta petens morſu nihil obfuit acri.
V ipereum hinc parere tibi genus omne, tuosq;
A ttrectare ferunt diras impune colubras.
I lle tuis etiam precibus, quæcunq; petebas,
A nnuere, humanis & nunquam uiribus auſa
P oſſe tibi dabat, atq; tuo indulgebat honori.
H inc quibus impoſitis umbrabas tempora palmis,
P rotinus afflati cœli diuinitus aura
T ollebant actas ab humo ſuper æthera mentis,
T eque etiam orabant omnes, quibus ægra iacebant
C orpora, tu miſeratus ope, auxilioq; leuabas.
E t quoniam haud omnis poteras accitus adire,
S æpe tuis ipſos operibant ueſtibus ægros.
A d tactum pulſi linquebant corpora morbi.
T u longo iam depoſitum languore parentem
P ræſidis Auſonij morbo de corpore abacto
S eruaſti reuocans ad priſcæ munera uitæ.
T u miſerum incuruis plantis genua ægra trahentem
S tare iubes, pedibusq; ſuis conſiſtere nixum.
C ontinuo ad uocem erigitur, mirabile uiſu,
I neeſſu properata ferens ueſtigia recto.
T u puerum in ſomnis deiectum pariete ab alto,
Quaſſatumq; artus, crepitantiaq; oſſa refractum
Morte obita luci reddis, flentiq; parenti
I ncolumem, utque prius, ualido ſe robore agentem.
T u tempeſtatem cœlo multo ante ſereno
P rædixti ſocijs nil tale timentibus augur,

Sed tamen è numero fracta rate defore nullum.
Hæc propter tibi diuinos manus omnis honores
Cum ferrent, ſtruerentq́; aras, & thura pararent,
Tu fugis, inſpecto ueluti qui forte colubro
Horruit, inque Deum oblatos traducis honores,
Qui mare, qui terras, cœlum, æthera, cuncta creauit.
Nos animas uiles, mortalia corpora faſſus,
Pulueris exiguam partem, nil tale merentes.
Cuncta accepta refers illi, cui gratia, & omnis
Debetur cui laus, & honos, & gloria ſoli,
Quem propter tantos gaudebas ferre labores,
Præque uno, unius tantum inflammatus amore
Omnia faſtidis, cupis hunc, nil cætera curas,
Hunc unum tibi cor, tibi mens hunc deperit unum,
Quem ſemel expertus hauſiſti pectore toto,
Toto animo, tota ſecluſus corpore mente.
Fortunate animi, quod paucis contigit olim,
Hauſiſti mortalis adhuc mortalibus oris
Lucis inaceſſæ iubar, immemorabile lumen.
Illa tibi uiuo ſublata nube tueri
Ora datum eſt, quorum aſpectu illuſtrata beantur
Omnia, quæ ſuperæ uix poſſunt cernere mentes
Alituum cœleſtum acies, gens incola cœli.
Fortunate animi, quam dulci pectus amore
Tunc tibi flagrabat? quanta dulcedine? quali
Nectare perfuſus præcordia diſtillabas?
O' ego cur illo infelix, ſi ſontibus iſta
Præmia erant ipſis, non ſum quoque tempore natus
Seruatus ſterile, extremumque relictus in æuum?
Scita tamen cœli alta latent, penitusq́; repoſta

A rbitria ad noſtros non peruenientia ſenſus,
O mnia quæ te tunc oculis uidiſſe putarim.
H æc adeo ſunt illa, nefas quæ ferre ſub auras
Mortali aiebas, ſed relligione premenda.
H inc largum epotus mortali pectore flumen
H auſiſti, quo corda rigas, quo plenus inundas.
H inc largam effulgens mortali lumine lucem
H auſiſti, qua corda reples, qua nubila differs.
E t licet omne ipſum uulgo diffundere flumen,
A rcanamq; tibi uetitum ſit prodere lucem,
A ttamen ipſe adeo torrens fluis undique, ut ad nos
S tillantes ueniant transfuſim in pectora guttæ,
E que tuo erupti radij de Sole redundent.
T imotheus bibit inde, bibit Titus, inde Philemon,
E t Solymi in primis hauſere, humiliſque coloſſe,
C umque Epheſo, ſolaq; nunc nomine clara Chorinthus.
E t Galathæ, & Macedum populi, [illegible]atbijq; Philippi,
A tque potens Latium, ac [illegible] pulcherrima Roma.
F elices, quis parta tuis ea gloria dictis.
N unc etiam monimenta manent, ſemperque manebunt.
S alue hominum interpres, lux gentibus addite ubique.
N unc ades, obtentas hominum de cordibus umbras
L umine pelle. tua luſtrati luce fruamur,
N ec tua quoſdam adeo dubios oracula reddant,
I n partiſque animos uarias obnubila raptent,
N e rem diſcerpens late diſcordia turbet.
A ſpice ut hinc illinc ſtudia in contraria paſſim
O ppoſitæ inter ſe placitis diſcordibus urbes
C onfligant, ſua dum ſtudijs inuenta tueri
A duerſis tendunt certi non cedere utrique,

I nque ſuas certent hoſtes deducere partis
C onuerſos, pro quanta animis diſcordia gliſcit?
Quam tenui, quam raptim ingens exorta fauilla
V ndique ſeditio cœlo caput extulit altum
P rotinus, & terras regnat bacchata per omnes?
I llinc nos contra totis Germania caſtris
I nuehitur, ueterumque audet patrum aurea ſcita
O blinere, & ſanctas dictis euertere leges,
S iue errore nouo capti, tenebriſque ſepulti,
S eu potius ſcelus eſt, animiſque uolentibus errant.
N os contra hinc tegimus priſcorum iura, tuiſque
R eſponſis freti leges tutamur auitas,
F ruſtramurque feros, uanoſque eludimus ictus.
I llis affer opem, tuaque alta ediſſere ſenſa.
I pſe ades, atque animis te protinus inſere captis,
V t tandem nebula lucem mirentur abacta.
A t nobis, noſtris ſi quicquam moribus obſtat,
S i noſtris quicquam inſynceri mentibus hæſit,
S it fas diluere, & precibus nos effice, & illos
V num omnes, ſimul infuſa quo luce fruamur
V nanimes poſitis odijs, eademque fouentes
L ucis inextinctæ iubar. inuiolabile lumen
Quæramus, uitamque inhiemus fine carentem.
I nterea pietas ea nos, is mutuus ardor
T antus edat, quanto te olim flagrare canebas,
V t cuperes alijs præ lætis omnibus unus
A eternum miſer ipſe amplexu, atque ore carere,
I llius ore (ah ne ſit fas mihi credere tantum)
C uius ab aſpectu fluit illa immenſa uoluptas,
Qua ſaturati animi cœleſtum in ſecula gaudent.

H unc tu oro hunc nobis innecte algentibus ignem.
H æ flammæ noſtro uiuæ uſque in pectore alantur,
D um tua fixi animis depaſcimur aurea dicta.
T ende preces ideo, noſtriſque occurre periclis.
I lle tibi orandus pro nobis, qui tibi ſe ſe
O ſtendit coram, tenebriſque euoluit ab atris,
V t, quoniam quos uult liber damnatue, probatue
H os acuens, illos permiſſa nube retundens,
V t libet, ipſe operum dominuſque, potenſque ſuorum,
N obis corda ſinens non aſperet ipſe, ſed ultro
M olliat, atque ſua præſens nos ſubuehat aura.

DIVO PAVLO APOSTOLO

Oc Paule Chriſti ad optimi diuinitus
b Conuerſe partes Vida tibi fanum addicat
Haud paſſus obſoleta in æde tuũ amplius
Solarioli nomen implorarier
P laces ut iram ſæpe læſi numinis.
I d quicquid eſt tu muneris lubens cape,
T uo & datorem ſub patrocinio tege,
T uoſque ab alto ſpiritus ei ſuffice.
F idei ut ſuæ docere queat accreditos,
B onumque cum illis noſſe uerum, & aſſequi
O' doctor orbis, inſtitutor gentium.

DIVIS INFANTIB. BETHL. INNOCENTIB.

b Eatæ animulæ paruuli integelluli,
Quos hauſit immaniſsimi regis furor
Ab ubere abreptos, parentium ab ſinu,
Dum perdere ſimul autumat regno cauēs
I ncognitum ſibi aureum puellulum,
Quem nuntiabat ſiderum præſentia
R egem uniuerſis nuper ortum gentibus,
V os uere ueluti gemmulæ quas primulo
A duſsit albicans pruina primulas,
A etatulæ ipſo concidiſtis floſculo.
P ro illo ante uobis contigit pulchre mori
Qui pro omnium uita immolandus uenerat,
B eatæ animulæ floſculi cœleſtium.

DIVO STEPHANO PROTOMARTYRI

d Iis alij laudes alijs, & carmina dicant,
Te te ego Sancte puer, qui poſt fera funera regis
Cœlicolū inſignē meruiſti morte coronam
P rimus, & effuſo tinxiſti ſaxa cruore,
D um iuuenem immerita teſtaris cæde peremptum.
T e Stephane ipſe canam. tu, dum mihi uita manebit,
Muneribus, ſemperque meo celebrabere honore.
N on tua nequicquam Leo mi delubra tuenda
C rediderit pater, atque tuæ præfecerit aræ.
H uc ades ò, ſeu felicis te regia cœli

N unc habet, & ſuperum regis iuuat ora tueri.
S eu iuuat interdum mortalia uiſere templa,
E t patrias Solymorum arces luſtrare, ubi quondam
T e perhibent ſe ſe indigenæ uidiſſe per altas
I ordanis ripas prima ſub luce ſedentem,
D um liquido ſolus ſacrum lauis amne cruorem,
H uc ades indignæ linquens loca conſcia cædis.
H ic tibi digna domus, melior (ne deſpice) ſedes.
H anc patrio antiqui Ligures in littore molem
I ngentem poſuere, tibiq; hæc templa ſacrarunt.
H ic tibi thure calent, æterniſque ignibus aræ.
H ic patrio de more canunt tua maxima facta,
A lterniq; tuas iactant ad ſidera laudes
I pſe audis, tacitusq; lates, nec cerneris ulli,
E t tibi tranquillam demulcent gaudia mentem.
H uc olim quicunque tuam miſer imploratum
V enit opem ſupplex, uoti reus uſque receßit,
D onaq; ſeruati tibi ſoluunt debita nautæ.
S alue ſancte puer cœli decus, haud tibi quiſquam.
C œlicolas inter diuos certarit honore.
T u proceres longe ante omnes, qui ſanguine fuſo
A nte diem ueræ pro relligionis amore
P roiecere animas meriti poſt funera cœlum,
I ncedis Tyrio chlamydem ſpectabilis oſtro,
P urpureamque aciem ducis per lucida olympi
A tria. ductorem te cuncti ſponte ſequuntur,
E t tibi præcipuum non inuidet alter honorem.
N am quis non magno te afflatum numine quondam
P rotinus obſtupuit mira, atque inſueta loquentem,
D um patrum intrepidus ſemper mandata faceßis,

Quos olim comiteſque uiæ, ſocioſque laborum
B iſſenos numero ipſe omni delegerat heros?
I lli etiam tua ſæpe adeo tua maxima facta
Mirati ſtupuere, ſacro dum numine plenus
I lla audeſque, poteſque puer, quæ ſcilicet æque
P aucis poſſe datum eſt cœlo diuinitus ante.
N onullus potuit tua contra tendere dicta,
D um canis inuictumque ducem ſine crimine morti
D emiſſum, regemque ipſum teſtaris olympi.
F ortunate puer, tibi ſe ſe regia cœli
O mnis, cœlicolumque domus patefacta recluſit.
Mortali tibi fas ſuperum uidiſſe parentem
I mmenſum, ingentem, qualis dijs cernitur unis,
E t quantus, rutilans flammis, radijſque coruſcus.
E cce autem inuidiæ ſtimulis exercita iniquis
E ffera te inſurgit ſubito Solyma omnis in unum.
S axa fremitque, rapitque ſimul commota iuuentus,
P ræcipitemque agitant, atque extra mœnia pellunt
I nſontem, & meritis non præmia digna ferentem.
H inc atque inde ſonat circum caua ſaxeus imber
T empora, & inſcribũt ſacram fera marmora frontem.
I pſæ te rupes, ipſa & te flumina mœſta
L abentem uidere, animæque extrema trahentem.
T unc & te Libani flerunt palmeta propinqui,
E que ſacro aereæ lachrymarunt uertice cedri.
T u tamen attollens paſſas ad ſidera palmas,
I mmotoſque oculos, media ipſa in morte rogabas
C œlicolum regem, crudeli parceret hoſti,
C um ferus interea non ille abſiſteret ictu,
S ed magis atq; magis ſtimulis agitatus iniquis

Sæuiret, donec lapidum ſub grandine dira
Efflaſti felicem animam, cœlumque petiſti,
Vnde hominum curas rides miſeratus inanes,
Supplicibuſque faues, tua qui prece nomina poſcunt.
Me nunc, qui nouus ingredior tua templa ſacerdos,
Et tibi ſacra fero puero puer, aſpice præſens.
Da fraudis, ſcelerumque exortem ducere uitam,
Da contemnere opes, & uulgi gaudia honores,
Et caſto uſque tuis operari pectore ſacris.

DIVO LAVRENTIO MARTYRI

Anta ne te iuuenum quondam pulcherrime uirtus
Impulit, ut facibus flagrans melioribus intus
In medijs diros tuleris fornacibus æſtus
Impauidus, regemque ferum irritaueris ultro
Inſtaurantem ignes, incendiaque igne nouantem?
Me ſi bella mea paterentur uiuere ſede,
Pulcher ubi Tanarus rigat arua Liguſtidis Albæ,
Sacra tibi ſacer hæc hodie rite annua ferrem
Longe omnes ſupra in medijs penetralibus aſtans,
Solennemque tibi, ut mihi mos, præfarer honorem
Tectum auro caput effulgens, & ueſtibus aureus,
Proſequererque tuas haud ficto carmine laudes,
Vt genere haud humili terra prognatus Ibera
Paruulus & dulcem patriam, caroſque parentes
Liqueris Italiæ captus florentis amore,

Vt flauum